

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ANAMUR'DA KORUNMASI GEREKLİ
GELENEKSEL KENT DOKUSU
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
ve
HACI ALİ BEY KONAĞI**

Mimar Volkan ASLAN

**F.B.E Mimarlık Bölümü Rölöve-Restorasyon Anabilim Dalında
Hazırlanan**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nadide SEÇKİN

İSTANBUL, 2007

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
SİMGE LİSTESİ	v
KISALTMA LİSTESİ	vi
ŞEKİL LİSTESİ	vii
ÇİZELGE LİSTESİ	viii
ÖNSÖZ	ix
ÖZET	x
ABSTRACT	xi
1. GİRİŞ	1
1.1 Amaç	1
1.2 Kapsam ve Yöntem	2
2. ANAMUR	4
2.1 Coğrafi Konum ve Yapı	4
2.2 İklimsel Özellikler ve Tarım	5
2.3 Ekonomi, Sosyal Hayat ve Kültür	6
2.4 Tarihsel Gelişim	7
2.4.1 Anemurium Antik Kenti	8
2.4.2 Mamure Kalesi	12
2.4.3 Kalınören Harabeleri (Titiopolis Antik Şehri)	15
2.4.4 Alaköprü	16
3. ANAMUR GELENEKSEL KENT DOKUSU	17
3.1 Dini Mimari	19
3.1.1 Akcamî	19
3.2 Sivil Mimari	22
3.2.1 Hakkı Efendi Konağı	24
3.2.2 Nazıfoğlu Konağı	27
3.2.3 Karamanoğlu Konağı (Göktaş Oteli)	29
3.2.4 Müftü Ali Efendi Evi	31
3.2.5 Şevket Erdem Konağı	33
3.2.6 Şavkı Efendi Konağı	35
3.2.7 Hacı Molla Evi	38
3.2.8 Eski Hükümet Konağı	40
3.2.9 Veli Arif Konağı	42
3.2.10 Kısakahyaoğlu Konağı	45
3.2.11 Hüseyin Özaltun Evi	47
3.3 Genel Değerlendirme	50

4.	HACI ALİ BEY KONAĞI	52
4.1	Hacı Ali Bey Konağı, Rölöve	53
4.1.1	Zemin Kat	53
4.1.2	Birinci Kat	56
4.1.3	Ara Kat	59
4.1.4	2. Kat (Köşk Katı)	60
4.2	Hacı Ali Bey Konağı, Restitüsyon Önerisi	63
4.2.1	Zemin Kat	63
4.2.2	Birinci Kat	64
4.2.3	Ara Kat	65
4.2.4	2. Kat (Köşk Katı)	65
4.3	Hacı Ali Bey Konağı, Restorasyon Önerisi	66
4.3.1	Yapının Onarımına İlişkin Müdahale Önerileri	66
4.3.2	Yapının Yeniden Kullanımına İlişkin Öneriler	68
5.	SONUÇ VE ÖNERİLER	69
	KAYNAKLAR	71
	EKLER	73
	EK 1. Anemurium Fotoğrafları (Ağustos 2006)	73
	EK 2. Mamure Kalesi Fotoğrafları (Ağustos 2006)	76
	EK 3. Anamur Kent Merkezi Uçuş Haritası (1967)	78
	EK 4. Anamur Kent Merkezi Vaziyet Planı (2006)	79
	EK 5. Analizler / Anamur Kent Merkezi Çalışma Alanında Kat Adetleri, İşlev, Yapım Sistemi, Eski-Yeni Yapı Değerlendirmesi (2006)	80
	EK 6. Akcamî Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri	81
	EK 7. Hakkı Efendi Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri	83
	EK 8. Nazıfoğlu Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri	85
	EK 9. Karamanoğlu Konağı (Göktaş Oteli) Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri	87
	EK 10. Müftü Ali Efendi Evi Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri	89
	EK 11. Şevket Erdem Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri	91
	EK 12. Şavkı Efendi Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri	93
	EK 13. Hacı Molla Evi Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri	95
	EK 14. Eski Hükümet Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri	97
	EK 15. Veli Arif Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri	99

EK 16. Kısakahyaoğlu Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri.....	101
EK 17. Hüseyin Özaltun Evi Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri	103
EK 18. Anamur’da İncelenen Geleneksel Konutlarda Plan ve Cephe Tipleri	105
EK 19. Ortaköy Uçuş Haritası (1967)	106
EK 20. Hacı Ali Bey Konağı Fotoğrafları.....	107
EK 21. Hacı Ali Bey Konağı, Rölöve (11 Pafta).....	118
EK 22. Hacı Ali Bey Konağı, Restitüsyon Önerisi (11 Pafta)	119
EK 23. Hacı Ali Bey Konağı, Restorasyon Önerisi (11 Pafta).....	121
ÖZGEÇMİŞ.....	124

SİMGE LİSTESİ

cm	Santimetre
m	Metre

KISALTMA LİSTESİ

HGK	Harita Genel Komutanlığı
İÜ	İstanbul Üniversitesi
TKM	Tapu ve Kadastro Müdürlüğü
TKGM	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
TTOK	Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu
G.E.E.A.Y.K	Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1 Anamur'un Coğrafi Konumu (2006) (Kaynak: www.hgk.mil.tr).....	4
Şekil 2.2 Piri Reis'in Anamur Haritası (Piri Reis, 1521)	7
Şekil 2.3 Anemurium Vaziyet Planı (Alan ve Uysal, 2001)	8
Şekil 2.4 Anemurium'da Yer Alan Odeon Planı (Alan ve Uysal, 2001)	9
Şekil 2.5 Anemurium'da Yer Alan Hamam Planı (Alan ve Uysal, 2001)	9
Şekil 2.6 Amiral Francis Beaufort'un Anemurium ile ilgili ilk krokileri (Beaufort, 1811).....	10
Şekil 2.7 Anamur, Havadan Görünüm (http://earth.google.com/ , Ağustos 2006)	11
Şekil 2.8 Mamure Kalesi Planı (Alan ve Uysal, 2001)	13
Şekil 2.9 Mamure Kalesi Havadan Görünümü (2006).....	13
Şekil 2.10 Mamure Camisi Doğu Görünüşü (2006).....	14
Şekil 2.11 Kilikya Yerleşimleri Tespit Çalışmaları (George Ewart Bean/Terence Bruce Mitford: Journeys in Rough Cilicia 1964-1968, Map B).....	15
Şekil 2.12 Alaköprü (2006)	16
Şekil 3.1 Akcamî; Tek Kubbeli, Merkezi Plan Tipi, Ekim 2006 (Ek 6)	20
Şekil 3.2 Akcamî Güneydoğu Görünüşü (2006)	21
Şekil 3.3 Evcik Plan Tipi.....	22
Şekil 3.4 Hacı Molla Evi Eskizi (Turgay, 2003).....	39

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 2.1 Anamur Arazi Kullanımı (Kaynak: www.anamur.bel.tr).....	5
Çizelge 4.1 Hacı Ali Bey Konağı 1. Kat 102 nolu Oda Pencereleeri Analizi.....	57
Çizelge 4.2 Hacı Ali Bey Konağı 2. Kat 201 nolu Oda Pencereleeri Analizi.....	60
Çizelge 4.3 Hacı Ali Bey Konağı Köşk Odası Pencereleeri Analizi.....	61

ÖNSÖZ

“Anamur’da Korunması Gerekli Geleneksel Kent Dokusu Üzerine Bir Araştırma ve Hacı Ali Bey Konağı” konulu yüksek lisans tez çalışmamın her aşamasında bana yol gösteren, yardım ve desteğini esirgemeyen, bilgi ve tecrübelerinden her zaman yararlandığım danışman hocam Sayın Doç. Dr. Nadide SEÇKİN’e; tez jürilerimde bulunan Doç. Dr. Hale TOKAY’a ve Yrd. Doç. Dr. Rabia ÖZAKIN’a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, Anamur Tapu Kadastro Müdürlüğü’nden bilgi ve kaynak temininde yardımlarını esirgemeyen harita mühendisi Mehmet KAHVECİOĞLU’na; belgeleme, fotoğraf ve röportaj çalışmalarında destek olan Tahsin ÜNLÜ’ye; rölöve ve fotogrametrik ölçülerinde yardımcı olan Barış ASLAN’a; hayatımın her aşamasında olduğu gibi tez çalışmam süresince de bana destek olan, ilgi ve katkılarını esirgemeyen aileme ve hayat arkadaşım eşime sonsuz teşekkürler.

ÖZET

Akdeniz bölgesinde, Mersin iline bağlı bir ilçe olan Anamur; tarihsel ve mimari verileri Hititler'e uzanan, farklı etnik ve dinsel grupların kültür çeşitliliğine sahip bir yerleşimdir. Bu kültür çeşitliliği sonucunda, kent sınırları içerisinde, çeşitli dönemlere ilişkin taşınır-taşınmaz farklı kültür varlıklarını barındırmıştır. Tez çalışmasının esası olan kültür varlıkları da, son dönem Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi geleneksel dini ve sivil mimari yapıları olmuştur.

Anamur'da korunması gerekli kent dokusu içinde sivil mimarlık örnekleri ve özellikle Hacı Ali Bey Konağı, özgün mimarisi ile öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın asıl konusunu oluşturan Hacı Ali Bey Konağı; konumu, özellikleri, boyutları, yapım tekniği ve malzemesi açısından önemli bir değere sahiptir.

Günümüzde, geleneksel özellikli yapılar, kent merkezinin farklı bölgelerinde konumlanmış, herhangi bir sokak ölçeğinde yerleşmemiştir. Herhangi bir yapı adasında yalnız kalan bu yapılar, çarpık kentleşme ve kullanıcı sayısının azalması sonucu gün geçtikçe bozulmakta ve özgün niteliğini kaybetmektedir.

“Anamur'da Korunması Gerekli Geleneksel Kent Dokusu Üzerine Bir Araştırma ve Hacı Ali Bey Konağı” başlıklı tezde, Anamur ilçesinde yer alan tarihi nitelikli yapılar tespit edilmiş ve bu yapıların geleneksel özelliklerini yitirmeden korunmalarını sağlamak için gereken koşulların belirlenmesine çalışılmıştır.

Çalışmanın temel amacı; Anamur'un geçmiş ile gelecek arasında köprü olacak bu kültürel varlıklarının tespitinin yapıp, belgelenmesi ve koruma altına alınmasını olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Anamur, geleneksel kent dokusu, koruma, restorasyon

ABSTRACT

Anamur, which is a city in Mersin and located in the Mediterranean Region, is a settlement which has the cultural diversity of different ethnic and religious groups whose historical and architectural datum date back to Hittites. As a result of this cultural diversity, there had been different movable and real estate cultural wealth which belong to these periods. Cultural wealth which is the basis of the thesis are the traditional religious and civilian architectures of the latest Otoman and Republic periods.

Among the needful preservation of the city pattern of Anamur, the examples of civilian architecture and Hacı Ali Bey Residence with its original architecture, attract attention. Hacı Ali Bey Residence which constitutes the basic theme of this thesis, has important value with its location, special features, dimensions, construction technic and materials.

Nowadays, the buildings which have the traditional features, are located in different parts of the city center and they are not settled in street scale. The buildings that became unique in a parcel has been decreasing and gradually losing its authenticity due to the urban sprawl and the decrease of people who use the buildings.

In the thesis, entitled ‘‘A Study on the Needful Preservation of the Traditional City Pattern of Anamur and Hacı Ali Bey Residence’’, the buildings located in Anamur which have historical values have been examined and in order to preserve these buldings without losing their traditional features, a study has been carried on to determine the necessary conditions. The basic aim of the study is to urgently identify and make documentation of these cultural wealth which will act as a bridge between the past and the future of Anamur.

Key Words : Anamur, traditional city pattern, preservation, restoration

1. GİRİŞ

Teknolojinin hızla gelişmesi ve beraberinde gelen modernleşme eğilimine bağlı olarak, ülkemizde yer alan kültürel değerlerin geleceğe aktarılması önemli bir sorumluluk olmuştur. Bu değerlerden biri olan mimari, toplumun geçmişten günümüze yaşam süreci ve yaşam biçimini, belgeleriyle ortaya çıkaran bir sanat olmuştur. Bu tez çalışması kapsamında da Anamur'da, halkın yaşam süreci ve yaşam biçimi sonucu oluşmuş, kent merkezinde yer alan geleneksel dokulu sivil ve dini mimari yapıların tespiti yapılmıştır.

Türkiye'de her alanda olduğu gibi sanayileşme ve beraberinde getirdiği istihdam ihtiyacı nedeniyle artan bilinçsiz yapılaşma sonucu, eski kent dokusu hızla yok olma sürecine girmiştir. İlçe ölçeğindeki Anamur'da istihdam ihtiyacı; sanayideki gelişmenin yanı sıra, tarım alanındaki gelişme ve buna bağlı olarak köyden kent merkezine olan göçün artması sonucu ortaya çıkmıştır. Kent merkezinde artan nüfusu barındırmak için yapılan inşaatlar, kentin hızla artan çarpık betonlaşmasının nedenlerinden biridir.

Toplum olarak geleneksel mimari dokunun korunması konusunda yeterli bilince sahip olunmaması, tarihi nitelikli yapıların göz ardı edilmesine ve rant sağlamak amacıyla yıkılmalarına neden olmuştur. Mal sahiplerinin koruma konusundaki yetersizliği ve maddi yönden imkânsızlıkları da yıkımı hızlandırmıştır.

Anamur kent merkezinde yer alan geleneksel özellikteki yapıların yanı sıra, kent merkezinin 9 km batısında Ortaköy mevkiinde yer alan Hacı Ali Bey Konağı da bu çalışma kapsamına alınmış ve tezin asıl konusunu oluşturmuştur. Anamur'da hüküm sürmüş son Bey'e ait olan konak, özgün yapım tekniği ve plan tipolojisine rağmen, varislerinin duyarsız yaklaşımları sonucu vandalizme kurban olmuş, yıkılma sürecine girmiştir.

1.1 Amaç

Anamur kent merkezinde saptanan, değişik plan tiplerine sahip oldukları düşünülen ve yerel sivil mimari geleneğin en önemli örneklerinden olan, tamamı ya da bir kısmı sağlam kalmış geleneksel yapıları, mimari anlamda incelemek ve elde edilen veriler ışığında, geleneksel karakteri koruyucu yönde plan tipolojilerinin çıkarılması olmuştur. Çıkarılan plan tipolojileri doğrultusunda, tek yapı ölçeğindeki Hacı Ali Bey Konağı ele alınarak, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmış, tarihi mirasların kültür sürekliliğinin sağlanması ve gelecek kuşaklara aktarılması amaçlanmıştır.

Ayrıca, günümüze kadar mimari alanda yeterince çalışma yapılmamış olan Anamur için yazılı

bir kaynak ortaya çıkarmak ve koruma altında olmayan yapıların koruma altına alınmasını sağlamak hedeflenmiştir.

1.2 Kapsam ve Yöntem

Tez kapsamında; Anamur ile ilgili ulaşılabilen sözlü ya da yazılı kaynakların taraması yapılmış, bulunan bilgiler ile oluşturulan metin bölümleri görsel verilerle desteklenmiştir. Eski dokunun ve yapılaşmanın tespiti için, Harita Genel Komutanlığı'nın 1967 tarihli eski uçuş haritaları incelenmiş, Anamur Kadastro Müdürlüğü'nden elde edilen halihazır haritalar esas alınarak alan çalışması yapılmış, üzerine yapılan tespitler işlenmiştir. Çalışma alanı sınırları içerisinde seçilen yapıların plan ölçüleri 3, 5 ve 10 m'lik çelik şerit metreler kullanılarak, cephe ölçüleri ise reflektörsüz ölçü yapabilen total station yardımıyla fotogrametrik olarak ölçülmüştür.

Tez, toplam 5 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, çalışmanın amacı ve kapsamı ile, kullanılan yöntem ve kaynakların belirtildiği giriş bölümüdür.

İkinci bölümde, Anamur ilçesinin fiziksel özellikleri açıklanmakta; coğrafi konumu, iklim ve ekonomik yapısı anlatılmıştır. Tarihsel gelişimi altında Anemurium Antik Kenti, Mamure Kalesi, Alaköprü gibi önemli yapılara değinilmiştir.

Üçüncü bölümde, Anamur Geleneksel Kent Dokusu başlığı altında; dini ve sivil mimari yapıların analizi yapılmış, 1/100 ölçekli çizim ekleri ve yapılara ait fotoğraflar ile birlikte bu yapılar hakkında tespitlerde bulunulmuştur.

Dördüncü bölümde, Anamur kent merkezi dışında yer alan Ortaköy mevkiindeki Hacı Ali Bey Konağı ele alınmıştır. Yapının bugünkü durumunu belgelemek üzere 1/50 ölçekli rölöveleri yapılmıştır.

Rölöve çizimlerinin ardından restitüsyon önerisi oluşturulmuştur. Yapıyla ilgili eski döneme ait yeterli miktarda çizim ya da fotoğraf bulunamadığından, yapıya ait mevcut ipuçları değerlendirilerek, restitüsyon önerisi yapılmıştır.

Restitüsyon çalışmasının ardından, yıkılmakta olan yapının özgün haline en yakın şekliyle restorasyon projesi hazırlanmıştır. Kültür sürekliliğini sağlamak ve yeniden işlev verebilmek amacıyla, geleneksel mimari özellikler korunarak, yapının onarılması için gerekli yöntem belirlenmeye çalışılmıştır.

Tezin beşinci ve son bölümünde, genel anlamda Anamur Geleneksel Kent Dokusu üzerine değerlendirmelerde bulunulmuş, tespit edilen sorunların çözümü için müdahale önerileri

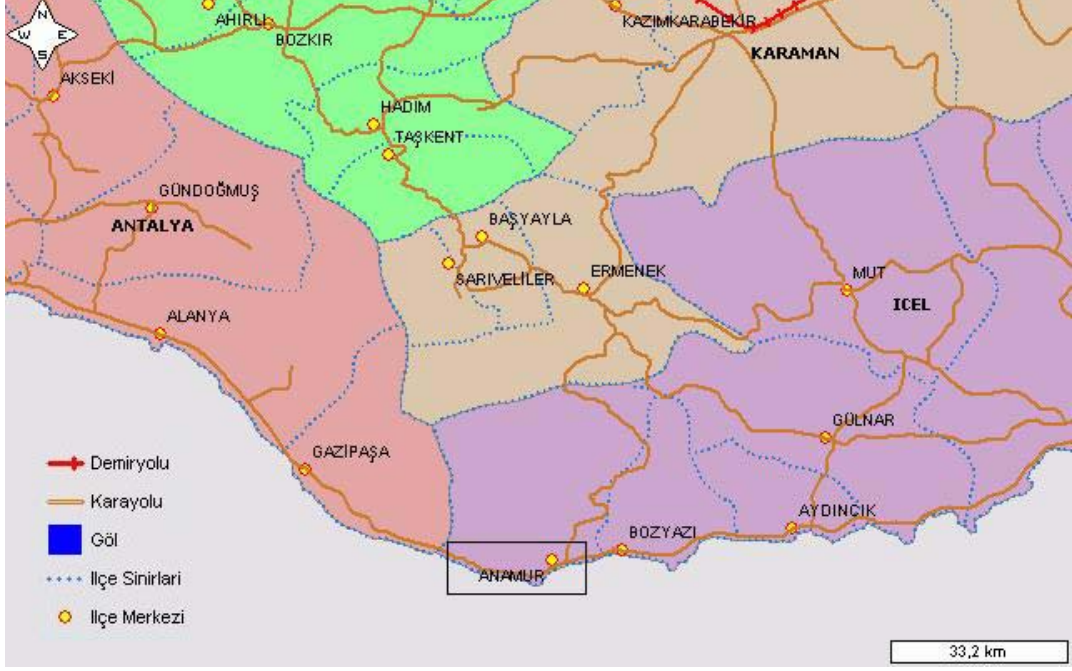
belirlenmiştir.

Ekler bölümünde, tarihsel gelişim süresince anlatılan tarihi yerleşim yerlerini gösteren fotoğraflar, 1967 tarihli uçuş haritaları ve halihazır haritalar üzerine işlenmiş analiz çalışmaları ile seçilen korunması gerekli geleneksel dokudaki yapıların fotoğrafları ve rölöve çizimleri yer almaktadır. Ayrıca son bölümde, Hacı Ali Bey Konağı'na ait fotoğraflar ile rölöve, restitüsyon ve restorasyon öneri projeleri mevcuttur.

2. ANAMUR

2.1 Coğrafi Konum ve Yapı

Anamur, Akdeniz Bölgesi'nde, Mersin iline bağlı yaklaşık 50.000 nüfuslu ve Türkiye'nin deniz sınırı olarak en güney ucunu oluşturan bir yerleşimdir (Şekil 2.1).

Şekil 2.1 Anamur'un Coğrafi Konumu (2006) (Kaynak: www.hgk.mil.tr)

İlçe, Antalya'yı Mersin'e bağlayan karayolu üzerinde yer alır. En yakın il merkezlerinden olan Antalya'ya 260 km, Mersin il merkezine ve Karaman'a 230 km mesafededir. İlçe sınırları içerisindeki Anamur Burnu, Kıbrıs'a en yakın noktayı oluşturur. Deniz yolu ile Kıbrıs'a olan mesafe 40 mil (76 km)'dir. İlçenin batısında, Antalya'ya bağlı Gazipaşa, kuzeyinde Karaman'a bağlı Ermenek ve doğusunda da Bozyazı ile Aydınçık ilçeleri bulunur.

İlçe merkezi; kuzeyinde doğu-batı doğrultusunda uzanan Toroslar sıra dağları ile batısında Sultan Suyu çayı, doğusunda Dragon çayı ve güneyinde Akdeniz ile çevrelenmiştir. Bu nedenle, denizden kent merkezine doğru (güneyden kuzeye) uzaklaştıkça arazi engebeli hale gelmektedir.

1243 km²'lik yüzölçümüne sahip olan ilçenin yaklaşık %60'ı (853 km²) * iğne yapraklı çam ve sedir ormanları ile kaplıdır.

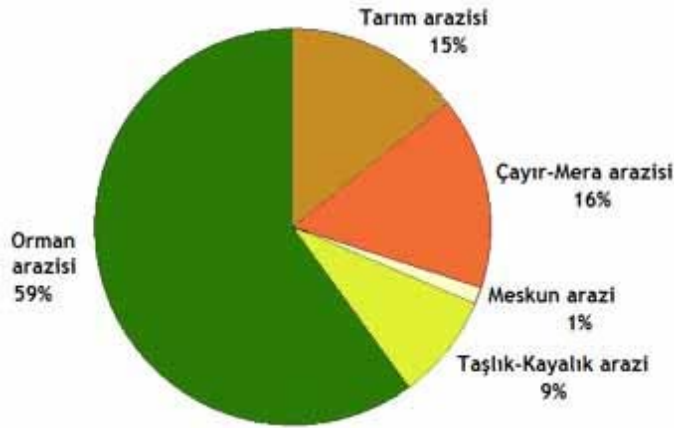
* Anamur Orman İşletme Şefliğinden bilgi alınmıştır.

2.2 İklimsel Özellikler ve Tarım

Anamur; Akdeniz bölgesinde yer almasından dolayı, tipik Akdeniz iklimi etkisi altındadır. Yaz ayları sıcak ve kurak, kış ayları ise ılık ve yağışlıdır. Maki bitki örtüsü görülür. Kış aylarında sadece yüksek yaylalarda kar yağışına rastlanır. Yıllık ortalama yağış miktarı 1032 m³, yıllık yağışlı gün sayısı ortalama 75 gündür*.

Anamur ilçesi ile çevre iller arasındaki mesafenin fazla olması, yöre halkını kendi kendine yetecek şekilde üretime yönlendirmiştir. İlçede sulu ve kuru tarım yapılmaktadır. Tarım arazisi alanı, ilçe yüzölçümünün %15 ini oluşturur (Çizelge 2.1). Sahil şeridi ile şehrin ortasından geçen Antalya-Mersin karayolu arasındaki alanda tarım yapılmaktadır.

Uygun iklimi ve sulama koşulları nedeniyle tarım ürünü potansiyeli açısından zengin bir ilçedir. En önemli tarım ürünü, Türkiye pazarında da önemli bir paya (%33**) sahip olan, muzdur. Muz; açık alanda yetiştirildiği gibi, örtü altı (naylon seracılık) sistemi ile de yetiştirilmektedir. Diğer yandan tarım ürünü çeşitliliği açısından narenciye (portakal, mandalina, limon, greyfurt), nar, yer fıstığı, tropikal ürünlerden avakado, kivi, papaya ve örtü altı sistemiyle de domates, biber, patlıcan, salatalık ile çilek önemli miktarda yetiştirilmektedir.

Çizelge 2.1 Anamur Arazi Kullanımı (Kaynak: www.anamur.bel.tr)

* www.anamur.gov.tr

** www.muz.gen.tr

2.3 Ekonomi, Sosyal Hayat ve Kültür

 l enin ekonomik gelir kaynaklarının başında tarım vardır. Ekonomik getirisinin, harcanan (gidere) miktara oranla daha fazla olduğu naylon seracılık ile muz yetiştiriciliği içi, adeta bir yatırım kaynağı olmuştur. Yapılan imalat maliyetini, iki sene içinde ( r n olduğu taktirde) geriye kazandıran muz seracılığı sisteminde 12 ay muz yetiştiriciliği yapılmaktadır. Büyük çapta sanayi tesislerinin olmadığı ilçede, tarıma dayalı küçük boyutta muz sarartma* tesisleri vardır. Kırsal kesimde yaşayan halk, tarıma yönelik yatırım yapmakta ve hayat standartlarını tarıma göre ayarlamaktadır. “ retim-Pazarlama ve Tüketim” döngüsü içerisinde sosyal hayatlarını oluşturmuşlardır. İlçe merkezinde ise halk “tüketim” ağırlıklı yaşamaktadır.

 l enin diğer ekonomik gelir kaynağı turizmdir.  l enin konumu itibariyle sahil şeridi üzerinde yer almasından dolayı, yaz turizmi yapılmaktadır. Konaklama ve eğlence ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla küçük çapta çeşitli tesisler (otel, restoran, bar, cafe) kurulmuştur. Ancak ilçeye olan ulaşımın dar ve virajlı yollardan sağlanması, turizm alanında büyük ölçekli yatırıma engel olmuştur.

Teknolojinin hızlı gelişmesi, kent merkezinde yığılmaya ve iş bölümünün farklılaşmasına neden olmuştur. Bu gelişim, sosyal yapıdaki değişimi de hızlandırmıştır. Tarımla uğraşan kesimin yanı sıra; idareci, serbest meslek sahibi esnaf, teknik eleman, askeri personel ve memur gibi mesleki grupların oluşturduğu “orta gelir grubu” sınıfında da belirgin bir artış gözlenmektedir.

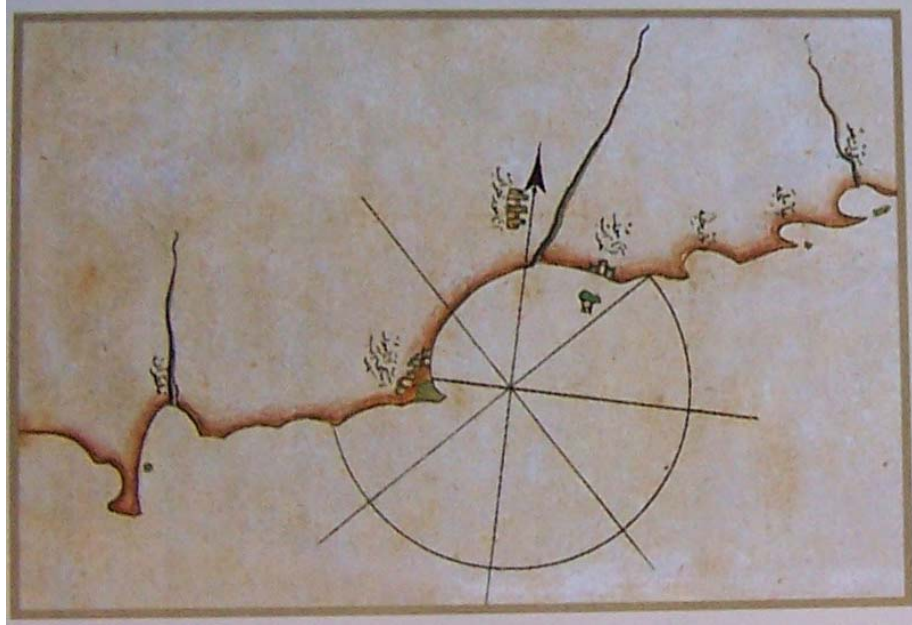
Ekonomik gelirlerinin iyi olması sonucu, halkın gelir seviyesi ve yaşam standartları yükselmiştir. Kırsal kesimde dış sofalı tek katlı k ğir evlerde yaşayan halk, 3-4 katlı yeni yapılara veya bahçe tipi müstakil evlere geçmişlerdir. Ayrıca yaz aylarında ilçede etkisini gösteren dayanılmaz sıcak iklim nedeniyle eskiden beri süregelen yayla kültürü daha da arttığından, halkın büyük çoğunluğu yaz mevsiminde yüksek yaylalara (Kaş, Abanoz, Akpınar, Elbalak vs.) g   etmektedir.

* Muz meyvesinin gelişme devresi, uygun ekolojilerde 110-130 gün sonra tamamlanır. Türkiye şartlarında muzlar 120-150 gün sonra hasat olgunluğuna ulaşır. Meyve, bitki üzerinde yeme olgunluğuna gelmesi beklenmeden yeşil olum devresinde hasat yapılmalıdır. Meyveler bitki üzerinde olgunlaşmaya bırakılırsa, meyve kabuğu çatlar, hasat edilip olgunlaştırılanlara göre daha fazla nişasta ve daha az şeker oluştururlar. Ayrıca çeşitli hastalık ve zararlılar meyvelerin değerini düşürmektedir. Yeşil olum devresinde hasat edilen muzun yeme olgunluğuna gelme süreci arasında geçen süre içerisinde kontrollü bir şekilde sıcaklık, nem, oksijen ve karbondioksit şartlarında bekletilerek sarartılması içine “muz sarartma içi” denir (Kaynak: www.tarim.gov.tr).

2.4 Tarihsel Gelişim

Anamur, ismini antik yerleşme olan Anemurium*’dan almıştır. Kent; Hititler’den Finikeliler’e, Eski Yunanlılar’dan Romalılar’a, Bizanslılar’dan Selçuklular’a sonra Karamanoğlu Beyliği’ne ve en sonunda da Osmanlılar’a ev sahipliği yapmıştır (Ekinci; Peker, vd). İlçe, 1804 yılında Konya’ya bağlanmıştır. Daha sonra, 1859 yılında Osmanlı İdari Teşkilatında, merkezi Nasreddin köyü olan müdürlük, 1869 yılında ise kaymakamlık olmuştur (Uğur, 1944). Günümüzde yerel yönetim olarak; 1 merkez belediye, 2 belde (Ören, Çarıklar) belediyesi olmak üzere 3 belediye mevcuttur.

Piri Reis, Kitab-ı Bahariye**’sinde Anamur ve kıyılarından da bahseder. Eski Anamur’un “denize uzanmış bir burnun üzerinde kurulduğunu ve bu burnun bir dağ olduğunu”*** yazar (Piri Reis, 1521) (Şekil 2.2).

Şekil 2.2 Piri Reis’in Anamur Haritası (Piri Reis, 1521)

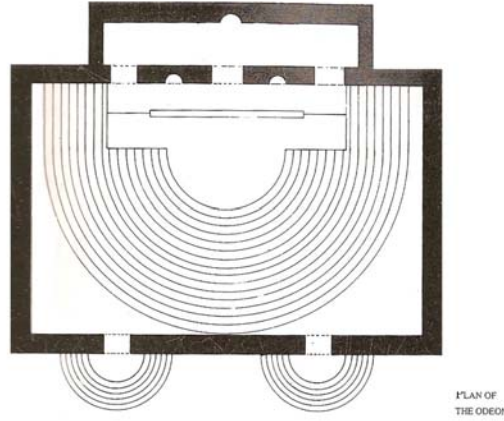
* Rüzgarlı burun anlamına gelen latince kökenli bir kelimedir. Anem: Rüzgar, U(o)rium: Gözlem yapılan yer; burun, rasathane anlamına gelmektedir (Kaynak: www.m-w.com/dictionary).

** Kitab-ı Bahariye, Piri Reis’in 16. yüzyılda Akdeniz ve diğer denizleri kapsayan yolculuğu sırasında izlenimlerini aktardığı kitaptır.

*** Kitab-ı Bahariye’de yazan orijinal haliyle alıntı yapılmıştır.

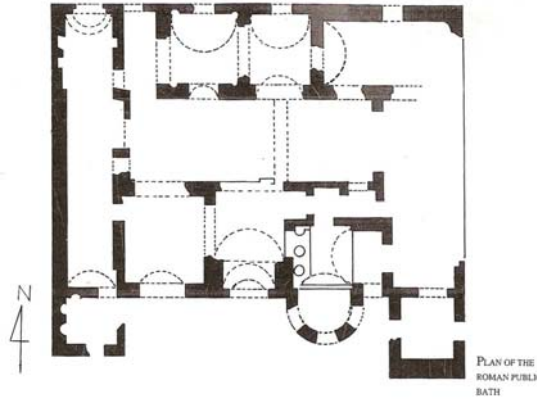
ayrılmasından sonra, Bizanslılar'ın eline geçmiştir. Bu dönemde kent adeta yeniden inşa edilmiştir. 8. yüzyıl'dan sonra Arapların saldırılarına uğrayan kent, terk edilmiştir. 12. ve 13. yüzyıl'da Selçuklu Hükümdarı Alaaddin Keykubat emriyle tekrar ele geçirilen Anamur, Selçukluların zayıfladığı bir dönemde de (14. yüzyıl başlarında) Karamanoğulları'nın egemenliğine girmiştir.

Antik Yerleşim aşağı ve yukarı şehir (akropol) olmak üzere iki kısımdan oluşur. Aşağı şehir içerisinde; 900 kişilik oturma yeri olan Odeon (Şekil 2.4), büyük oranda ayakta kalmış hamam (Şekil 2.5), hamama ve şehre su taşıyan su kemerleri, tamamlanamamış tiyatro yapısı, içinde yüzme havuzunun ve hamamların da bulunduğu gymnasium ve farklı büyüklükte kilise yapıları yer alır (EK 1. Anemurium Fotoğrafları).

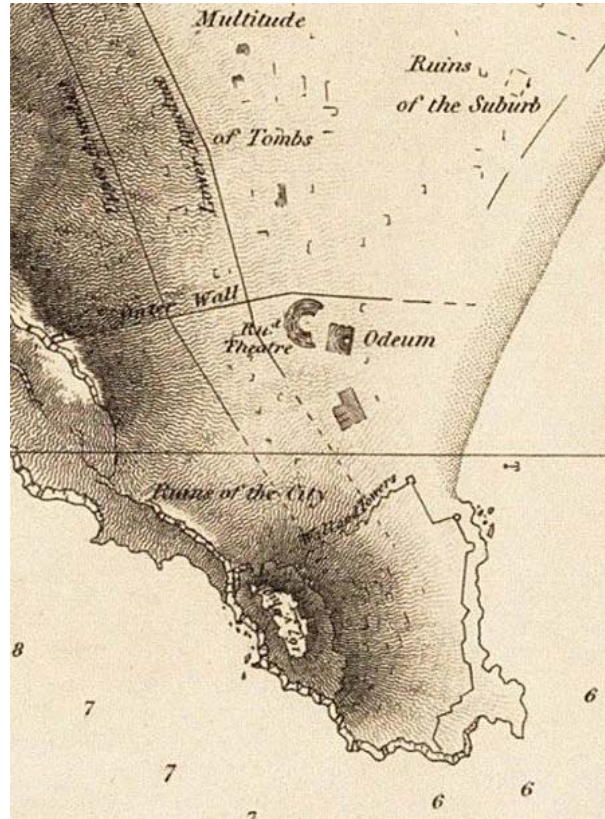
Şekil 2.4 Anemurium'da Yer Alan Odeon Planı (Alan ve Uysal, 2001)

Kent surlarının dışında kalan nekropol alanı, Anadolu'nun en iyi korunmuş mezar yapılarını barındıran bir bölge olma özelliğine sahiptir. Tek katlı ya da iki katlı olarak yapılan bu mezarların duvarlarında freskler ve mozaikler bulunur (Resim 1.6).

Şekil 2.5 Anemurium'da Yer Alan Hamam Planı (Alan ve Uysal, 2001)

1811 tarihinde İngiliz Amiral Francis Beaufort^{*}’un Akdeniz’de yaptığı keşifler sonucunda kent batı dünyasına tanıtılmış ve kentin ilk krokileri çizilmiş ve yayınlanmıştır (Şekil 2.6) (Beaufort, 1811). 1962 yılında Toronto Üniversitesi’nden Elisabeth Alfoldi Rosenbaum ve ekibi^{**} tarafından kazı çalışmaları başlatılmış, nekropol alanında önemli kazı ve tespit çalışmaları yapılmıştır (Rosenbaum, 1971). Aynı ekip, 1966-1967 yıllarında, Hamam ve Odeon yapısında temizlik ve sağlamlaştırma çalışmalarını yürütmüştür (Anatolica Dergisi s. 4). Daha sonra Kanada’lı Prof. James Russel tarafından antik kentte 1970 ve 1987 yılları arasında kazılar yapılmış ve 2000 yılında bu çalışmalar durmuştur^{***}. Günümüzde, bu kazılar sonucu ortaya çıkan antik kente ait eserler ve mozaikler, Anamur Müze’sinde sergilenmektedirler.

Şekil 2.6 Amiral Francis Beaufort’un Anemurium ile ilgili ilk krokileri (Beaufort, 1811)

* Francis Beaufort, 1774-1857 yılları arasında yaşamış amiral ve su bilimcidir. 30 Mayıs 1810’da rütbe alarak, Frederiksten firkateynine atanmıştır. Bunu takip eden 2 yıl boyunca, 1810-1812 yılları arasında Türkiye kıyılarını araştırmış ve haritasını çizmiştir. Bu araştırmanın raporu olarak da kıyıların kısa bir tanıtımı olan ve antik kalıntılardan bahseden “Karamanya” adında bir kitap yayınlanmıştır (Beaufort, 1811).

** İÜ’den Prof. Dr. M. Taner TARHAN ve Ufuk BAŞ (GÜNEGE) çalışmalarda yer almışlardır.

*** <http://www.archaeological.org/webinfo.php?page=10311>

Şekil 2.7 Anamur, Havadan Görünüm (<http://earth.google.com/>, Ağustos 2006)*

* Resimde, Anamurdaki tarihi mekânların kent merkezi ile olan ilişkisi görülmektedir. Kent merkezinin; doğusunda Mamure Kalesi, batısında Anemurium Antik Kenti ve Bey Konağı, kuzeyinde Titiopolis Antik Kenti ve güneyinde ise Akdeniz ile çevrelenmiştir.

2.4.2 Mamure Kalesi

Akdeniz sahil şeridinde inşa edilmiş ve zamanımıza kadar büyük oranda sağlam kalmış olan en büyük kalelerden biridir. Kale, Anamur kent merkezinin 6 km doğusunda yer almaktadır. Antik temeller üzerine kurulan kale içerisinde, Anamur Müze Müdürlüğü'nce yapılan kurtarma kazılarında M.S. 3.-4. yüzyıllara ait Geç Roma kentine özgü, tabanları mozaik döşeli yapı kalıntıları ortaya çıkarılmıştır.

Kale, Karamanoğulları tarafından 14. yüzyıl başlarında Anamur'u işgal ettikleri sırada ele geçirilmiştir. İlk ismi ve yapım yılı bilinmeyen kale, Karamanoğulları döneminde yeniden mamur edildiği için "Mamure" adını almıştır (Ekinci; Peker, vd).

Kaleden günümüze kadar gelebilmiş 1450 tarihli yazıt, batı cephe duvarı üzerindedir. Yazıtta "*Karamanoğlu Alaaddin oğlu Mehmed oğlu Sultan İbrahim inşa etti. Bu tarih Mükerrerem Şevval ayında yazıldı*" demektedir*. Kale, çevresindeki sahil bandı ile birlikte, korunması gerekli sit alanı olarak tescillidir**.

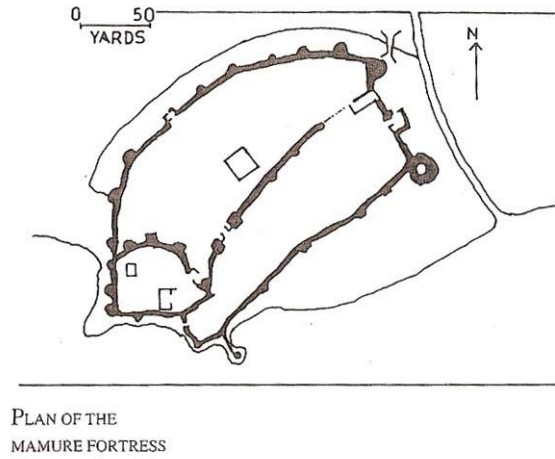
Kendi içinde; doğuda iç avlu, batıda dış kale, güneyinde iç kale olmak üzere 3 bölümü olan kalede, 39 kule bulunur (Şekil 2.9). Kale duvarları tamamıyla kâgir sistemle inşa edilmiş olup ana malzeme olarak moloz taş kullanılmıştır (EK 2. Mamure Kalesi Fotoğrafları).

Dış kale bölümünde; merkezi planlı, tek kubbeli bir cami vardır. *Mamure Camisi* olarak adlandırılan cami, 14. yüzyıl başlarında Karamanoğlu Mahmut Bey zamanında yapılmıştır. Caminin kuzeyinde ahşap dikmelerle taşınan son cemaat yeri bulunur. 1 sıra taş, 2 sıra tuğla almalı duvar örgü sistemiyle inşa edilmiştir. Pencere basık kemerli geçilmiş, fakat son yapılan restorasyonlarda ahşap doğramalar yerine PVC doğramalar takılarak, gerek biçim gerek malzeme açısından özgünlüğünü yitirmiştir.

Taş duvarla çevrilmiş bir avlu içerisinde yer alan caminin çevresinde çeşme ve sarnıç da vardır. Cami, 1960 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce onarılmış, 1972-1973 yılları arasında da restore edilmiştir. Günümüzde halen ibadete açıktır (Şekil 2.10).

* Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 1, s. 97-98.

** G. E. E. A. Y Kurulu'nun 09.09.1978 gün ve A-1306 sayılı onama kararı ile tescil edilmiştir.

Şekil 2.8 Mamure Kalesi Planı (Alan ve Uysal, 2001)

Kalenin hemen kuzeyinde yer alan ve Karamanoğulları'nın kaleyi ele geçirdiği zamanlarda yapıldığı tahmin edilen bir başka yapı da, *Mamure Hamamı*'dır. Yapı, yığma sistemle yapılmış taş duvarlıdır. Dikdörtgen planlı hamamın giriş bölümü yıkılmış, soğukluk, ılıklik ve sıcaklık bölümleri günümüze ulaşmıştır.

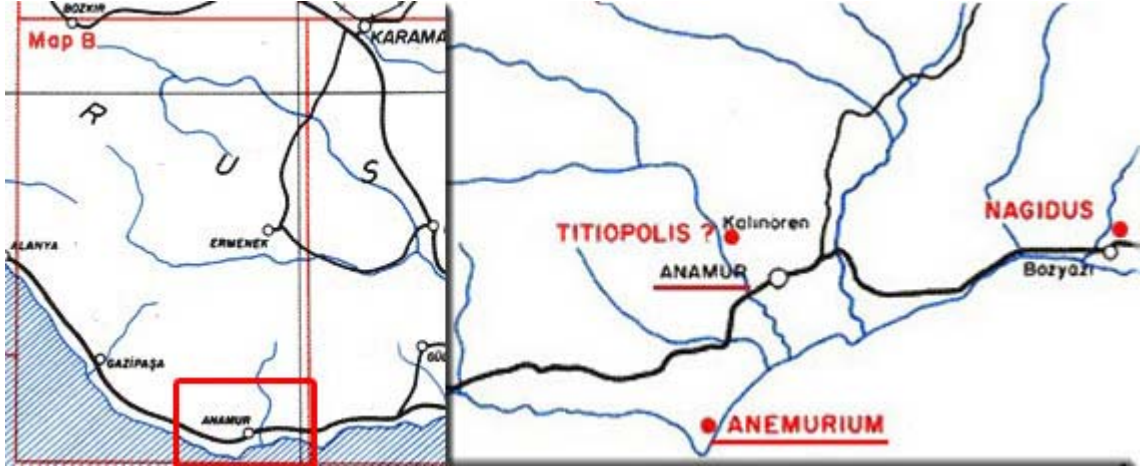
Şekil 2.9 Mamure Kalesi Havadan Görünümü (2006)

Şekil 2.10 Mamure Camisi Doğu Görünüşü (2006)

2.4.3 Kalınören Harabeleri (Titiopolis Antik Şehri)

Kalınören köyü sınırları içerisinde ve kuzeye doğru hakim tepeler üzerinde bulunan antik kent, Anamur'a 5 km mesafededir. George Ewart Bean ve Terence Bruce Mitford 1964-1968 yılları arasında hazırladıkları Batı Kilikya'da bulunan antik yerleri gösteren haritalarda Kalınören Harabeleri'ni "Titiopolis*" olarak işaretlemişlerdir (Bean ve Mitford, 1968) (Şekil 2.11).

Şekil 2.11 Kilikya Yerleşimleri Tespit Çalışmaları (George Ewart Bean/Terence Bruce Mitford: Journeys in Rough Cilicia 1964-1968, Map B)

Anemurium antik kentinde olduğu gibi burada da Helenistik, Roma ve Bizans dönemi kalıntılarına rastlanmasına karşın, Anemurium'a bağlı olmayan bir kent konumundadır (Ekinci; Peker, vd).

Kenti çepeçevre çeviren kaba yonulu taşlardan yapılmış surlar arasında yukarı şehir denilen akropol alanında bazilika, hamam ve nekropol alanı bulunur. Nekropol alanında önemli kişilere ait olabileceği düşünülen iki katlı tonozlu mezarlar vardır.

* Titiopolis kenti, G. E. E. A.Y Kurulunun 09.09.1978 gün ve A-1306 sayılı onama kararı ile tescil edilmiştir.

2.4.4 Alaköprü

Alaköprü*, Anamur’u yaylalar üzerinden Ermenek, Karaman ve Konya’ya bağlayan karayolunun 15. km.’sinde yer alır. Köprü, Karamanoğulları tarafından 14. yüzyıl da yapılmıştır (Ekinci; Peker, vd). Dragon çayı üzerinde inşa edilmiş olan köprü, 19.65 m açıklığında tek kemerli olarak geçilmiştir. Aynı zamanda, bu kemere destek olarak doğu tarafta, taşkın sularına karşı boşaltma gözü de vardır. Kâgir köprünün ana malzemesi taştır. Uzunluğu 54 m olan köprü, halen sağlam bir şekilde kullanılmaktadır (Şekil 2.12).

Şekil 2.12 Alaköprü (2006)

* Alaköprü, Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’nun 10.05.1996 gün ve 2502 sayılı onama kararı ile tescil edilmiştir.

3. ANAMUR GELENEKSEL KENT DOKUSU

Anamur'da geleneksel özellikli yapı yerleşimi belirli bir sokak ölçeğinde ya da bir bölgede toplanmamış, çeşitli mahalle sınırları içerisinde ayrık nizamlı ve bahçeli arsalara yerleşerek kent dokusunu oluşturmuştur (Ek 3. Kent Merkezi Uçuş Haritası, 1967). Geleneksel yapılarda hiçbir zaman bitişik nizamda yapılaşma ve buna bağlı olarak dar sokaklar görülmemiş, genelde yapılar şehrin merkez mahallelerinde konumlanmışlardır. Bir başka ifadeyle, bu yapılar, günümüzde şehri ikiye bölen Antalya-Mersin karayolunun kuzeyinde, dağınık şekilde yerleşmişlerdir (Ek 4. Anamur Kent Merkezi Vaziyet Planı).

Yaşam koşullarının ve yapım tekniklerinin hızla değişmesi sonucu, geleneksel özelliklerini, mekânsal karakterlerini ve öğelerini koruyabilmiş sivil mimari örneklerin sayısı gün geçtikçe azalmaktadır. Anamur'da, genelde 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarında inşa edilmiş geleneksel yapıların her biri, günümüzde birer tarihi veri olarak örnek teşkil etmektedir.

1/1000 ölçekli kent merkezi planının analizi ile başlayan çalışma, tarihi kent dokusunu oluşturan geleneksel yapıların tespiti ile devam etmiştir. Kent merkezinin analizi esnasında yaklaşık 1 km²'lik alan içerisinde incelemede bulunulmuş, sokak sokak yapıların analizi yapılmıştır. Analiz çalışması; yapıların kat adetlerini, işlev analizini, yapım sistemlerini ve eski-yeni yapı değerlendirmelerini kapsamaktadır. (EK 5. Analizler / Anamur Kent Merkezi Çalışma Alanında Kat Adetleri, İşlev, Yapım Sistemi, Eski-Yeni Yapı Değerlendirmesi).

Kat adetleri analizi sırasında; 1, 2, 3, 4 ve 4'ün üstü katlı yapılar sınıflandırılmış, kamu yapıları taranmış, incelenen geleneksel yapılar ise mavi sınır çizgisi ile belirtilmiştir. Buna göre ana cadde üzerindeki (Atatürk Bulvarı, Bankalar Caddesi, Tahsin Soylu Caddesi, Akdeniz Caddesi gibi) yapılar; genelde 3, 4 ve 4'ün üstü katlı, ara sokaklardaki yapılar ise 1 veya 2 katlıdır.

İşlev analizi sırasında; çalışma alanı sınırları içerisindeki konut, ticaret, hem konut hem ticaret yapıları, eğitim, anıtsal ve dini yapılar ile kamu yapıları tespit edilmiştir. Buna göre kent merkezinde ve ana arterler üzerinde; ticaret+konut oranı fazla iken, kent merkezi dışında konut oranı artmaktadır.

Yapım sistemi analizinde; ahşap, kâgir, ahşap+kâgir yapılar ile betonarme yapılar incelenmiştir. Analizden de anlaşıldığı üzere, çalışma alanı sınırları içerisindeki yapıların büyük çoğunluğu betonarme yapılardan oluşmaktadır (Ek 5).

Eski-yeni yapıların değerlendirmeleri analizinde; yeni yapıların kitle ve cephesiyle çevreye uyumlu olup olmadığı, özgün sivil mimarlık örneği yapıların ise tescil durumu ve

özgünlüğünü yitirip yitirilmediği irdelenmiştir.

Geleneksel yapıların tespiti sırasında, Anamur kent merkezinde 33 adet geleneksel özellikte yapı saptanmış ve bu yapılar içerisinde, yerel konut geleneğinin en önemli örneklerinden olan ve değişik plan tipolojilerine sahip oldukları tespit edilen 12 yapı incelenmiştir. Bu yapıların fotoğrafları çekilerek belgelenmiş ve 1/100 ölçekli rölöveleri çıkartılmıştır.

Ayrıca, Anamur kent merkezi dışındaki Ortaköy mevkiinde yer alan Hacı Ali Bey Konağı da, sahip olduğu farklı plan karakteri nedeniyle ve Anamur'da yaşamış son Bey'e ait bir konak olması açısından, bu çalışma kapsamına alınmış olup; 1/50 ölçekli rölöveleri, buna bağlı olarak da restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmıştır.

3.1 Dini Mimari

3.1.1 Akcami

Sultan Alaaddin Mahallesi sınırları içerisinde 362 ada, 1 parsel üzerinde bulunan Akcami'nin, 13. yüzyılda Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubad tarafından yaptırıldığı öne sürülür (TTOK, 1995). Sultan Alaaddin Camisi olarak da bilinen yapının batı cephesindeki girişin üzerinde bulunan ve orijinal olmayan yazıtında 1326 H / 1908 M tarihi okunmaktadır. Vakıflar Genel Müdürlüğü* adına kayıtlı olan cami diğer parsellerden moloz taş avlu duvarı ile ayrılır. Akcami, G. E. E. A. Y. Kurulu'nun 03.05.1985 gün ve 988 sayılı kararı gereği koruma altına alınmıştır.

Akcami, kare planlı (11.80x11.80 m), tek kubbeli sade bir yapıdır. Osmanlı erken dönem dini mimarisinin merkezi plan tipli cami örneklerindendir. İbadet hacmi olarak kullanılan ana mekânın dışında ek olarak revaklı avlu ya da son cemaat yeri bulunmamaktadır (Şekil 3.1).

Camiye batı cephesinde bulunan basık kemerli bir kapıdan girilir. Giriş aksı ile mihrap aksı şaşırtılmıştır. Girişin hemen önünde, muhdes metal taşıyıcılı, küçük bir giriş mekânı oluşturulmuştur (EK 6. Akcami fotoğrafları, plan ve cephe çizimleri).

Cami duvarları, 140 cm kalınlıkta taş duvardır. Güney duvarında, 71 cm genişliği ve 83 cm derinliği olan mihrap yer alır. Mihrabın her iki yanında dışa doğru daralarak inşa edilmiş pencereler bulunur. Güneybatı duvarında orijinal olmayan ahşap minber ile mihrabın doğusunda müezzin mahvili olarak kullanılan ahşap bir bölüm vardır.

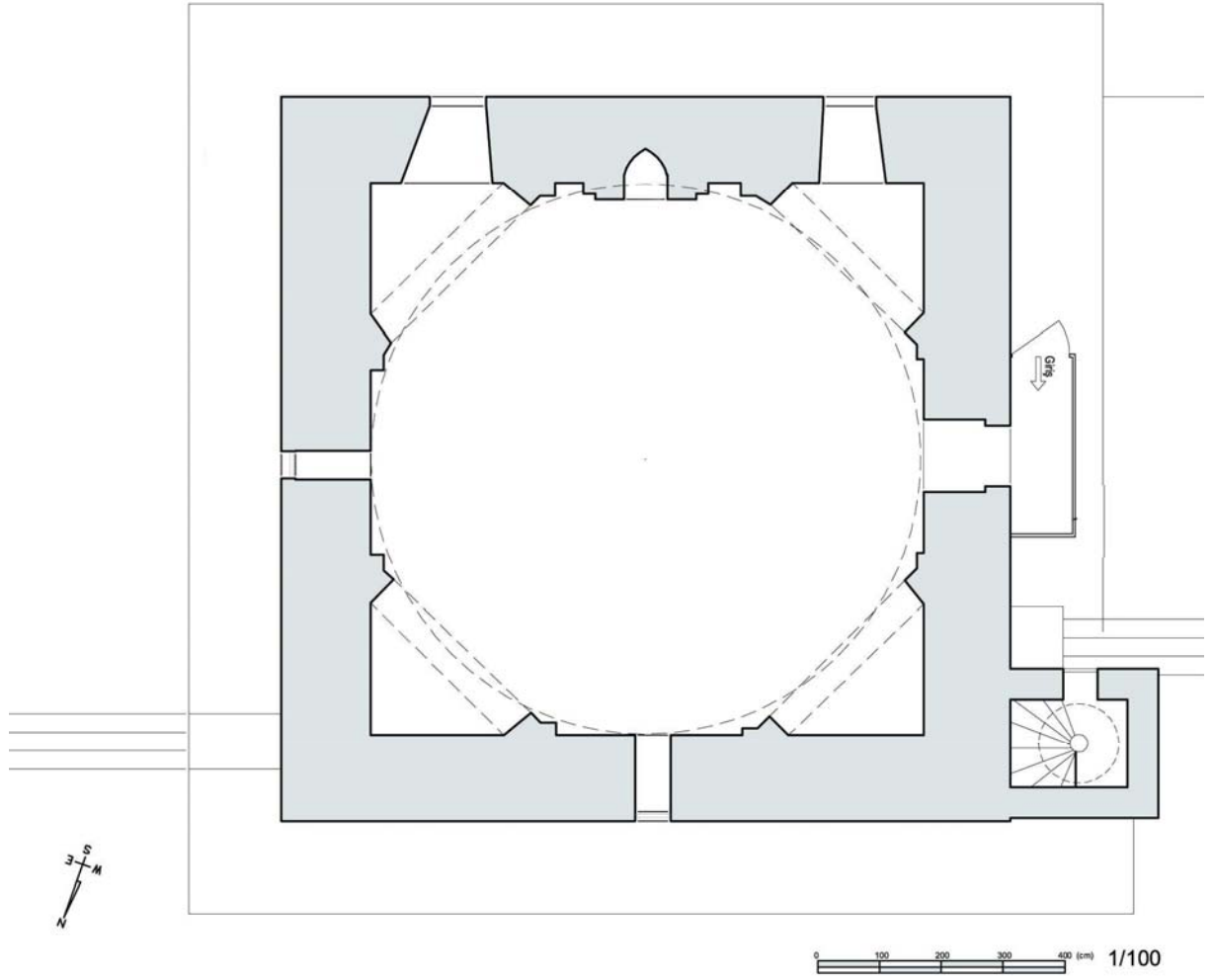
Cami kubbesi yaklaşık 8.90 m çapındadır. Kubbe, caminin beden duvarlarındaki 8 köşeli bir kasnağa oturmaktadır. Beden duvarlarında, kubbenin oturduğu kısımlarda destek olarak karşılıklı ayaklar yerleştirilmiş ve ayaklar kemerle birbirlerine bağlanmıştır. Kare plandan kubbeye geçiş pandantif ile sağlanır. Kubbe örtü kaplaması olarak kurşun kaplama kullanılmıştır.

Caminin dış cephesinde, taş duvar üzerinde dendanlar bulunur. Caminin batı cephesinde ve girişin solunda ise 21 m yüksekliğinde, yivli, tek şerefeli minaresi vardır (Şekil 3.2). Ayrıca dört cephenin aksında, +3.70 m kotunda, 0.40 x 0.90 m boyutunda bir pencere yer alır.

Cami, 20. yüzyıl sonlarında, yanlış onarımlar sonucu, tahribata uğramıştır. Yapının dış

* Cami, Anamur TKM kayıtlarında Vakıflar Genel Müdürlüğü adına kayıtlı “Avlulu Kagir Alaaddin Camii” olarak geçer.

cephesi tümüyle çimento esaslı sıva kullanılarak sıvanmış, yapının özgün görünümü ve malzemesi tahrip olmuştur. Ayrıca güney cephesinin doğu kısmındaki duvar yüzeyinde çatlama görülmektedir. Caminin köşe kısımlarında da (düşey hizadan sapma olacak şekilde) şişmeler vardır.

Şekil 3.1 Akcamî; Tek Kubbeli, Merkezi Plan Tipi, Ekim 2006 (Ek 6)

Şekil 3.2 Akcamî Güneydoğu Görünüşü (2006)

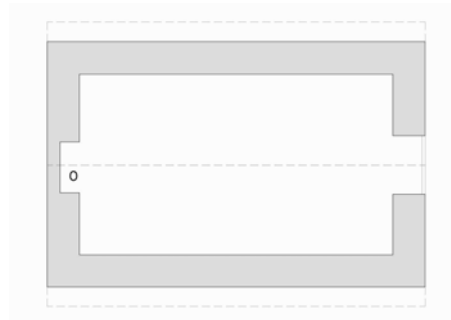
3.2 Sivil Mimari

Anamur'un ilk yerleşim yeri olan Anemurium antik kentinden sonra konaklama, antik kentin doğusuna doğru kaymış ve günümüzdeki şehir merkezini oluşturmuştur. Batıda Anemurium antik kenti, doğuda Mamure Kalesi ile sınırlanan alan içerisinde, geleneksel sivil mimari yapılar, bugünkü kent merkezinde toplanmıştır. 1923 yılındaki Türk-Yunan Mübadelesi sonrasında, Rumlardan boşalan birçok ev, günümüzde Anamur'daki geleneksel sivil mimari dokuyu oluşturmuştur.

Anamur'da geleneksel özellikli sivil mimari yapılar, topografyaya fazla müdahale edilmeden genelde düz arazi üzerine 2 katlı olarak inşa edilmiştir. Ancak kırsal kesimlerde konut tiplerinin ilk örneklerinden olan dış sofalı evlerde eğimli arazi kullanılarak, hem üst kottan hem de bodrum kattan yapıya giriş sağlanarak teraslama yapılmıştır.

19. yüzyılda kereste tüccarlığına dayalı olarak gelişen üretim ve ticaret, özellikle ekonomik açıdan ilçeyi zenginleştirmiş ve geliştirmiştir. Bu gelişim, halkın gelir seviyesini yükseltmiş, dolayısı ile konaklama ihtiyacını karşılayan Anamur evlerine de dikkat çekici bir biçimde yansımıştır. Beylerin ve zengin ailelerin konaklarına, sade ve küçük 2 katlı evlere ilave olarak, özellikle yaz aylarında kullanılmak üzere, ahşap karkas sistemle yapılan "Köşk Katı" eklenmiştir. Tepe pencerelerinin de görüldüğü bu katta, Akdeniz ikliminin aşırı sıcak etkisine mimari anlamda çözüm getirilmiş, bu çözüm aynı zamanda yöreye özgü mimari karakteri de belirlemiştir.

Anamur halkının bir bölümü yaz-kış dönemi boyunca yaylalarda yaşamakta ve aile fertlerinin sayısına göre barınma ihtiyacını farklı çözümlerle karşılamaktadır. Az sayıda kişiye göre yapılan ilk yapılar "evcik" adı verilen tek odalı yapılardır (Şekil 3.3).

Şekil 3.3 Evcik Plan Tipi

Duvar yüksekliği insan boyu kadar yapılan evciklerin çatısı; ahşap dikmeler üzerine konan aşık ve mertekler aracılığıyla oluşturulur. Çatının ahşap konstrüksiyonu üzerine örtü

malzemesi olarak yayla ağaçlarından olan sedir veya köknar dalları kullanılır. Dayanım ömrü fazla olmayan (4-5 ay) evcik yapıları, gün geçtikçe ve nüfus arttıkça yerini 2 odalı sayvant denilen yapılara bırakmıştır.

Anamur’da konut plan tipi olarak, mekânların yerleşimine göre ortaya çıkan “4 temel plan tipi” (Eldem, 1998) görülmektedir. Yayla kesiminde sofasız evler görülürken, kırsal kesimde dış sofalı evler; şehir merkezinde ise iç sofalı ve orta sofalı plan tipli evler görülmektedir

3.2.1 Hakkı Efendi Konağı

Hakkı Efendi Konağı, Göktaş Mahallesi sınırları içerisinde, 25 ada, 6 parsel üzerinde yer alır. Konak, Damla Sokak ile Karanfil Sokağın kesiştiği köşe parsel üzerinde konumlanmıştır. Dayı Kahya* adına kayıtlı olan konağın köşk kısmı ve kuzey bölümü 1840, güney bölümü ise 1890 tarihinde yapılmıştır.

1840 yılında inşa edilen ilk haliyle, dış sofalı plan tipinde bir yapıdır. Konağın; batısında köşk katı, kuzeyinde yaşama mekânları ve güneyinde yer alan dış sofa ile oluşan plan tipi, 1890 yılında güney bölümünün yapıya eklenmesiyle bozulmuştur (Ek 7. Hakkı Efendi Konağı fotoğrafları, plan ve cephe çizimleri).

Konak; zemin +2 kat olmak üzere 3 katlı inşa edilmiştir. Zemin kat; ahır ve depo gibi mekânlardan oluşurken, birinci kat; yaşama alanlarından, ikinci kat ise yazlık kısmın bulunduğu köşk katından oluşmaktadır. Zemin kata, doğu ve batı cephelerden olmak üzere 3 farklı yerden giriş bulunmaktadır. Ana giriş, doğu cephedeki 0.85 x 2.00 m ölçülerindeki K1 kapısından sağlanır. K1 kapısı birinci kata çıkan merdiven bölümüne açılır. Merdiven konağın özgün kullanımındaki haliyle dış sofa olarak kullanılan sofaya (101) çıkar ve bu sofadan da odalara geçilir. Sofanın kuzeyinde yaşama mekânlarına, güneyinde odaya açılan bir kapı (K4) ile batısında köşk katına çıkan merdiven holüne açılan bir kapı (K7) vardır.

Birinci katın güneyindeki 102 nolu oda, 3.90 x 5.95 m boyutlarında olup dikdörtgen planlıdır. Odanın batı duvarında, dolap ve hamamlık bölümü bulunur. Oda içerisinde 2 adet doğuda, 2 adet güneyde, boyutları yaklaşık 1.00 x 1.50 m olmak üzere 4 adet pencere vardır. Odanın özgün öğeleri, tavandaki renkli süsleme tekniğidir. Tavana kaplanmış kırmızı ve mavi renkli kumaş üzerine çeşitli desen ve motiflerde kesilmiş ahşap elemanların çakılması sonucu oluşturulmuştur.

Birinci katta, sofanın batı ucundaki küçük holde (101a), batıdaki odaya ve kuzey odasına açılan 2 adet kapı (K5-K6) ile üst kata çıkan merdiven bulunmaktadır. Ayrıca bu mahalden geçilen ve merdivenin sahanlığının altında kalacak şekilde konumlanan bir depo alanı mevcuttur. Köşk katına çıkış merdiveni ile taşıyıcı strüktürü, tamamen ahşap malzemeden inşa edilmiştir. Güney cephede, birinci kat seviyesinde görülen bu ahşap kısım konsol çıkartılarak, ahşap payandalarla da desteklenmiştir.

* Konak, Anamur TKM kayıtlarında Dayı Kahya adına kayıtlı olan “Ahşap Ev” olarak geçmektedir.

İkinci kat, merdivenin köşk katına çıktığı mahal olan merdiven holü (201) ve batıda yer alan köşk odası (202) olmak üzere iki temel mekândan oluşur. Merdiven holü yaklaşık 1.70 x 5.65 m boyutlarında olup; güney cephesinde bir, doğu cephesinde iki adet pencere olmak üzere toplam 3 pencere vardır. Bu pencerelere ek olarak hol ile köşk odası arasındaki duvarda 1 adet pencere daha bulunur. Ayrıca holün kuzey cephesinde, dışarı açılan bir kapı (K9) ile, batıda köşk odasına açılan ikinci bir kapı (K8) da mevcuttur.

Köşk odası (202), 5.65 x 5.65 m ölçülerinde kare planlı olarak şekillenmiştir. Birinci kattan çıkma yapılarak oluşturulan odanın 3 cephesinde (doğu, güney ve batı), mütemadi devam eden ahşap sekiler bulunur. Sekilerin derinliği 1.10 m olup, Ø10 cm'lik ahşap kirişler üzerine, 20 cm'lik ahşap kaplama tahtalarının çakılması sonucu oluşturulmuştur.

Köşk katının yapılmasındaki amaç, bu katın yazlık kısım olarak kullanılması olmuştur. Bu amaçla, sıcak hava etkilerine karşı köşk odası içerisinde yaklaşık 0.75 x 1.70 m boyutlarında 7 adet pencere bulunur. Bu pencerelerin dış kısımlarında, güneşin sıcak etkisini azaltacak şekilde güneşkırınlar da düşünülmüştür. Köşk katının güney ve batı cephesindeki 7 pencere ile aynı aksta, 0.40 x 0.40 m ve 0.45 x 0.45 m ölçülerinde değişen kare biçiminde tepe pencereleri mevcuttur.

Hakkı Efendi Konağı, köşk katı hariç kâgir sistemle inşa edilmiştir. Kâgir sistemde ana malzeme olarak moloz taş kullanılmıştır. Zemin kat ve birinci katın duvarları moloz taş duvarlı, ikinci kat (köşk katı) ise ahşap taşıyıcı sistemle yapılmıştır. Yığma moloz taş duvar kalınlığı 60 cm olup, bu yapım tekniğinde duvar içerisine 70-75 cm'de bir ahşap hatıl yerleştirilmiştir. Köşk katındaki duvarlar ise, ahşap taşıyıcı sistem üstüne 1.5 x 3 cm'lik bağdadi çıtaların yerleştirilip, üstlerinin sıvanması sonucu oluşturulmuştur. Cephede birinci kattan köşk katına geçişte, köşk kısmının çıkmasında "S" kıvrım yapılmış, bu kıvrımlara paralel çıtalar çakılarak bağdadi sıvama tekniği uygulanmıştır.

Konağın çatı örtüsü, köşk katında kırma çatılı olup, üzeri alaturka tipi kiremit ile kaplanmıştır. Güney ve kuzey bölümün çatısı ise düz dam olarak inşa edilmiştir. Ancak bu damlar, özgün haliyle toprak dam olmasına rağmen, günümüzde betonarme plak ile örtülmüştür.

Hakkı Efendi Konağı, strüktürel açıdan ciddi tehlike altındadır. Köşk katının olduğu bölüm, birinci kattan itibaren, topoğrafik ölçülerle elde edilen verilere göre batı yönüne doğru yaklaşık 1-1.5 °C yan yatmıştır. Birinci katın güney ve kuzey bölümündeki odaların bazı pencereleri orijinal olmayanlarla değiştirilmiş, çevresi çimento esaslı sıva ile doldurulmuştur. Konağın, çatı kaplamasında kullanılan kiremitlerin kırılması ve eksilmesi sonucu çatı dış

etkenlere maruz kalmış, bu yüzden çatıdan yapı içerisine su girmektedir. Ayrıca köşk odasının cephe duvarlarının ahşap strüktüründeki bozulmalar ve çürümeler sonucu taşıyıcı sistem zayıflamıştır. Bütün bu geleneksel dokulu özelliklerine rağmen Hakkı Efendi Konağı, koruma altında olmayıp, atıl ve boş bir halde kullanılmamaktadır.

3.2.2 Nazifoğlu Konağı

Göktaş Mahallesi sınırları içerisinde 27 Ada, 1 parsel üzerinde yerleşmiştir. Kuzeyinde Damla Sokak, güneyinde ve doğusunda Karanfil sokağın çevrelediği ada içerisinde yer alan konak, aynı zamanda Hakkı Efendi Konağı'nın güneyindedir. Sevim Çevik ve müşterekleri adına kayıtlı* olan Nazifoğlu Konağı yaklaşık 1860 yıllarında yapılmıştır**. Konak, G. E. E. A. Y. Kurulu'nun 03.05.1985 gün ve 988 sayılı kararı gereği koruma altına alınmıştır.

Konak; zemin ve birinci kat olmak üzere 2 katlıdır. Zemin kat; ahır, depo ve servis mekânlarından oluşmaktadır. Birinci kat ise yaşama alanlarından (iç sofaya açılan 8 adet odadan) oluşur. Ancak birinci katta kuzeybatıda yer alan oda günümüzde yıkılmış haldedir.

Konak, iç sofalı plan tipindedir. Bu plan tipi karniyarık plan tipini de çağrıştırmaktadır. İç sofanın her iki yanına yerleşen odalar simetrik plan tipini oluşturmuştur (Ek 8. Nazifoğlu Konağı fotoğrafları, plan ve cephe çizimleri).

Konağa, zemin katta güney cephesindeki geniş açıklıklı kapıdan girilir. Birinci kata ise sofanın kuzeybatısındaki orijinal olan giriş kapısından (K1) girilir. Orijinal girişin yanı sıra yapıya, biri güneyden ikisi doğudan olmak üzere üç farklı yerden muhdes giriş kapısı açılmıştır. Bunun nedeni günümüzde yapıyı dört farklı ailenin kullanıyor olmasıdır. Her aile kendi kullandığı alana ve odalara ulaşmak amacıyla, dışarıdan betonarme merdiven ilave etmek suretiyle ek bir kapı açmıştır. Konak içerisinde de bu alanları sınırlamak için, sofada ahşap bölücü elemanlar ve taşınabilir tefriş elemanlarının kullanıldığı görülmüştür.

Kuzeybatıdaki orijinal giriş, sofaya bağlı bir hole açılır. İç sofanın kuzey bölümünde yer alan bu holün doğusunda hol genişliğinde ıslak hacimler vardır. Kuzeybatı kısmında; batıda 2, doğuda 1 olmak üzere 3 oda (103, 104 ve 107) kullanılmaktadır. Odalar; 4.25 x 4.36, 4.25 x 4.51 ve 3.56 x 7.55 m ölçülerindedir.

Birinci katta doğuda yer alan girişlerden kuzeydeki, tek bir odaya (108) açılır. Zemin kattan cephe duvarına bitişik merdiven ile çıkılarak ulaşılan 1. katta, oda önünde muhdes betonarme sahanlık yer almaktadır. Balkondan geçilen odanın içerisinde, iç sofaya bakan duvar üzerinde ahşap yüklük ve hamamlık kısımları vardır. Yüklük ve hamamlık arasında kalan boşluktan da iç sofaya açılan ancak kullanılmayan bir kapı (K3) mevcuttur. Kapının tam karşısında ise

* Anamur TKM Kayıtlarında konak, Sevim Çevik ve müşterekleri adına kayıtlı “Kagir Ev ve Arsa” olarak geçmektedir.

** Konak hakkında bilgi, 1950'lerde Alanya'dan buraya gelen Fatma KAŞ'tan bilgi alınmıştır.

(odanın doğu cephesinde) ocak yer almaktadır.

Birinci katta doğuda yer alan diğer giriş ise, konağın 2 odasına açılmaktadır. Muhdes betonarme merdiven ile çıkılan bu odalara ek olarak girişin üstünde tuğla duvar örgülü mutfak ve wc mahalleri (112) inşa edilmiştir. Bu bölümdeki küçük oda, 3.85 x 4.85 m boyutlarında olup, iç sofaya bakan duvarında yüklük ve hamamlık kısımları bulunur. Odanın kuzey duvarında duvara gömme dolaplar ile doğu cephesinde ocak yer alır. İkinci oda ise 3.60 x 7.60 m boyutlarında olup, doğu yönünde cumbalı şekillenmiştir. Yaklaşık 25 cm kot farkı ile çıkılan cumbalı kısım geniş açıklıklı pencereler bırakılarak ahşap karkas sistemle inşa edilmiştir. Muhdes giriş holünden bu odaya geçiş, cumbanın güney ucundan açılan kapı (K13) ile sağlanmaktadır.

Nazifoğlu Konağı'nda birinci katta açılan orijinal olmayan son giriş de, güney cephesindedir. Sofaya açılan bu girişin doğusunda mutfak olarak kullanılan ek bir mekân daha inşa edilmiştir. Bu bölümde kullanılan mahaller; sofanın güney bölümü, bir oda ve muhdes mutfak mekânıdır. Yaşayan aile nüfusuna oranla oda sayısının az olmasından dolayı, güneydeki odalar günümüzde farklı girişlere sahip olmasına rağmen sofadan birbirine bağlanmıştır.

Konak, zemin katın tüm duvarları ile birinci katın dış beden duvarları (cumba kısmı duvarları hariç) kâgir sistemle inşa edilmiştir. Kâgir sistemdeki temel malzeme, moloz taştır. Konakta kâgir sistem dışında, birinci katta cumba ile iç bölme duvarlarında ahşap karkas sistem kullanılmıştır. Ahşap konstrüksiyon üzerine de bağdadi çıtalar çakılarak sıva yapılmıştır.

Konağın kırma çatı örtüsü marsilya tipi kiremit ile kaplanmıştır. Nazifoğlu Konağı'nda kırma çatı oluşumunda dikkat çeken en önemli özellik, çatı eğiminin iklim koşullarına göre çok fazla olması ve neticesinde yüksek mahyalı çatı formu olmuştur. Çatıda dikkat edilen ikinci bir etki de bacaların formlarıdır. 4 adet bacanın yer aldığı konakta, bacalar dairesel kesitli olup, konik şapkalıdır. Nazifoğlu Konağı'nın cephesinde dikkat çeken özellik ise saçaklardaki çeşitli süslemelerdir. Çeşitli motiflerde (keçi, karpuz, çiçek, vs.) yapılan süslemeler günümüzde halen görülebilmektedir.

Konak; strüktürel açıdan, kuzeyde yer alan odanın yıkılması dışında iyi durumdadır. 4 farklı yerden konağa giriş verilmesi, her giriş için ayrı bir boşluğun açılmasını gerektirmiş ve yapının özgün halinde yıkıcı müdahalelerde bulunulmuştur. Ayrıca bina cephelerinde 3 ayrı köşeden birinci kattaki girişlere çıkan muhdes betonarme merdivenlerin eklenmesi, cephe yüzeyinde bozulmalara ve estetik olmayan görüntülere sebebiyet vermiştir.

3.2.3 Karamanoğlu Konağı (Göktaş Oteli)

Göktaş Mahallesi, Tahsin Soylu Caddesi üzerinde, 38 ada, 1, 27 parsel içerisinde yer almaktadır. Konak, Mehmet Ziya Karamanoğlu adına kayıtlı * olup, 1890 ** yılında yapılmıştır. 1945 yıllarında otel olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Konak; zemin, 1. ve 2. kat olmak üzere toplam 3 katlı olarak inşa edilmiştir. Kuzey ve batı cephesinden yol geçen yapının; kuzeyde 4, batıda ve güneyde birer adet olmak üzere toplam 6 farklı yerden girişi bulunmaktadır. Kuzey cephede yer alan 4 girişten ikisi (K2-K3), üst katlara çıkan merdivenlerin bulunduğu mekâna (Z04) açılır ve ana giriş olarak kullanılır. Diğer ikisi (K1-K4) ise, ana girişin sağında ve solunda yer alan iki ayrı mekâna girişi sağlar. Güney cephesinde yer alan 2.00 x 2.30 m boyutlarındaki (K6) geniş çift kanatlı kapının ahır kapısı olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir. Batı cephesinde bulunan tek kanatlı kapı (K5) da, K6 kapısının açıldığı ahır mekânına (Z01) açılmaktadır. 3.10 x 12.85 m ölçülerindeki ahır, doğu-batı istikametinde yerleştirilmiştir (EK 9. Karamanoğlu Konağı fotoğrafları, plan ve cephe çizimleri).

Ana girişin açıldığı giriş holünde 2 adet özgün merdiven bulunur. Batı duvarına bitişik çıkan merdiven birinci katta sonlanırken, doğu tarafındaki merdiven üst kata kadar çıkmaktadır. Zemin katta, iki merdiven arasında kalan boşluktan ahıra geçiş verilmiştir.

Birinci kat, iç sofalı plan tipine uygun olarak yapılmış, sofanın (101) iki tarafında 3.10 x 4.50 m ile 3.10 x 5.10 m boyutlarında karşılıklı ikişer oda olmak üzere, toplam 4 oda yerleştirilmiştir. Sofanın güney ucu cumba oluşturacak şekilde konsol çıkartılmış ve ahşap payandalarla desteklenmiştir. Cumbada bulunan ahşap kapının, güneybatı cephesinde var olduğu sanılan ahşap bir balkona çıktığı cephedeki izler doğrultusunda düşünülmektedir. Ancak, günümüzde bu balkona ait herhangi bir iz kalmamıştır.

Birinci katta, odaların sofaya bakan duvarları ile sofanın güney cephesindeki duvarı, ahşap konstrüksiyon üzerine bağdadi çitalı sıva yapılarak oluşturulmuş, diğer duvarlar kâgir sistemle inşa edilmiştir. Dikdörtgen planlı odaların taş duvarlarında gömme ahşap dolaplar yer alırken, hole bakan ahşap taşıyıcı duvarlarında ahşap bölmelerle oluşturulmuş yüklük ve hamamlık vardır. Sofadan odalara, bağımsız açılan kapılar ile ulaşılmış olup, doğu kısımda

* Konak, Anamur TKM kayıtlarında Mehmet Ziya Karamanoğlu adına kayıtlı, “Ahşap Dükkan ve Arsa” olarak geçmektedir.

** Bu bilgi, konağın varislerinden olan Türkay KARAMANOĞLU’ndan alınmıştır.

yer alan iki oda arasındaki taş duvardan da 90 cm genişliğindeki ek bir kapı (K14) ile kuzey-güney oda bağlantısı sağlanmıştır. Güney odalarında (103-104), odaların dar cephesine gelecek şekilde ocak bulunmaktadır.

Kuzey-güney yönünde oluşan iç sofa, odalar arasında ve katlar arasında bağlantıyı sağlamaktadır. Zemin kattan birinci kata iki ayrı merdivenle çıkılmasına karşın, birinci kattan ikinci kata, holün doğu duvarına bitişik 1.04 m genişlikteki tek adet merdivenle çıkılır.

İkinci kat planı da, alt katta olduğu gibi iç sofalı plan tipine uygun şekillenmiş fakat ek olarak sofanın kuzey cephesine de cumba eklenmiştir. Cumbanın zemini, sofadan 15 cm yükseklikte oluşturulmuş ve cumbanın cephesinde 4 adet pencere bulunmaktadır. Bu katta tüm iç duvar bölüntüleri, ahşap karkas üzeri bağdadi sıvalıdır. Odalar arasındaki ahşap konstrüksiyonlu duvarların taş duvara oranla incilmesi sonucu, oda genişlikleri artmıştır. Kuzeydoğu odada (202) taş duvara gömme bir adet dolap ve güney odalarının geniş cephesindeki iki pencere arasında birer adet ocak mevcuttur. Birinci katta olduğu gibi, kuzeydoğu odasından güneydoğu odasına 1.20 m genişliğindeki bir kapıdan geçiş (K20) verilerek, odaların birbirine bağlantısı sağlanmıştır.

Yapının son katı olan ikinci katta bulunan dört odada da dörder pencere yer almaktadır. Pencerelerin genişliği 0.90 ile 1.05 m arasında değişmekte olup, yüksekliği yaklaşık 1.90-1.95 m arasındadır. Cumbalarda yer alan pencereler giyotin, diğer odalarda yer alan pencereler ise çift kanatlı olarak yapılmıştır.

Karamanoğlu Konağı, kâgir sistemle yapılmış olup, yaklaşık 65 cm kalınlığında ahşap hatıllı moloz taş duvarlıdır. Ancak ön cephedeki düzenli hatıl kullanımı batı cephesinde yer yer görülmez. Bunun nedeninin, özensiz imalat ya da yapının güneye doğru kısım kısım çökmesi sonucu olabileceği düşünülür. Cephede dikkat çeken bir diğer özellik de köşelerde görülen köşe kilit taşlarıdır.

Konağın çatısı, marsilya tipi kiremit kaplı kırma çatıdır. Güney kısımda 4 adet baca bulunur. Bacaların bir tanesi dairesel kesitli, diğer üçü kare kesitli olup, hepsinin koni biçimli kapağı vardır.

Yapı, özgün işleviyle Konak olarak kullanılmış, 1945 yıllarında otel olarak kullanılmaya başlanmıştır*. Yakın dönemlerde restore edilmesine karşın, yapı günümüzde kullanılmamaktadır.

* Konağın varislerinden Türkay KARAMANOĞLU'ndan bilgi alınmıştır.

3.2.4 Müftü Ali Efendi Evi

Göktaş Mahallesi sınırları içerisinde, Akdeniz caddesi üzerinde 38 ada 14.-15. parselde yer alır. Yapım yılı tam olarak bilinmemekle birlikte, 20. yüzyıl başlarında yapıldığı tahmin edilmektedir. Dikdörtgen kütlesiyle, doğu-batı yönünde yayılmış, kendisine ait arsanın kuzeyine yerleşmiştir. Yapı arsasına giriş kuzeydeki Gül Sokak'tan sağlanır.

Ali Öz adına kayıtlı olan ev^{*}, kâgir sistemle inşa edilmiş olup, taş duvar kalınlığı 60 cm'dir. Bodrum katı olmayan yapı, zemin ve birinci kat olmak üzere 2 katlı olarak inşa edilmiştir. Geleneksel özellikli yapılar içerisinde en küçük ölçekli olan ev tipidir. (Ek 10. Müftü Ali Efendi Evi fotoğrafları, plan ve cephe çizimleri).

Zemin katında 2 oda bulunan yapıya üç farklı yerden giriş verilmiştir. Doğu cephesinde yer alan 2.10 x 2.20 m boyutlarındaki ahşap bir kapı (K1), ahşap elemanlarla bölünmüş bir odaya (Z01) açılır. Batı ve kuzey cephedeki her iki giriş de, zemin kattaki ahır olarak kullanılan diğer mekâna (Z02) açılmaktadır. Zemin kattan üst kata bağlantı, doğu odasında yer alan güney duvarına bitişik şekildeki merdiven ile sağlanır.

Üst katta, merdivenin çıktığı bir hol (101) ve holün iki ucunda iç sofa oluşturacak şekilde yerleşmiş 2 oda bulunur. Holün güney duvarı ahşap konstrüksiyon üzerine bağdadi çatalı ve sıva uygulanarak inşa edilmiş, üzerinde 2 adet pencere ve 1 adet kapı (K7) yer almaktadır. Bu kapı güney cephede yer alan ahşap balkon çıkmasına açılır. Doğuda yer alan 103 nolu odaya merdivenin kuzeyindeki 0.91 x 2.00 m'lik kapıdan (K6) girilir. Oda yaklaşık 3.50 x 4.50 m boyutlarında olup, doğusundaki 1.75 m'lik bölüm muhdes betonarme ek olarak yapılmıştır. Tuğla duvar örgü olarak inşa edilen bu ek, zemin katta 2 adet betonarme kolon ile desteklenmiştir. Oda içerisinde 1.90 x 1.50 m ve 1.40 x 1.50 m boyutlarında orijinal olmayan iki adet pencere ile birlikte toplam 5 adet pencere bulunur. Ayrıca odanın kuzey duvarında pencere aralarında kalan duvar boşluklarında 70 cm eninde nişler yer almaktadır.

Üst katta batıda yer alan odaya (102) ise, holün kuzeybatısındaki 0.94 x 2.00 m'lik kapıdan (K5) girilir. 3.50 x 5.50 m ölçülerindeki odanın dışa bakan üç cephe duvarı kâgir sistemle yapılmış olup taş duvar ile örülmüştür. Ancak, K5 nolu kapının solunda 72 cm derinliğinde 2.60 m enindeki ahşap dolap, hol ile oda arasını ayıran iç duvar niteliğindedir. Oda içerisinde; 4 adet pencere, 1 adet duvar nişinin yanı sıra, 62 cm eninde, kuzeyde yer aldığı düşünülen fakat günümüzde yıkılmış olan odaya açılan bir kapı (K8) bulunur.

* Ev; Anamur TKM kayıtlarında Ali Öz adına kayıtlı “ Ahşap Ev ve Arsa” olarak geçmektedir.

Holün kuzey cephesinde yer alan ve adi ahşap kaplamalarla kapatılmış 2.60 m enindeki geçiş, yapının orijinalinde kuzey kısımda birkaç odanın daha bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca kuzey cephede yıkılmış bölümlerde gördüğümüz iç mekân dolapları da bu savı güçlendirmektedir.

Müftü Ali Efendi Evi çatı örtüsü, kırma çatılı olup üzeri marsilya tipi kiremit kaplıdır. Çatıyı taşıyan ahşap taşıyıcılardaki deformeler sonucu çatı formunda çöküntüler görülmektedir.

Yapı uzun süredir kullanılmadığından dolayı atıl bir şekilde kalmıştır. Batı cephede yer alan pencere boşlukları, taş ile örülerek kapatılmış, doğu cephedeki muhdes betonarme ek yapılan oda duvarında pencere ölçüleri büyütülerek orijinal durum bozulmuştur.

3.2.5 Şevket Erdem Konağı

Konak, Saray Mahallesi sınırları içerisinde 120 ada 6, 7 parsel üzerindedir. Hakkı Efendi Konağı'nın güneyinden başlayan Damla Sokak'ın batıda sonlandığı noktada yer alan Şevket Erdem Konağı*, moloz taş duvarlı geniş bir bahçe içerisinde konumlanmıştır. Konağın, yapım sistemi ve mimari üslup olarak Hakkı Efendi Konağı'na olan benzerliğinden dolayı, 19. yüzyıl ortalarında yapıldığı tahmin edilir.

Konak; zemin, 1. ve 2. kat (köşk katı) olmak üzere 3 katlı kâgir sistemle inşa edilmiştir. Yapı, belirli bir plan tipinde inşa edilmemesine rağmen, dış sofalı plan tipini andırır. Zemin katta, konağa 6 farklı yerden giriş verilmiştir. Girişlerden ikisi güneydoğu kısımda, üçü kuzeybatı kısımda ve sonuncusu ise güneybatıdadır. Ancak zemin katta, kuzeybatıdaki girişlerden batıdakinin açıldığı mekânlar günümüzde yıkılmış halde olup, diğer girişlerden de konakta halen oturmakta olan kullanıcının** izin vermemesi sonucu girilememiştir (Ek 11. Şevket Erdem Konağı fotoğrafları, plan ve cephe çizimleri).

Birinci kata, konağın güney oda duvarına bitişik merdiven ile çıkılır. Merdiven ile ulaşılan dış sofadan (101) bu kata 2 ayrı giriş verilmiştir. Doğudaki giriş, dış sofadan ahşap bir çıkma yapılarak oluşturulan kısımdan, 3.80 x 4.30 m boyutlarındaki tek bir odaya açılır. 1.35 x 1.95 m'lik ahşap bir kapıdan (K11) ulaşılan oda (105) içerisinde 0.95-1.00 x 1.75 m ölçülerinde değişen 7 adet pencere yer alır. Ancak günümüzde 105 nolu oda içerisindeki 7 pencerenin 4'ü moloz taş ile kapatılarak kullanılmamaktadır. Birinci kattaki batı girişi, konak içerisindeki 2.60 x 5.40 m boyutlarındaki iç sofaya (102) açılır. İç sofadan da doğuda, batıda ve kuzeyde olmak üzere 3 kapı ile odalara geçiş verilmiştir. Batıdaki oda 3.00 x 4.90 m boyutlarında olup, 0.95 x 1.95 m ölçülerindeki kapıdan (K7) geçilir. 103 nolu oda içerisinde eni 0.70, 0.75 ve 0.80 m, yükseklikleri 1.60 m ölçülerinde olan toplam 3 adet pencere bulunur. Ayrıca K7 nolu giriş kapısının karşısında, odanın kuzey bölümünde dolap ve yüklük kısımları mevcuttur.

İç sofanın doğusundaki odaya (104) ise, 1.10 x 1.95 m ölçülerindeki kapıdan (K8) girilir. Oda içerisinde 5 adet pencere ile kuzey cephesinde dolap ve yüklük kısımları mevcuttur. Pencereilerin ikisi 0.95 x 1.75 m ölçülerinde olup, doğudaki odaya bakmaktadır. Ancak bu pencereler günümüzde moloz taş ile kapatılmış haldedir. 104 nolu odanın batı duvarındaki 0.80 x 1.75 m'lik pencere iç sofaya, güney cephesindeki iki adet pencere de dış sofaya açılır

* Anamur TKM kayıtlarında 6 nolu parsel; Ayşe Hanım Evi “Bahçeli Kâgir Ev” olarak, 7 nolu parsel ise; Zeliha Hanım adına kayıtlı “Ahşap Ev” olarak geçmektedir.

** Konak, günümüzde Nuri Karagöl tarafından kullanılmaktadır.

ve ölçüleri 0.85-0.90 x 1.75 m arasında değişmektedir.

İç sofanın kuzeyinde, kuzeyde yer alan 2 ayrı odaya açılan 1.00 x 1.95 m boyutlarında bir kapı (K9) bulunur. Kapının açıldığı oda 2.85 x 5.70 m boyutlarında olup, bu odanın doğusunda da 2.85 x 3.80 m ölçülerinde başka bir oda bulunur. Ayrıca kuzey odasında muhdes betonarme sistemle yapılan banyo ve hela kısımları mevcuttur. Kuzey odasının batıya bakan cephesinde iki adet pencere bulunmaktadır fakat günümüzde her iki pencere de moloz taş ile kapatılarak kullanılmamaktadır. Odanın kuzey duvarında ise 0.70 x 1.75 m ölçülerinde bir adet pencere ve günümüzde pencerenin muhdes bölüme geçiş vermek amacıyla kapıya dönüştürülmesiyle oluşmuş bir adet kapı yer alır.

Köşk katı, konağın güneydoğu kısmında yükselmiştir. 4.60 x 5.10 m boyutlarındaki köşk odasının (201) giriş kapısı (K12) batı cephede yer alır. Dış cepheye açılan 0.85 x 2.10 m ölçülerindeki bu kapıya ulaşım, günümüzde, dış sofadan ahşap bir merdiven ile çıkılarak ulaşılan birinci katın toprak damından sağlanır. Köşk odası içerisinde, 4 cephede de cephe boyunca dönen 0.80, 1.00 ve 1.20 m eninde değişen ahşap seki yer alır. Yazlık mekân olarak kullanılan bu köşk odasında; ölçüleri, eni; 0.70, 0.80, 0.85, 0.90, 1.00 ve 1.10 m, yüksekliği ise 1.65 ile 1.70 m arasında değişen toplam 9 adet pencere yer alır.

Şevket Erdem Konağı, köşk katı hariç kâgir sistemle inşa edilmiş olup, yaklaşık 60 cm kalınlığında taş duvarlıdır. Köşk katının cephe duvarları ise ahşap konstrüksiyon üzerine bağdadi sıvalıdır.

Konağın çatı örtüsü, iki farklı şekilde çeşitlilik gösterir. Birinci katın üstü toprak dam ile kapatılmışken, ikinci katın (köşk katı) çatısı, marsilya kiremitli kırma çatı ile kapatılmıştır.

Şevket Erdem Konağı, günümüzde strüktürel açıdan ciddi tehlike altındadır. Konağın kuzeybatı bölümündeki iki odası tamamen yıkılmış haldedir. Ayrıca köşk katındaki bağdadi sıvalar dökülmüş, ahşap konstrüksiyon dış etkenlere maruz kalmıştır. Konağın günümüzdeki kullanıcısı, ekonomik nedenlerden ötürü, herhangi bir onarım yapamamış, müdahale edememiştir. Konak, halen korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmemiş, yıkılmaya terk edilmiştir.

3.2.6 Şavkı Efendi Konağı

Şavkı Efendi Konağı, Saray Mahallesi sınırları içerisinde, Şekerlik Sokak'ta, 122 ada, 1 parsel üzerinde yer almaktadır. Konak; içinde bulunduğu yapı adasındaki parsel içerisinde kuzeyde yerleşmiş, güneyinde ve doğusunda geniş bahçesi, kuzeyinde Dr. Hayrettin Caddesi ve batısında ise Işık Sokak ile sınırlanmıştır. Konak, Düriye Fahriye Zengin ve müşterekleri* adına kayıtlı olup, 20. yüzyılın başlarında yapıldığı tahmin edilmektedir. Şavkı Efendi Konağı, Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 07.09.1990 gün ve 669 sayılı kararı gereği koruma altına alınmıştır.

Şavkı Efendi Konağı, zemin ve birinci kat olmak üzere 2 katlı kâgir sistemle inşa edilmiştir. Konak; iç sofalı plan tipine uygun olarak şekillenmiş olup ana girişi doğu cephesindeki 2.08 x 2.10 m ölçülerindeki kapıdan (K1) sağlanır (Ek 12. Şavkı Efendi Konağı fotoğrafları, plan ve cephe çizimleri). Diğer girişi ise batı cephesindeki 2.10 x 2.10 m'lik kapıdan (K2) sağlanır. K1 ve K2 kapısı, zemin katta Z01 nolu iç sofaya açılır. 3.10 x 11.05 m ölçülerindeki iç sofanın güneyinde ve kuzeyinde odalar konumlanmıştır. Sofanın güneyinde 0.93 x 2.10 m ve 1.10 x 2.10 m ölçülerinde olmak üzere 2 adet kapı (K3-K4) bulunur. K3 kapısı, konağın güneydoğu odasına (Z02) açılır. Z02 nolu oda 3.10 x 4.25 m ölçülerinde olup, içerisinde 2 adet pencere vardır. Pencerelerden biri, 0.72 x 1.40 m ebatlarında güney cephede, ikincisi de 0.78 x 1.40 m ebatlarında doğu cephededir.

Sofadan açılan K4 kapısı, konağın 3.10 x 6.60 m ölçülerindeki dikdörtgen planlı güneybatı odasına (Z03) açılır. Güneybatı odasında güneyde iki, batıda bir adet olmak üzere toplam 3 adet pencere yer alır. Güneydeki pencereler 0.92-0.97 x 1.40 m ölçülerinde, batıdaki ise 0.93 x 1.40 m ölçülerindedir.

Zemin katta iç sofanın kuzeyinde, güney cephede olduğu gibi 2 adet kapı (K5-K6) bulunur. Kuzeybatıdaki odaya (Z04) 1.00 x 2.10 m boyutlarındaki kapıdan (K5) geçilir. Z04 nolu oda 3.10 x 5.04 m ölçülerinde olup, içerisinde pencere bulunmamaktadır. Ancak odanın doğu cephesinde, sol kısımdaki ahşap bir dolabın sınırladığı bir kapı boşluğu yer almaktadır. Bu kapı boşluğundan Z05 nolu kuzeydoğu odasına geçilir. Ayrıca bu odaya iç sofadaki 1.00 x 2.10 m ölçülerindeki K6 nolu kapıdan da girilir. 3.10 x 5.10 m ölçülerindeki odanın batı cephesinde 0.78 x 1.40 m ebatlarında 1 adet pencere yer alır.

Konağın zemin katından birinci katına, iç sofanın doğu kısmında girişin sağında yer alan

* Anamur TKM kayıtlarında konak, Düriye Fahriye Sezgin ve müşterekleri adına kayıtlı "Ahşap Ev ve Bahçe" olarak geçmektedir.

ahşap bir merdiven ile çıkılır. Birinci kat zemin kat plan tipinde şekillenmiş ancak bu katta iç sofa “T” şeklini almış ve sofanın 3 ucunda cumba çıkılmıştır. Doğudaki cumba, girişin üstünde, güneydeki bahçeye cepheli ve batıdaki cumba ise yola cephelidir.

Birinci katta, 3.10 x 15.50 m ölçülerindeki iç sofanın kuzey bölümünden (101) muhdes ahşap duvar ile ayrılan 2.00 x 5.90 m ölçülerindeki güney bölümüne (101a) geçilir. İç sofanın güneyindeki cumba duvarı üzerinde 1.62 x 2.70 m ebatlarında sofayı aydınlatan bir pencere bulunmaktadır. Bu pencere üzerinde daire motifi içinde yıldız motiflerinde renkli cam uygulaması görülür. 101a nolu sofanın her iki yanında sofadan geçilen simetrik iki oda ve balkon yer alır. Sofanın doğusundaki 1.29 x 2.10 m ebatlarındaki çift kanatlı kapıdan (K13) 102 nolu odaya geçilir. 3.80 x 4.45 m ölçülerindeki oda içerisinde güneyde 2 adet, doğuda 2 adet olmak üzere toplam 4 adet pencere yer alır. Doğudaki pencereler 1.05 x 1.85 m ebatlarında, güneydekiler ise 0.99-1.04 x 1.85 m ebatlarında olup balkona açılmaktadır. Sofanın güneydoğusunda cumba üzerinden açılan 0.75 x 2.10 m ölçülerindeki kapıdan (K15) 104 nolu balkona çıkılır. Güneydoğu balkonu 1.53 x 5.00 m ölçülerinde olup, ahşap taşıyıcı sistemle yapılmıştır. 101a nolu iç sofanın batısındaki oda (103) ve balkon (105), doğudaki oda ve balkon ile simetrik yapıdadır.

Birinci katta, 101 nolu iç sofanın kuzeyinde 0.96 x 2.10 m ebatlarında iki adet kapı (K7-K8) yer alır. K7 nolu kapı konağın kuzeybatı odasına (106) açılır. 3.10 x 4.80 m ölçülerindeki oda içerisinde güneyde 2, batıda 2 adet olmak üzere 4 adet pencere ve kuzeyde 1 adet dolap nişi bulunur. Güneydeki pencereler, 0.80 x 1.85 m ebatlarında olup iç sofaya bakmaktadır. Batıdakiler ise 0.72-0.93 x 1.85 m ebatlarındadır. Batı cephesindeki iki pencerenin arasında ocak yer almaktadır. Odanın doğu duvarı üzerinde, solda kapı (K10), kapının sağında ise dolap yer alır. 0.90 x 2.00 m ölçülerindeki K10 kapısı küçük bir hole açılır. 106 nolu batı odası ile 107 nolu doğu odasını ayıran ahşap dolapların genişliğinde oluşan bu holden 107 nolu doğu odasına da geçiş bulunmaktadır. 0.90 x 2.00 m ebatlarındaki kapıdan (K11) girilen kuzeydoğu odası, 3.10 x 5.00 m ölçülerinde, dikdörtgen planlıdır. Bu odaya ayrıca iç sofadan 0.96 x 2.10 m ebatlarındaki K8 kapısından da girilir. 107 nolu oda içerisinde güneyde, kuzeyde ve doğuda 2’şer adet olmak üzere 6 adet pencere mevcuttur. Kuzey duvarında 1 adet dolap nişi de bulunur. Güneydeki ve kuzeydeki pencereler, 0.85 x 1.85 m ölçülerinde, doğudakiler ise 0.78-0.87 x 1.85 m ölçülerindedir. Doğu cephesindeki iki pencere arasında ocak da yer alır.

Birinci katın kuzey bölümünde 106 ve 107 nolu odalardan geçilen muhdes betonarme mekânlar bulunur. Bu mekânlar 1.63 x 7.70 m ölçülerinde dikdörtgen planlı inşa edilmiş olup,

banyo ve hela amaçlı kullanılmıştır.

Şavkı Efendi Konağı, kâgir sistemle inşa edilmiştir. Kâgir sistemde kullanılmış olan ana malzeme taştır. Zemin katta tüm dış duvarlar yığma moloz taş duvarlı olup, taş duvar kalınlığı 64 cm'dir. Z02 ve Z03 nolu odalar arasını ayıran duvar ise ahşap karkas üzeri bağdadi çıtaların çakılıp sıvanması sonucu oluşturulmuştur. Birinci katta ise iç sofanın üç ucundaki cumba duvarları ve sofa ile güneydoğu, güneybatı odalarını ayıran duvarlar, ahşap taşıyıcılı sistemle yapılmıştır.

Konağın güney bölümünün çatı örtüsü kırma çatılı olup üzeri marsilya tipi kiremit kaplama, kuzey bölümü odalarının çatısı ise toprak damdır. Çatı üzerinde kuzey bölümde iki adet baca bulunmaktadır.

Konak, birinci kattaki ahşap taşıyıcılı cumba duvarları hariç, strüktürel açıdan iyi durumdadır. Cumba duvarlarının en ciddi sorunu, ahşap taşıyıcı sistemin çürüyüp kırılması sonucu, dış etkenlere maruz kalması olmuştur. Konak, günümüzde kullanılmadığından bakımsızlıktan gün geçtikçe yıpranmaktadır.

3.2.7 Hacı Molla Evi

Saray Mahallesi'nde, 128 ada, 8 parselde yer alan Hacı Molla Evi'nin, 19. yüzyıl sonlarında yapıldığı tahmin edilmektedir. Günümüzde ada içerisindeki mevcut diğer betonarme yapılaşmalar arasında kalan Hacı Molla Evi'nin, sokak ile ev girişi arasında avlusu bulunmamaktadır (EK 13. Hacı Molla Evi fotoğrafları, plan ve cephe çizimleri).

Hacı Molla Evi, haçvari plan tipine sahiptir. 2 katlı kâgir sistemle inşa edilen evin alt katında ahır, depo ve odunluk gibi servis mekânları bulunurken, üst katında yaşama alanları yer alır. Yapıya giriş, kuzey cephedeki muhdes betonarme ek mekânlar arasındandır. Birinci kata bağlanan kuzey girişinin orijinali, batı cephesinde zemin kattadır. Bu kattan birinci kata olan bağlantı, orta sofanın kuzey batı duvara bitişik ahşap merdiven ile sağlanır (Günümüzde kuzey girişi kullanıldığından, orta sofaya çıkan ahşap merdivenin üstü, ahşap kapak ile kapatılmıştır). Ayrıca zemin kata, batı girişinin dışında güney cephesinden de 2.05 x 2.40 m boyutlarında çift kanatlı ahşap bir kapı ile girilmektedir. Bu giriş, at ve at arabası girişi olarak kullanılmış olup ahıra açılmaktadır.

Birinci katta, haçvari planlı sofanın (101) kuzey dışındaki üç kolu da, muhdes ahşap bölücü panellerle kapatılmıştır. Yapılan bu değişiklikle plan tipi orta sofalı plan tipini andırmaktadır. Sofadan köşelerde yer alan odalara girişler pahlanmış ve yaklaşık 1.30 m genişliğindeki bu pahtan ahşap kapılarla odalara giriş verilmiştir.

Kuzeydoğu odası (103), 3.50 x 5.90 m boyutlarında olup, üç pencerelidir. Odanın güney duvarında, duvara gömme dolap ve doğu duvarında, iki pencere arasında ocak yer almaktadır. Bu odanın kuzey kısmına, depo amaçlı kullanılmak üzere betonarme ek bir mekân (103a) yapılmıştır. 102 nolu kuzeybatı odası ise 3.50 x 5.80 m ölçülerinde bir mekândır. Bu odanın kuzeydoğu odasından farkı; odadan geçiş verilerek, sonradan batısına eklenmiş betonarme balkon ile kuzeyine eklenmiş bir mutfak kısmı bulunması olmuştur.

Alaaddin Yılmaz Turgay adına kayıtlı olan yapı*, kâgir sistemle yapılmıştır. Duvar örgüsünde kullanılan ana malzeme moloz taştır. Duvar içlerinde yatayda yaklaşık 75-95 cm aralıklarla ahşap hatıl kullanılmıştır. Üst kat planında, güney cephe duvarları ile sofanın doğu ve batı duvarları bağdadi sıvalı, ahşap çatki arası taş dolgulu (hımış) sistemdir. Hımış sistemde dolgu malzemesi olarak tek seçenek taştır.

* Ev; Anamur TKM kayıtlarında, Alaaddin Yılmaz Turgay adına kayıtlı "Kâgir Ev ve Arsa" olarak geçmektedir.

Hacı Molla Evi, yönlenişi itibariyle doğu-batı doğrultusundaki plan kitlesi ile, güney cephesinden güneş ışınlarının yapı içerisine daha fazla girmesini sağlamıştır. Güney cephede her odada 2 adet olmak üzere toplam 6 adet pencere bulunur. Ayrıca bu odaların (104-105) pencere üstlerinde 4 adet, sofada 3 adet olmak üzere de 7 adet tepe penceresi görülmektedir. Güneydeki simetrik iki odada bulunan pencere ölçülerinde, genişliğin yüksekliğe oranı 1/1, orta sofanın güney ucundaki pencerelerinde ise bu oran 1/2'dir.

Hacı Molla Evi'nde çatı örtüsü, kırma çatı yapılmış olup üzeri marsilya kiremitle kaplıdır. İklim koşullarına uygun olarak %20 çatı eğimi vardır. Kırma çatı konstrüksiyonu ahşap iskelet sistemle inşa edilmiştir. Günümüzde kuzey kesiminin yıkılması sonucu tavan, betonarme plak örtü ile kapatılmıştır.

Yapı, özgün işleviyle konak olarak yapılmasına karşın bir dönem Orman İşletme Müdürlüğü olarak kullanılmış ve bu dönemde değişikliğe uğramıştır.. Ahşap döşeme kaplaması üzerine tüm zemini kaplayacak şekilde, beton şap dökülmüştür. Ev günümüzde, sahipleri tarafından tekrar kullanılmaktadır. Ayrıca evin orijinal halinde, zemin kattan çıkılan bir köşk katının olduğu görülmektedir (Şekil 3.4). Ancak günümüzde köşk katı ile ilgili herhangi bir kalıntıya rastlanmamaktadır.

Şekil 3.4 Hacı Molla Evi Eskizi* (Turgay, 2003)

* Evin sahibi Ali Rıza TURGAY tarafından 2003 yılında çizilmiştir. (Pencere adetlerinde uyumsuzluklar vardır.)

3.2.8 Eski Hükümet Konağı

Eski Hükümet Konağı, Saray Mahallesi'nde, Bankalar Caddesi ile Tahsin Soylu Caddesi arasında kalan 141 ada, 1 nolu parselde bulunmaktadır. Konak, 1935 yılında yapılmıştır. Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 12.12.1980 ve A-2538 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir. Adana Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nun 03.05.1985 gün ve 988 sayılı kararı ile de Hükümet Konağı'nın tescilinin devamına karar verilmiştir.

Eski Hükümet Konağı, simetrik ve iç sofalı plan tipini andıran özellikte olup 2 katlı, kâgir sistemle inşa edilmiştir. Yapıya kuzeyden ve güneyden olmak üzere iki ayrı yerden giriş verilmiştir. Güney cephesindeki giriş, dört adet sekizgen kolonun taşıdığı balkon çıkmasının altında bulunan, 1.95 x 2.25 m boyutlarındaki demir kapıdan (K1) sağlanır. K1 kapısının orta aksı, konağın kuzey-güney yönündeki simetri eksenini oluşturur. Zemin katta 12 oda, birinci katta 13 oda olmak üzere toplam 25 oda vardır. Odalar doğu-batı yönünde uzanan 2.80 m genişliğindeki holün (Z01) sağına ve soluna yerleşmişlerdir (EK 14. Eski Hükümet Konağı fotoğrafları, plan ve cephe çizimleri).

Zemin kattan üst kata, kuzey cephedeki girişin üstündeki üç kollu merdivenle çıkılır. Birbirine paralel iki kol, ortada sahanlıkta buluşup tek kol olarak üst kata bağlanır.

Üst katta çıkışın tam karşısında bulunan oda (111) makam odası olarak kullanılmıştır. Güney cephede yapının tam orta aksında yer alan bu odada, 1.00 x 6.10 m ölçülerinde balkon çıkması bulunur.

Maliye hazinesi adına kayıtlı olan yapı*, kâgir sistemle yapılmış olup, taş duvar kalınlığı yaklaşık 65 cm'dir.

Odalarda yer alan pencere açıklıkları, geniş ve yüksek tutulmuş, pencereler kesme taş kemerli yapılmıştır. Pencerelerde genişliğin yüksekliğe oranı yaklaşık; alt katlarda 1/2, üst katlarda ise 1/1.5 olduğu görülür. Yapı ortasındaki geniş holün iki ucundaki pencereler de büyük tutulmuş, böylelikle iç-dış bağlantısı daha da şeffaflaştırılmıştır. Ancak güvenlik amacıyla zemin katta yer alan pencerelere, demir korkuluk yapıldığı da görülmektedir.

Hükümet Konağı çatı örtüsü kırma çatılı sistemle yapılmıştır. Kırma çatı üzerine marsilya tipi kiremit kaplıdır. Çatı ahşap konstrüksiyonu, cephede duvar yüzeyinden yaklaşık 70-75 cm

* Anamur TKM kayıtlarında, Maliye Hazinesi adına kayıtlı "Kâgir Hükümet Konağı" yazmaktadır.

dışında saçak oluşturacak şekilde yapılmış ve saçak altı, ahşap kaplama ile kapatılmıştır.

Yapı özgün haliyle Hükümet Konağı olarak inşa edilmiş, bir dönem Kaymakamlık binası, daha sonra, 1992-1995 yılları arasında Anamur Anadolu Lisesi olarak kullanılmıştır. Anadolu Lisesi'nin ardından Anamur Meslek Yüksek Okulu olarak kullanılan bina, günümüzde kullanılmamaktadır.

Konak, hava şartlarının ve insan faktörünün etkisiyle hasar görmüştür. Cephede alt kotlarda, rutubetin etkisiyle boya ve sıvalarda dökülmeler görülmektedir. Ayrıca, farklı işlevlerde kullanılmasından dolayı cepheye asılan reklam ve bilgi amaçlı tabelalar yapı yüzeyindeki sıvalarda tahribata neden olmuştur.

3.2.9 Veli Arif Konağı

Veli Arif Konağı, Saray Mahallesi sınırları içerisinde, 156 ada, 26 parsel üzerinde konumlanmıştır. Konak; içinde bulunduğu yapı adasının doğusundaki betonarme yapılaşmalar ile, güneyindeki Dr. Hayrettin caddesi, batısında ve kuzeyinde ise tali yollarla sınırlanmıştır. Yapı; Münevver Rıdvanoğlu* adına kayıtlı olup, yaklaşık 19. yüzyıl sonu - 20. yüzyıl başlarında yapıldığı tahmin edilir. İlk maliki Rumlar olan konak, 1940 yıllarında Rıdvanoğlu ailesinin kullanımına geçmiştir**.

Veli Arif Konağı, zemin ve birinci kat olmak üzere 2 katlı kâgir sistemle inşa edilmiştir. Konak, iç sofalı plan tipine uygun şekillenmiştir (Ek 15. Veli Arif Konağı fotoğrafları, plan ve cephe çizimleri). Konağa zemin katta 3 farklı yerden giriş verilmiştir. Ana giriş olarak, doğu cephesinde yer alan 1.90 x 2.60 m ölçülerindeki ahşap kapı (K1) kullanılmaktadır. Diğer girişler ise batıda ve kuzeydoğuda olmak üzere tali girişler olarak kullanılmıştır. K1 kapısı zemin katta 2.50 x 13.50 m boyutlarındaki geniş bir iç sofaya (Z01) açılır. Doğu-batı yönünde yerleşmiş 2.50 m genişliğindeki iç sofanın her iki yanında karşılıklı odalar konumlanmıştır. Sofanın kuzeyinde 1.13 x 1.90 m ölçülerindeki kapıdan (K6) geçilen 3.15 x 4.75 m boyutlarında bir oda (Z05) mevcuttur. Odanın iç sofaya bakan duvarında bir dolap nişi, batı duvarında; günümüzde moloz taş ile kapatılmış bir pencere, kuzeyinde de bir adet pencere ve kapı bulunmaktadır. Kuzeyde yer alan bu oda kapısı, konağın kuzey girişi önündeki mekâna (Z05a) açılmakta olup, günümüzde briket örgü ile kapatılarak kullanılmamaktadır. Bu odanın doğusunda ahşap taşıyıcı duvar ile bölünmüş, başka bir oda (Z06) mevcuttur. Konağın kuzeydoğusunda yer alan bu oda 3.20 x 4.75 m ölçülerinde olup, odanın doğu cephesinde 0.80 x 1.40 m boyutlarında 2 adet pencere ve pencere arasında ise ocak yer alır. Odanın güney duvarında da 2 adet dolap nişi mevcuttur.

Zemin katta iç sofanın kuzeybatı kısmında, 2.60 x 3.65 m ölçülerinde küçük bir oda (Z04) bulunur. 0.89 x 2.00 m boyutlarındaki kapıdan (K5) girilen bu odanın; batı cephesinde 1.30 x 1.30 m ölçülerinde bir adet, doğu cephesinde ise günümüzde moloz taş ile kapatılmış bir adet pencere olmak üzere toplam 2 adet pencere yer alır. Batıdaki pencere içeriden dışarıya doğru daralmaktadır. Odanın dış cepheye bakan duvarları kâgir sistemle inşa edilmiş, iç sofaya bakan duvarı ahşap taşıyıcı sistem üzerine bağdadi sıva yapılarak oluşturulmuştur.

* Konak, Anamur TKM kayıtlarında Münevver Rıdvanoğlu adına kayıtlı “Kagir Ev” olarak geçmektedir.

** Konağın varislerinden, Tamer Rıdvanoğlu’ndan bilgi alınmıştır.

Zemin katta, iç sofanın güneyinde 1.30 x 2.10 m ölçülerindeki kapıdan geçilen bir merdiven holü (Z01a) bulunur. Bu merdiven holünde, doğuya ve batıya açılan 2 adet kapı yer alır. Doğudaki 1.00 x 2.10 m boyutlarındaki kapıdan (K2) girilen oda 3.00 x 4.68 m boyutlarında olup, içerisinde 2 adet pencere bulunmaktadır. Pencere, 0.95 x 1.45 m ölçülerinde, bir adedi güney cephede, bir adedi ise doğu cephede yer alır. Z02 nolu odanın zemini ahşap kaplama yapılmış, odanın tavanını ise üst kat döşemesinin ahşap taşıyıcı kirişleri ve kaplama tahtaları oluşturmaktadır. Merdiven holünden batıya açılan 1.10 x 2.10 m ölçülerindeki diğer kapı (K3) ise 3.00 x 4.18 m boyutlarındaki odaya (Z03) açılır. Batı odası, doğu odasındaki gibi 2 pencere, pencereler 0.95 x 1.45 m ölçülerindedir.

Zemin kattan birinci kata, merdiven holündeki 9 basamaklı döner ahşap merdiven ile çıkılır. Zemin kattan yarım daire oluşturacak şekilde yükselen merdiven, beşinci basamaktan sonra düzgün formda çıkmaktadır. Merdiven, birinci katta 2.95 x 3.90 m boyutlarındaki iç sofaya (101a) ulaşır. Sofanın merdiven çevresindeki döşeme üzerindeki izlerden anlaşıldığı üzere, merdivene ait korkuluk günümüzde yok olmuştur. Sofanın güney cephesinde 0.75-0.85 x 1.90 m ölçülerinde 2 adet pencere ve bir adet kapı (K17) mevcuttur. 1.00 x 2.55 m ölçülerindeki kapının, günümüzde herhangi bir izi kalmayan ahşap bir balkon çıkmasına açıldığı düşünülmektedir. Sofanın kuzey duvarında ise 101 nolu iç sofaya açılan 1.03-1.10 x 2.50 m ölçülerinde 2 adet kapı (K9-K10) bulunur. K9 ve K10 kapılarında diğer kapılardan farkı, kapı üstlerinde basık kemerlerin görülmesidir.

Veli Arif Konağı'nın birinci katı da zemin katta olduğu gibi iç sofalı plan tipine uygundur. Bu katta, zemin kattakine ek olarak, iç sofanın doğu cephesinde yaklaşık 1.60 x 2.50 m ebatlarında cumba yapıldığı görülür. Ayrıca iç sofanın doğu kısmında muhtes ahşap duvar ile ayrı bir mahal oluşturulmuştur.

Birinci katın güneydoğu kısmında iç sofadan 1.30 x 2.10 m'lik ahşap kapıdan geçilen bir oda (102) bulunur. 3.90 x 5.00 m ölçülerindeki dikdörtgen planlı oda içerisinde güneye bakan cephede 0.90 x 1.90 m ebatlarında 3 adet, doğuya bakan cephede ise 0.80-0.98 x 1.80 m ebatlarında 2 adet pencere yer alır. Odanın doğu duvarı dışındaki tüm duvarları, ahşap taşıyıcı sistem üzeri bağdadi çıtaların çakılıp sıvanması sonucu oluşturulmuştur. Doğru duvarı ise kâgır taş duvarlıdır. Zemin kaplaması olarak ahşap kaplama malzemesi kullanılmıştır. Tavan kaplaması da ahşap kaplama tahtaların çakılması ile oluşturulmuştur.

Birinci katta iç sofadan 1.14 x 2.10 m'lik kapıdan (K11) geçilen güneybatı odası (103), 3.90 x 4.50 m ölçülerinde olup, dikdörtgen planlıdır. Odanın güney duvarı, güneydoğu odasında olduğu gibi ahşap taşıyıcılı sistemle inşa edilmiştir ve bu cephede 1.04 x 1.90 m boyutlarında

3 adet pencere yer alır. Batı cephesinde ise 0.90 x 1.90m boyutlarında 2 adet pencere bulunur.

Birinci katın kuzey bölümündeki mekânlara, iç sofadan 0.98 m genişliğindeki kapı boşluğundan geçilir. 1.30 x 3.25 m ölçülerindeki küçük bir hole (101b) açılan bu boşluğun, sağında ve solunda birer adet olmak üzere iki oda bulunur. Holün solunda yer alan 1.10 x 2.10 m ölçülerindeki kapıdan 105 nolu odaya girilir. 3.25 x 3.65 m ölçülerindeki bu oda mutfak amaçlı kullanılmaktadır. Odanın kuzey duvarında 0.90 x 1.50 m ebatlarında 1 adet pencere yer alır. Holün sağında yer alan 1.10 x 2.10 m ölçülerindeki kapı (K9) ise 106 nolu kuzeydoğu odasına açılır. Oda 3.20 x 4.75 m ölçülerinde olup, odanın batı duvarında giriş kapısının sağında ve solunda dolap bulunur. Odanın doğu cephesinde 0.77 x 1.50 m ebatlarında 2 adet pencere mevcuttur. 101b nolu holün kuzeyinde ise 0.92 x 1.90 m boyutlarındaki kapıdan (K16) geçilen bir mekân (107) vardır. 1.58 x 2.87 m ölçülerindeki bu mekân banyo amaçlı kullanılmaktadır.

Birinci katta iç sofanın kuzeybatısında yer alan 0.86 x 2.10 m ebatlarındaki kapıdan (K14), 104 nolu odaya geçilir. 2.65 x 3.60 m ölçülerindeki oda içerisinde batı duvarında ocak, kuzey duvarında ise 1.03 x 1.50 m ebatında bir adet pencere yer alır. Sofanın batısında ise 1.02 x 2.10 m'lik kapıdan geçilen hela kısmı bulunur. 1.78 x 5.50 m ölçülerindeki helanın duvarları, ahşap taşıyıcı sistem üzeri bağdadi çitaların çakılıp sıvanması sonucu oluşturulmuştur.

Veli Arif Konağı, bazı duvarları hariç kâgir sistemle inşa edilmiştir. Zemin katta tüm dış duvarlar moloz taş duvarlı yapılmış, ancak; Z04 nolu mekânın iç sofaya bakan duvarı, sofayı merdiven holünden ayıran duvar ve Z05 - Z06 arasını ayıran duvar ahşap taşıyıcılı sistemle inşa edilmiştir. Birinci katta ise; güney odaların (101a, 102, 103) güneye bakan cepheleri, cumba duvarları ve hela dış duvarları ahşap taşıyıcılı sistemle inşa edilmiş, diğer duvarlar kâgir sistemle inşa yapılmıştır.

Konağın çatı örtüsü kırma çatılı sistem olup, üzeri marsilya tipi kiremit ile kaplıdır. Çatı üzerinde doğuda ve batıda olmak üzere 2 adet baca bulunur.

Veli Arif Konağı, günümüzde kullanılmadığından dış etkenlere maruz kalmıştır. Sökülmüş ya da parçalanmış pencere ve kapı doğramaları nedeniyle yapı, iklim şartları etkisinde kalarak rutubetlenme tehdidi altına girmiştir. Birinci katın cumba duvarlarında, bağdadi sıvalarda dökülmeler ve ahşap taşıyıcı sistemde bozulmalar görülmektedir. Bunun yanı sıra konağın dış duvarlarında bazı noktalarda çimento esaslı sıva kullanılarak onarım yapılmıştır. Ayrıca konak çevresindeki yoğun otlanma ve çiçeklenme, beden duvarlarına zarar vermektedir. Konak, günümüzde tescilli olmayıp, atıl bir şekilde bırakılmıştır.

3.2.10 Kısakahyaoğlu Konağı

Kısakahyaoğlu Konağı, Yeşilyurt Mahallesi sınırları içerisinde, 269 ada, 50 parsel üzerinde yer almaktadır. Konak; doğusunda 23 Nisan Caddesi, güneyinde Çamlıca Sokak, kuzeyinde ve batısında ise boş parsel ile sınırlanmıştır. Gülen Tuğrul* adına kayıtlı olan konak, 19. yüzyıl sonlarında, Hüseyin Özaltun evini inşa eden Rum ustaları tarafından yapılmıştır**. Konak, G. E. E. A. Y. Kurulunun 03.05.1985 gün ve 988 sayılı kararı gereği koruma altına alınmıştır.

Kısakahyaoğlu Konağı, zemin ve birinci kat olmak üzere 2 katlı kâgir sistemle inşa edilmiştir. Zemin kat; giriş, ahır ve depo gibi servis mekânlarından, birinci kat ise yaşama alanlarından oluşur. Konak, orta sofalı plan tipinde inşa edilmiş olup; zemin katta ve birinci katta 4'er adet olmak üzere toplam 8 oda mevcuttur (Ek 16. Kısakahyaoğlu Konağı fotoğrafları, plan ve cephe çizimleri).

Konağa, zemin katın doğusunda 3 adet, güneyinde 1 adet olmak üzere 4 ayrı giriş verilmiştir. Ana giriş olarak, doğu cephede orta aksta yer alan 1.50 x 2.42 m ölçülerindeki kapı kullanılmaktadır. Doğu cephedeki diğer iki giriş ise zemin katta içeriden de bağlantılı ayrı iki odaya (Z02-Z03) açılır. Güneydeki 1.79 x 3.43 m ölçülerindeki giriş, ana girişin açıldığı sofaya (Z01) açılır. Ana giriş olarak kullanılan kapının çevresinde taş söve yapılmış ve kapı üzeri basık kemerli olacak şekilde bırakılmıştır. Z01 nolu sofadan zemin katta yer alan dört odaya da geçiş verilmiştir.

Zemin kattan birinci kata, orta sofanın güneyinde Z02 nolu oda duvarına bitişik merdiven ile çıkılır. Merdiven birinci katta 3 eyvanlı orta sofaya (101) çıkar. Birinci katta zemin kattan farklı olarak, sofanın kuzey, doğu ve güney uçları cumba oluşturacak şekilde çıkma yapılmıştır. Yaşam alanları olan odalar da sofanın köşelerinde konumlanmıştır ve orta sofadan bu 4 odaya açılan giriş kapıları pahlanmıştır. Sofanın bütün cumba duvarları üzerinde cephede 2, yanlarda 1'er adet olmak üzere toplam 4 adet düşey sürme (giyotin) pencere yer almaktadır. Ancak güney cumbasının batısında, konağın güneybatısındaki muhdes betonarme balkona çıkan bir kapı bulunur.

Birinci katta, güneydoğuda yer alan 102 nolu oda içerisinde güneyde ve doğuda 2'şer adet olmak üzere toplam 4 adet pencere yer alır. Pencereler 0.90 x 1.90 m ölçülerinde olup, dış

* Anamur TKM kayıtlarında konak, Gülen Tuğrul adına kayıtlı “ Ahşap Ev ve Bahçe” olarak geçmektedir

** Konağın maliki Gülen Tuğrul'dan bilgi alınmıştır.

cephede ahşap güneşliklerle kapatılmıştır. Kuzeydoğuda yer alan 103 nolu odada da 102 nolu odada olduğu gibi, kuzeyde ve doğuda 2'şer adet olmak üzere toplam 4 adet pencere yer alır. Pencerelerin 1/2 oranında olup 0.90 x 1.90 m ölçülerindedir. Birinci katta oda içlerine girildiğinde sofaya bakan duvar üzerinde ahşap dolap ve dolap içinde gizlenmiş hamamlık kısmı bulunur. Ayrıca üst kat odalarının tavanı, dairesel ve dikdörtgen formda olacak şekilde ahşap kaplanmış ve ahşap çıtalarla derzleme yapılmıştır.

Kısakahyaoğlu Konağı, yığma moloz taş duvarlı inşa edilmiştir. Zemin katta tüm beden duvarları, taş duvar örgü; birinci katta ise bunun yanı sıra cumba duvarlarında ahşap karkas duvar görülür. Cumba duvarları ahşap karkas üzerine bağdadi çıtaların çakılıp sıvanması sonucu oluşturulmuştur.

Konağın çatı örtüsü, kırma çatı üzeri marsilya tipi kiremit kaplamadır. Çatı üzerinde batıda 3 adet, doğuda 2 adet olmak üzere toplam 5 adet baca yer alır. Bacalar dairesel kesitli sekizgen kesitli ve kare kesitli olarak şekillenmişlerdir.

Kısakahyaoğlu Konağı, günümüzde bakımsızlıktan terk edilmek zorunda kalmıştır. Çatıda kullanılan kiremitlerin bir kısmı kırıldığından, birinci kat tavanından ve duvar yüzeylerinden su girmesi sonucu rutubetlenme görülür. Rutubetlenme neticesinde ise taş duvar ile sıva birbirinden ayrılmış ve dökülmüştür. Konağın dış cephesinde kuzeybatı bölümde taş duvarın bir bölümünün yıkılması sonucunda, yıkılan kısım çimento esaslı harç kullanılarak taş ile doldurulmuş ancak özgün malzeme ile uyum sağlanamamıştır. Konağın ana giriş kapısındaki çürüyen ahşap bölümler, adi ahşap kullanılarak değiştirilmiş, kapının özgünlüğü bozulmuştur. Konak 2006 yılı içerisinde, Kaymakamlık tarafından onarılmak istendi ise de mal sahibi ile anlaşılamadığından, konağa herhangi bir müdahalede bulunulamamıştır.

3.2.11 Hüseyin Özaltun Evi

Hüseyin Özaltun Evi; Yeşilyurt Mahallesi sınırları içerisinde, 415 ada, 12 parsel üzerinde konumlanmıştır. Özaltun Evinin kuzeyinde ve güneyinde bahçe alanı, doğusunda betonarme yapılaşmalar ve batısında ise Kıbrıs Caddesi yer alır. Hüseyin Özaltun* adına kayıtlı olan evin 19.yy sonunda Rumlar tarafından yapıldığı tahmin edilir. Ev, 1923 yılındaki Türk-Yunan Mübadelesi sırasında Rumlar tarafından boşaltılarak Hazine'ye geçmiş ve bir süre Askerlik Şubesi olarak kullanılmıştır**.

Hüseyin Özaltun Evi, zemin ve birinci kat olmak üzere 2 katlı kâgir sistemle inşa edilmiştir. Zemin kat; ahır ve depo alanlarından oluşurken, birinci kat yaşama mekânlarından oluşur. Zemin katta odaların güneybatısına, güney duvarı hizasından bahçe duvarı yapılarak iç avlu oluşturulmaya çalışılmıştır (Ek 17. Hüseyin Özaltun Evi fotoğrafları, plan ve cephe çizimleri).

Özaltun Evi, Türk Evi plan tipleri arasında erken dönemde yapılmış “L” şeklinde, dış sofalı plan tipindedir. Zemin katta, yapıya 4 ayrı yerden giriş verilmiştir. Her giriş farklı odalara açılmaktadır. Batı cephesindeki giriş kapısı (K2), 1.70 x 2.70 m ölçülerinde olup, ahır olarak kullanılan mekâna açılmaktadır. Batı cephesindeki ikinci kapı (K1), 1.36 x 1.80 m boyutlarında olup, K2 kapısının kuzeyinde yer alır. Güney cephesindeki giriş (K3) ise 0.92 x 1.90 m ölçülerinde olup, iç avludan açılmaktadır. Dördüncü ve son giriş (K4) ise; avludan birinci kata çıkan merdivenin altında, iç avlunun doğu kısmında olup, 1.06 x 1.90 m boyutlarındadır. Ev, günümüzde kullanılmadığından zemin kata girilememiştir.

Hüseyin Özaltun Evi'nde, zemin kattan birinci kata, iç avlunun doğu kısmındaki 15 basamaklı merdiven ile çıkılır. 1.03 m enindeki merdiven, birinci katta dış sofaya (101) çıkar. 4.00 x 12.65 m ölçülerindeki dış sofa, yapının güneybatı bölümünde yer alır. İki tarafı açık olan dış sofanın kuzeyinde ve doğusunda odalar bulunmaktadır. Dış sofanın kuzeyindeki 0.96 x 2.10 m ölçülerindeki kapı (K5) ile 102 nolu hole geçilir. Hol, 1.02 x 4.26 m ölçülerinde olup, dört cephesinde de kapı yer alır. Holün batısındaki kapı (K9), 0.70 x 2.09 m ebatlarında olup, 103 nolu batı odasına açılmaktadır. 2.96 x 4.70 m ölçülerindeki batı odası içerisinde; batıda, güneyde ve kuzeyde 1'er adet olmak üzere toplam 3 adet pencere yer alır. Batıdaki ve güneydeki pencereler 0.95-1.00 x 1.50 m ölçülerinde, kuzeydeki ise 1.15 x 1.50 m ölçülerindedir. Ayrıca 103 nolu odada, oda içerisinden kullanılan ve oda genişliğinde olan

* Ev; Anamur T.K.M kayıtlarında, Hüseyin Özaltun adına kayıtlı “Ahşap Ev ve Arsa” olarak geçmektedir.

** Konağın sahibi Hüseyin Özaltun'dan bilgi alınmıştır.

musandıra kısmı bulunmaktadır. Musandıranın döşemesi, 102 nolü holün tavanının kapatılması sonucu oluşturulmuştur.

102 nolu holün doğusunda 2.50 x 2.90 m ölçülerinde bir oda bulunur. Holden bu odaya geçiş, 0.75 x 2.05 m ebatlarındaki ahşap kapı (K10) ile sağlanır. 104 nolu oda içerisinde, güneyde iki, kuzeyde bir adet olmak üzere toplam 3 pencere vardır. Güneydeki pencereler, 0.95 x 1.90 m ölçülerinde olup, dış sofaya bakmaktadırlar. Kuzeydeki pencere ise 0.85 x 1.90 m ebatlarındadır. Odanın doğu cephesinde ahşap dolap ve ahşap kaplama bulunur. Doğü cephesindeki ahşap dolap; 3 bölmeli olup, soldaki ve sağdaki bölmeler 104 nolu oda tarafından kullanılmaktadır. Orta kısım ise arka odadan (105) kullanılmaktadır.

102 nolu holün kuzeyindeki 0.90 x 2.00 m ebatlarındaki kapıdan (K11), evin kuzey bölümündeki ahşap taşıyıcı sistemle yapılmış mutfak kısmına (106) geçilir. Ayrıca, yaklaşık 2.07 x 8.79 m ölçülerindeki odaya, evin kuzey duvarına bitişik merdiven ile de ulaşılır. Mutfak olarak kullanılan mekânın kuzeyinde 54 cm derinliğinde 5.84 m eninde mutfak tezgahı bulunmaktadır. 106 nolu mekân tamamen ahşap taşıyıcılı sistemle inşa edilmiş, doğusunda muhdes betonarme sistemle yapılmış tuvalet kısmı bulunmaktadır.

Dış sofanın kuzey duvarı üzerindeki ikinci kapı (K6), 1.17 x 2.10 m ölçülerinde olup, 105 nolu odaya açılır. Bu odaya aynı zamanda, kuzey bölümdeki 106 nolu mutfak kısmından, 0.96 x 2.10 m ebatlarındaki (K12) kapıdan da geçiş verilmiştir. 2.96 x 6.05 m ölçülerindeki oda dikdörtgen planlı olup, içerisinde 2 adet pencere bulunur. Doğuda yer alan bu pencereler 0.60-0.75 x 1.90 m ölçülerinde olup, pencere aralarında ocak da yer almaktadır. Ayrıca oda içerisinde kuzey ve güney duvarı üzerinde 2 adet dolap nişi de mevcuttur.

Dış sofanın doğusunda 0.80 x 1.65 m ve 1.06 x 2.10 m ölçülerinde olmak üzere 2 adet kapı (K7-K8) bulunur ancak bu kapıların açıldığı odalara girilememiştir.

Hüseyin Özatlıun Evi, kâgir sistemle inşa edilmiş olup, yaklaşık 65 cm kalınlığında taş duvarlıdır. Birinci katta 102 nolu hol ile 103 nolu batı odası arasını ayıran duvar, ahşap konstrüksiyon üzerine ahşap kaplama tahtalarının çakılması sonucu oluşturulmuştur. 106 nolu mutfak mahali ise tamamen ahşap taşıyıcılı sistemle yapılmış olup, zemin katta ahşap payandalarla desteklenmiştir.

Özaltun Evi'nin çatısı toprak damdır. Ahşap kirişler üzerine oturan ahşap kaplama tahtalarının üstüne yaklaşık 20-25 cm yüksekliğinde sıkıştırılmış toprak eklenmesiyle oluşturulmuştur. Çatı üzerinde; kare kesitli 3 adet, dairesel kesitli 1 adet olmak üzere toplam 4 adet baca bulunur.

Hüseyin Özaltun Evi, strüktürel açıdan iyi durumdadır ancak kuzey bölümdeki mutfak mahalinin, ahşap taşıyıcı sistemi ve ahşap duvar kaplamaları, dış etkenler nedeniyle çürümeye başladığından dayanıklılığı azalmakta ve kırılmaktadır. Yapıya, zamanla yapılmış küçük çaptaki müdahalelerle, dış cephede çimento esaslı sıva kullanılarak özgün malzeme ile uyum sağlanamamıştır. Özaltun Evi, koruma altında olmayıp, günümüzde kullanılmamaktadır.

3.3 Genel Değerlendirme

Anamur'da korunması gerekli kent dokusu, kent merkezinde, belirli bir sokak, mahalle ya da bölge ölçeğinde olmayıp, dağınık yapılar olarak farklı mahalleler (Göktaş, Saray, Yeşilyurt, Sultan Alaaddin Mah.) içerisinde bulunmaktadır. Genelde geniş bahçeler içinde yer alan bu yapılar, arsanın kuzey bölümünde konumlanmış, güney kısım bahçe olarak kullanılmıştır. Plan düzeni dikdörtgen bir şemada biçimlenen bu yapılar geniş cepheleri ile güney yönüne açılmaktadır.

Anamurdaki günümüze ulaşan geleneksel konutlar, yaklaşık 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarına tarihlenmektedir. Tez kapsamında kent merkezinde incelenen 13 geleneksel yapının, 5 adedi* tescilli olup, kalan 8 adet yapı koruma kapsamında değildir. Bu yapılar içerisinde biri (Akcami) Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne, bir diğeri (Eski Hükümet Konağı) Maliye Hazinesi adına kayıtlı olup, diğerleri ise özel mülkiyettedir.

Bu tez kapsamında incelenen geleneksel konutlar; 4 yapı dışında genelde, zemin ve birinci kat olmak üzere 2 katlıdır. Hakkı Efendi Konağı, Karamanoğlu Konağı, Şevket Erdem Konağı ve Hacı Ali Bey Konağı ise düz arazi üzerine inşa edilmiş; zemin, birinci ve ikinci kat olmak üzere 3 katlıdır. Geleneksel konutlarda alt kat; ahır, depo gibi servis mekanlarından oluşurken, birinci katta; yaşama alanları bulunmaktadır. 3 katlı konutlarda ise son kat, yazlık köşk katı olarak kullanılmaktadır.

Plan düzeni açısından farklı tiplerin görüldüğü bu konutlarda; sofasız, dış sofalı, iç sofalı ve orta sofalı olmak üzere 4 plan tipi vardır (Ek 18). Bu plan tiplerine ve sınıflandırmaya girmeyen farklı plan şemasına sahip konutlar da bulunmaktadır (Şevket Erdem Konağı, Hacı Ali Bey Konağı).

Anamur geleneksel konutlarının yapım sistemi karma olup, alt katlar ahşap hatıllı moloz taş duvarlı kâgir, üst katlar ise kâgir ya da ahşap taşıyıcılıdır. Bazı konutların (Hacı Molla Evi) üst katlarında ahşap karkas arası kesme taş dolgulu (hımış) sistem de görülmektedir. Taş duvarlarda 45-50 cm aralıklarla cephede izlenebilen ahşap hatıllar vardır. Döşeme ve çatılar ahşaptır.

Anamur konutlarının yapı malzemesi, çevrede kolay bulunabilen moloz taş ve ahşaptır. Taşıyıcı duvar kalınlığı 60-65-70 cm ölçüleri arasında değişmektedir. Ahşap malzeme; kapı,

* Tescil kapsamında olan yapılar; Akcami, Nazifoğlu Konağı, Şavkı Efendi Konağı, Eski Hükümet Konağı ve Kısakahyaoğlu Konağı'dır.

doğrama, kaplama vb. ince işçiliklerde kullanılmasının yanı sıra, giriş ve payandalarda olduğu gibi kaba veya işlenmiş olarak kullanılmıştır. Tavan kaplamasında; profilli ahşap çitalarla oluşturulan geometrik desenler ve çeşitli tavan göbekleri görülmektedir.

Geleneksel konutlarda kapılar farklı boyutlarda yapılmalarına karşın, kapılarda uygulanan yöntem aynıdır. Kapılarda köşük denilen kilit sistemi kullanılmıştır. Kapı, dışardan kullanılan sistem sayesinde açılmaktadır.

Geleneksel konutlarda pencereler, duvar kalınlığının iç ve dış yüzünde olmak üzere çeşitli boyutlarda kanatlı açılan tiptedir. Dış cephede ahşap parmaklık, iç cephede ise ahşap kapaklar kullanılmıştır. Bazı konaklarda ek olarak, dış cephede parmaklıkların dışında güneş etkilerinden korunmak amacıyla özgün ahşap elemanlar kullanılmıştır.

Anamur geleneksel konutlarında cephe düzeni, 2 katlı ve 3 katlı yapılar arasında farklılık göstermektedir. 2 katlı yapılarda, bodrum katta genelde her oda için bir pencere düzeni vardır. Birinci katta ise güney cepheye bakan odalarda minimum ikişer pencere yer alır. 3 katlı yapılarda ilk 2 kat, iki katlı yapılarda olduğu gibi aynı düzende; son kat olan ve yazlık olarak kullanılan köşk katında ise 3 cephede de 3 ya da 4 pencere yer almaktadır.

Geleneksel konutlarda kare biçimli tepe pencereleri de vardır. Tepe pencereleri, yaklaşık 40 x 40 cm ölçülerinde olup, bulunduğu odanın mevcut pencereleri üst hizasında aynı aksta ve saçak silmesine yakın konumda yerleştirilmişlerdir. İncelenen geleneksel konutların bir kısmının cephesinde dikkat çeken bir diğer özellik ahşap cumba kullanımıdır. Genelde zemin kattaki ana girişin üstünde ve bahçeye bakan cephede görülen cumba, sofanın cephede çıkma yapmasıyla oluşturulmuştur.

Anamur'da geleneksel konutların ahır, odunluk gibi bodrum kat mekânlarının zemini genelde sıkıştırılmış topraktır. Yaşama mekânlarının zemini ise dikdörtgen kesitli ahşap kirişler üzerinde yer alan ve genelde 15-20 cm genişliğindeki ahşap döşemedir.

Geleneksel konutlarda çatı örtüsü, kırma çatı ve toprak dam olarak kullanılmıştır. Ahşap kirişleme üzerine tespit edilen ahşap kaplama üstüne döşenen toprak sıkıştırılarak düz dam elde edilmiştir. Kırma çatılarda ise kaplama malzemesi olarak alaturka ve marsilya tipi kiremit kullanılmıştır. Ayrıca Nazifoğlu Konağı'nın saçaklarında çeşitli motiflerde bağdadi sıva üstü (keçi, aslan, sarmaşık, karpuz) saçak süslemeleri görülmektedir.

4. HACI ALİ BEY KONAĞI

Hacı Ali Bey Konağı, Ören Belediyesi sınırları içerisinde, Ortaköy mevkiinde 448 nolu parsel üzerinde yer alır. Yapım yılı kesin olarak bilinmemekle beraber, 18. yüzyıl sonları olduğu tahmin edilmektedir. İngiliz Amiral Francis Beaufort, Karamanya adlı kitabında 1811'deki Akdeniz kıyılarındaki keşifleri sırasında, konağın o tarihteki maliki Abdul Muim Bey ile görüştüğünü yazmıştır (Beaufort, 1811).

Konağın bilinen ilk sahibi Abdul Muim Bey'dir. Abdul Muim Bey'in 1846'da ölümünden sonra Abdülkerim Bey'in kullanımına geçen konak, daha sonra Seyit Abdul Muim Bey'e devredilmiştir. Ardından konak sırası ile Ali Rıza Bey'e, Ali Rıza Bey'in 1870'de ölümünden sonra Abdülkerim Bey tarafından kullanılmıştır. Konak, en sonunda Anamur'da yaşamış son bey olan Hacı Ali Bey'e miras yolu ile geçmiştir (Kutlay, 1997). Hacı Ali Bey'in 1931'de ölümünün ardından varisleri tarafından bir süre kullanılan konak, günümüzde harap bir şekilde atıl halde bırakılmıştır.

4.1 Hacı Ali Bey Konağı, Rölöve

Hacı Ali Bey konağı, içinde bulunduğu yapı arsasının batı kısmında konumlanmıştır. Yapı arsası çepeçevre taş duvar ile sınırlandırılmıştır. Konak; kuzeyinde 1865 tarihli Ortaköy Camisi, batısında stablize bir yol ve güneyinde ise içerisinde tek katlı betonarme bir ev barındıran arsa ile çevrelenmiştir (Ek 19).

Konak; zemin kat, 1. kat, ara kat ve 2. kat olmak üzere 3 katlı olarak inşa edilmiştir. Son kat olan ikinci kat aynı zamanda “Köşk Katı” olarak da adlandırılır.

Konağın, köşk katı dışındaki tüm beden duvarları kâgir sistemle inşa edilmiştir. Duvar stabilitesini sağlamak amacıyla, duvar içerisine farklı yüksekliklerde ahşap hatıllar yerleştirilerek, ahşap ile taş beraber kullanılmıştır. Köşk katı ise tamamıyla ahşap çatkılı sistemle yapılmıştır.

4.1.1 Zemin Kat

Zemin kat yaklaşık 354 m²'lik taban oturum alanına sahip olup, toplam 6 odadan oluşmaktadır. Kuzey cephedeki 3 oda (Z04, Z05, Z06) dışındaki odalar arasında birbiri arasında geçiş bulunmamaktadır, dolayısıyla konağa zemin katta 4 ayrı yerden giriş vardır.

Güney cephede yer alan Z01 nolu oda 4.10 x 4.15 m ölçülerinde kare planlıdır. Odaya giriş doğu cephede bulunan 1.10 x 1.95 m boyutlarındaki ahşap bir kapıdan (K1) sağlanır. Oda duvarları 70 cm kalınlığında yığma taş duvarlıdır. Z01 nolu oda içerisinde güneye bakan 2 adet pencere bulunur. Pencereleler 1/2 oranında yapılmış olup, yaklaşık 0.71 x 1.44 m boyutlarındadır. Odanın kuzey bölümünde, Z01 ile Z01A mekânlarını ayıran 60 cm'lik duvar üzerindeki 70 cm genişliğindeki kapı ile geçilen bir mekân (Z01A) vardır. Doğu batı doğrultusunda yerleşen odanın boyutları 1.35 x 4.50 m'dir. Sağır duvarlar ile çevrelenmiş mekânın 130 cm enindeki batı duvarında, 70 cm den başlayıp 15 cm'ye kadar daralan bir boşluk bulunmaktadır. Yapılış amacının anlaşılamadığı bu boşluğun dışarıya açıldığı kısma ulaşamadığından ölçülememiştir.

Z01 ve Z01A mekânlarının tavanı, yaklaşık Ø10-11 cm kesitli ahşap kirişler üzerine çakılan ahşap kaplama ile oluşturulan üst kat döşemesidir. Z01 nolu odanın döşemesi ise sıkıştırılmış topraktan yapıldığı tahmin edilmektedir. Oda, son zamanlarda çevre halkı tarafından ahır olarak kullanıldığından, döşeme üzerinde hayvan pisliği ve saman kalıntılarına rastlanır. Ayrıca duvarlarda da aynı etki görülmektedir.

Z02 nolu oda, Z01'in kuzeyinde doğu-batı doğrultusunda konumlanmıştır. Z02 nolu mekâna giriş, kuzeydoğu kısımdaki 1.28 x 2.10 m'lik ahşap kapıdan (K2) sağlanır. 3.20 x 21.60 m boyutlarındaki oda, tamamen kâgir sistemle inşa edilmiştir. Doğu ve batı cephelerinde karşılıklı 2'şer adet pencere yer alır. Pencerelemin eninin boyuna oranı 1/2 olup yaklaşık 0.70-71 x 1.41-1.42 m boyutlarındadır. Ayrıca Z02 odasında kuzey cephede 2, güney cephede 4 adet olmak üzere toplam 6 adet pencere daha bulunmaktadır ancak güney cephedeki pencereler, muhdes moloz taş örölerek kapatılmıştır. Z02 ile Z03 mekânlarını ayıran duvar yüzeyindeki 70 cm genişliğindeki pencere açıklığından odalar arası bağlantı sağlanmıştır.

Z02 nolu oda döşemesi, doğal zemin üzeri sıkıştırılmış topraktır. Üst kat döşemesi, Z02 mekânının tavanını oluşturmuştur. Tavanın taşıyıcı sistemi yalın bırakılmış, herhangi bir ahşap kaplama ile kaplanmamıştır. Ancak tavanı oluşturan ahşap kirişlerin ve kaplama tahtalarının bir kısmı yakılmak üzere bilinçsizce kesilmiş, sağlam kısımlar da tahrip edilmiştir.

Z03 nolu oda, Z02'nin kuzeyinde doğu-batı doğrultusunda yerleştirilmiş mekânlardan ikincisidir. Oda; dikdörtgen planlı olup, 3.00 x 16.10 m boyutlarındadır (Resim 20.20). Odaya giriş doğu cephedeki 1.15 x 1.95 m boyutlarındaki kapı açıklığından (K3) sağlanır. Söz konusu kapıya dair günümüzde herhangi bir iz kalmamıştır. Z03 nolu odanın duvarları, 70 cm kalınlığında taş duvarlı inşa edilmiştir. Odanın batı cephesinde 2, doğu ve kuzey cephesinde 1'er, güney cephesinde de, Z02 mekânıyla ortak kullanılan 1 adet olmak üzere toplam 5 adet pencere bulunur. Pencere genişlikleri Z01 ve Z02 odalarında olduğu gibi 1/2 oranında olup, 0.70-71 x 1.42-1.43 m boyutlarındadır. Kuzey duvarındaki pencere 60 cm eninde olup, kuzeyinde yer alan Z05 nolu mekân ile bağlantı sağlamaktadır. Oda içerisindeki tüm pencerelerin özgün ahşap malzemesi yok olmuş, sadece taş duvar içerisinde pencere boşluğu kalmıştır.

Z03 nolu odanın döşemesi sıkıştırılmış topraktır. Mekânın tavanını ise üst kat döşemesi oluşturur. Ancak Z02 mekânında değinildiği gibi, tavanı oluşturan ahşap konstrüksiyon yakılmak üzere kesilmiş ya da zamanla yıkılmıştır. Mekânın döşemesi üzerinde, bu yıkılmalar sonucu oluşmuş moloz yığınlarına rastlanmaktadır.

Hacı Ali Bey Konağının zemin katının kuzey bölümünde birbirine bağlı 3 oda (Z04, Z05, Z06) yer alır. Bu üç odaya dışardan doğu cephesindeki 1.25 x 2.00 m boyutlarında kapı açıklığından (K4) girilir. Kapı, ilk olarak Z04 nolu mekâna açılmaktadır. 3.55 x 7.55 m boyutlarındaki Z04 mekânı, güney-kuzey doğrultusunda konumlanmıştır. Duvarlar kâgir sistemle yapılmış, ana malzeme olarak taş kullanılmıştır. Taş duvar kalınlığı 70 cm'dir. Z04

mekânında batı, kuzey ve doğu cephede 2'şer adet olmak üzere toplam 6 adet pencere bulunmaktadır. Batı duvarındaki pencerelerden kuzey kısımdaki dışa açılırken, güney kısımdaki pencere ise Z05 mekânına açılmaktadır. Pencere boyutları 80 ile 92 cm arasında değişken olup, pencerede özgün malzeme izine rastlanmamaktadır.

Z04 mekânının döşemesi; üst kat döşemesinin oluşturduğu tavanın orta kısmı ile üst kattaki odanın (106) batı duvarının yıkılması sonucu, moloz yığınları ile kaplanmıştır. Z04 nolu odanın batı duvarında Z05 nolu oda ile bağlantıyı sağlayan bir kapı boşluğu bulunmaktadır. Yaklaşık 1.15 m enindeki bu boşluk muhdes taş duvar örülerek kapatılmıştır.

Z05 nolu mekân, zemin katın kuzeyinde, orta bölümde Z04 ile Z06 mekânları arasında konumlanmıştır. Üç tarafı odalar ile çevrelenen Z05 mekânının sadece kuzey cephesi dış mekâna açılır. Günümüzde bu odaya giriş, Z04 odasına bağlanan duvar üzerindeki açıklığın kapatılması sonucu, kuzey cephedeki pencerelerden sağlanır. Kuzey cephede 0.80 x 1.35 m boyutlarında 3 adet pencere bulunur. Söz konusu pencerelerin eninin boylarına oranı, yaklaşık 1/1.5'dur.

Z05 nolu odanın tavanında, üst kat döşemesini taşıyan Ø15 cm kesitinde güney-kuzey doğrultusunda yerleştirilen ahşap kiriş ile, Ø30 cm kesitinde doğu-batı doğrultusunda yerleştirilmiş bir adet ahşap destek kirişi bulunur. Ø30 cm kesitindeki kiriş, yaklaşık 7.50 m açıklık geçmekte olup, doğu ve batıdaki duvarlara da oturtulmuştur. Bu kirişe destek olarak tam ortasına Ø30 cm çaplı bir destek kolonu yerleştirilmiştir. Ayrıca güney duvarında yer alan pencerenin batısında Ø20 cm kesitinde tavanı delip geçen ahşap bir dikmeye rastlanır. Bu dikmenin, birinci katta yer alan avlunun üst örtüsünün taşıyıcı strüktürü olabileceği tahmin edilmektedir. Mekânın tavanı toprak dam ile örtülüdür. Ø15 cm'lik ahşap kirişlere, ahşap kaplama tahtalarının çakılıp üzerine yaklaşık 25 cm'lik toprak yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur.

Z05 nolu oda döşemesi sıkıştırılmış topraktan yapılmış olup, döşeme üzerinde, tavanın ve beden duvarlarının yıkılması sonucu birikmiş moloz yığınlarına rastlanır.

Z05 nolu odanın Z06'ya bakan batı duvarının güney kısmında yer alan 1.15 m ölçülerindeki kapı boşluğundan, kuzeybatı cephesindeki Z06 nolu odaya geçilmektedir. Bu boşlukta herhangi bir kapı doğraması izine rastlanmamaktadır. 3.50 x 7.55 m ölçülerindeki dikdörtgen planlı şekillenen Z06 nolu oda, Z04 mekânında olduğu gibi güney-kuzey doğrultusunda konumlanmıştır. Oda duvarları yığma taş duvar örgü sistemle yapılmıştır. Batı duvarları büyük oranda yıkılmış olup, moloz yığınları oda içerisinde ve dış kısımlarda birikmiştir.

Z06 nolu odanın kuzey ve doğu cephesinde 2'şer, batı cephesinde 1 adet olmak üzere toplam 5 adet pencere yer almış olup pencere boyutları 0.81-0.85 x 1.45 m ebatları arasında değişmektedir. Z06 mekânının tavanını, üst kat döşemesi oluşturur. Doğu-batı yönünde yaklaşık Ø10 cm'lik ahşap kirişler üzerine 22 cm'lik döşeme tahtalarının kaplanmasıyla oluşturulmuş tavanın orta kısmı tamamıyla yok olmuştur. Odanın doğu duvarında, sağlam kalmış ahşap döşeme kirişlerinin hizasında eşit aralıklarla 12-13 cm çapında delikler görülmektedir. Bu delikler yıkılmış olan üst kat döşemesini taşıyan ahşap kirişlere aittir.

Konağın zemin katı, tamamen kagir sistemle inşa edilmiştir. Kâgir sistemde kullanılan taş çevrede kolay bulunabilen moloz taştır. Aynı zamanda, konağın Anemurium Antik Kenti'ne yakın olmasından dolayı, antik kentten devşirme malzeme de kullanılmıştır*.

4.1.2 Birinci Kat

Hacı Ali Bey Konağı'nda zemin kattan birinci kata, güney cephedeki Z02 odasının duvarına bitişik taş merdiven ile çıkılır (Resim 20.17). -0.30 kotundan +3.44 kotuna çıkan merdiven, blok taşlar kullanılarak imal edilmiş, taşların altları ise zemine kadar moloz taş ile doldurulmuştur. Birinci kat giriş sahanlığının solunda, 1.02 x 2.70 m ölçülerinde küçük bir oturma bölümü bulunur. Konağın birinci katı, zemin katı ile aynı kullanım alanına sahip olup, konağa birinci katta 1.26 x 1.95 m ölçülerindeki kapıdan (K7) girilir. K7 kapısı güney cephede yer alan 4.00 x 6.20 m ölçülerindeki odaya (101) açılır. +3.66 kotundaki 101 nolu odanın; güney cephesinde 1.10 x 1.70 m ebatlarında 2 adet, doğu cephesinde 0.83-1.13 x 1.75 m ebatlarında 2 adet ve batı cephesinde ise 1.12 x 1.70 m ebatlarında 1 adet olmak üzere dışa açılan 5 adet pencere yer alır. Ayrıca kuzey duvarında da 102 nolu odaya açılan 0.90 x 1.65 m ebatlarında 2 adet pencere bulunur. Odanın güney cephesindeki P32 ve P33 nolu pencerelerin arasında 82 cm genişliğinde ocak, batı duvarında P34 penceresinin sağında da 91 cm eninde dolap nişi yer alır (Resim 20.18). 101 nolu odanın zemini, Ø10-11 cm kesitli ahşap kirişler üzerine 21 cm'lik enindeki ahşap kaplamanın çakılması sonucu oluşturulmuştur. Odanın tavanını ise; +6.41 ve +6.96 kotundaki ara katı taşıyan döşeme konstrüksiyon elemanları oluşturur. 101 nolu odanın kuzey bölümündeki 1.25 m'lik kısmında, güney bölümden farklı olarak döşemede ve tavanda olmak üzere farklılıklar gözlemlenir. Döşemede ahşap kaplama yönü, dar cepheye paralel olacak şekilde değişmiş, tavanı ise alın oluşturacak şekilde

* Konağın güney cephesinde yer alan 102A nolu Hayat mahalini taşıyan ahşap dikmelerin zemine oturduğu noktada, antik kentten getirilen sütun başları kullanılmıştır.

normalden 55 cm düşük yapılmıştır.

101 nolu odanın kuzeyinde yer alan pencerelerin ortasından, 1.13 x 1.95 m ölçülerindeki kapı (K9) ile kuzeydeki odaya (102) geçilir. 102 nolu oda, +3.66 kotunda olup, zemin kattaki Z02 nolu odada olduğu gibi 3.20 x 21.60 m ölçülerindedir. Oda içerisinde, doğuda ve batıda 2'şer pencere, güney duvarında 8, kuzey duvarında 3 adet olmak üzere toplam 15 adet pencere bulunur (Çizelge 4.1).

ODA NO	PENCERE			YÖNÜ
	KODU	EN (m)	BOY (m)	
102	P39	0,93	1,70	Batı
	P40	0,93	1,70	Batı
	P41	1,17	1,70	Kuzey
	P61	1,15	0,90	Kuzey
	P68	1,15	1,70	Kuzey
	P62	0,83	1,65	Doğu
	P63	0,80	1,65	Doğu
	P64	1,15	1,60	Güney
	P65	1,15	1,60	Güney
	P66	1,15	1,60	Güney
	P67	0,93	1,65	Güney
	P35	0,90	1,65	Güney
	P36	yıkılmış	yıkılmış	Güney
	P37	yıkılmış	yıkılmış	Güney
	P38	1,16	1,65	Güney

Çizelge 4.1 Hacı Ali Bey Konağı 1. Kat 102 nolu Oda Pencereleri Analizi

102 nolu odanın doğu ve batı duvarının orta aksında, iki pencerenin arasında, ocak yer alır. Ayrıca güney duvarda 1 adet, kuzey duvarda 4 adet olmak üzere toplam 5 adet dolap nişi de mevcuttur. 102 nolu oda döşemesinin yaklaşık 9.75 m'lik kısmı tamamen yok olmuş, oda içerisinde doğu ile batı arasında geçiş sağlanamamaktadır.

Oda tavanının doğu ve batı kısımları toprak dam olarak inşa edilmesine rağmen, tavanın yer yer çökmesi sonucu, tavana çakılan ahşap kaplama tahtaları burkularak düşmüş ya da sarkmış halde kalmıştır. 102 nolu odanın kuzeyinde, 103 nolu mahale açılan üç adet kapı bulunmaktadır. Kapılardan ikisi (K10-K11), 1.00 x 1.95 m ölçülerinde, diğeri (K14) ise 3.10 x 3.00 m ebatlarındadır. 103 nolu oda 3.00 x 16.65 m ölçülerinde, dikdörtgen planlıdır. +3.46 kotundaki odanın batı duvarında 0.61-0.68 x 1.70 m ölçülerinde iki adet pencere (P42-P43) ve pencereler arasında da ocak bulunur. Ancak, P43 penceresinin kuzey bölümü ve üst duvarı tamamen yıkılmış haldedir. 103 nolu odanın doğu duvarında da oda genişliğinde açıklık bulunur. Açıklığın her iki yanında bulunan ahşap dikmeler, cephede ahşap kaplama yapmak amacıyla kullanılmıştır. Odanın batı bölümünde ocak önündeki 3.50 m'lik kısım, oda döşeme

kotundan 30 cm yüksek (+3.76) yapılarak ayrı bir mekan etkisi yaratılmıştır. Odada güneyde 3, kuzeyde 2 adet olmak üzere toplam 5 adet dolap nişi yer alır. 102 nolu odada olduğu gibi, 103 nolu odanın da döşemesinin orta bölümü yıkılmıştır ve vandalizm etkisinde ahşap kirişler, çevredeki halk tarafından kesilerek yakmak amacıyla kullanılmıştır. 103 nolu oda içerisinde bu müdahaleye maruz kalan öğelerden biri de üst katlara çıkan merdiven basamakları ve kirişleridir. Ayrıca, merdivenin ara kat sahanlığının altında, günümüzde herhangi bir iz kalmayan wc kısmının tüm ahşap duvarları sökülüştür.

103 nolu odadan kuzeydeki köşe odalara (104-106), duvar köşelerini pahlamak suretiyle giriş verilmiştir. 1.32 x 1.95 m ebatlarındaki K12 kapısından girilen 104 nolu oda, 3.60 x 7.60 m ölçülerinde dikdörtgen planlı olup, konağın batısında, kuzey-güney doğrultusunda yerleştirilmiştir. Odanın batı duvarı büyük oranda yıkılmış, ve duvarın kuzey kısmında bir adet pencere boşluğu kalmıştır (Resim 20.22). 104 nolu odanın diğer duvarlarında ise kuzeyde ve doğuda 2'şer adet olmak üzere 4 pencere daha bulunur. Kuzey duvarı üzerindeki pencereler 0.94-1.10 x 1.75 m ebatlarında olup ikisi arasındaki boşlukta da 70 cm eninde ocak yer alır. Odanın güney kısmında ise ahşap dolap ve hamamlık kısmı vardır (Resim 20.24). 104 nolu odanın döşemesi, Ø10 cm'lik ahşap kirişlerin üzerine 22 cm'lik döşeme tahtalarının kaplanmasıyla oluşturulmuştur. Ancak odanın güney bölümünde, döşemenin 2,85 m'lik bir kısmı tamamen yok olmuştur. Odanın tavanı toprak dam örtü olup, güney bölümü döşemede olduğu gibi tamamen yıkılmıştır.

103 nolu mahalin kuzeyinde, konağın orta bölümünde, 105 nolu açık avlu yer alır. 6.15 x 7.40 m ölçülerindeki avlunun batı duvarı üzerinde 70 cm genişliğinde ocak yer alır. Günümüzde avlunun döşemesini oluşturan konstrüksiyon büyük oranda yıkılmış haldedir (Resim 20.21). +2.96 kotundaki avlu ile +3.66 kotundaki 103 nolu mahal arasındaki 53 cm'lik kot farkı için ahşap bir merdiven ile bağlantı yapıldığı tahmin edilmektedir. Ancak günümüzde merdivene ait herhangi bir iz kalmamıştır.

103 nolu odanın kuzeydoğusundaki yıkılmış girişten ise, 3.60 x 7.60 m ölçülerindeki 106 nolu odaya geçilir. 106 nolu oda, 104 nolu oda ile simetrik yapıdadır. 104 nolu odada olduğu gibi, 106 nolu odanın döşemesi ve tavanı da yıkılmış durumdadır. Odanın doğusunda yer alan duvar üzerinde 0.98-1.01 x 1.65 m ölçülerinde 2 adet ve 1.14-1.21 x 1.75 m ölçülerinde 2 adet olmak üzere toplam 4 adet pencere yer alır. Ayrıca oda içerisinde doğu duvarının güney duvar ile kesiştiği köşede, hamamlık için bir niş mevcuttur (Resim 20.23).

4.1.3 Ara Kat

Birinci kattan ara kata, 103 nolu odanın kuzey duvarına bitişik, ancak günümüzde duvarda sadece izi kalmış bir merdivenden çıkılır. Merdiven, +3.66 kotundaki birinci kattan +5.66 kotundaki ara katta bir sahanlığa (A01a) çıkar (Resim 20.25). Ahşap taşıyıcılı sistemle yapılan sahanlıktan A01 nolu mekana geçiş verilmiştir. 1.15 x 1.95 m ölçülerindeki boşluktan geçilen A01 nolu giriş holü, zemin kattaki ana girişin üstünde, ahşap karkas sistemle inşa edilmiştir. Ara kat giriş holü, güneydoğusundaki Ø30 cm çapındaki ahşap dikme ile taşınır. A01 nolu hol içerisinde güneyde ve doğuda 2'şer adet olmak üzere 4 adet pencere yer alır. Güneydeki pencereler 0.87 x 1.55 m ölçülerinde, doğudakiler ise 0.78-1.13 x 1.55 m ölçülerindedir.

A01'den A02 nolu odaya, holün batısındaki 2 rıhtlı, tek basamaklı (0.30 x 0.70 m) merdiven ile geçilir. Merdiven A02 odasının kuzey bölümündeki 55 cm düşük inşa edilen, A02a mekanına çıkar (Resim 20.26). A02a mekanı, +6.41 m kotunda inşa edilmiş, 1.92 x 4.05 m ölçülerinde bir mahaldir. A02a'nın döşemesi, zemin katta 101 nolu odanın tavanını oluşturmuş ve Ø10 cm çaplı ahşap kirişler üzerine 18 cm eninde ahşap kaplama yapılarak inşa edilmiştir. A02a nolu mekanın batı duvarında 0.71 x 1.15 m ölçülerinde küçük bir pencere bulunur. A02a mekanının güneyinde ise 4.05 x 4.17 m ölçülerinde A02 bölümü yer alır. +6.96 m kotunda yer alan odanın doğusunda ve batısında, döşeme hizasından 0.71 x 1.10-1.15 m ölçülerinde birer adet pencere yer alır. A02 odasının üst katında, +8.20 kotundaki köşk odasının döşemesi olmasından dolayı, kat yüksekliği yaklaşık 1.25 m'dir. Bu nedenle; bu ara katın depolama katı olarak, kat yüksekliği boyunca yapılan mevcut pencerelerin de havalandırma amaçlı kullanıldığı tahmin edilmektedir.

4.1.4 2. Kat (Köşk Katı)

Köşk katı, konağın güney bölümünde, tamamen ahşap karkas sistemle inşa edilmiştir. Ara katta +5.66 kotundaki sahanlıkta yer alan merdivenin kuzeyinden başlayarak +8.20 kotundaki köşk katına çıkılır. Köşk katı; merdivenin çıktığı merdiven holü (201), güneydeki köşk odası (202) ve kuzeydeki oda (203) olmak üzere 3 ayrı mekandan oluşur.

201 nolu merdiven holü, 1.90 x 6.85 m ölçülerinde olup, köşk katının doğusunda yer alır. Holün güneyinde ve kuzeyinde birer adet, doğusunda ise 5 adet olmak üzere toplam 7 adet pencere bulunur (Çizelge 4.2).

ODA NO	PENCERE			YÖNÜ
	KODU	EN (m)	BOY (m)	
201	P81	1,50	2,20	Kuzey
	P82	0,90	2,15	Doğu
	P83	0,70	1,60	Doğu
	P84	1,00	1,50	Doğu
	P85	0,85	1,45	Doğu
	P86	0,90	1,45	Doğu
	P87	1,00	1,50	Güney

Çizelge 4.2 Hacı Ali Bey Konağı 2. Kat 201 nolu Oda Pencereleri Analizi

201 nolu holün döşemesi Ø10 cm çapındaki ahşap kirişlerin üzerine 18 cm enindeki ahşap kaplamaların çakılması sonucu oluşturulmuştur. Holün güney bölümü döşemesindeki ahşap kaplama yönü, kuzey bölüme göre farklılık gösterir. Güney bölümü döşeme kaplaması, kuzey-güney yönünde, kuzey bölümü döşeme kaplaması ise doğu-batı yönünde yapılmıştır. 201 nolu holün batı duvarı üzerinde 2 adet kapı (K16-K17) ve kapıların arasında ise 44 cm eninde dolap nişi yer almaktadır. Holden odalara geçişler, açılı olacak şekilde daralıp ortada dolap nişi ile birleşmiştir (Resim 20.27).

0.79 x 1.95 m ölçülerindeki K16 kapısından, köşk katının kuzeybatısındaki 3.25 x 3.75 m ölçülerindeki odaya (203) geçilir. 203 nolu odanın batı cephesinde döşemeden 32 cm yükseklikte seki kısmı yer alır (Resim 20.28). Tamamen ahşap karkas sistemle inşa edilen oda duvarlarındaki ahşap kirişlere ve döşeme kirişlerine oturan seki kısmı, 8 x 12 cm kesitindeki iki katlı kirişler üzerine, 6 x 6 cm kirişlerin ve 22 cm'lik ahşap kaplama tahtalarının çakılması sonucu oluşturulmuştur. 203 nolu oda içerisinde batıda 3, kuzeyde 2 adet olmak üzere 5 adet pencere yer alır. Batı pencereleri 0.72-0.85-0.88 x 1.50 m ölçülerinde, kuzey pencereleri ise 0.90 x 1.60 m ve 1.52 x 2.25 m ölçülerindedir. Odanın döşemesi, 201 nolu holde kullanılan ahşap döşeme kaplamalarının uzantısı olacak şekilde oluşturulmuştur ancak 203 nolu odanın

doğu duvarından yaklaşık 65 cm'lik kısmından sonrası yıkılmış olup, döşemeyi taşıyan kirişleri de kesilmiştir.

201 nolu holden 0.80 x 1.95 m ölçülerindeki K17 kapısı aracılığı ile 202 nolu köşk odasına geçilir. Köşk katının ana odasını oluşturan bu oda, 5.20 x 7.25 m ölçülerinde olup, güney bölümde yer almaktadır. Yazlık kısım olarak kullanılan köşk odası içerisinde 4 cephe boyunca devam eden seki yer alır. Sekiler, yaklaşık 1.10 m eninde yapılmış olup, 203 nolu odada olduğu gibi 8 x 12 cm kesitindeki iki katlı kirişler üzerine, 6 x 6 cm kirişlerin ve 22 cm'lik ahşap kaplama tahtalarının çakılması sonucu oluşturulmuştur. Ancak günümüzde, köşk katının büyük oranda yıkılmasından ötürü, sekilerin altındaki taşıyıcı duvarlar görülmektedir. Köşk odasının döşemesi, 3 adet 6 x 12 cm destek kirişinin üzerine, 5 x 8 cm ebatlarındaki ahşap kirişlerin konup, 20 cm enindeki ahşap kaplamaların çakılması sonucu oluşmuştur. Döşemenin orta bölümündeki ahşap kaplamalar ve kirişler, vandalizm sonucu kesilerek kirişlerin bağlantısı zayıflatılmıştır*. 202 nolu köşk odası içerisinde, doğuda 3, güneyde 4, batıda 5 ve kuzeyde 2 adet olmak üzere toplam 14 adet pencere yer alır (Çizelge 4.3).

ODA NO	PENCERE			YÖNÜ
	KODU	EN (m)	BOY (m)	
202	P88	0,90	1,50	Doğu
	P89	0,90	1,50	Doğu
	P90	0,90	1,50	Doğu
	P91	1,00	1,50	Güney
	P92	1,00	1,50	Güney
	P93	1,00	1,50	Güney
	P94	1,00	1,50	Güney
	P95	0,85	1,50	Batı
	P96	0,85	1,50	Batı
	P97	0,85	1,50	Batı
	P98	0,85	1,50	Batı
	P99	0,85	1,50	Batı
	P100	0,85	1,50	Kuzey
	P101	0,85	1,50	Kuzey

Çizelge 4.3 Hacı Ali Bey Konağı Köşk Odası Pencereleri Analizi

202 nolu köşk odasının kuzeyinde, 0.70 x 2.75 m ölçülerindeki taş duvar bloğunun içerisinde, 65 cm eninde ve yerden 53 cm yükseklikte, ocak yer alır. Odanın doğu duvarında ise giriş kapısının sağında 0.81 x 1.45 m ölçülerinde dolap nişi yer alır.

* Bu yıkım ve kırım sonucunda, Mayıs 2006'da 202 nolu güney odası, Ocak 2007'de de 203 ve 201 nolu mahaller olmak üzere köşk katı tamamen yıkılmıştır.

Köşk katı, ahşap karkas sistemle yapılmış, üzerine bağdadi çıtaların çakılarak sıvanması sonucu dış duvarlar oluşturulmuştur. Köşk katının tavanı ise tümüyle ahşap kaplama yapılmıştır. Ahşap kaplamalar, çatıyı oluşturan taşıyıcı konstrüksiyona monte edilmiştir. Konağın çatısı kırma çatılı olup, üzeri alaturka kiremit kaplamadır.

4.2 Hacı Ali Bey Konağı, Restitüsyon Önerisi

Hacı Ali Bey Konağı'nın rölöve çalışması öncesi ilk tespit çalışmaları aşamasında yapılan araştırmalar ve tespitler sonucunda oluşturulan rölöveler incelendiğinde, konağın büyük bölümünün yıkılmış, sağlam kalan kısımlarında da özgün parçalarının* yok olduğu görülmüştür. Çevre halkı tarafından yapılan tahribatlar sonucunda, yapı büyük ölçüde tahrip olmuştur. Ahşap döşeme ve duvar kaplamaları ile ahşap dolap gibi öğeler sökülerek, yakmak amacıyla kullanılmış, kesilen ve sökülen ahşap malzemeler nedeniyle zayıflayan strüktür, gün geçtikçe deforme olmuş ve taşıyıcılığını yitirmiştir.

Restitüsyon projesi aşamasında, konağın kısmen ya da tamamen yıkılmış ve yok olmuş öğelerinin özgün ilk hali, araştırmalar sonucu ortaya çıkan kayıtlardan, belge ve resimlerden yararlanılarak, tamamlanmaya çalışılmıştır.

4.2.1 Zemin Kat

Hacı Ali Bey Konağı'nın zemin katında, rölöve çalışmasının ardından yapılan analizler sonucunda, strüktürel açıdan ciddi bir sorun görülmemiştir. Zemin kattaki ilk karşılaşılan problem, üst kat duvarlarının ve çatısının yıkılması sonucu döşemede biriken moloz yığınlarıdır. Z02 nolu oda içerisinde moloz taş ile doldurulan pencere boşluğu taşlardan arındırılmalıdır. Ayrıca, Z06 nolu kuzeybatı odasının yıkılan- batı duvarı yıkılmış olup, Z04 nolu kuzeydoğu odasının doğu duvarına uygun olarak tamamlanmıştır (Resim 22.1). Z04 nolu odadan Z05 nolu odaya açılan kapı boşluğu (K5) ile pencere boşluğu (P20) taşlardan temizlenmelidir.

Zemin katta, Z01 odası dışındaki tüm odalarda, kapı ve pencere doğramaları sökülmüş halde olduğundan mevcut doğrama detaylarına uygun olarak zemin kat pencere ve kapı detayı oluşturulacaktır..

* Özgün parçalar; kapı ve pencere boşluklarındaki ahşap kasa ile, ahşap dolap ve döşeme kaplama tahtaları gibi malzemeleri kapsamaktadır.

4.2.2 Birinci Kat

Hacı Ali Bey Konağı'nda birinci kata giriş sahanlığının yanında küçük bir oturma bölümünün olduğu anlaşılmaktadır. Ahşap konstrüksiyonunun büyük bir kısmı tahrip olmuş bu bölümün, sağlam kalmış bir parçasından üst kaplamasının yaklaşık 0.20 x 1.02 m ölçülerinde olduğu anlaşılmaktadır. 101 nolu mekan içerisinde bütün detaylar özgündür. Odadan K8 nolu kapı ile açılan bölümün, güney bölümdeki 102A nolu hayat kısmı gibi bir mahal olabileceği düşünülmektedir. 102 nolu oda içerisinde de duvarları tamamen ahşap malzemeden yapılan WC kısmının bulunduğu, döşemede oluşan izlerden anlaşılmaktadır. 102 nolu odada yer alan 3.00 m genişliğindeki kapıya (K14) ait günümüzde herhangi bir ize rastlanmamaktadır. Kapının mevcut genişlikte rahat çalışabilmesi için çift kanatlı iki kapı olduğu düşünülmektedir.

Birinci katta, 106 nolu kuzeydoğu odasının batı duvarı kısmen yıkılmıştır. Yıkılan bu duvarlar doğudaki simetrik yapı 104 nolu odanın doğu duvarına benzer şekilde tamamlanmıştır. Odanın köşe giriş kapısı (K13) da K12 kapısı gibi pahlanmıştır (Resim 22.2).

105 nolu avlunun özgün döşeme kotu, 103 nolu odadan 53 cm düşük yapılmış olup, günümüzde avluya geçiş için herhangi bir merdiven bulunamamıştır. Bu geçişin 3 rıhtlı ahşap bir merdiven ile sağlandığı düşünülmektedir. Günümüzde çatı ile ilgili hiçbir iz kalmamasından Avlunun çatısının ise, ahşap konstrüksiyon üzeri, alaturka kiremit kaplama olabileceği düşünülmektedir..

104 nolu kuzeybatı odasının yıkılmış, yıkık batı duvarı 106 nolu odanın doğu duvarına uygun olarak (4 pencereci cephe ve köşe birleşiminde hamamlık kısmı kalacak şekilde) tamamlanmıştır.

Birinci katta yer alan bütün odaların çatısı toprak damdır, ancak bazı odaların (102, 103, 104, 106) toprak dam çatısı çökmüş olup ve bu mekanlar dış etkenlere maruz kalmıştır. Çöken kısımlar, sağlam kalmış kısımlardaki gibi, tamamlanmıştır (Resim 22.3). 105 nolu avluda yer alan ocağın yıkılmış bacası da tamamlanmıştır.

4.2.3 Ara Kat

Hacı Ali Bey Konağı'nın ara katına çıkan merdivenler, günümüzde yakılmak üzere sökülüş olduğundan, duvarda yer alan izlerinden tamamlanmaya çalışılmıştır. (Resim 22.4). Birinci kattan ara kata 9 basamakla çıkılıp, ara sahanlığa ulaşılmaktadır. K15 nolu kapı ile aynı hizada devam ettiği tahmin edilen döşeme kaplaması da uzatılarak tamamlanmıştır.

Ara kattan köşk katına çıkan merdivenin eksik basamakları sağlam kalmış basamaklara uygun olarak tamamlanmış ve 11 basamak ile çıkılacak şekilde düzenlenmiştir.

4.2.4 2. Kat (Köşk Katı)

Hacı Ali Bey Konağı'nın köşk katı, en çok bozulmuş kısmıdır. Köşk katının tamamen ahşap malzemeden yapılmış olması, günümüze kadar fazla dayanamamasına neden olmuştur. Yıkılmış köşk katı, daha önce çekilen konak fotoğraflarına dayanarak tamamlanmaya çalışılmıştır. Duvarı oluşturan ahşap konstrüksiyon elemanlarının zamanla çürüyüp yok olması sonucu, bozulan dış cephe, sağlam kalmış kısımlara benzer nitelikte tamamlanmıştır. Köşk katında, pencere tipleri ve korkulukları ile ilgili herhangi bir resim veya belgeye ulaşılamamıştır. Taşıyıcı sisteme uygun olabilecek şekilde, Ø20 mm'lik parmaklık önüne, açılıp kapanabilen güneşkıranlar konulmuştur.

Köşk odası ve kuzeyde yer alan oda içerisindeki sekilerin derinliği 1.10 m, uzunlukları da oda boyunca devam etmektedir.

Konakta pencere tipi açısından 3 farklı tipte pencere yapılmıştır. Bodrum katta 50x50 mm yatay kayıt arasına 40x40 mm'lik küçük dikmeler konularak parmaklık oluşturulmuştur. Oda içinden kullanılmak üzere de çift kanatlı bir pencere yapılmıştır.

Sağlam kalmış bölümlerden anlaşıldığı üzere, köşk katının üstü alaturka kiremit kaplama kırma çatı, diğer bölümler ise toprak dam olarak inşa edilmiştir.

4.3 Hacı Ali Bey Konağı, Restorasyon Önerisi

Hacı Ali Bey Konağı'nın rölöve ve restitüsyon projelerinin hazırlanmasının ardından konağın korunması için gerekli temel yaklaşım ilkeleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Restorasyon sırasında yapılacak müdahalelerin özgün dokuya en az müdahale ile gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

4.3.1 Yapının Onarımına İlişkin Müdahale Önerileri

Konağın restorasyon aşamasında, onarımına geçmeden önce, mevcut özgün malzemeler ve rölöveler üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda, hasar durumunu büyük ölçüde ortadan kaldıracak, koruma teknikleri seçilmiştir. Koruma ve onarım sırasında öncelikli yaklaşım; yapıyı yıkmadan ve özgün yapısına zarar verici müdahaleler yapmadan, koruma-onarım ilke ve teknikleri doğrultusunda onarmaktır. Konağın onarımı için; ayıklama, sağlamlaştırma, bütünlendirme, temizleme ve yenileme tekniklerinden yararlanılmıştır.

Ayıklama tekniğinde özellikle, konakta özgün olmayan eklentiler ve duvar yüzeylerinde oluşan bitkiler temizlenmelidir. Kuzey cephede daha sık rastlanılan bitkiler, taş sıralarının arasından sökülerek kökleri temizlenmelidir. Bunun yanı sıra konakta ilk yapılacak iş; zemin katta biriken moloz yığınlarının, özel olarak ayrılmış bir bölümde istiflenmesi ve içerisinde yer alan taş, kiremit ve ahşap elemanlar gibi özgün maddelerin sınıflandırılması olmalıdır.

Ayıklanma ve sınıflandırma işleminin ardından, konağı strüktürel açıdan ayakta tutabilmek için gerekli destek ve onarım yapılacaktır. Zemin katta büyük ölçüde sağlam olan taşıyıcı duvarların, yalnız Z06 nolu oda içerisindeki batı duvarı yıkılmış olup, yıkılan kısım özgün duvar malzemesi olan moloz taşlar ile tamamlanacaktır (Resim 23.1). Moloz taşlar arasına, yapı boyunca devam eden ahşap hatıllar da yerleştirilmelidir.

Zemin katta, konağın güney bölümündeki 102a nolu hayat bölümünü taşıyan ahşap dikmelerin, zemine oturduğu noktada bulunan devşirme taş bloklar ile olan bağlantılar güçlendirilmelidir (Resim 23.2).

Birinci katta, konağın 102 nolu oda içerisindeki güney duvarı iç bölüme doğru yıkılmış olduğundan sağlam kalmış özgün taş malzeme ile tamamlanacaktır. Taş malzeme ile tanımlanan diğer duvarlar, 104 nolu odanın batı duvarı ile 106 nolu odanın batı duvarıdır.

İkinci katta, strüktürel açıdan sağlamlaştırma çalışması, ahşap konstrüksiyonda ve ahşap konstrüksiyonun taş duvara oturduğu noktalarda uygulanmıştır. Köşk katının kuzey

bölümünde ahşap konstrüksiyonun taş duvara oturduğu kısım büyük ölçüde yıkılmış olduğundan, üst kısım askıya alınarak tamamlanmalıdır (Resim 23.3).

Hacı Ali Bey konağında, taşıyıcı duvarlarda yapılan sağlamlaştırma sonra, döşemelerde sağlamlaştırma yapılmalıdır. Birinci katta ahşap konstrüksiyon üzerine ahşap kaplama tahtalarının çakılması sonucu oluşturulan döşemelerin ahşap kirişleri, çevredeki halk tarafından yakılmak üzere kesilmiş olduğundan, yenilenmelidir (Resim 23.4). Bu uygulama 102, 103, 104, 105 ve 106 nolu oda içlerinde yapılacaktır. Taşıyıcı kirişlerin yenilenmesinin ardından ahşap üst kaplamaları da tamamlanmalıdır.

İkinci katta döşemede yapılan sağlamlaştırma çalışmaları, konağın kuzey bölümündeki 203 nolu oda içerisinde yapılacaktır. Kesilen ahşap kirişler tamamlanacak ve üzeri ahşap döşeme tahtaları ile kaplanacaktır. Köşk katında döşemeden 32 cm yükseklikte yapılan oturma amaçlı sekilerin, ahşap konstrüksiyonu sağlamlaştırılmalı ve eksik parçalar tamamlanacaktır.

Hacı Ali Bey Konağı'nda sağlamlaştırma çalışmalarının ardından, restitüsyon çalışmaları sırasında eski fotoğraflardan yararlanılarak var olduğu anlaşılan kısımlar yapılmalıdır. Birinci katta 104 nolu odadan kullanıldığı düşünülen hayat bölümünün (104a), güney bölümündeki 102a nolu hayat bölümü gibi, ahşap konstrüksiyon kullanılarak yeniden inşa edilmesi planlanmaktadır. Bu prensiple, 101 nolu odadan kullanılan hayat bölümü de yeniden inşa edilmelidir. 102 nolu odanın kuzey duvarı üzerinde ara kata çıkan ahşap merdivenler, ahşap kaplama basamaklarla tamamlanacak ve sahanlığa çıktığı noktada da sahanlığı oluşturan döşeme kaplamaları ile ahşap kirişleri tamamlanacaktır. Ara kat sahanlığının altında 102 nolu odadan kullanıldığı düşünülen WC bölümünün ahşap duvarları yapılmalıdır.

Hacı Ali Bey Konağı'nda genel olarak tüm kapı ve pencere boşluklarındaki ahşap doğramalar yok olduğundan, üç kat için de ayrı ayrı pencere detayı yapmak zorunda kalınmıştır. Zemin katta, pencereler 50 x 50 mm çerçeve içinde 40 x 40 mm kesitinde düşey parmaklık ve 2 adet 50 x 50 mm yatay kayıt olacak şekilde detaylandırılmıştır. Birinci katta, yine 50 x 50 mm çerçeve içine Ø 20 mm daire kesitli ahşap parmaklık yapılacaktır. Pencere boşluğunun dış cephe tarafına parmaklıklı kısım yapıp, iç kısma ise çift kapaklı ahşap pencere yapılacaktır. Köşk katı olan ikinci katta ise pencereler yazlık olarak kullanılan bir kata hizmet ettiğinden dışa açılır bir şekilde ve içeriden parmaklıklı yapılacaktır. Pencerenin parmaklıkları 80 x 120 mm'lik çerçevenin içine Ø 20 mm daire kesitli ahşap olacak şekilde düzenlenecek, dış cephesinde ise, güneşi engelleyen ahşap özgün elemanlar yapılmalıdır. Konaktaki kapı tipi de eski fotoğraflardan ve mevcut kalan kısmi parçalara bakılarak yapılacaktır (Resim 23.5). Kapı boşluğunun açılış yönünün karşısında kalan duvarına monte edilen kilit sistemi, tokmak

(kösük) yardımıyla çalışır*. Kapı kapalı iken takılan kösük, kapının kilitlenmesini sağlamaktadır.

Konağın oda içlerinde yer alan iç dolapları da günümüzde sağlam kalmış örneklerinden yararlanılarak tamamlanmıştır. Dolap strüktürü taş duvar içerisinde yer alan duvar nişine 2 cm kalınlığında ahşap parçaların monte edilmesiyle oluşturulmuştur (Resim 23.6).

Hacı Ali Bey Konağı'nın birinci katında, 105 nolu avlu döşemesine indiği düşünülen merdiven ve kot farkından dolayı oluşan alın, ahşap kaplama yapılacaktır. Avlunun yan duvarlarında da ahşap kaplama yapılacak ve yan duvar üzerinde bulunan ocak temizlenecektir.

Konağın, köşk katı hariç, diğer katların çatısı toprak dam olup, restorasyon aşamasında, bozulan strüktürü yenilenecektir. Toprak bölümü taşıyan ahşap kirişler ve ahşap kaplamalar tamamlanarak, üzerine toprak serilecektir. Çatı oluşumunda toprak serilmeden önce modern malzemeler de kullanılarak su ve ısı izolasyonu sağlamak amacıyla yalıtım yapılacaktır. Köşk katı ile 105 nolu avlunun çatısı, ahşap konstrüksiyon üzeri alaturka kiremit kaplamadır. Köşk katının çatısının sağlam kalmış kiremitleri istiflenerek temizlenecek ve yeniden kullanılacaktır. Eksik gelen kiremitler için ise orijinaline uygun olacak şekilde yeniden üretim yoluna gidilmelidir. Avlu çatısından günümüzde herhangi bir iz kalmadığı için, uygun eğim verilerek, ahşap konstrüksiyon üzerine alaturka kiremit konarak yeniden yapılacaktır.

4.3.2 Yapının Yeniden Kullanımına İlişkin Öneriler

Hacı Ali Bey Konağı, özgün haliyle konut olarak kullanılmış olup, restitüsyon ve restorasyon çalışmalarının ardından yeni bir fonksiyon verilmek suretiyle değerlendirilecektir. Fonksiyon seçimi sırasında seçilecek fonksiyonun, konağa getireceği fazla yük ve kapasite vb. gibi kriterler dikkate alınmıştır. Bu bağlamda konağın “Anamur Evi” adı altında yöresel yemek ve kültürleri barındıran bir mekan haline getirilmesi önerilebilir. Bu mekan içerisinde farklı fonksiyonlar düşünülerek, yeniden kullanıma geçilebilir. Yapının zemin katında; Anamur ve çevresi hakkında görsel ve yazılı bilgilerin aktarıldığı müze biçiminde odalar, birinci katında; yöresel yemeklerin ve kültürün eseri olan ürünlerin ikram edildiği odalar ve ikinci kat olan köşk katında da seyir terası olarak kullanılan odalar düzenlenebilir.

* Günümüzde, Anamur'da kırsal kesimde yer alan birçok evde kapı kilit sistemi olarak, kösüklü sistem kullanılmaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

“Anamur’da Korunması Gerekli Geleneksel Kent Dokusu Üzerine Bir Araştırma ve Hacı Ali Bey Konağı” başlıklı tez çalışmasında ilk olarak; Anamur’un yerleşimi, genel özellikleri ve tarihsel gelişimini ulaşılabilen kaynaklar ve yerinde yapılan ayrıntılı tespit çalışmaları ile incelenmiştir. Anamur’un ilk yerleşim yeri olan Anemurium antik kentinde, Hititlerden, Romalılar’a ve Osmanlılar’a uzanan bir tarihsel sürecin yaşandığı bilinmektedir. Bugünkü kent merkezinde son dönem Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi yapıların bulunmakta olduğu ancak korunması gereken bu özgün dokusunun kısmen bozulmaya başladığı görülmektedir.

Tez çalışması kapsamında, Anamur ilçesinin kent merkezinde tespit edilen geleneksel mimari örnekler ele alınmıştır. Son dönem Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine tarihlenen dini ve sivil mimari yapıları, plan tipleri ve mevcut durum tespitleri açısından incelenmiş, kent merkezinin 9 km batısında Ortaköy mevkiinde yer alan Hacı Ali Bey Konağı, ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Genelde 19. yüzyıl sonu - 20. yüzyıl başları örneği olan bu sivil mimari yapıların, gün geçtikçe inşa edildiği dönemin üslup, tasarım ve malzeme özelliklerinden uzaklaşması nedeniyle, bu çalışma daha da önem kazanmıştır. Tez; Anamur’daki geleneksel dini ve sivil mimari yapılar hakkındaki yazılı belgeleri ortaya çıkarmak, yapıların ve çevrelerinin eski uçuş haritaları üzerindeki durumlarını tespit etmek, mevcut hallerini fotoğraflarla belgelemek, bulmak, rölövelerini çıkartmak ve Anamur geleneksel konutların plan tipolojisini belirlemek adına atılmış bir adım olmuştur.

Anamur sınırları içerisinde tescilli 12 adet mimari yapı bulunmaktadır. Tez kapsamında incelenen yapılar arasında da 5 adet yapı tescillidir. Kent merkezinde Şavkı Efendi Konağı’nın 1990 yılında, günümüzde Kocakahve olarak bilinen yapının 2003 yılında koruma altına alınmasının ardından, bugüne kadar yapılmış herhangi bir tescil kaydı bulunmamaktadır. Anamur geleneksel kent dokusunun korunabilmesi, ilk etapta tescil kapsamında olmayan tescile değer yapıların değerlendirilmesiyle mümkündür.

Hacı Ali Bey Konağı da tescil kapsamında olmayan yapılar arasındadır. Konak; 354 m²’lik bir alana oturmakta olup; zemin, birinci ve ikinci kat (köşk katı) olmak üzere 3 katlıdır. Ayrıca birinci kat ile köşk katı arasında bir ara kat bulunmaktadır. Konağın zemin katında 6 oda, birinci katında; 5 oda, 1 avlu, 3 hayat kısmı, ara katında; 2 oda ve köşk katında 3 odası bulunmaktadır. Konak, kâgir sistemle inşa edilmiş olup; köşk katı, ahşap karkas sistemle oluşturulmuştur. Hacı Ali Bey Konağı’nın, farklı plan tipi ve yapım tekniğine ilişkin verileri

özgün olup, acil koruma kapsamına alınmalıdır. Koruma kapsamına alınan yapılara, koruma amaçlı tescil işleminin ardından, sürekliliğini sağlamak amacıyla, bir işlev verilmelidir. Yapının sürekli denetim altında tutulmasını sağlayan işlev seçimi aşamasında, plan düzenini etkileyecek herhangi bir bölümün yıkılmamasına, özgün malzemeye zarar verilmemesine, mekan etkisini bozacak müdahalelere yer verilmemesine özen gösterilmelidir.

Anamur'un önemli bir sivil mimari örneği olan Hacı Ali Bey Konağı, koruma amaçlı işlevlendirmede, Anamur kültürünü ve yöresel kimliğini sürdürebilmek amacıyla kullanılabilecek mimari özelliğe sahiptir. "Anamur Evi" adı altında, çeşitli odalarında farklı fonksiyonlar verilmek suretiyle değerlendirilebilir. 3 katlı olan konağın; alt katları müze, üst katları ise yöresel yemeklerin sunulduğu, köşk katı olarak kullanılan ikinci katın ise seyir katı olarak değerlendirildiği bir yapı olarak değerlendirilebilir. Müze olarak kullanılacak alanlar yaklaşık 230 m², yöresel yemeklerin sunulduğu alanlar 255 m², seyir katı olarak kullanılacak alanlar ise 70 m²'yi kapsamaktadır.

Günümüze ulaşan ancak kullanılmadıkları için boş ve bakımsız kalan tüm geleneksel konutların, özgün niteliklerini koruyacak ve günümüzde kullanılabilir yeni bir işlev verilerek sürdürülebilir bir koruma anlayışı açısından gereklidir. Bu tez çalışmasının, geleneksel mimarisi hakkında hiçbir çalışmanın yapılmamış olduğu Anamur yerleşmesinin özgün nitelikleri ile geleceğe aktarılmasında katkı sağlayacağı umulmaktadır.

KAYNAKLAR

Anatolica Dergisi, sy. 4, s. 63.

Beaufort, F., (1818), Karamania, R.Hunter, London

Çakmaklı, O., (1983), Transformation of Traditional Design Concepts Into Contemporary Architecture, İstanbul

Gürbüz, H., Uysal Ö., (2003), Anamur ve Çevresi- Anamur and Its Vicinity, Gürbüz Reklam Ajansı, Anamur

Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 1, (1997), Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, s. 97-98, İstanbul

Ekinci, H., Peker, R., Çeliç, İ., Uysal, V.,(2006), “Anamur Müze Müdürlüğüne Bağlı Taşınır-Taşınmaz Kültürel Değerler”, Basılmamış Notlar, Anamur Müzesi

Eldem, S., (1998) Türk Evi Plan Tipleri, İstanbul

Kutlay, F., (1997), Anamur (Ötüken-Roma)

Piri Reis, (2002), Kitab-ı Bahariye, T.C. Başbakanlık Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, s. 566, Ankara

Rosenbaum, E., (1971), Anamur Nekropolü-The Necropolis of Anemurium, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

Sayın, M., (1996), Anamur ve Çevresindeki Konut Mimarisi, Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü, Konya (yayınlanmamış)

Şener, H., (1984), Alanya’da Geleneksel Konutlar, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul

TTOK, (1995), Türkiye Rehberi, İki Nokta Araştırma Basın Yayın San ve Tic.Ltd.Şti., İstanbul

Uğur, S., (1944), İçel Tarihi, Yeni Mersin Matbaası, c. 2, s. 179, Mersin

Uysal, V. ve Alan, K., (1995), Anemurium & The Mamure Fortress, Elgen Turizm Yayınları, Alanya

İNTERNET KAYNAKLARI

- [1] www.anamur.bel.tr
- [2] www.anamur.gen.tr
- [3] www.anamur.gov.tr
- [4] www.anamur.org
- [5] www.hgk.mil.tr
- [6] www.kilikien.de/karte/kilikien_karte_b.html
- [7] <http://www.kilikien.de/karte/orte/Anemurion.pdf>
- [8] www.kultur.gov.tr
- [9] www.mersin.gov.tr
- [10] www.m-w.com/dictionary

EKLER

EK 1. Anemurium Fotoğrafları (Ağustos 2006)

Resim 1.1. Roma Hamamı

Resim 1.2. Odeon ve Gymnasium

Resim 1.3. Aşağı Şehirden Akropol

Resim 1.4. Surlar

Anemurium Fotoğrafları

Resim 1.5. Odeon ve Hamam

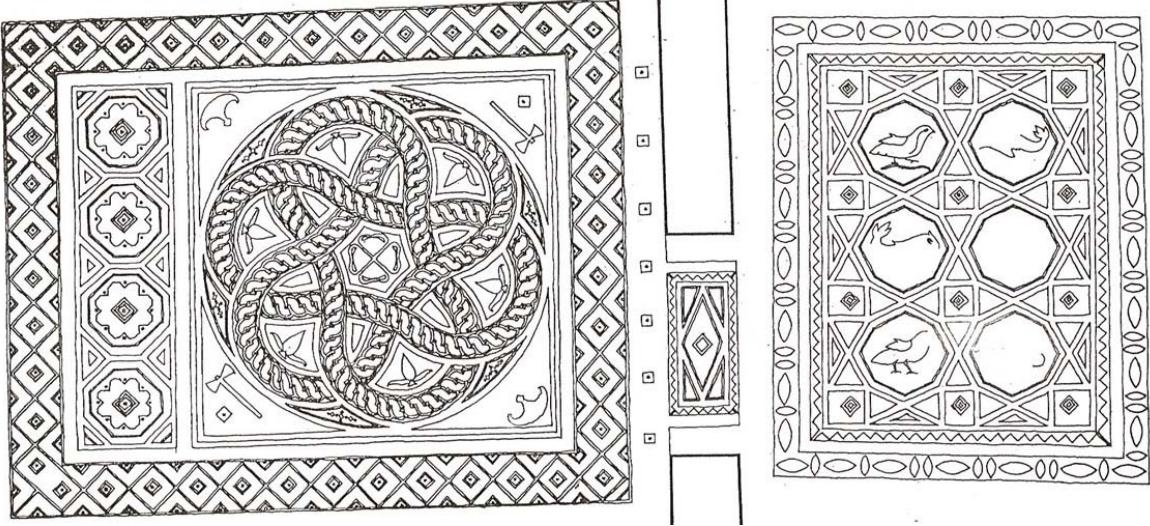
Resim 1.6. Mozaik Kaplama Örneği

Resim 1.7. Su Kemerleri (Aqueducts)

Resim 1.8. İki Katlı Mezar

Anemurium Fotoğrafları

Resim 1.9. Nekropol Alanından Bir Mezarın Yer Mozaïği (Rosenbaum, 1971)

Resim 1.10. Nekropol Alanından Bir Mezarın Duvar Mozaïği (Rosenbaum, 1971)

Resim 1.11. Nekropol Alanından Bir Mezarın Antre Yarı Tonoz Mozaïği (Rosenbaum, 1971)

**EK 2. Mamure Kalesi Fotoğrafları
(Ağustos 2006)**

Resim 2.1. Mamure Kalesi Doğu Görünüşü

Resim 2.2. Surlara Çıkan Merdiven

Resim 2.3. Güney Bölümü Surları

Mamure Kalesi Fotoğrafları

Resim 2.4. Güneydoğudan Mamure Kalesi

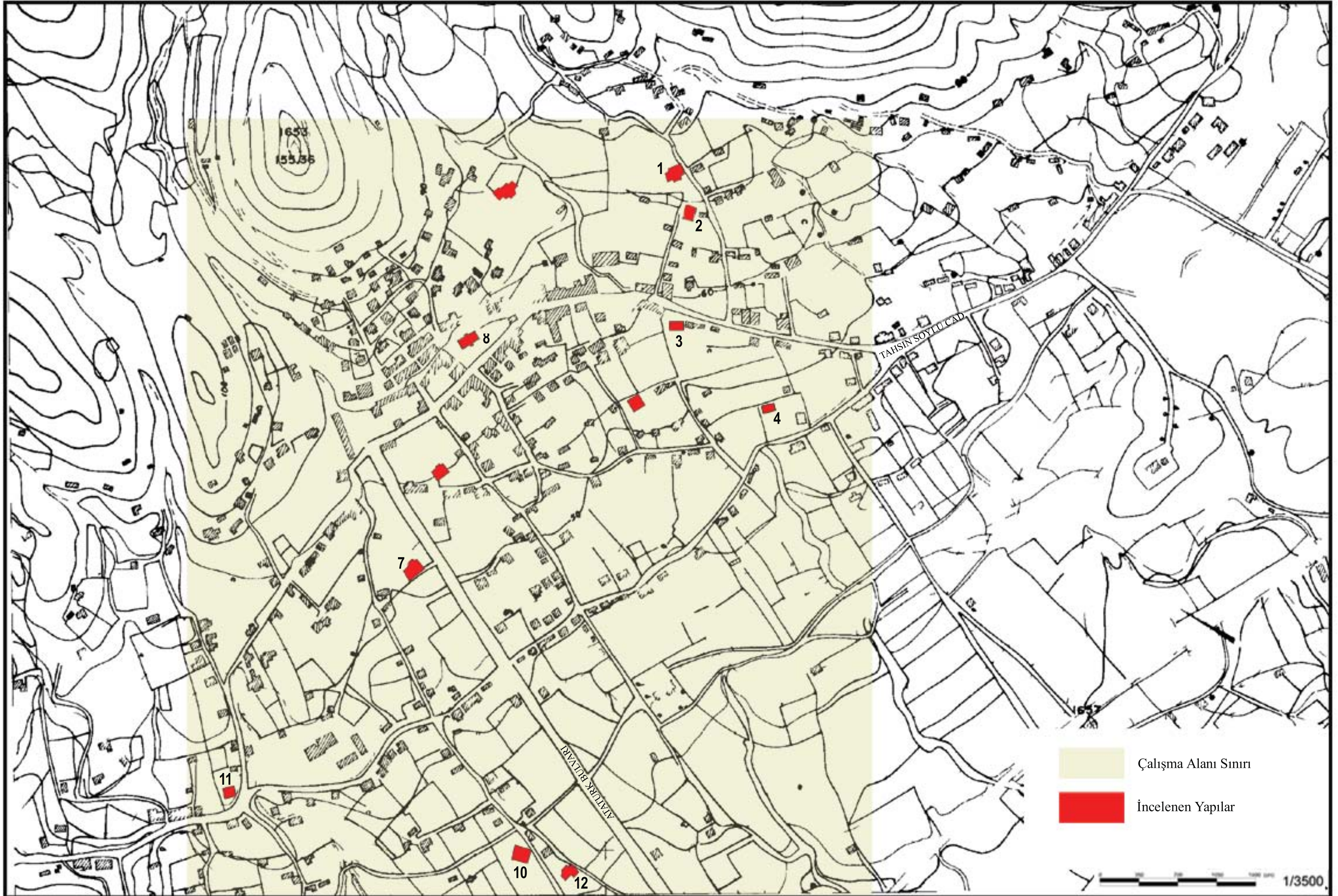
Resim 2.5. Güneybatı Kuleleri

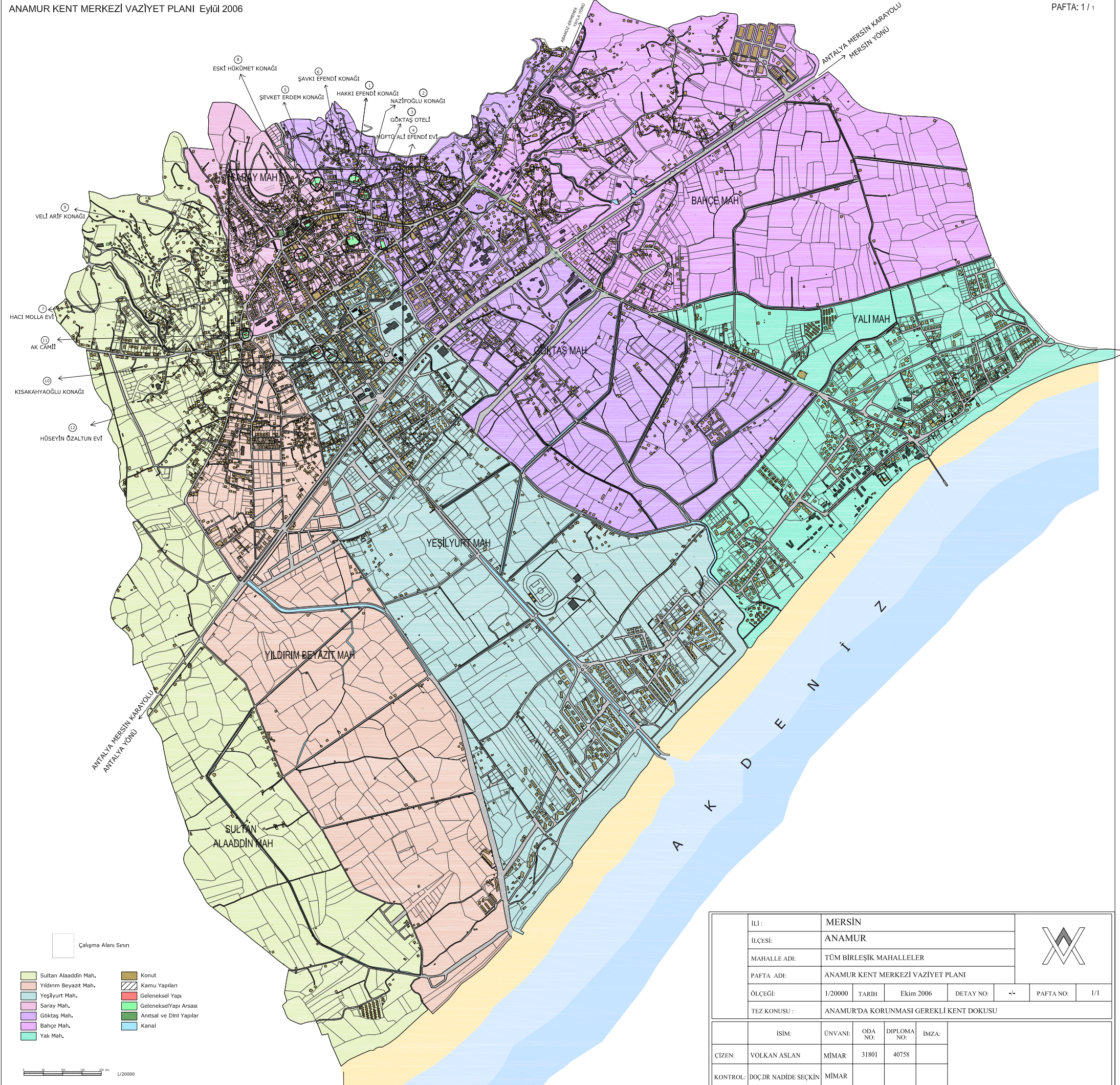

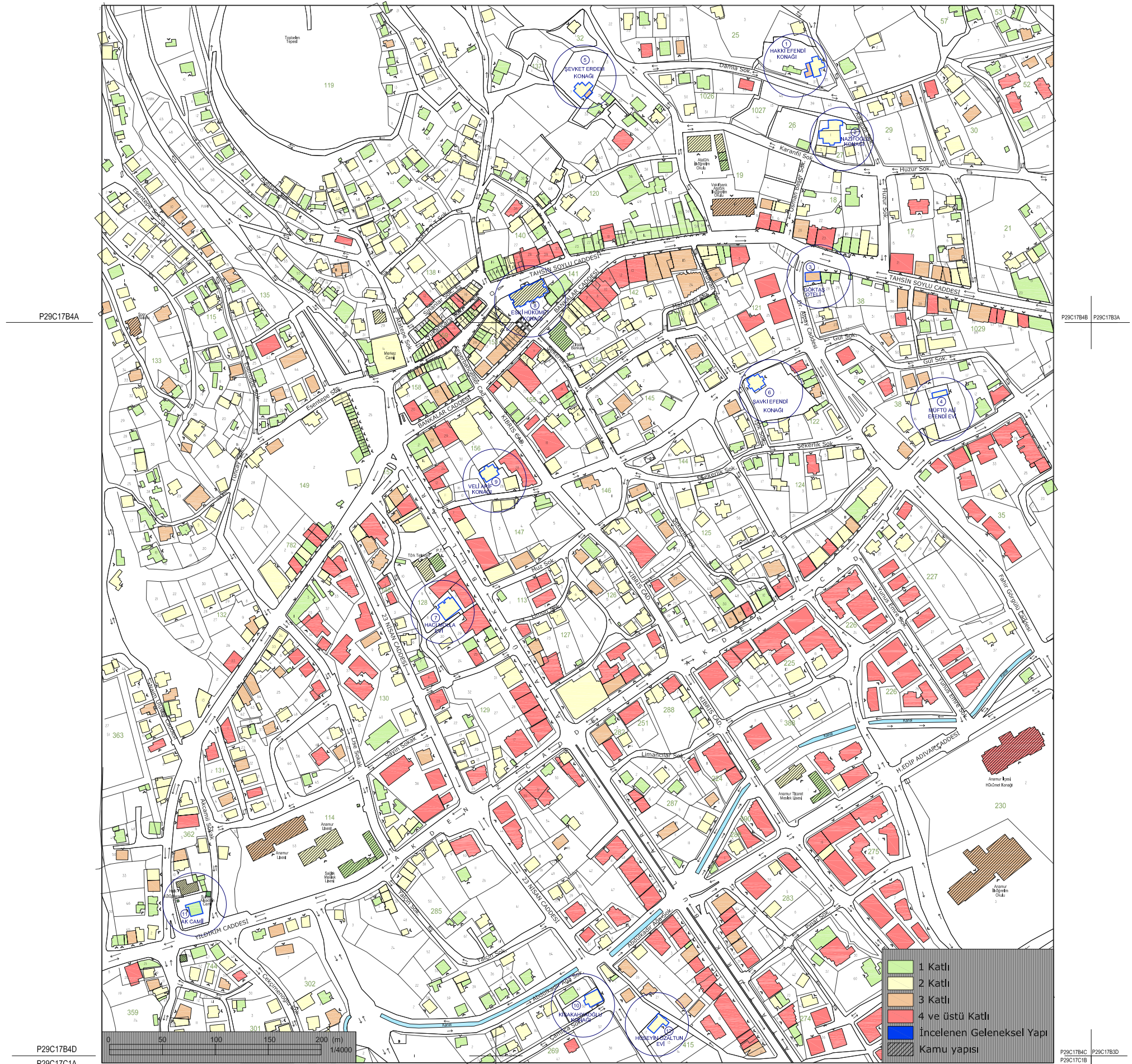
Resim 2.6. Mamure Camii

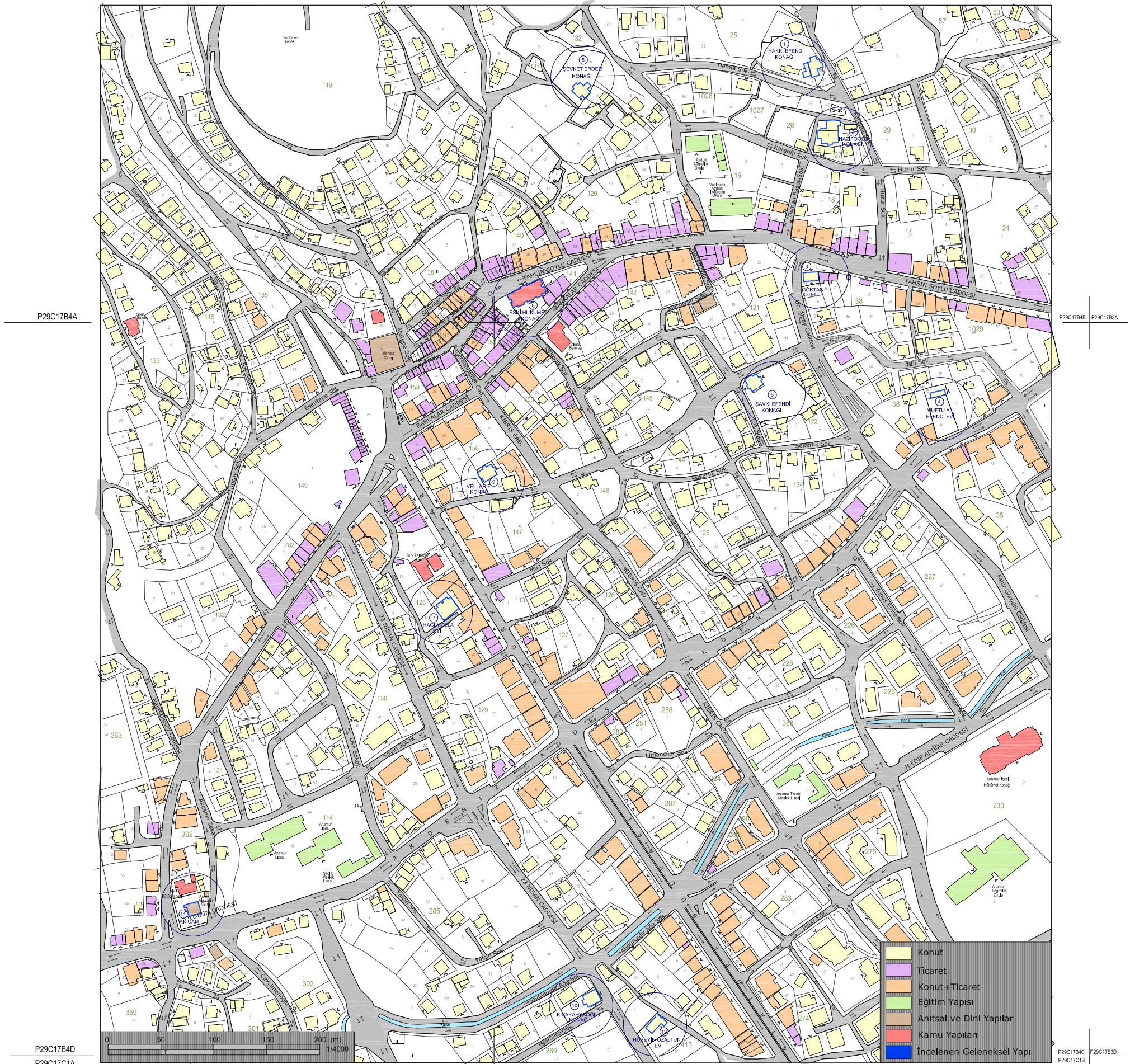

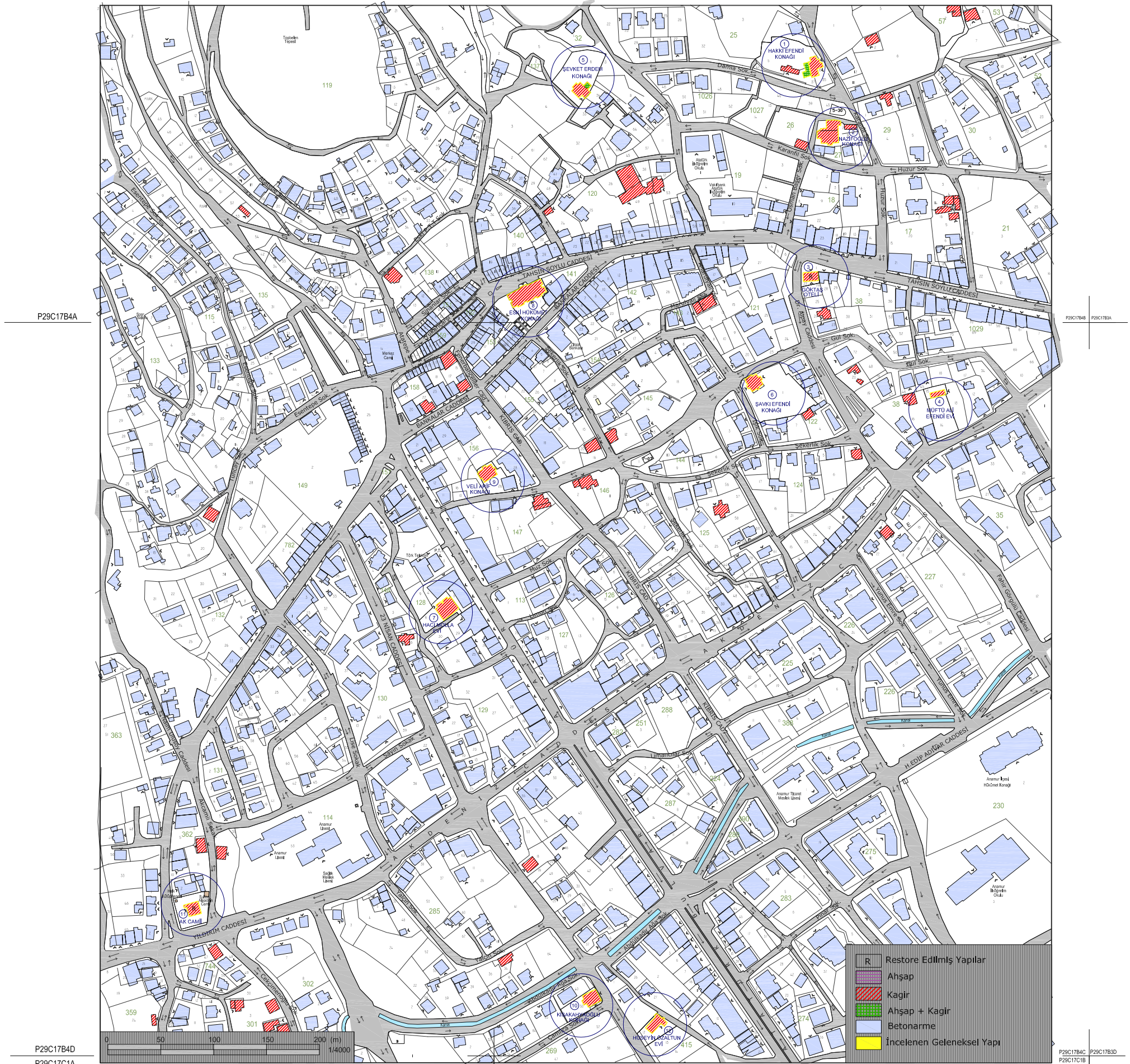
Resim 2.7. Mamure Hamamı

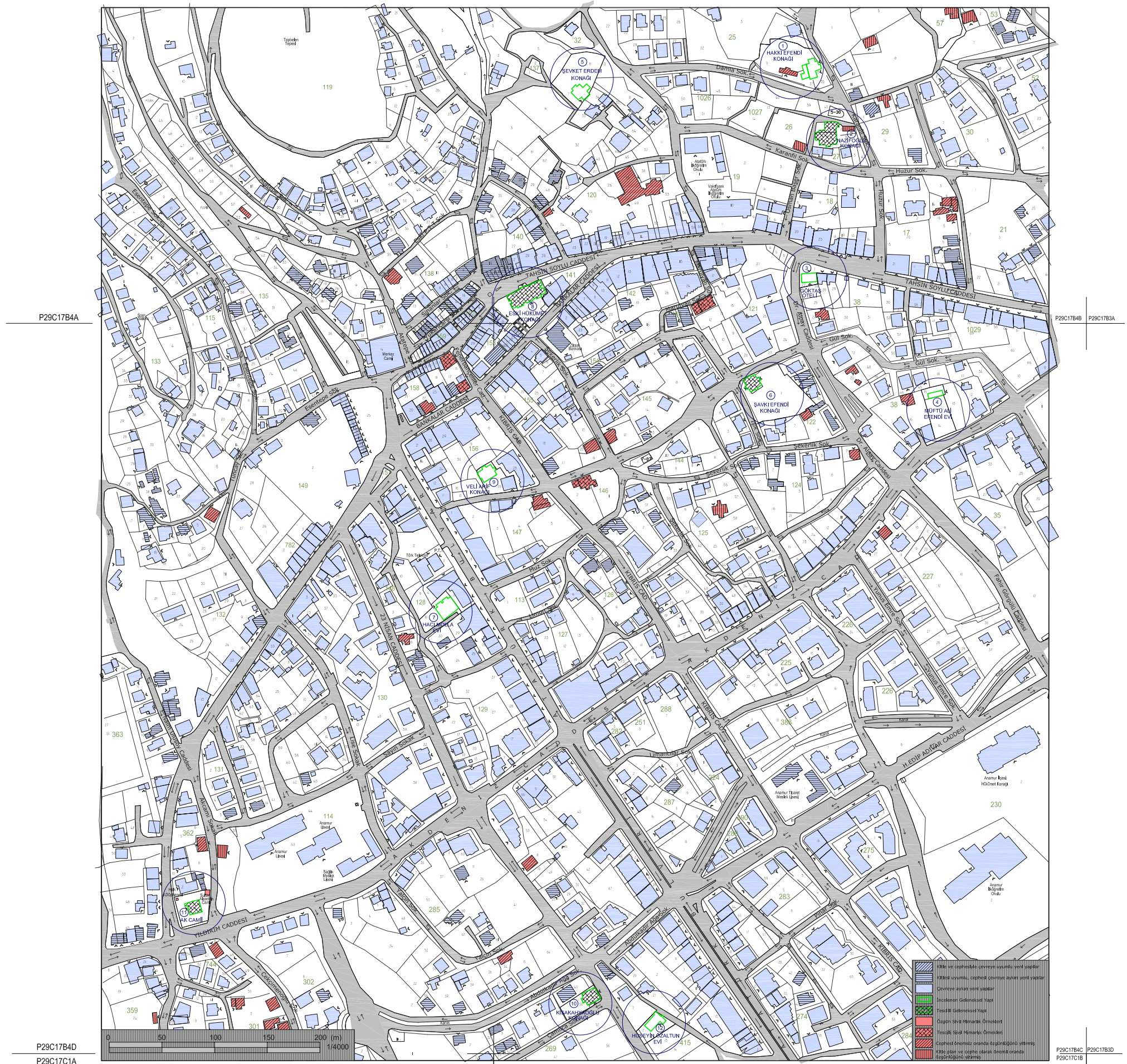

EK 6. Akcami Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 6.1. Güneydoğu Cephesi

Resim 6.2. Batı Cephesi

Resim 6.3. Güney Cephesi

Resim 6.4. Mihrap

Akcamî Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 6.5. Kuzey Cephesi

Resim 6.6. Mihrap ve Minber

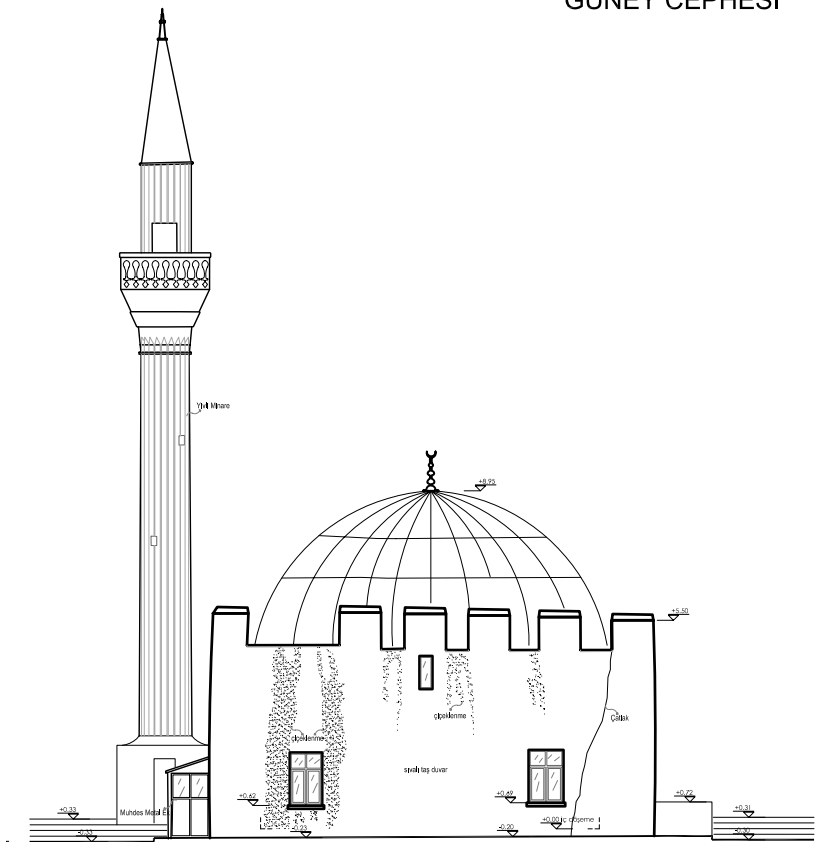
Resim 6.7. Batı Cephesi

Resim 6.8. Yivli Minare

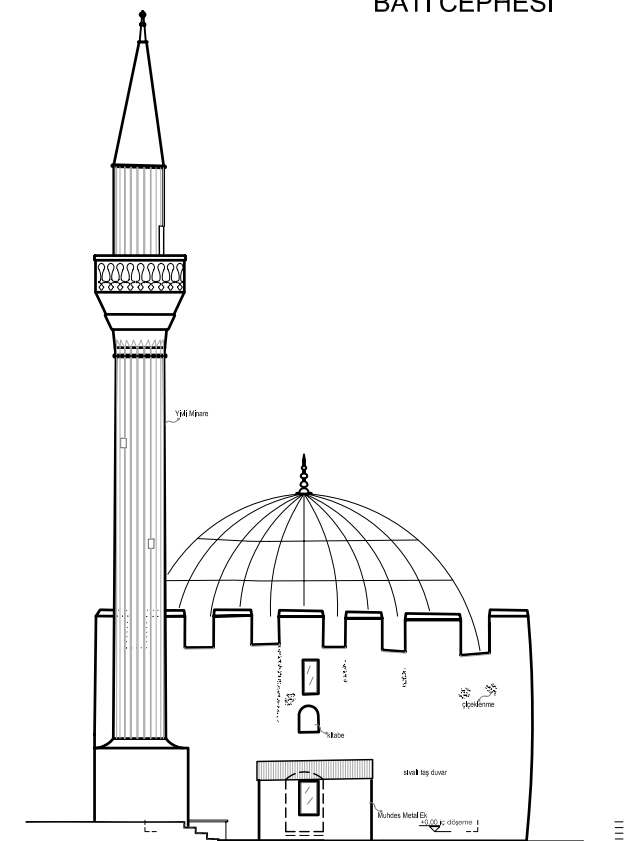

GÜNEY CEPHESİ

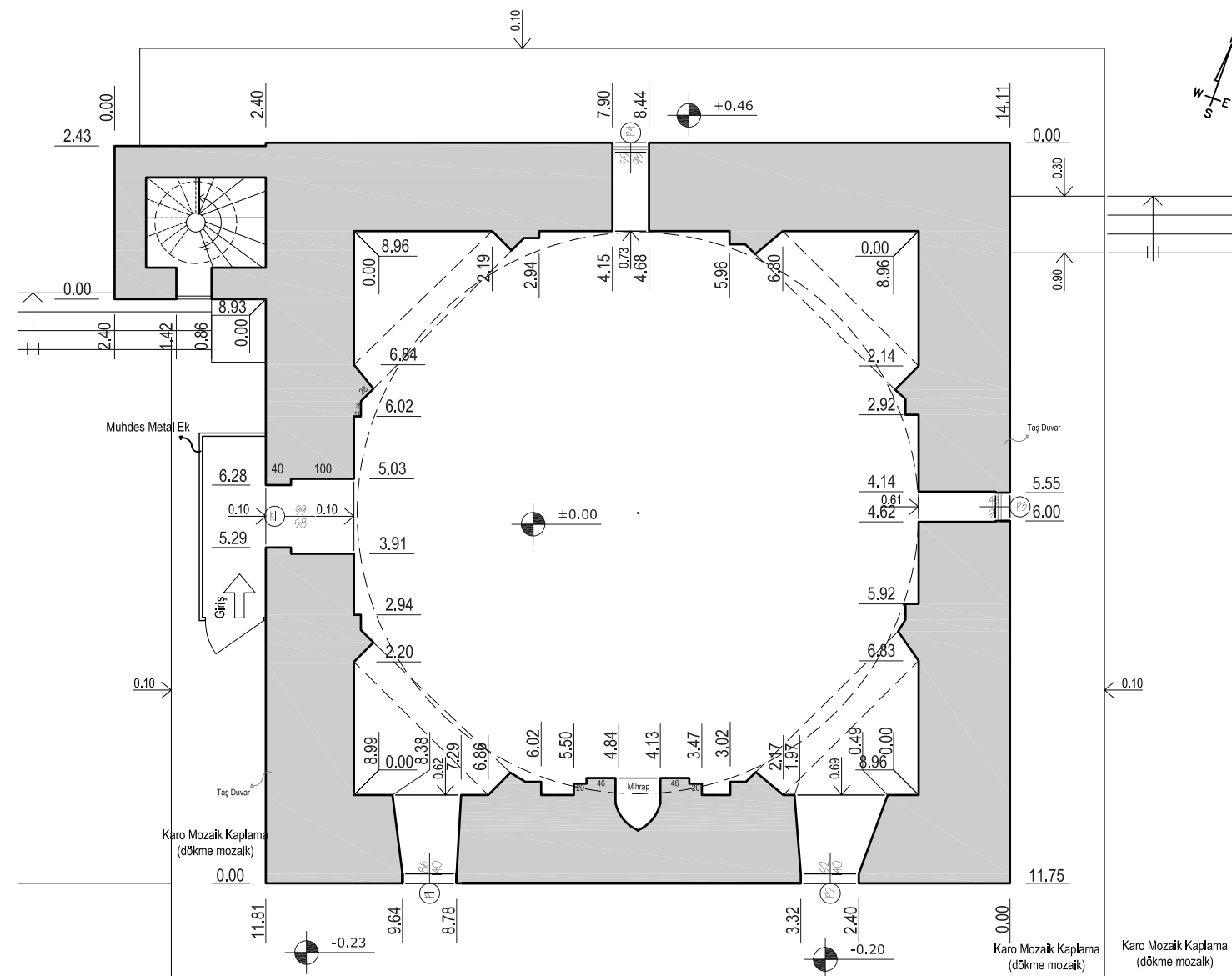
1/200

BATI CEPHESİ

1/200

PLANI

1/100

EK 7. Hakkı Efendi Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 7.1. Güney Cephesi

Resim 7.2. Güneybatı Cephesi

Resim 7.3. Kuzey Cephe (Arka Cephe)

Hakkı Efendi Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 7.4. Batı Cephesi (Köşk Katı)

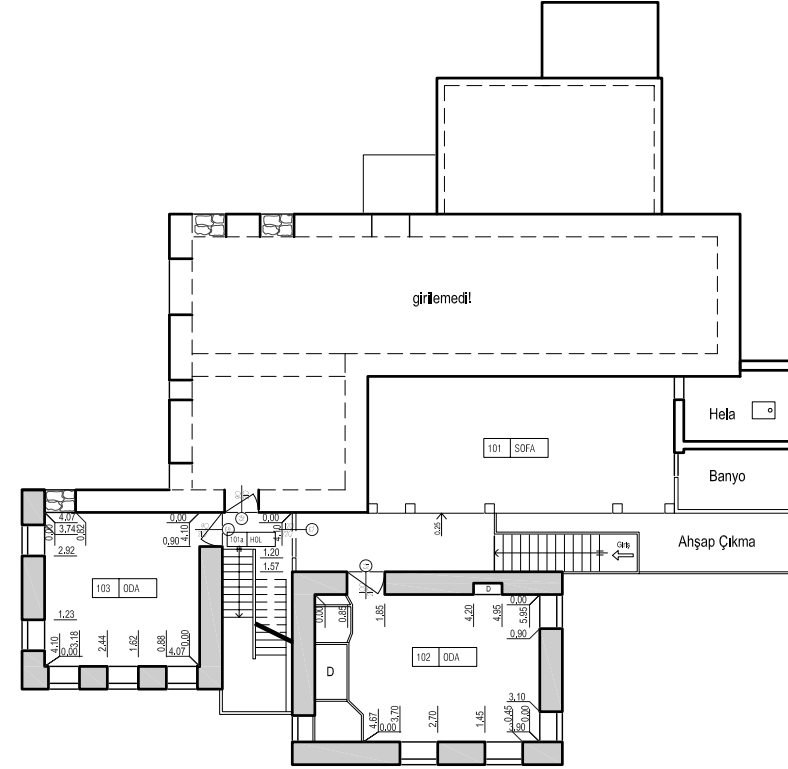
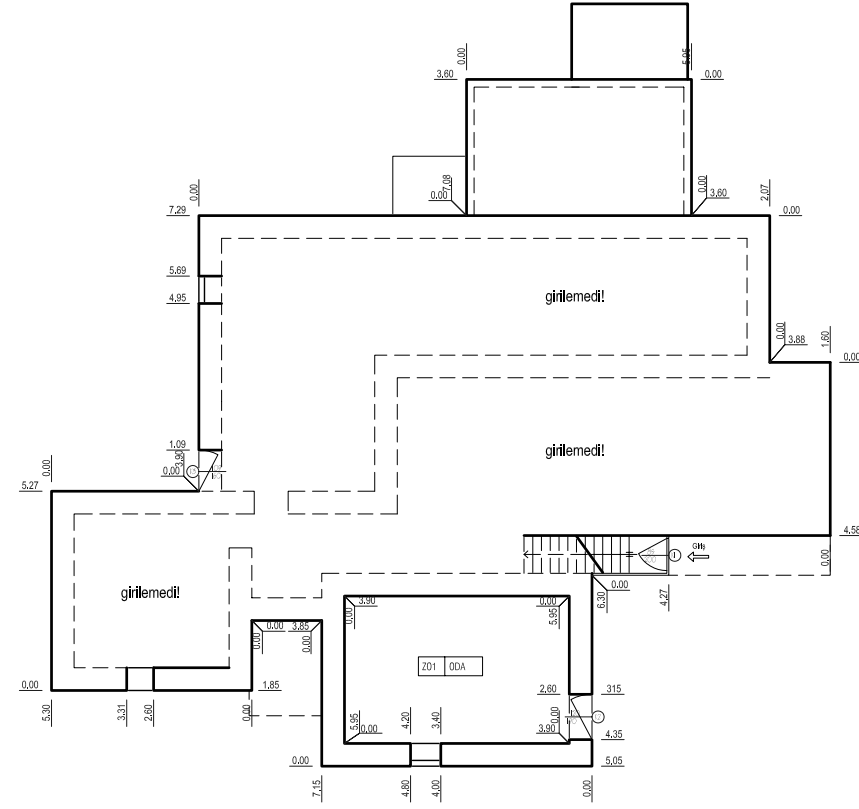
Resim 7.5. Doğu Cephesi (Giriş Cephesi)

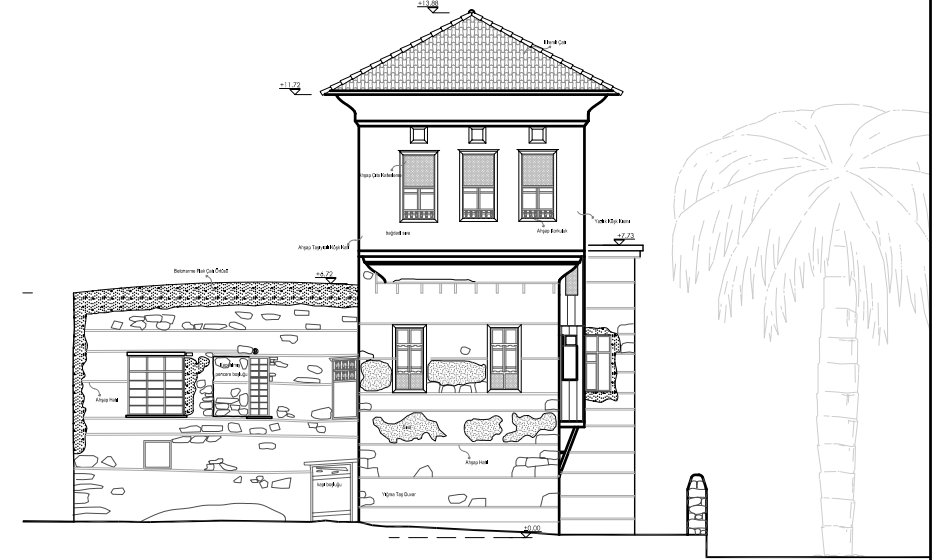
Resim 7.6. Kuzeydoğu Cephesi

Resim 7.7. Oda İçi Dolap Nişi Örneği

BATI CEPHESİ

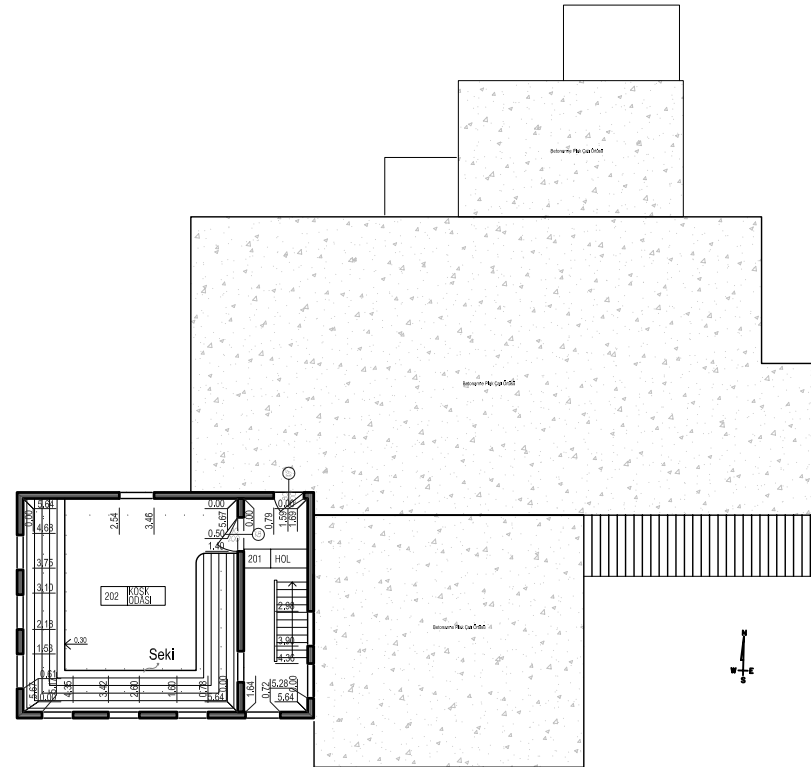
1/200

GÜNEY CEPHESİ

1/200

- Yığılma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Betonarme Plak Çatı Örtüsü
- Ahşap Çita Kafesleme
- Çimento Esaslı Sıva
- Kireç Sıva
- Dolap
- Ocak
- Sıva Dökülmesi

1/200

EK 8. Nazifoğlu Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 8.1. Doğu Cephesi

Resim 8.2. Kuzey Cephesi

Resim 8.3. Kuzeydoğu Cephesi ve Bacalar

Resim 8.4. Güney Cephesi

Nazifoğlu Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 8.5. Zemin Kat Ana Giriş Kapısı

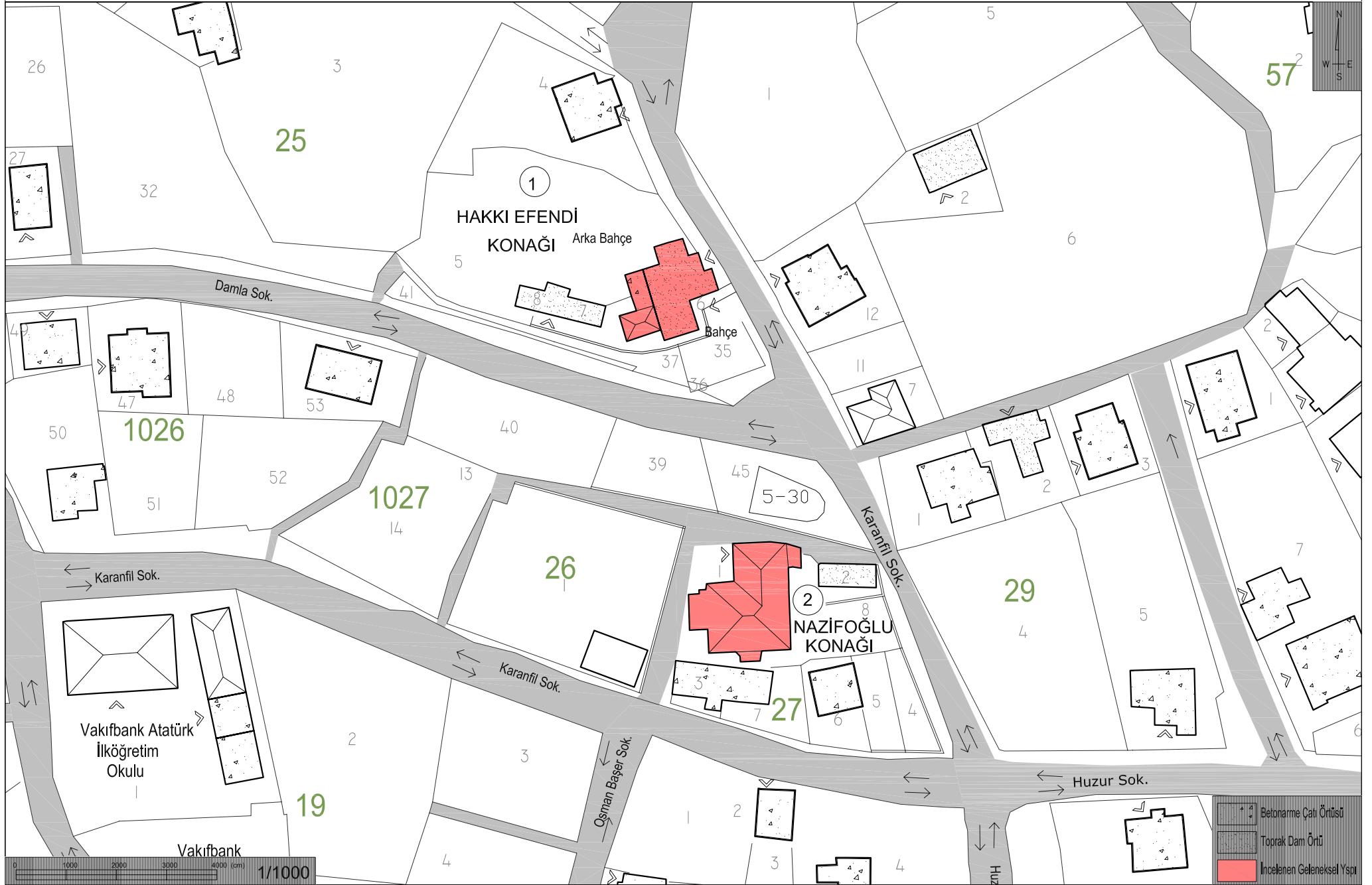
Resim 8.6. Oda İçi Ocak

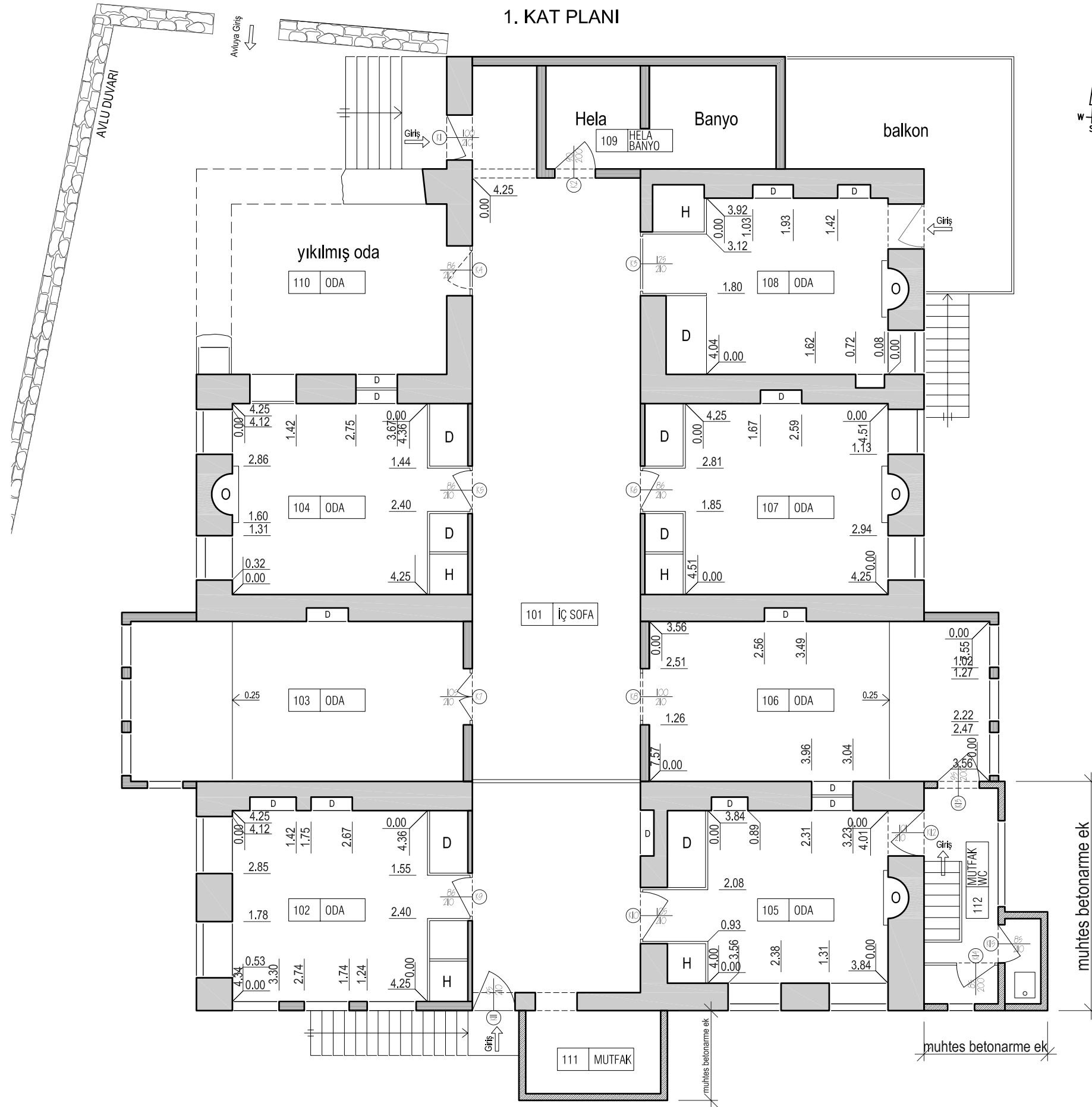
Resim 8.7. Tavan Süslemesi

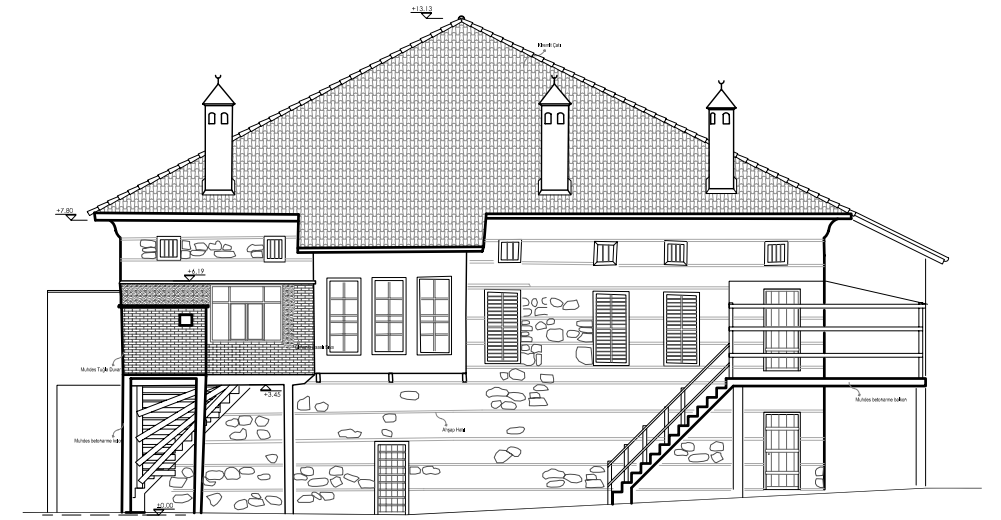
Resim 8.8. Saçak Altı Süsleme

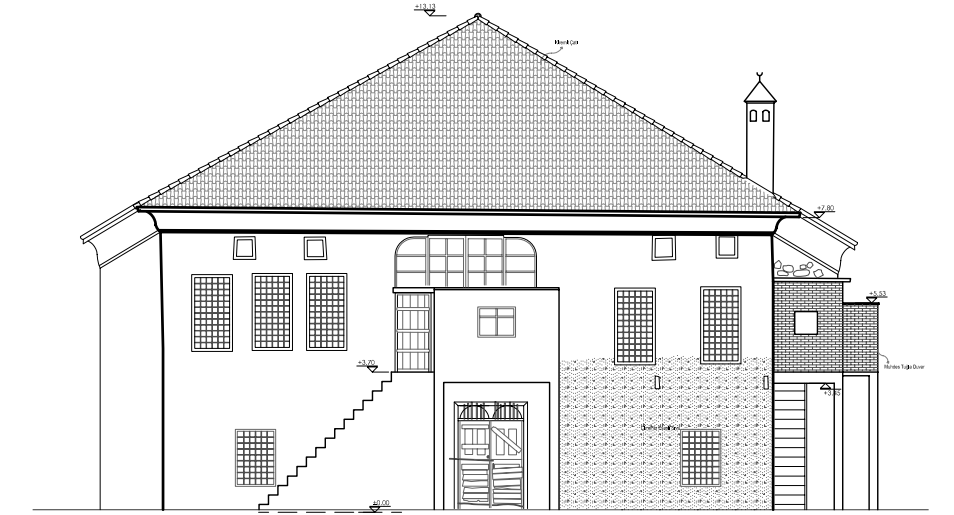
1. KAT PLANI

DOĞU CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

0 100 200 300 400 (cm) 1/200

- Yığılma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Hamamlık
- Dolap
- Ocak
- Dolu Tuğla Örgü
- Muhdes Betonarme Ek
- Çimento Esaslı Sıva

EK 9. Karamanoğlu Konağı (Göktaş Oteli) Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 9.1. Kuzey Cephesi

Resim 9.2. Batı Cephesi

Karamanoğlu Konağı (Göktaş Oteli) Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 9.3. Güney Cephesi

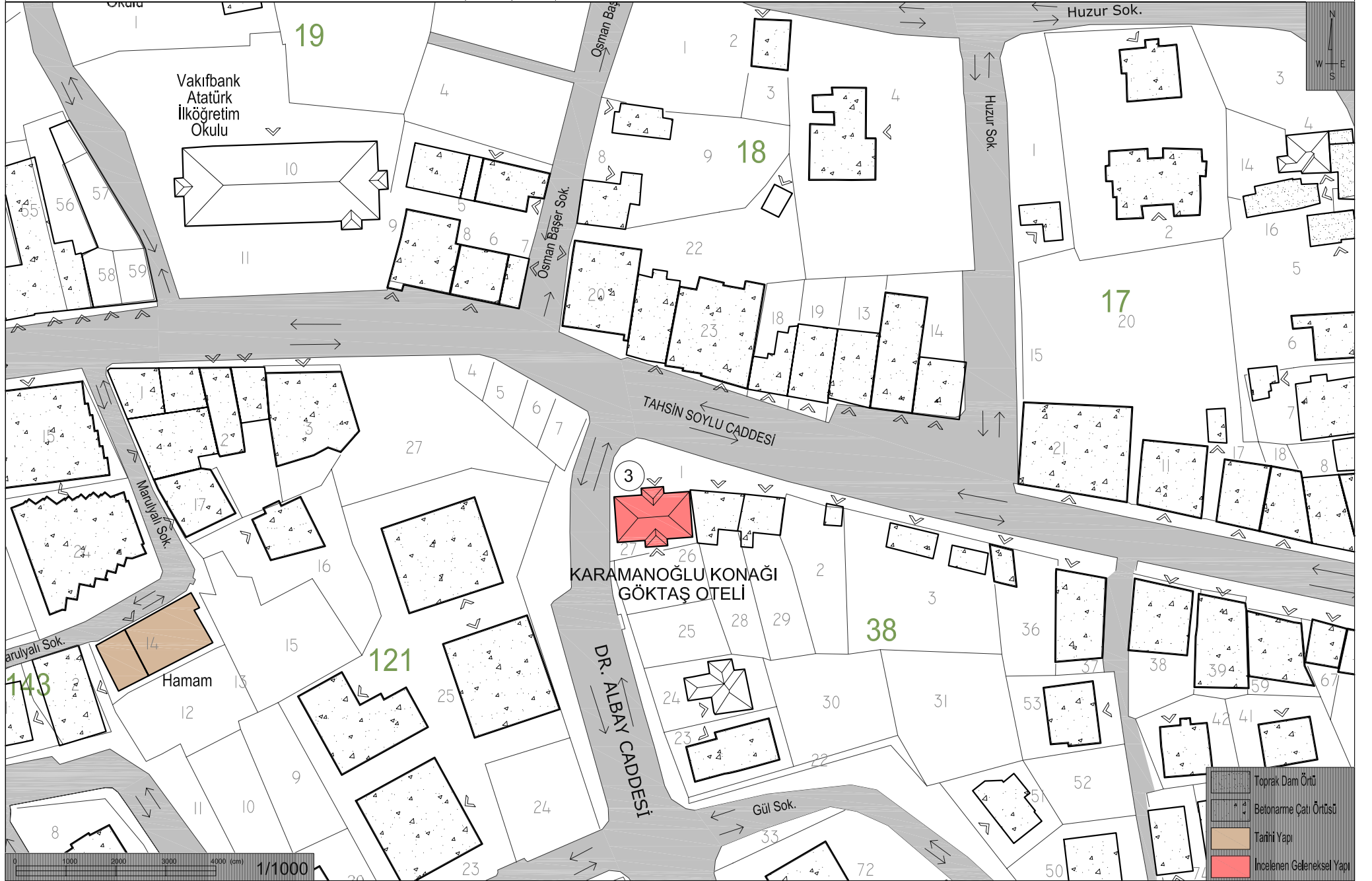
Resim 9.4. Oda İçi Dolap ve Hamamlık

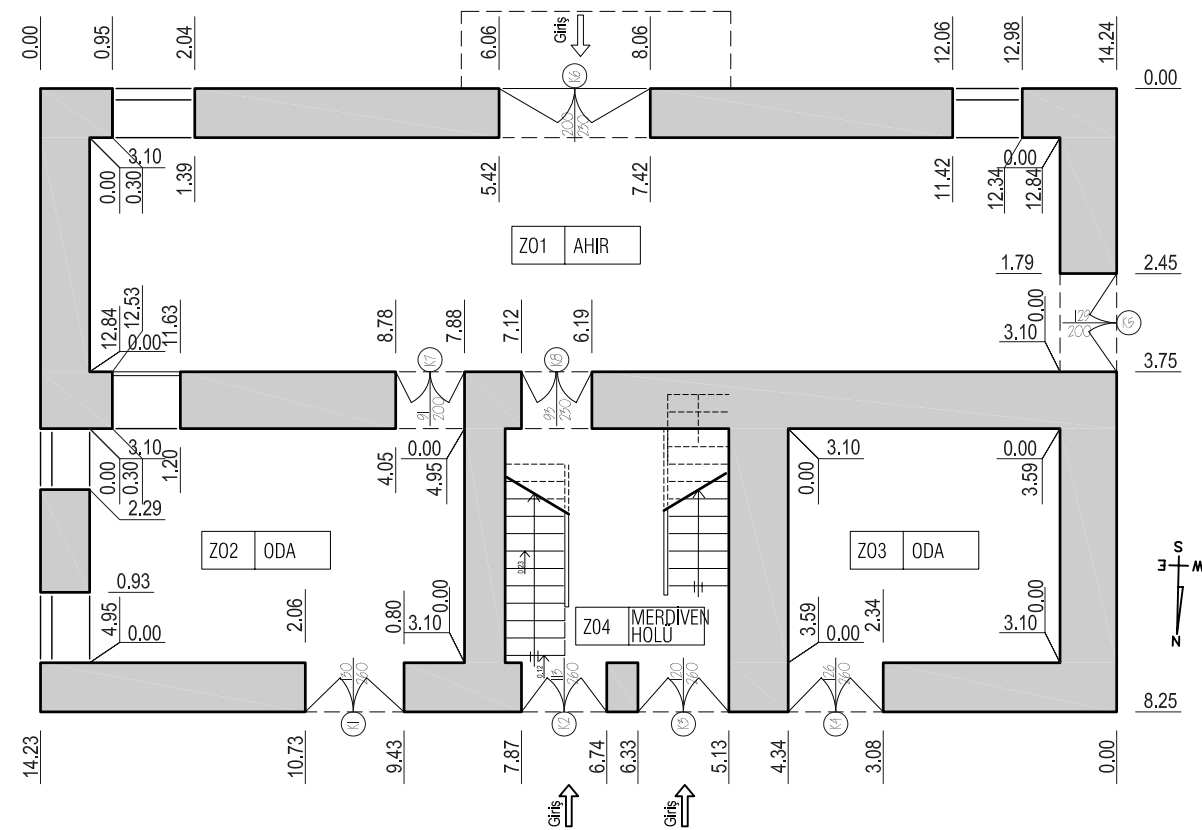
Resim 9.5. Birinci Kattan Üst Kata Çıkış

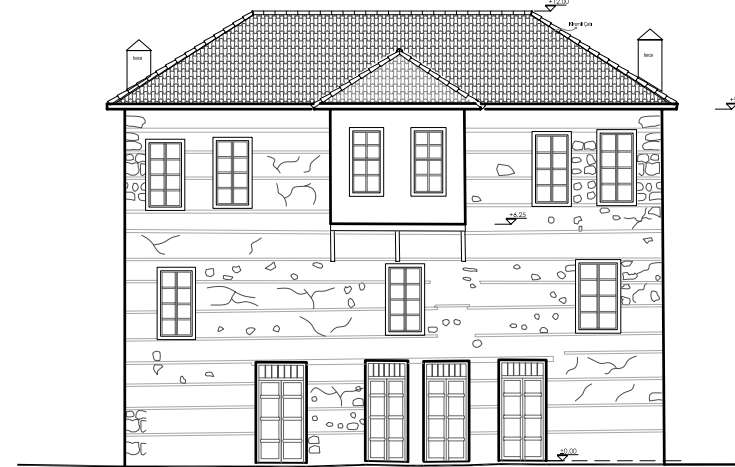
Resim 9.6. Oda içi Ocak

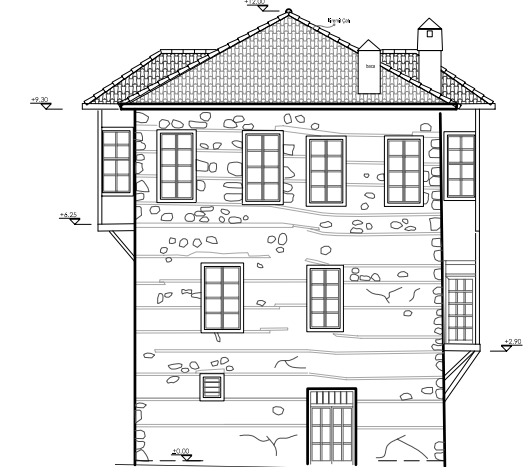
ZEMİN KAT PLANI

KUZEY CEPHESİ

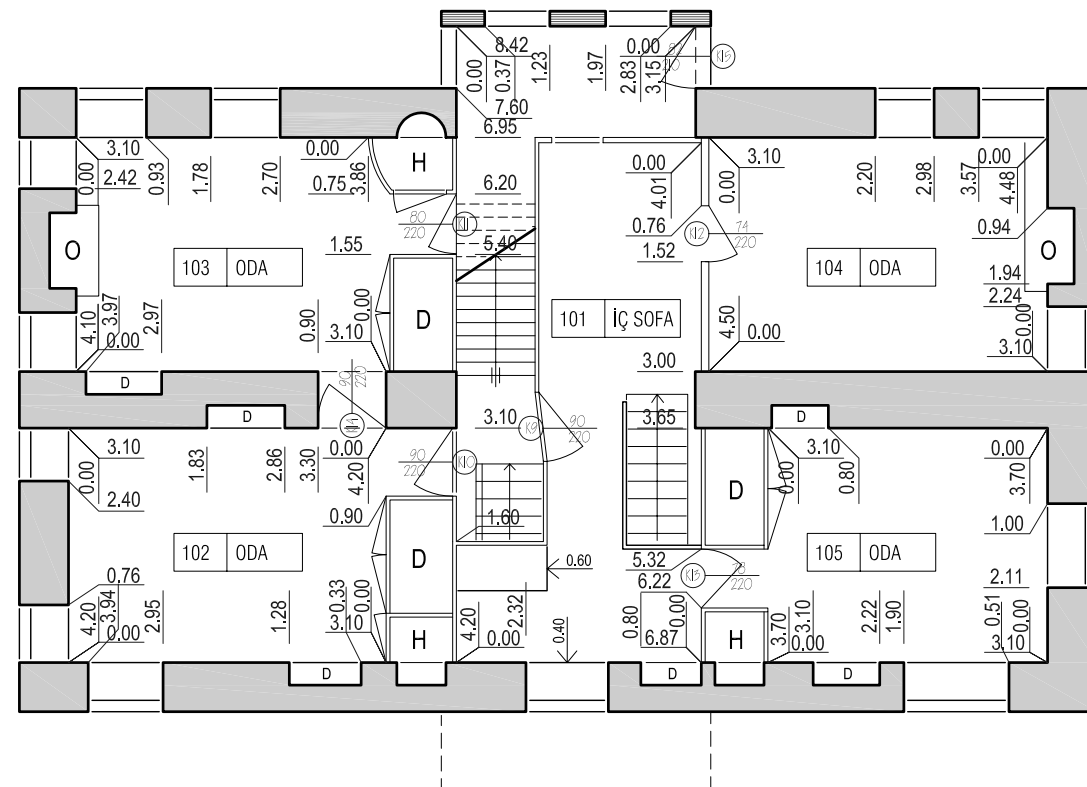

BATI CEPHESİ

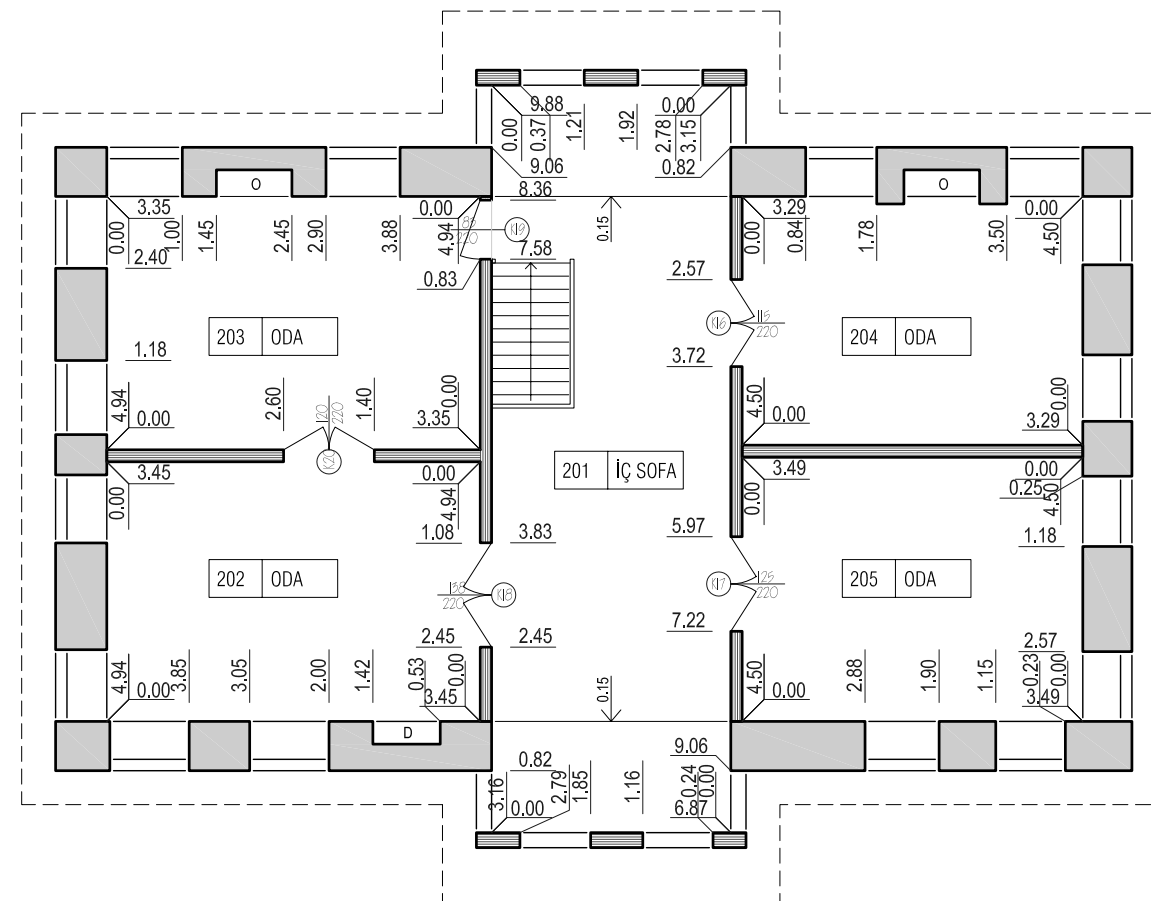

0 100 200 300 400 (cm) 1/200

1. KAT PLANI

2. KAT PLANI

 Ahşap Karkas Duvar

H	Hamamlık
---	----------

D	Dolap
---	-------

0	Ocak
---	------

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

EK 10. Müftü Ali Efendi Evi Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 10.1. Güney Cephesi

Resim 10.2. Batı Cephesi

Resim 10.3. Doğu Cephesi

Müftü Ali Efendi Evi Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 10.4. Kuzey Cephesi (Sağ tarafta yıkılmış odadan kalan oda içi dolaplar görülür)

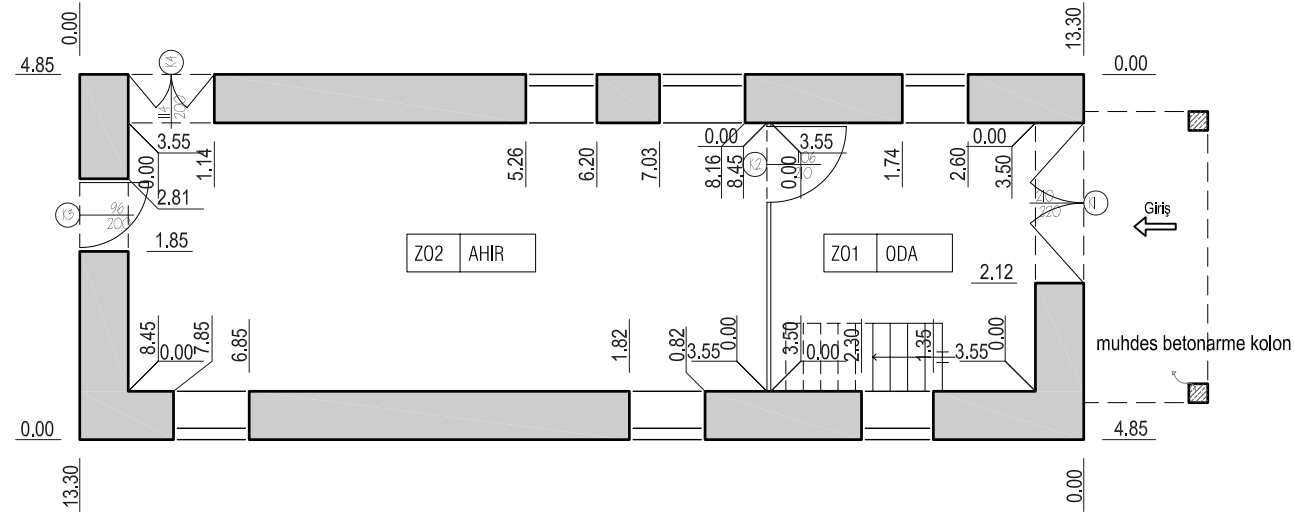
Resim 10.5. Kuzey Cephe Yıkılmış Bölümler

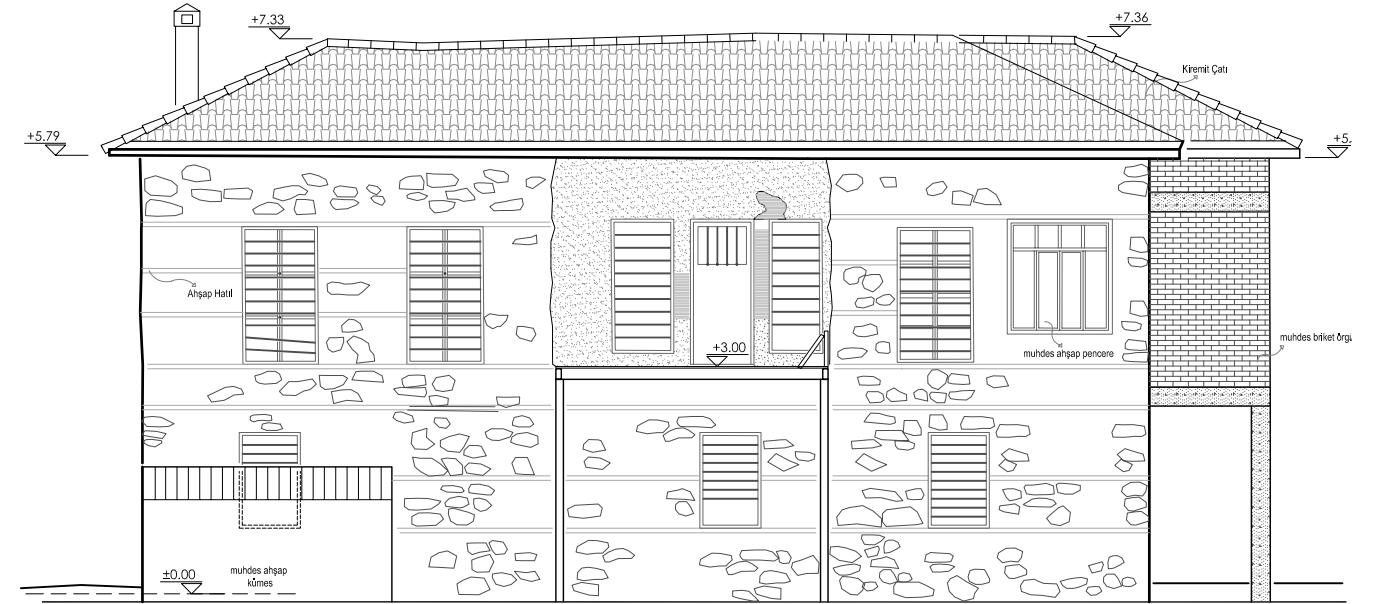
Resim 10.6. Merdiven

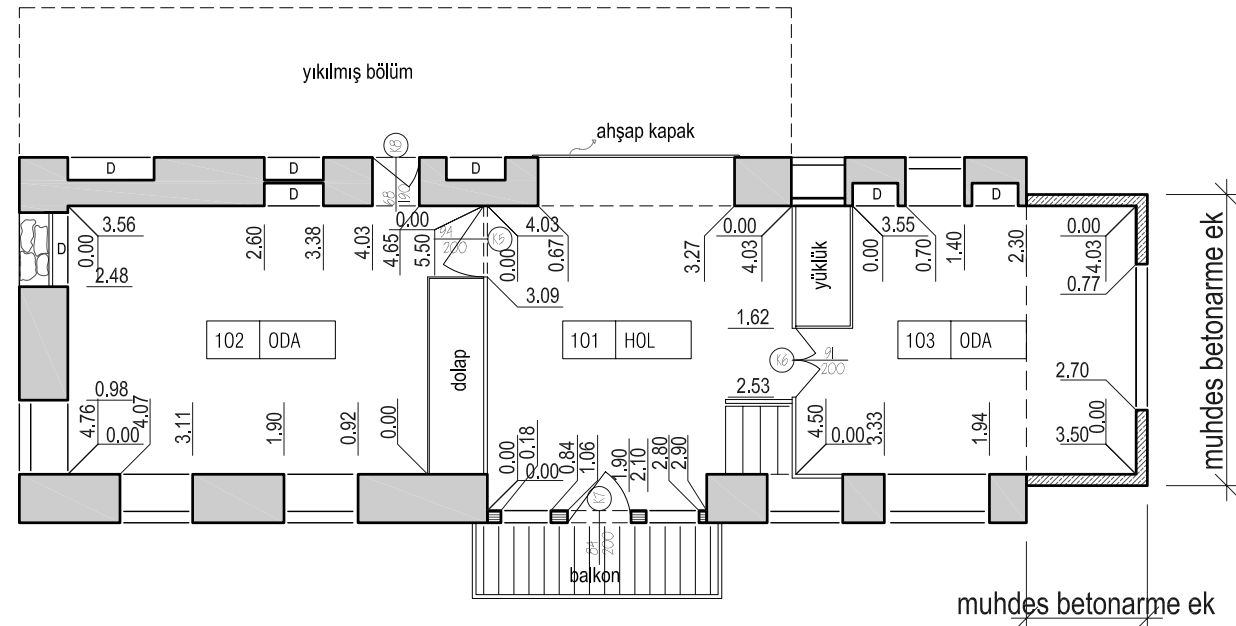
BODRUM KAT PLANI

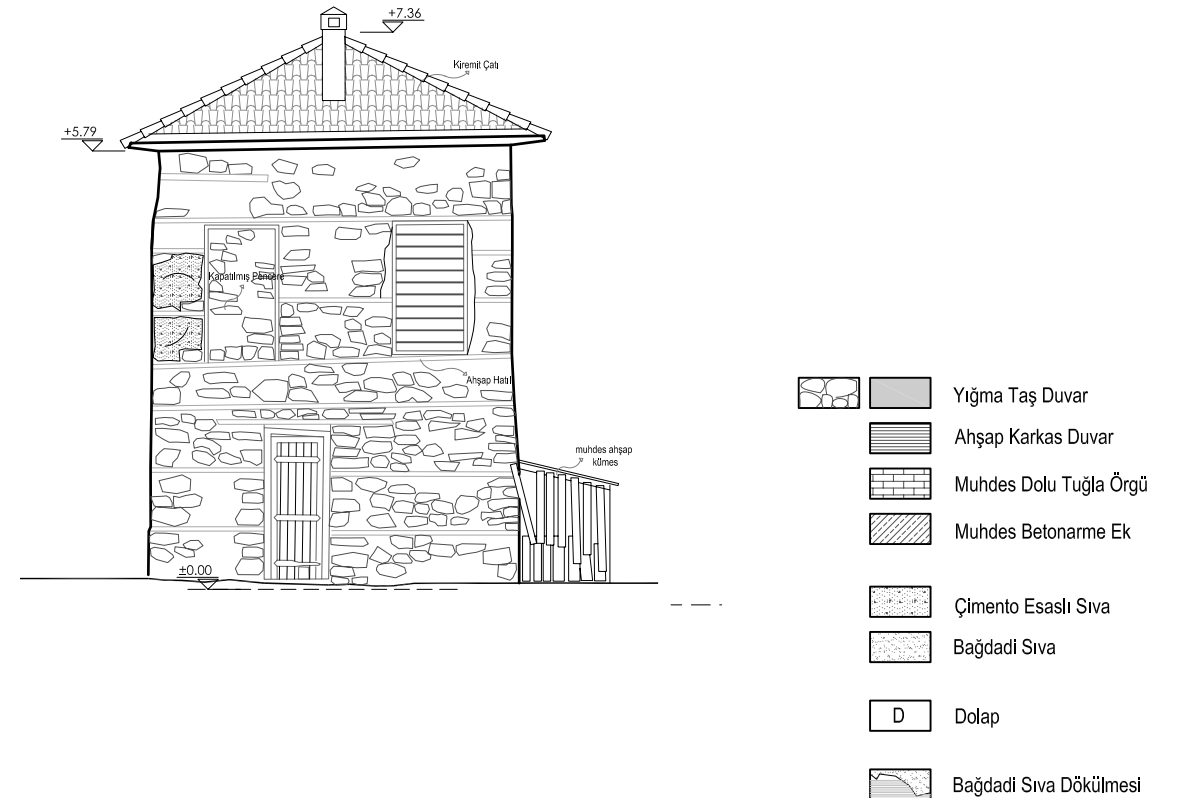
GÜNEY CEPHESİ

ZEMİN KAT PLANI

BATI CEPHESİ

EK 11. Şevket Erdem Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 11.1. Doğu Cephesi

Resim 11.2. Güney Cephesi

Resim 11.3. Kuzey Cephe (Köşk Katı)

Şevket Erdem Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 11.5. Kuzeydoğu Cephesi (Köşk Katı)

Resim 11.6. Kuzeydoğu Cephesi (1. Kat)

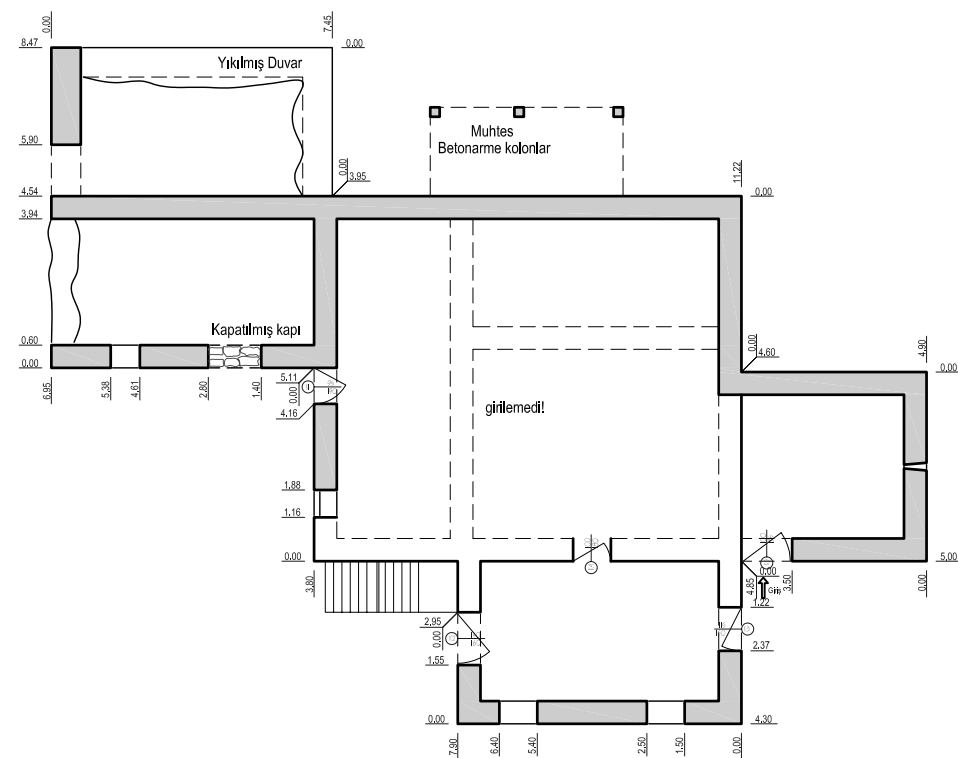
Resim 11.7. Yıkılmış Duvar Detayı

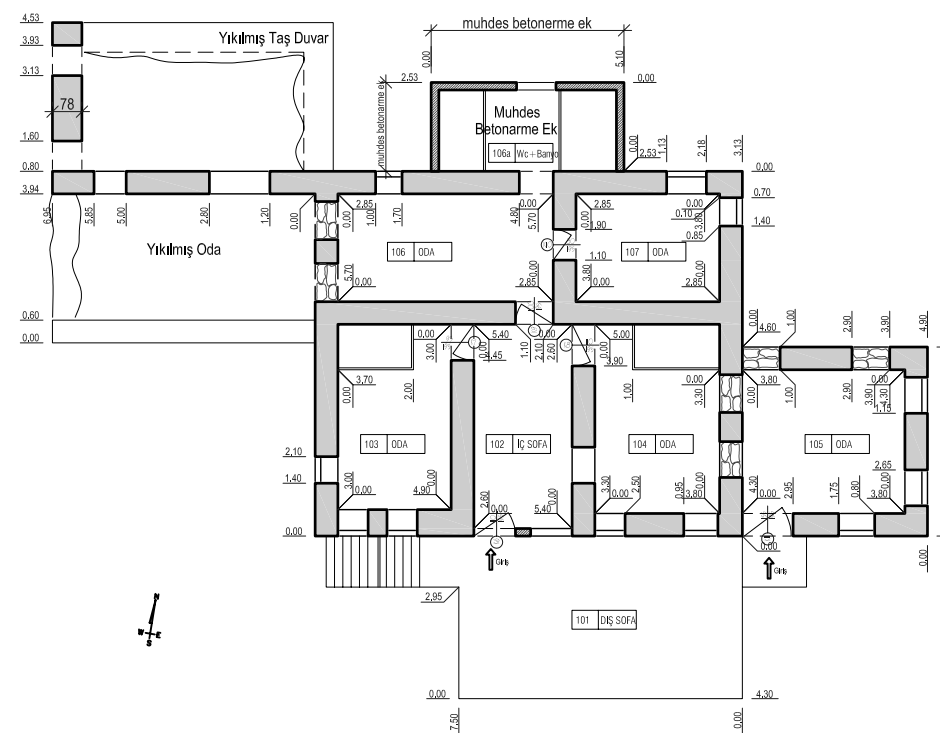
Resim 11.8. Yıkılmış Kuzeybatı Odası

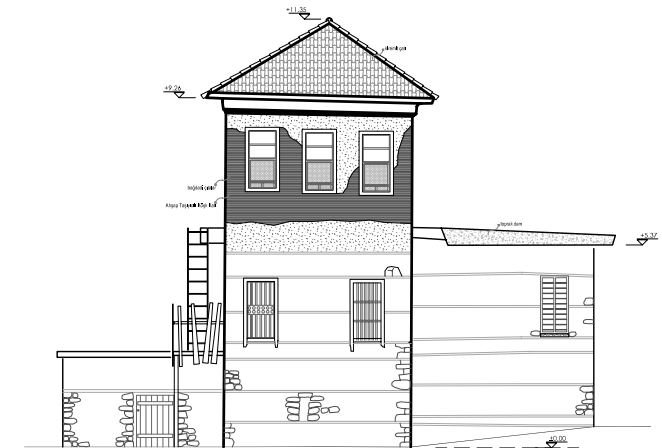
ZEMİN KAT PLANI

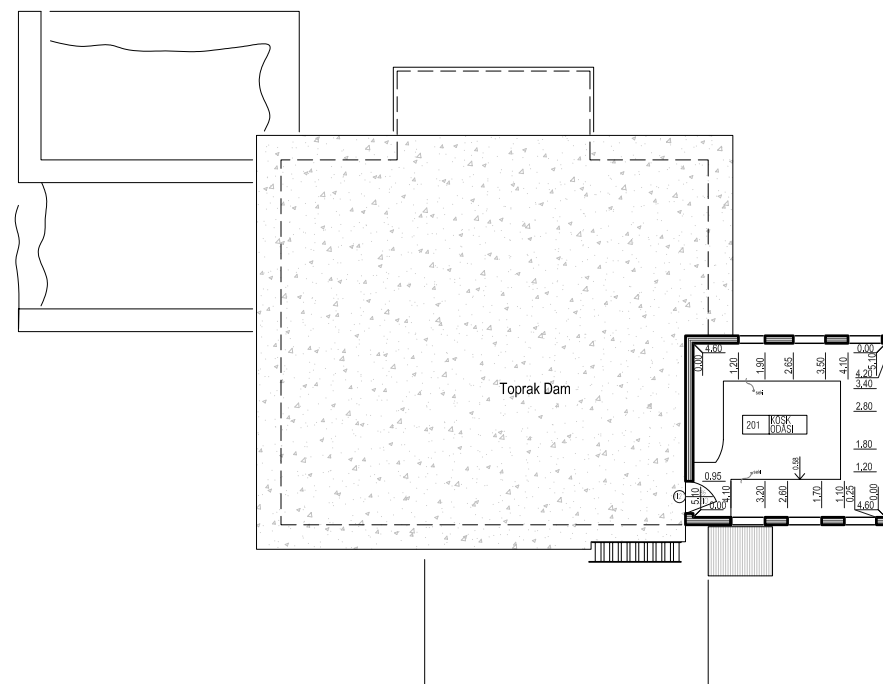
1. KAT PLANI

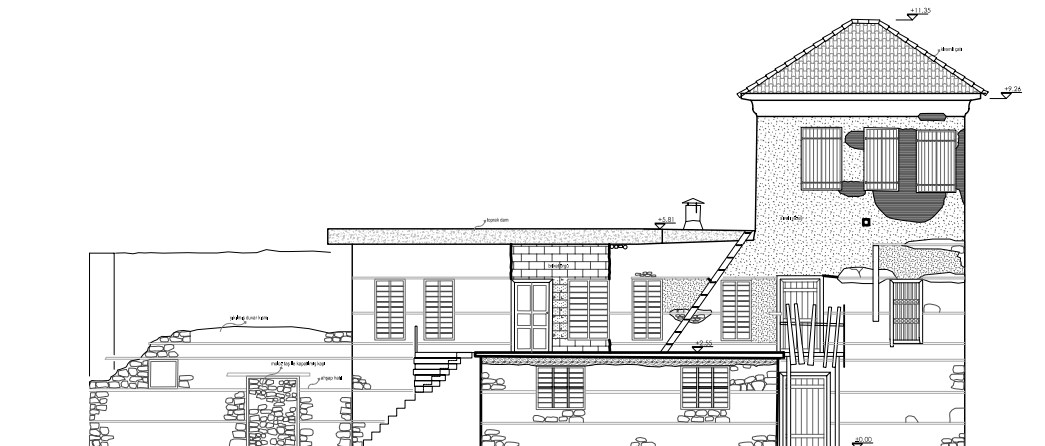
DOĞU CEPHESİ

KÖŞK KATI PLANI

GÜNEY CEPHESİ

		Yığıma Taş Duvar
		Ahşap Karkas Duvar
		Muhdes Betonarme Ek
		Braket Örgü
		Toprak Dam Örtü
		Beton Sıva
		Kireç Sıva
		Dolap
		Ocak
		Bağdadî Sıva Dökülmesi

EK 12. Şavkı Efendi Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 12.1. Batı Cephesi

Resim 12.2. Kuzey Cephesi

Resim 12.3. Merdiven

Şavkı Efendi Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 12.4. Güney Cephesi

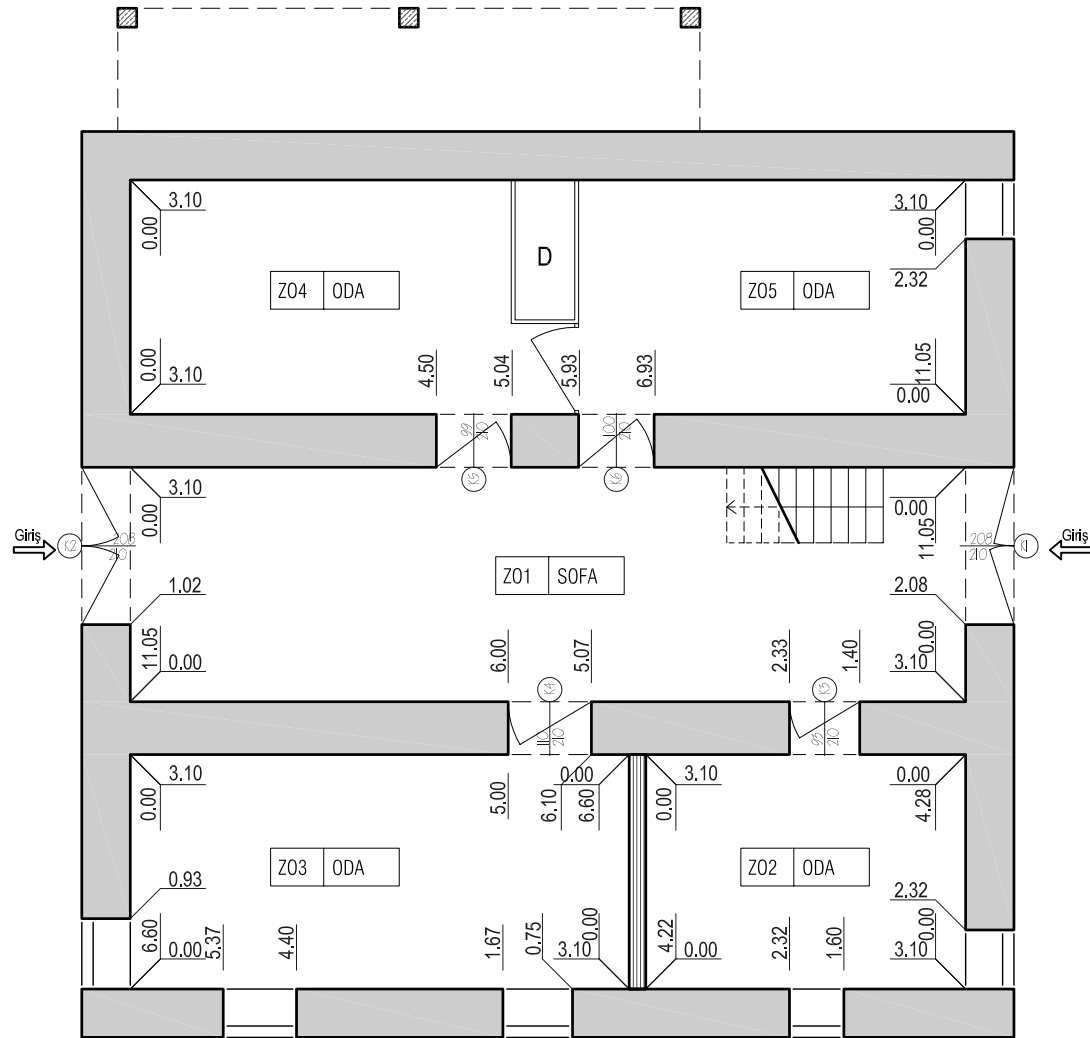
Resim 12.5. Güney Cephedeki Renkli Cam

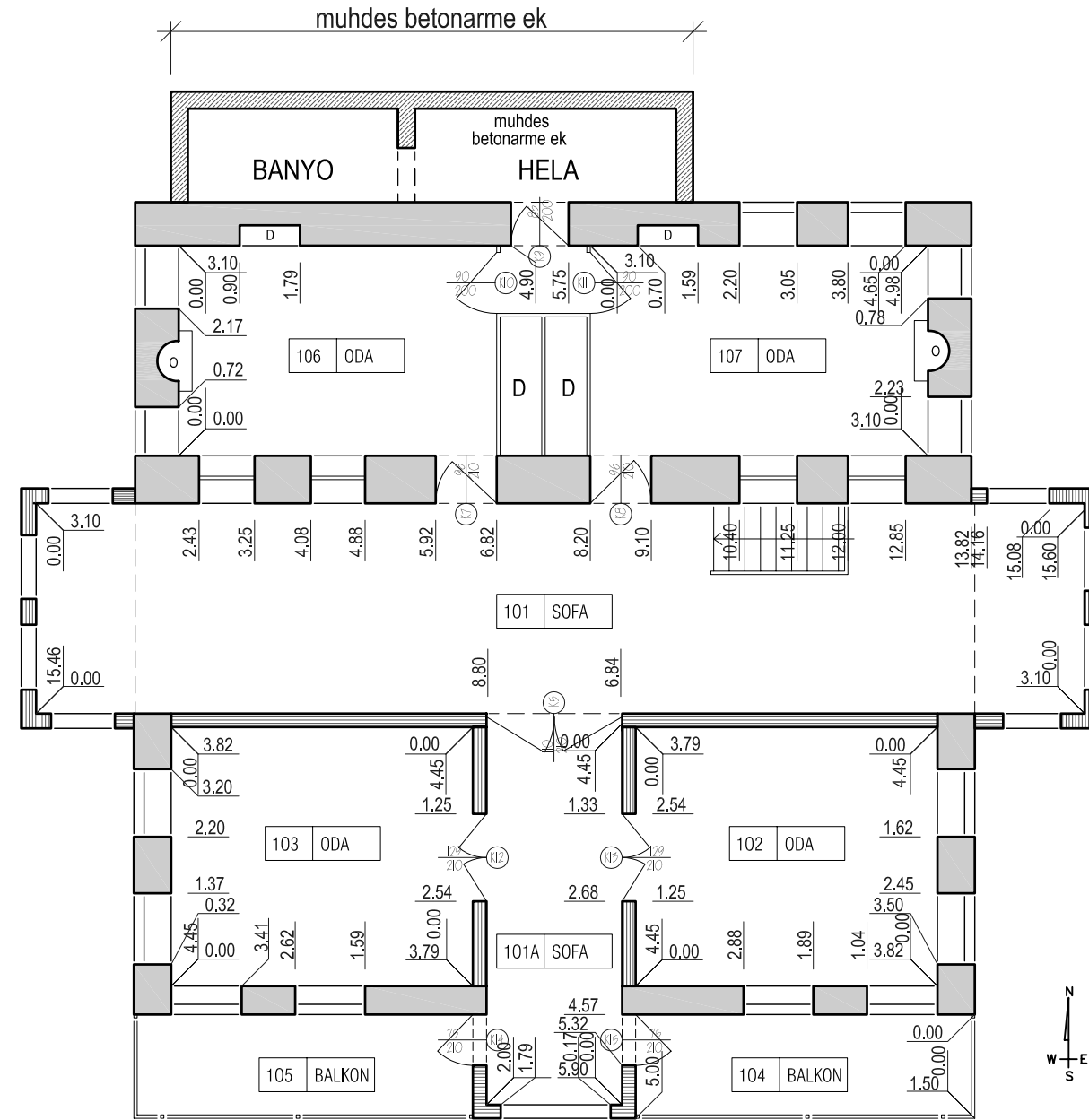
Resim 12.6. Doğu Cephedeki Cumba

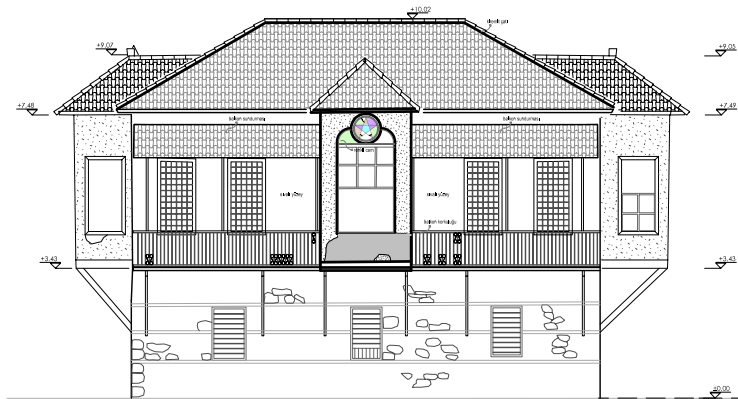
ZEMİN KAT PLANI

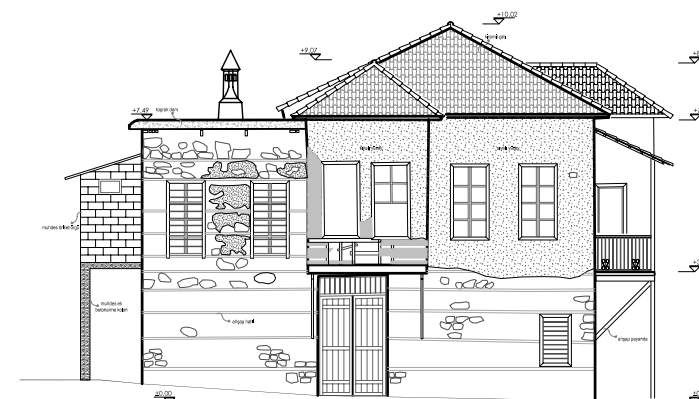
1. KAT PLANI

GÜNEY CEPHESİ

BATI CEPHESİ

- Yığıma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Muhdes Betonarme Ek
- Toprak Dam Örtü
- Çimento Esaslı Sıva
- Kireç Sıva
- Dolap
- Ocak
- Bağdadi Sıva Dökülmesi

EK 13. Hacı Molla Evi Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 13.1. Güney Cephesi

Resim 13.2. Güney Cephesi Ahır Girişi

Resim 13.3. Güney Cephesi

Resim 13.4. Güneybatı Cephesi

Hacı Molla Evi Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 13.5. Batı Cephesi

Resim 13.6. Batı Cephesi

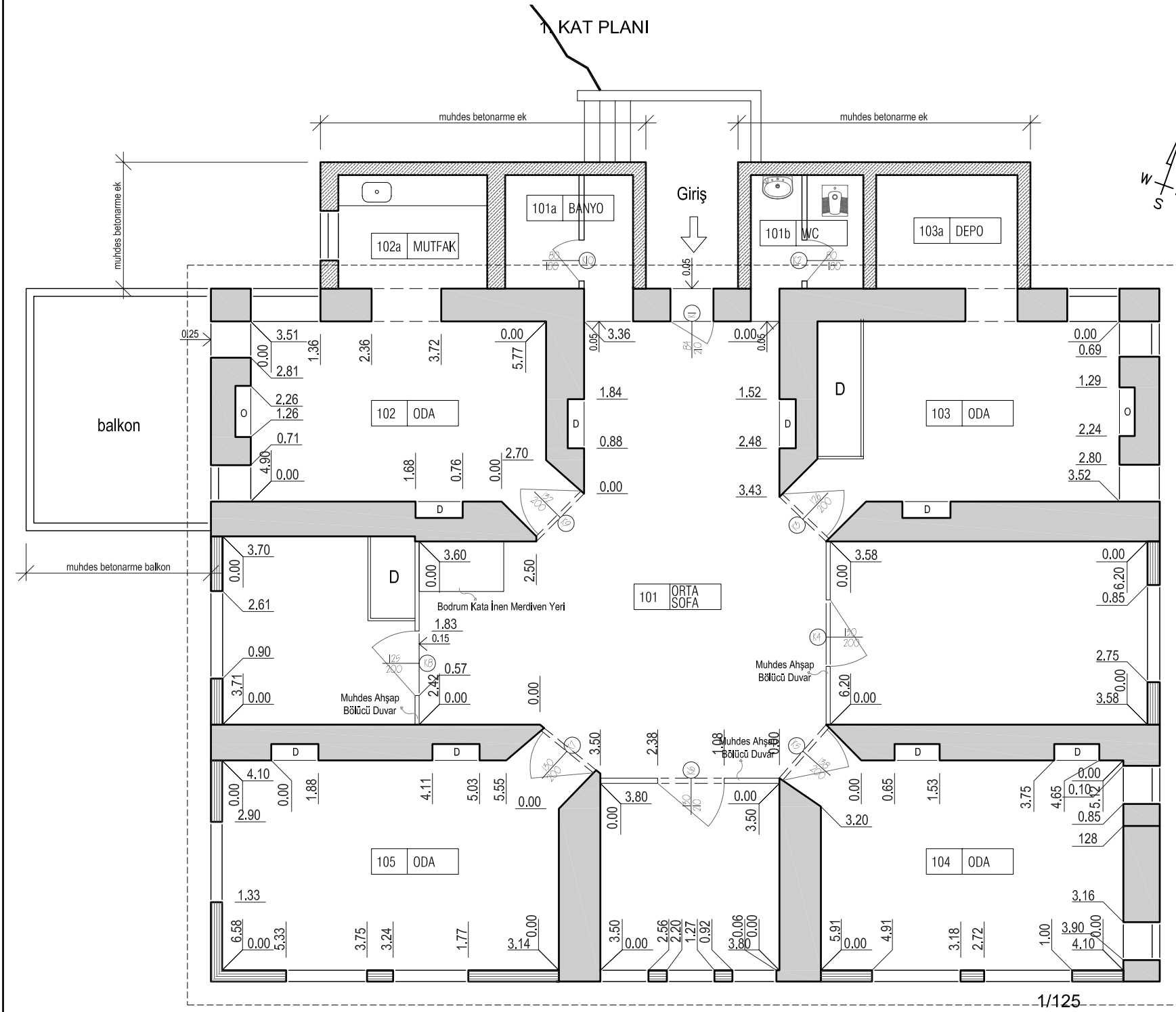

Resim 13.7. Sofadan Odaya Geçen Kapı

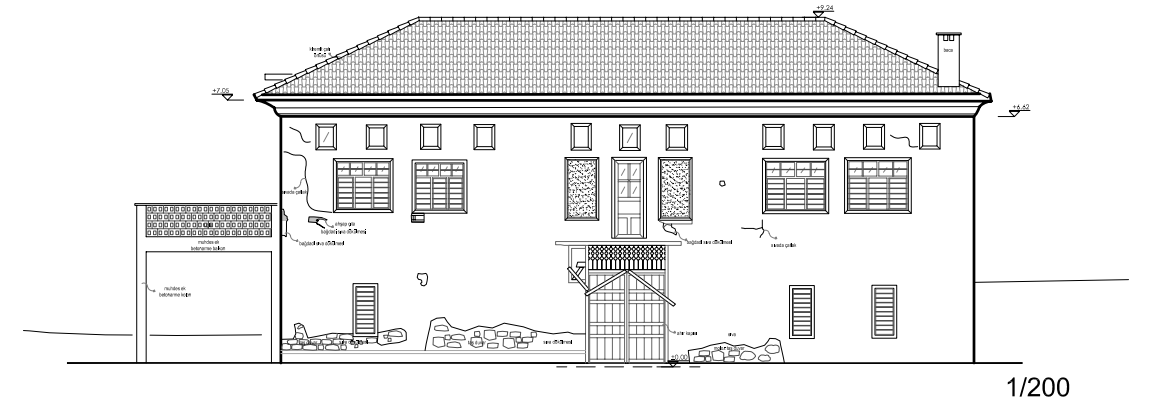

Resim 13.8. Oda içi Ocak

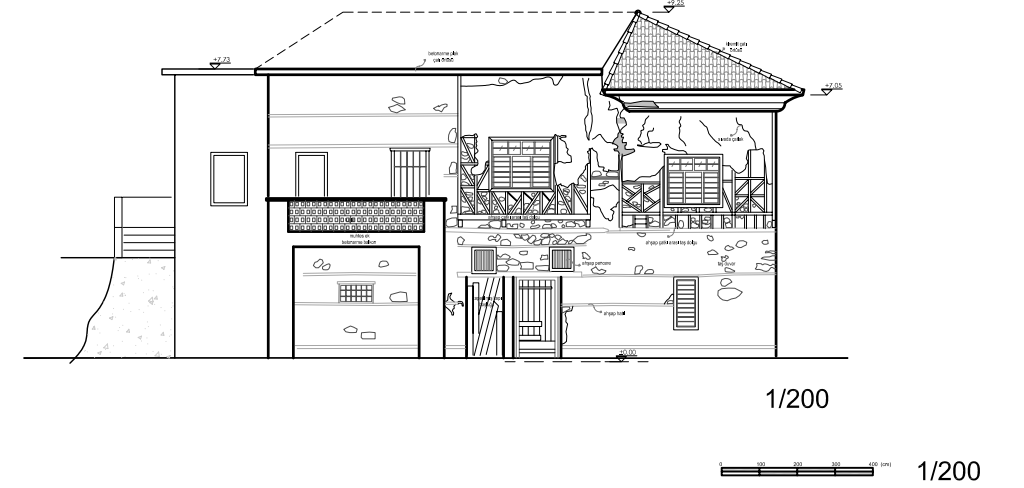

GÜNEY CEPHESİ

BATI CEPHESİ

- Yiğma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Muhdes Betonarme E
- D Dolap
- O Ocak
- Sıva Dökülmesi
- Çiçeklenme
- Sıvada Çatlak
- Briket Duvar Örgü

EK 14. Eski Hükümet Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 14.1. Kuzey Cephesi

Resim 14.2. Kuzey Cephesi

Resim 14.3. Batı Cephesi

Resim 14.4. Güney Cephe Girişi ve Balkon

Eski Hükümet Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 14.5. Doğu Cephesi

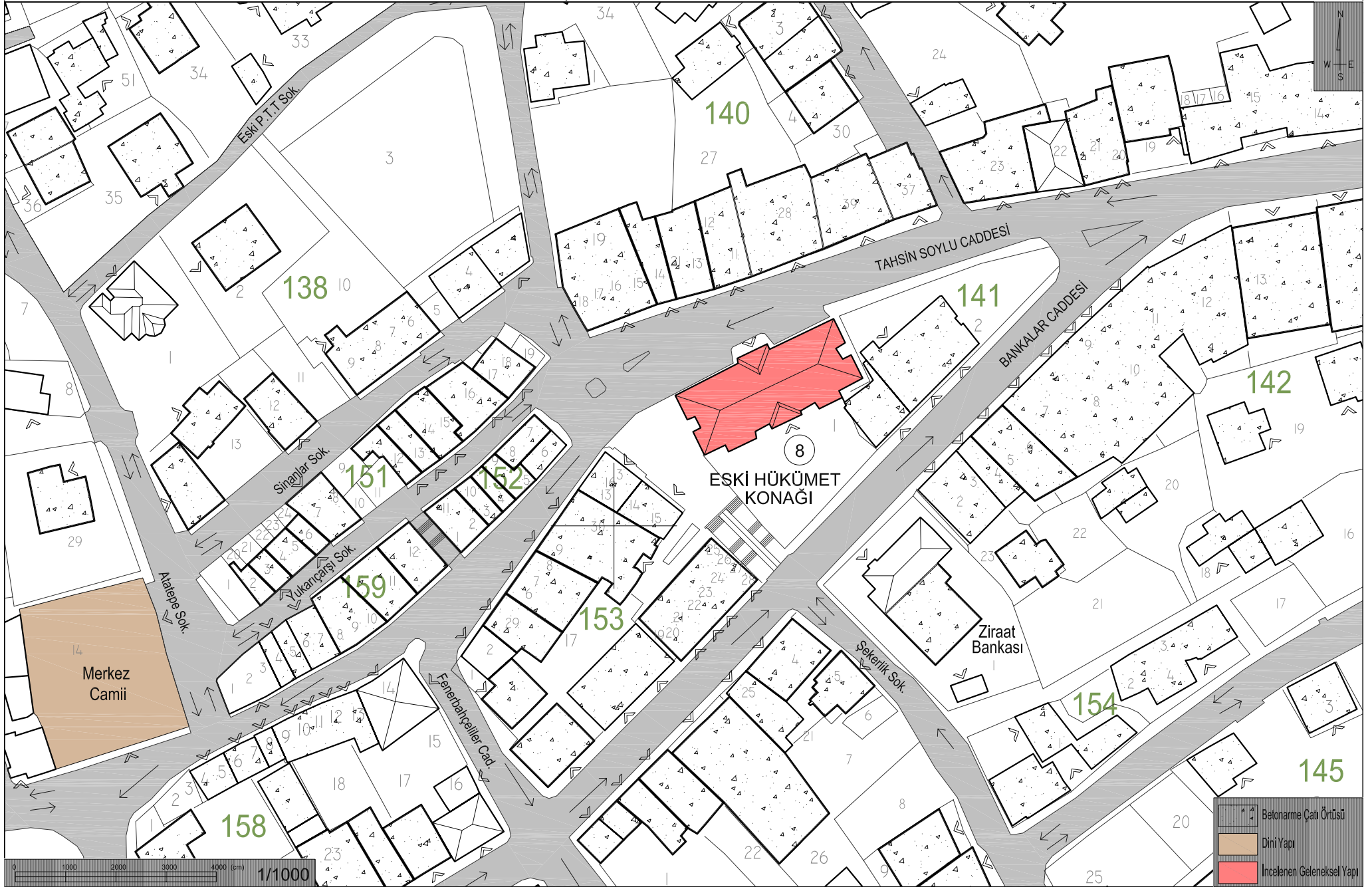
Resim 14.6. Güney Cephesi

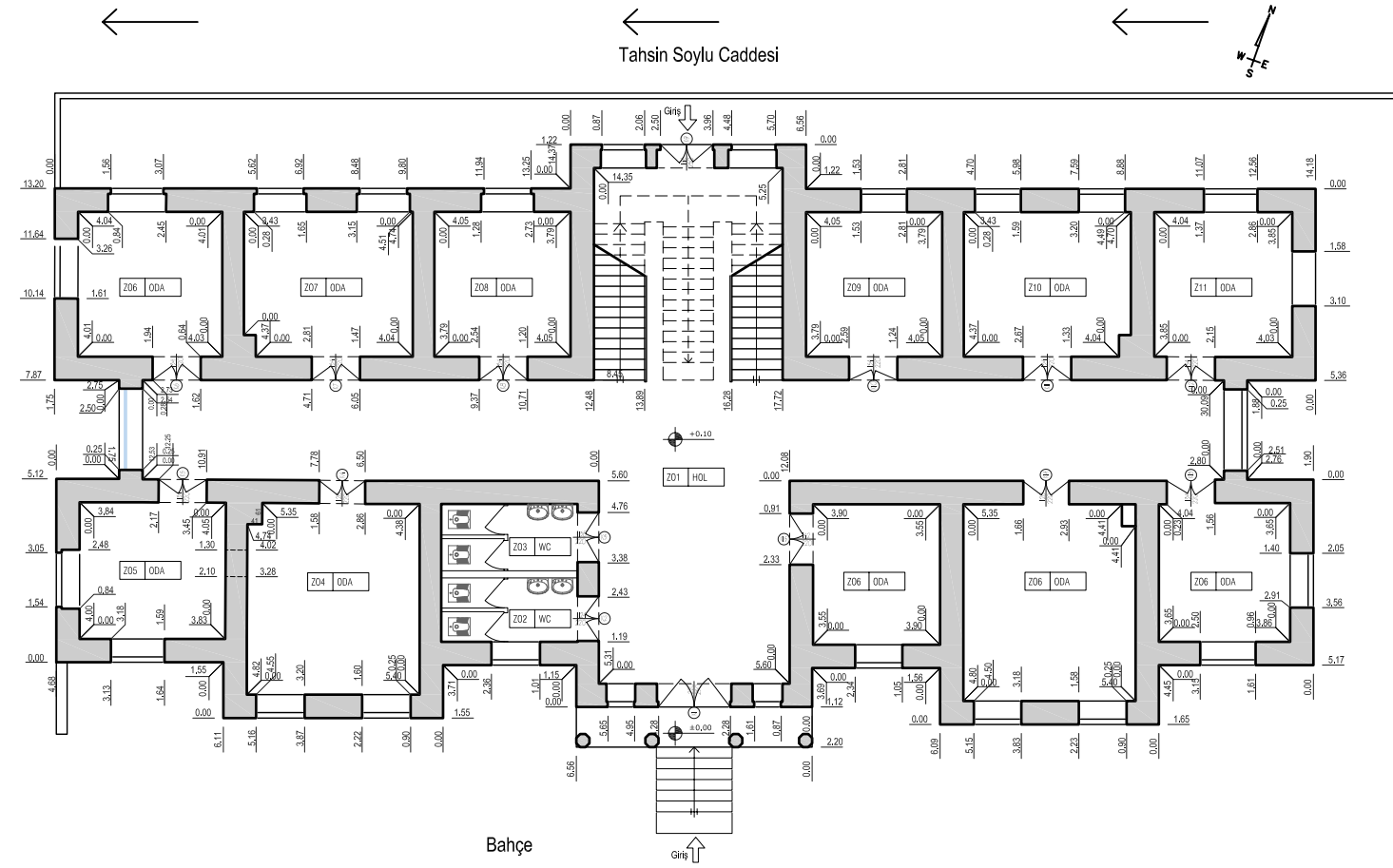
Resim 14.7. Birinci Kat Holü

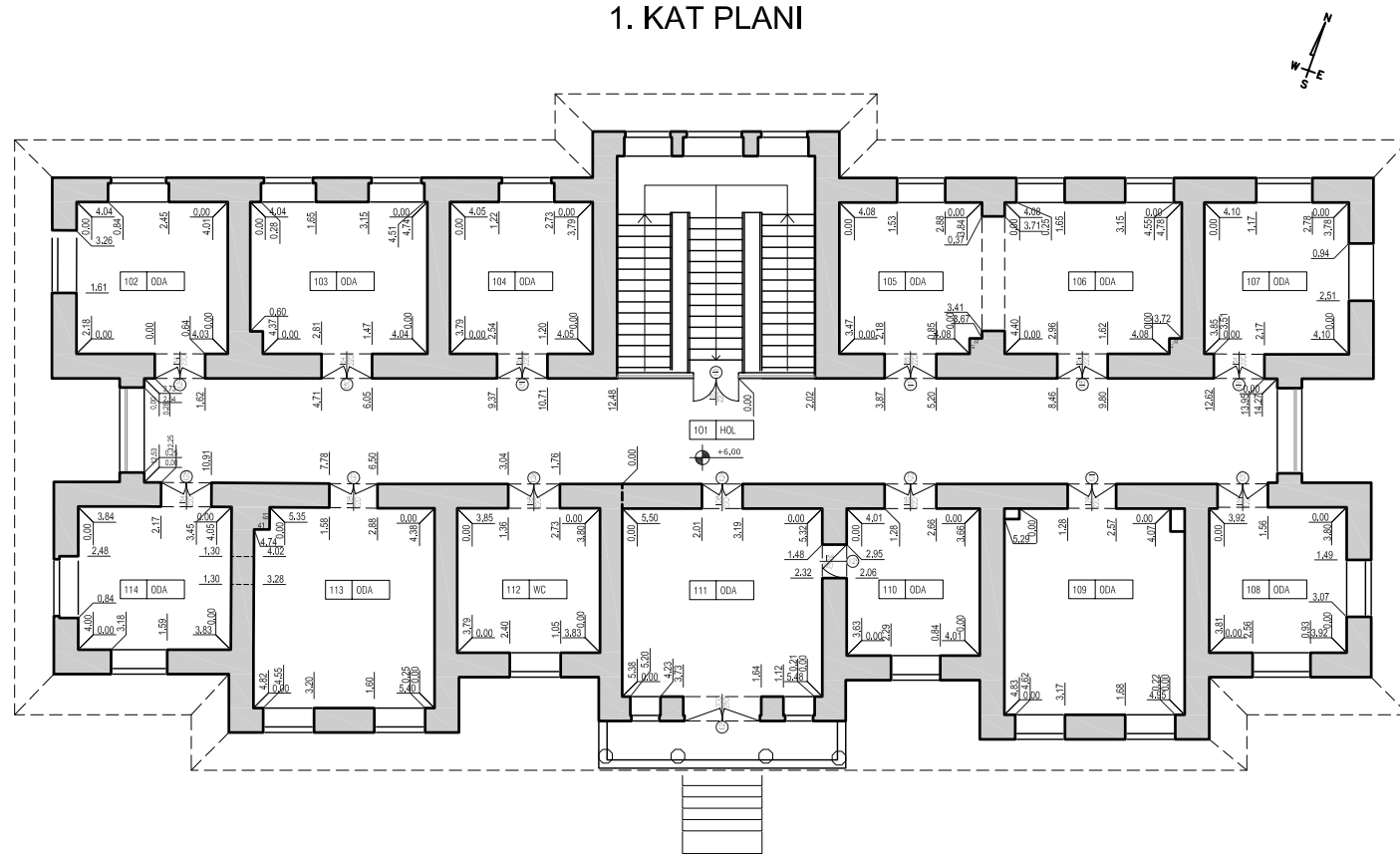
Resim 14.8. Güney Cephe Ana Giriş Kapısı

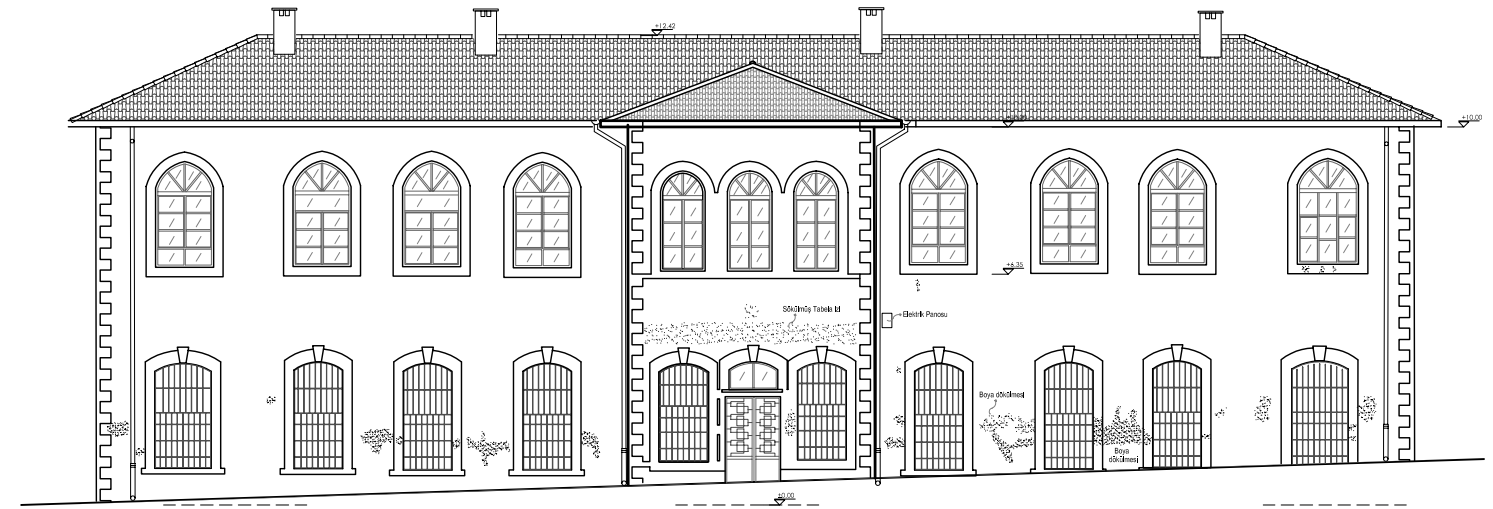
ZEMİN KAT PLANI

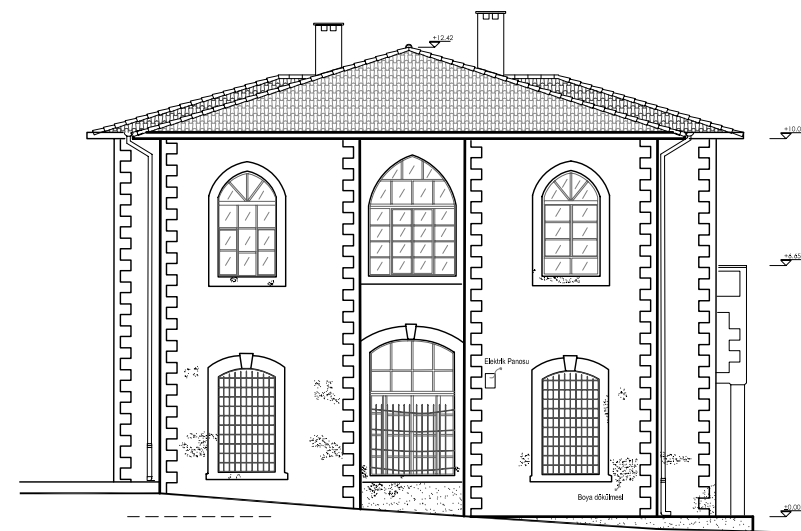
1. KAT PLANI

KUZEY CEPHESİ

BATI CEPHESİ

- Yığıma Taş Duvar
 - Boya Dökülmesi
 - Sıvada Çatlak

EK 15. Veli Arif Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 15.1. Güney Cephesi

Resim 15.2. Güneybatı Görünüşü

Resim 15.3. Güney Cephesi Balkon Kapısı

Resim 15.4. Sofadaki Merdiven

Veli Arif Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 15.5. Doğu Cephesi

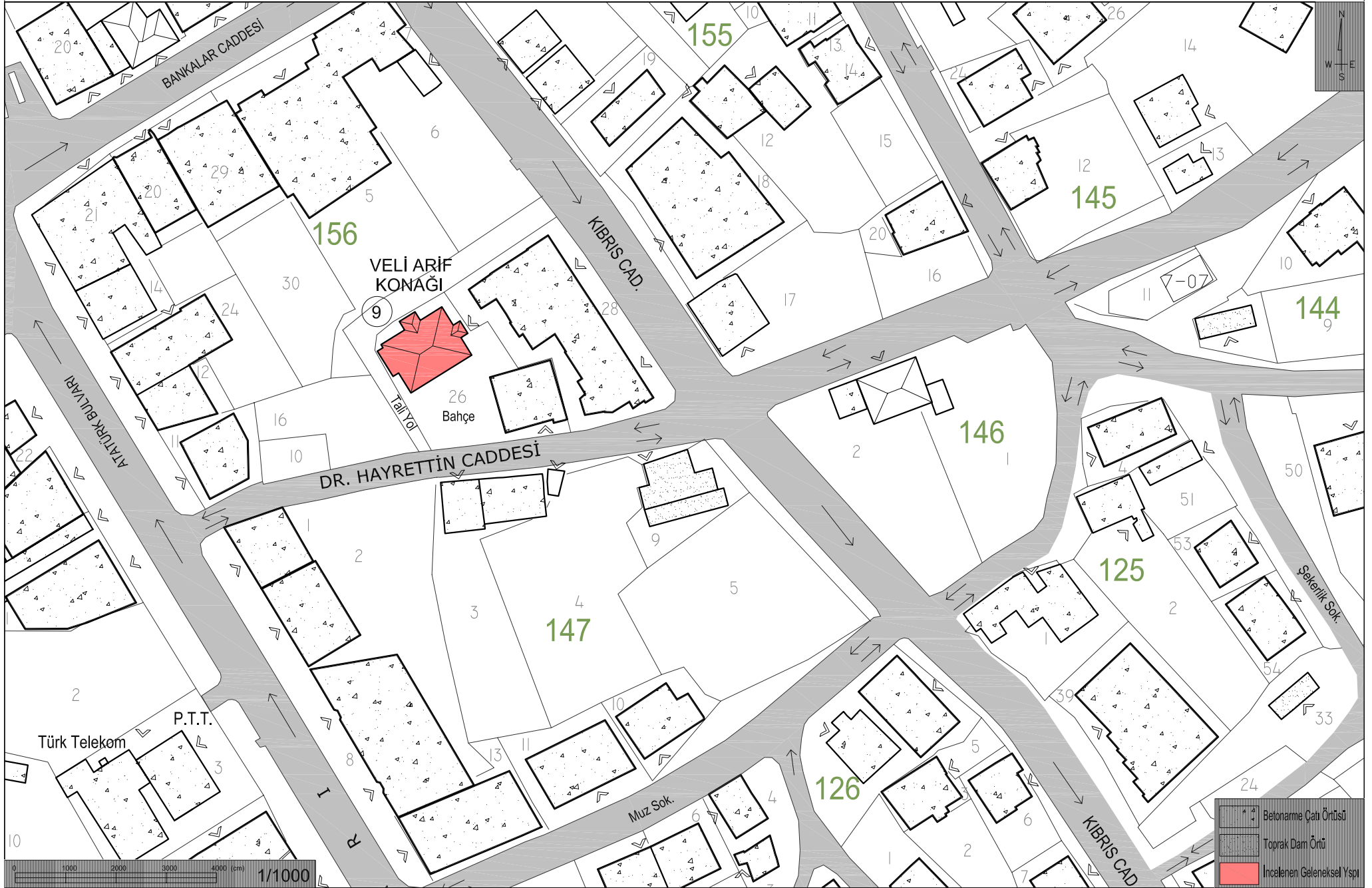
Resim 15.6. Kuzey Cephesi

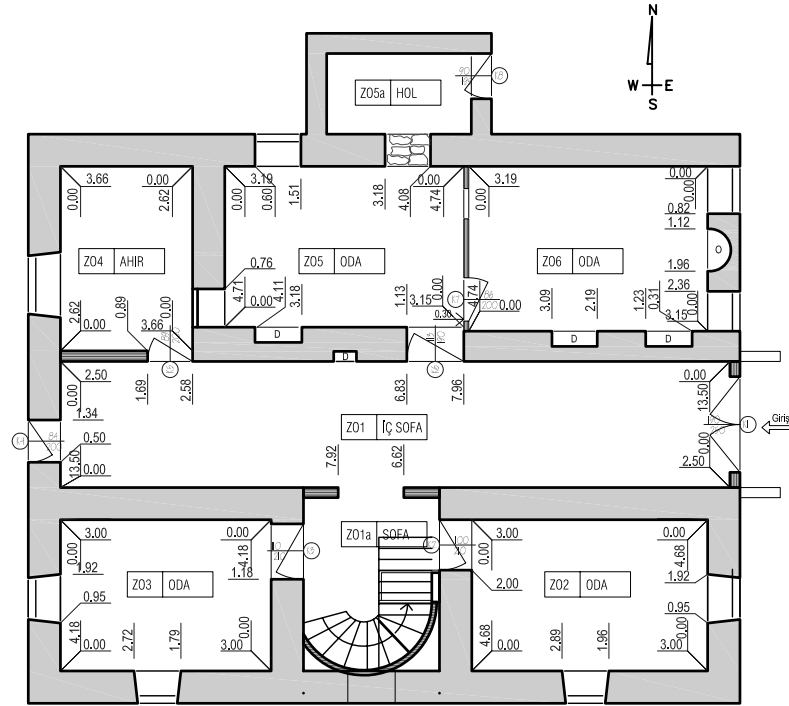
Resim 15.7. Doğu Cephe Ana Girişi

Resim 15.8. Oda içi Ocak

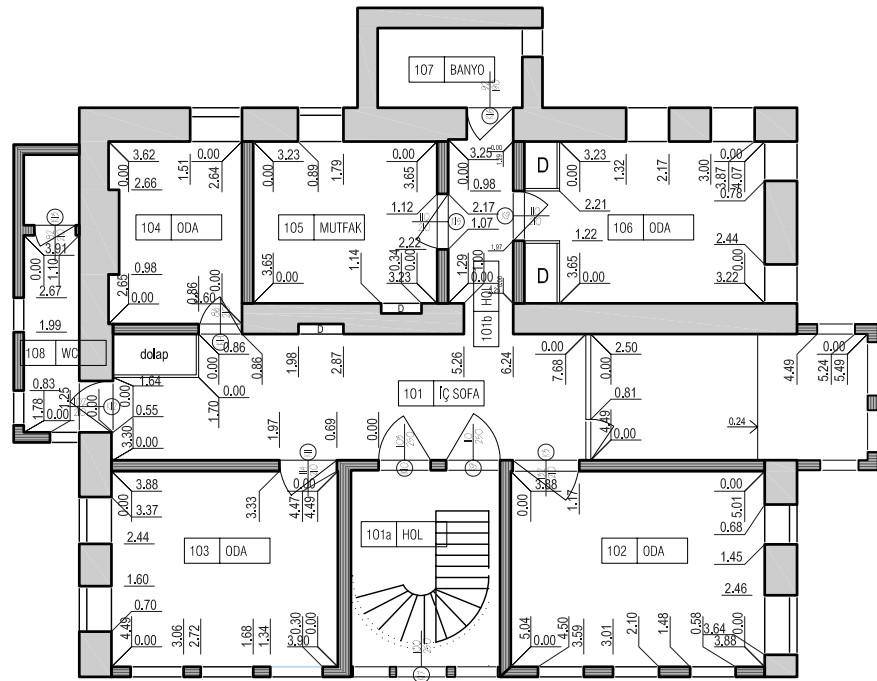

ZEMİN KAT PLANI

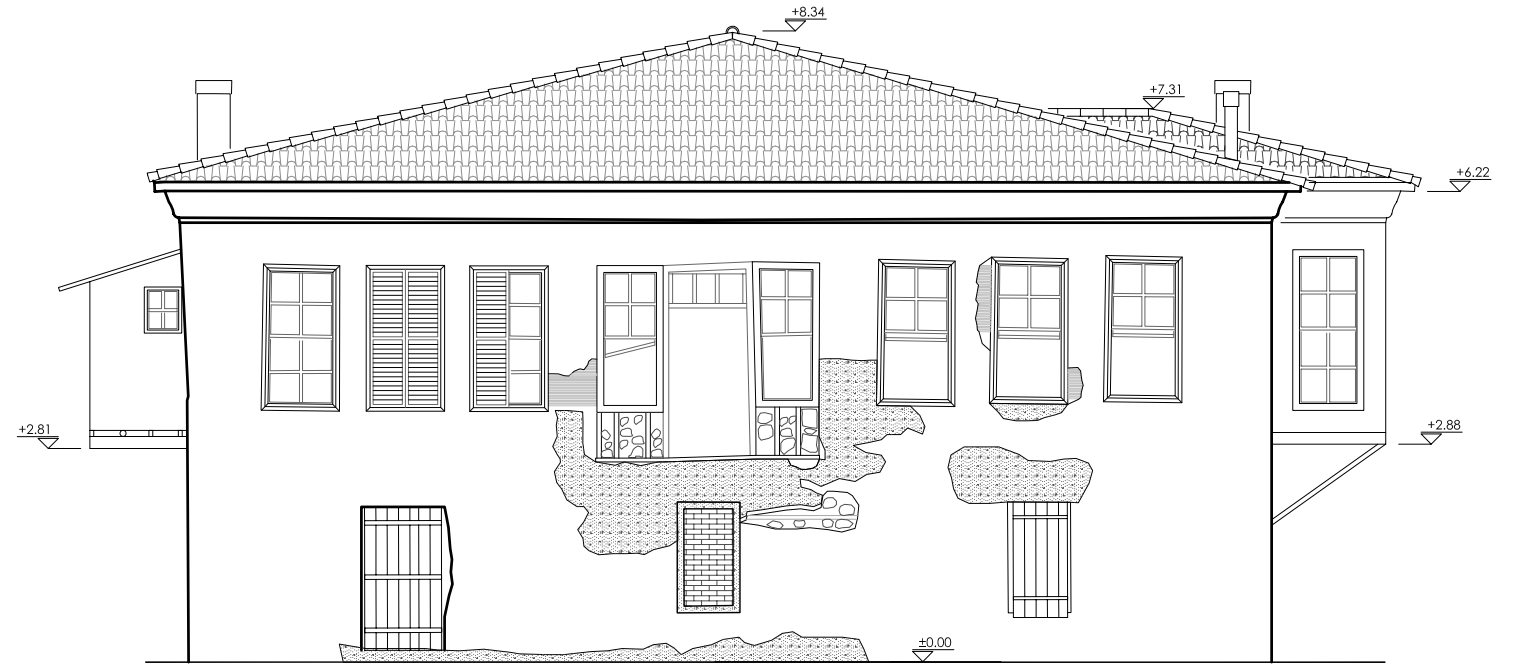
1/150

1. KAT PLANI

1/150

GÜNEY CEPHESİ

1/100

DOĞU CEPHESİ

1/100

- Yığma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Dolap
- Ocak
- Sıva Dökülmesi
- Çimento Esaslı Sıva
- Çiçeklenme

0 150 300 450 600 (cm) 1/150

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

EK 16. Kısakahyaoglu Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 16.1. Doğu Cephesi

Resim 16.2. Kuzeydoğu Görünüşü

Resim 16.3. Doğu Cephesi Ana Giriş Kapısı

Resim 16.4. Ana Giriş Kapısı Tokmağı

Kısakahyaoğlu Konağı Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 16.5. Güney Cephesi

Resim 16.6. Kuzey Cephesi

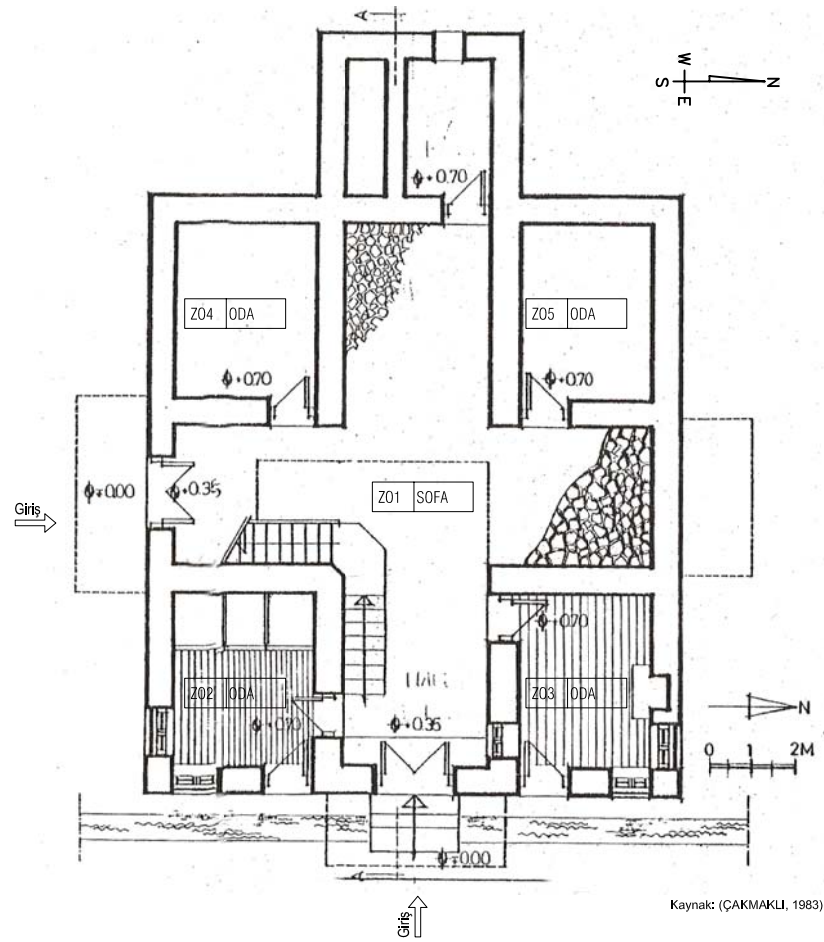
Resim 16.7. Güney Cepheden Giriş Kapısı

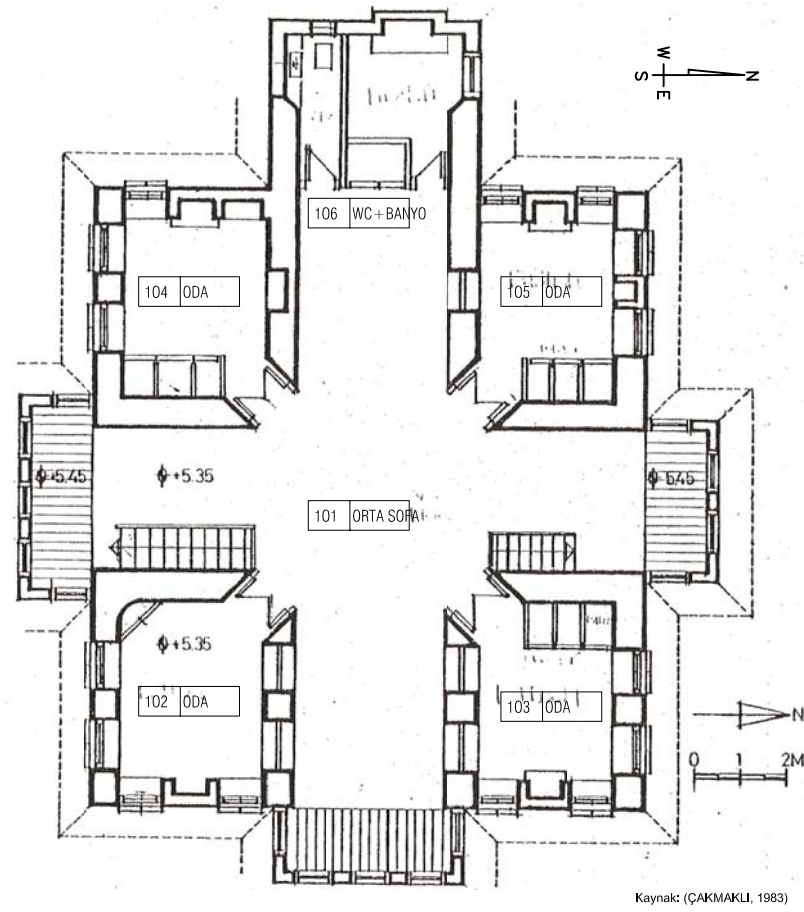
Resim 16.8. Güneydoğu Görünüşü

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

- Yığılma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Muhdes Betonarme Ek
- Çimento Esaslı Sıva
- Dolap
- Ocak
- Sıva Dökülmesi
- Çiçeklenme

GÜNEY CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

EK 17. Hüseyin Özaltun Evi Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 17.1. Güney Cephesi

Resim 17.2. Güneybatı Görünüşü

Resim 17.3. Güney Bölümdeki Avlu

Resim 17.4. Doğu Cephesi

Hüseyin Özaltun Evi Fotoğrafları, Plan ve Cephe Çizimleri

Resim 17.5. Batı Cephesi

Resim 17.6. Kuzey Cephesi

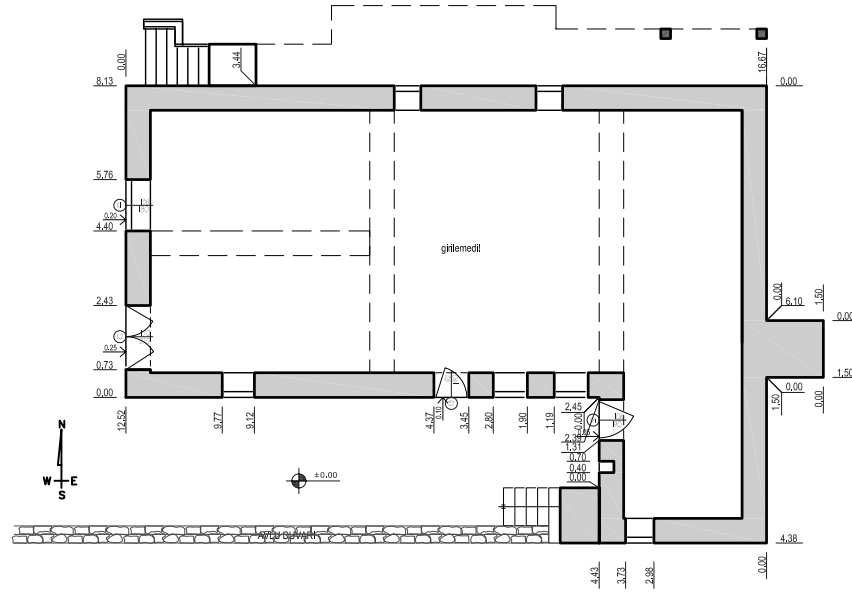
Resim 17.7. Oda İçi Musandır

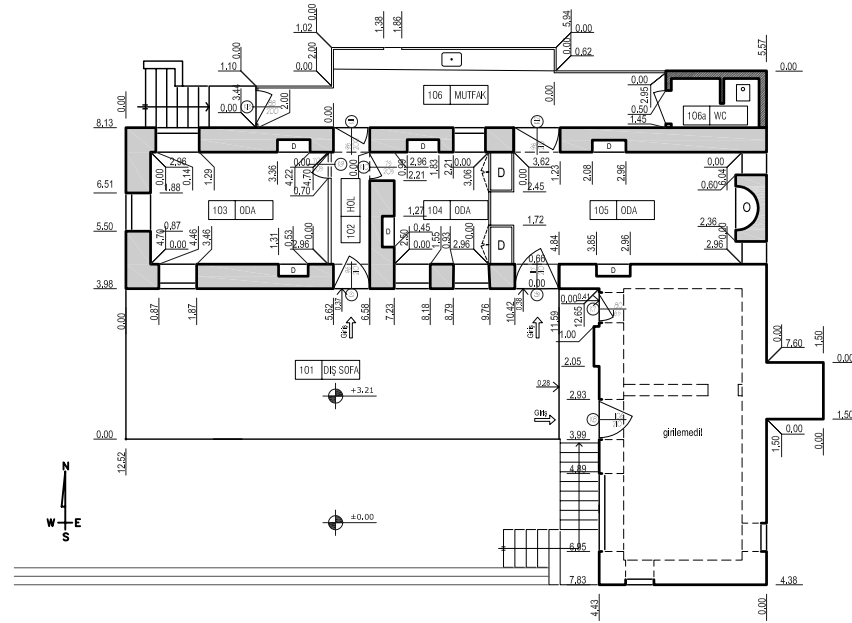
Resim 17.8. 106 Nolu Mutfak Mahali

ZEMİN KAT PLANI

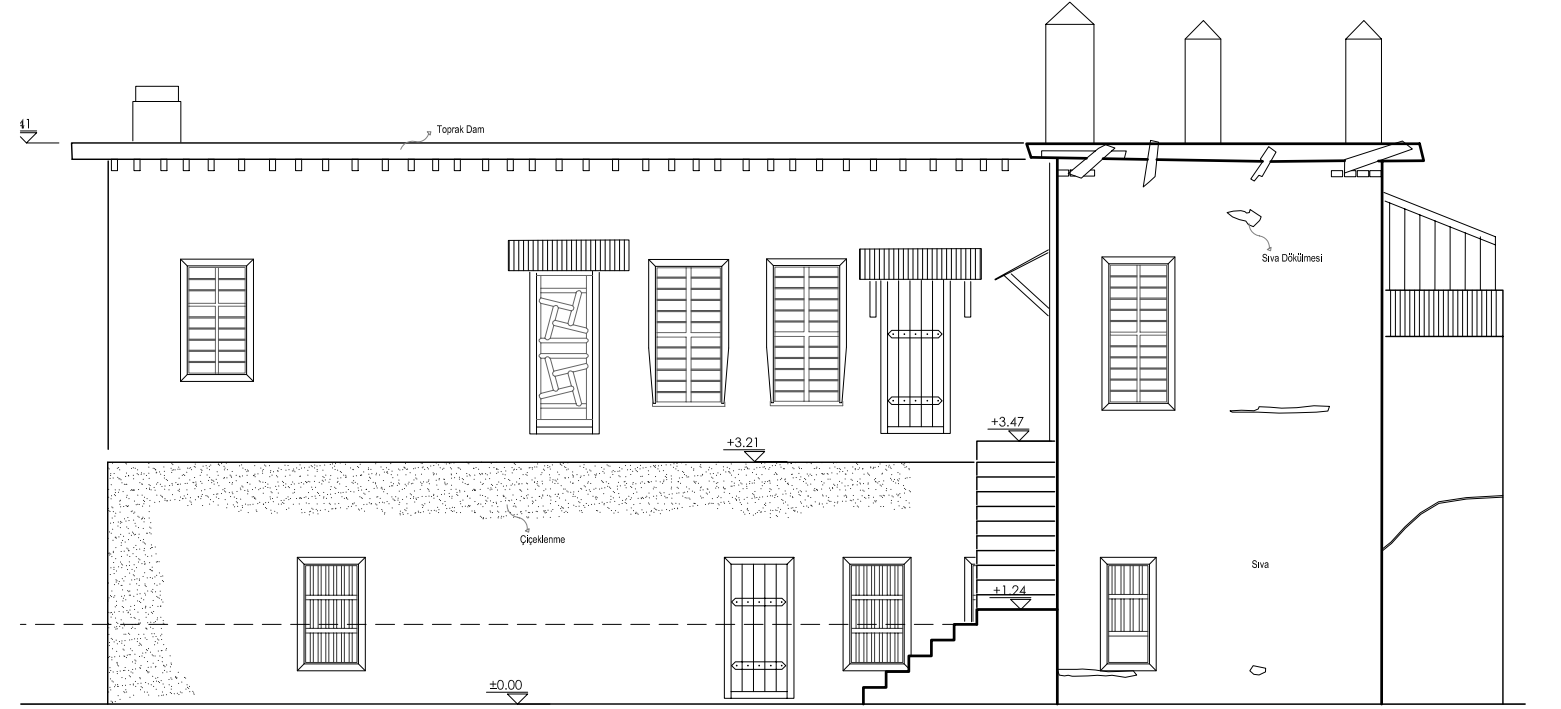
1. KAT PLANI

- Yığıma Taş Duvar
- Muhdes Betonarme Ek
- Çimento Esaslı Sıva
- Kireç Sıva
- D Dolap
- O Ocak
- Çiçeklenme

0 100 200 300 400 (cm) 1/200

GÜNEY CEPHESİ

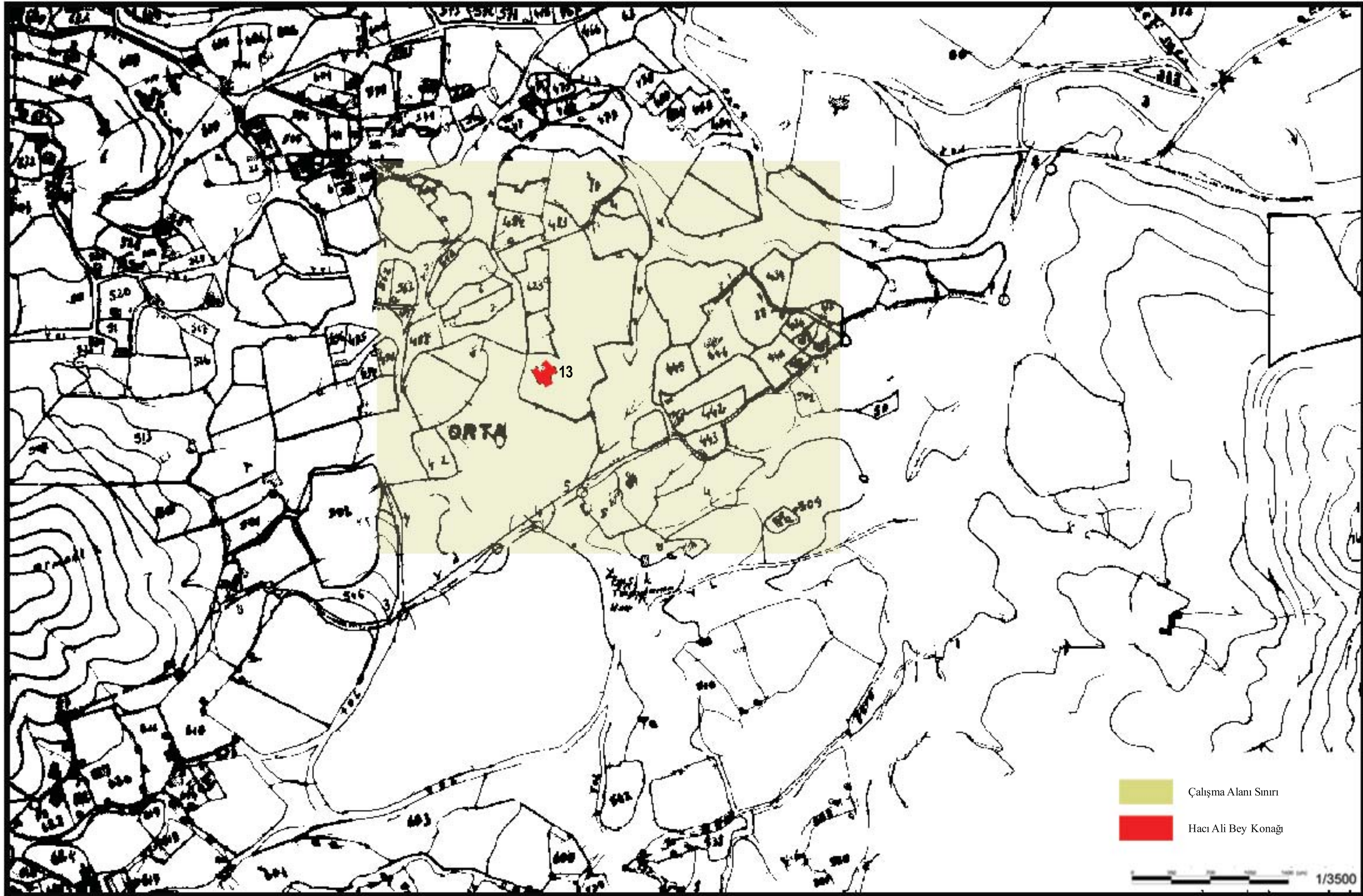

BATI CEPHESİ

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

	ZEMİN KAT	1. KAT	2. KAT	CEPHE	CEPHE
HAKKI EFENDİ KONAĞI					
NAZİFOĞLU KONAĞI					
KARAMANOĞLU KONAĞI (GÖKTAŞ OTELİ)					
MÜFTÜ ALİ EFENDİ EVİ					
ŞEVKET ERDEM KONAĞI					
ŞAVKI EFENDİ KONAĞI					
HACI MOLLA EVİ					
ESKİ HÜKÜMET KONAĞI					
VELİ ARİF KONAĞI					
KISAKAHYAOĞLU KONAĞI					
HÜSEYİN ÖZALTUN EVİ					
HACI ALİ BEY KONAĞI					
					0 5 10 15 20 (m)

EK 20. Hacı Ali Bey Konağı Fotoğrafları

Resim 20.1. Güney Cephesi (Şubat 2004)

Resim 20.2. Güneydoğu Cephesi (Şubat 2004)

Hacı Ali Bey Konağı Fotoğrafları**Resim 20.3. Doğu Cephesi (Şubat 2004)****Resim 20.4. Kuzeydoğu Cephesi (Şubat 2004)**

Hacı Ali Bey Konağı Fotoğrafları

Resim 20.5. Kuzey Cephesi (Şubat 2004)

Resim 20.6. Kuzeybatı Cephesi (Şubat 2004)

Hacı Ali Bey Konağı Fotoğrafları

Resim 20.7. Güney Cephesi (Mayıs 2006)

Resim 20.8. Güneydoğu Cephesi (Mayıs 2006)

Hacı Ali Bey Konağı Fotoğrafları

Resim 20.9. Kuzeybatı Cephesi (Mayıs 2006)

Resim 20.10. Güneybatı Cephesi (Mayıs 2006)

Hacı Ali Bey Konağı Fotoğrafları

Resim 20.11. Güney Cephesi (Ocak 2007)

Resim 20.12. Güneydoğu Cephesi (Ocak 2007)

Hacı Ali Bey Konağı Fotoğrafları

Resim 20.13. Doğu Cephesi (Ocak 2007)

Resim 20.14. Kuzey Cephesi (Ocak 2007)

Hacı Ali Bey Konağı Fotoğrafları

Resim 20.15. Batı Cephesi (Ocak 2007)

Resim 20.16. Güneybatı Cephesi (Ocak 2007)

Hacı Ali Bey Konağı Fotoğrafları

Resim 20.17. Zemin Kattan 1. Kata Çıkış

Resim 20.18. 101 nolu Oda İçi

Resim 20.19. 102 Nolu Oda Döşemesi

Resim 20.20. Z03 ve 103 Nolu Oda

Hacı Ali Bey Konağı Fotoğrafları

Resim 20.21. 105 nolu Avlu Kısım

Resim 20.22. 104 nolu Oda Duvarı

Resim 20.23. 106 nolu Odadaki Hamamlık

Resim 20.24. 104 Nolu Oda İçi Dolabı

Hacı Ali Bey Konağı Fotoğrafları

Resim 20.25. Ara Kattan Köşk Katına Çıkan Merdiven (A01a)

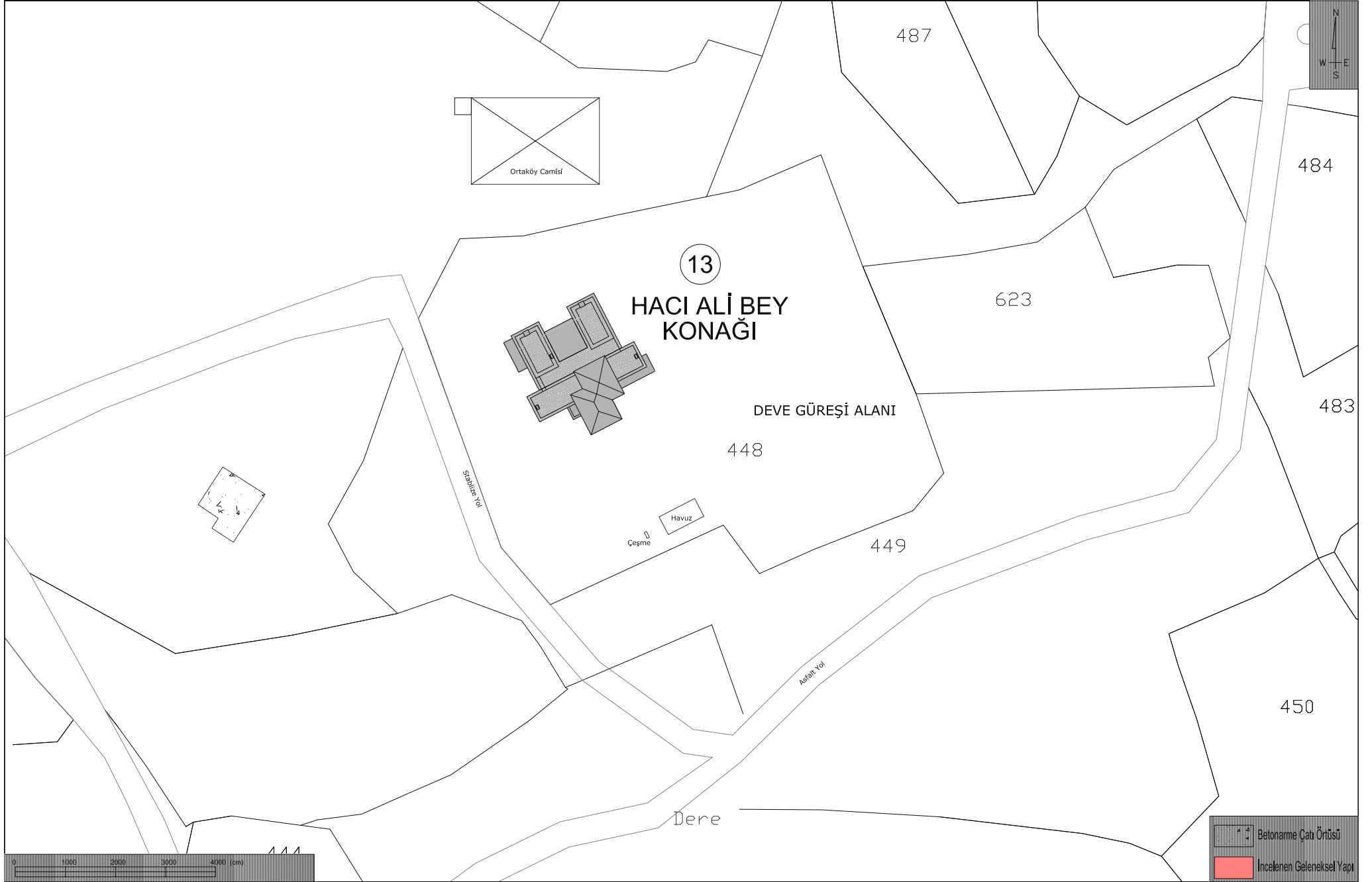
Resim 20.26. Ara Kat (A02)

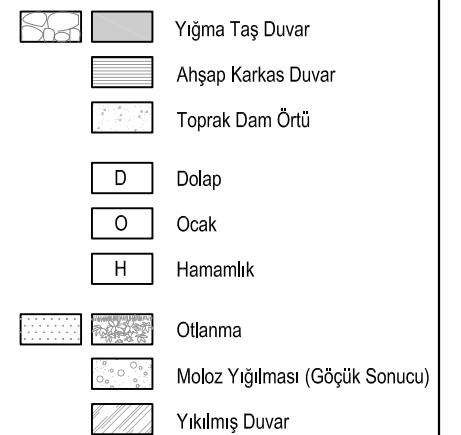

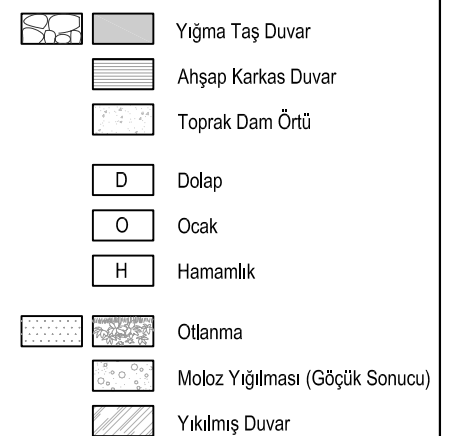
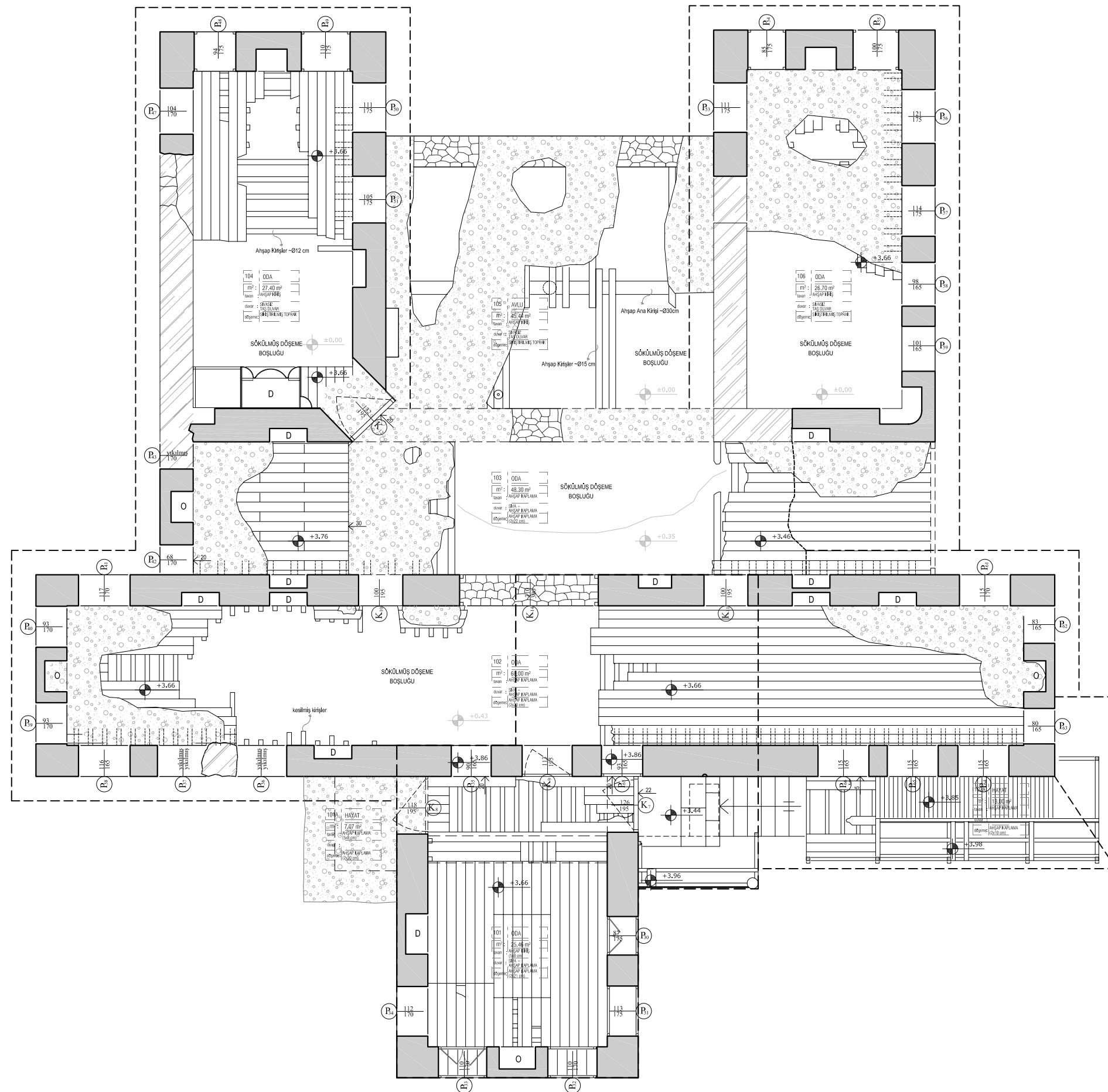
Resim 20.27. Köşk Katında Odalara Giriş

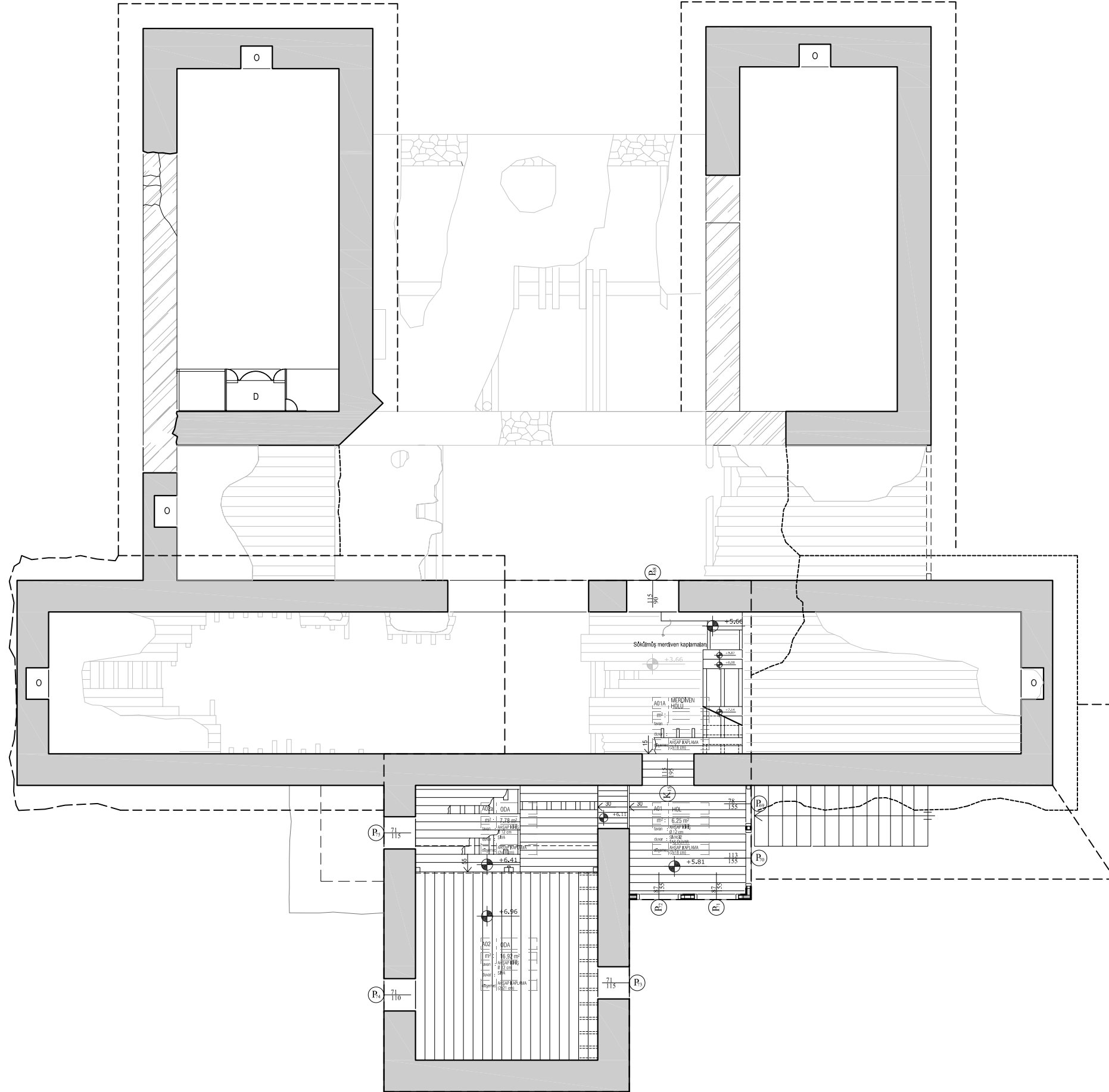

Resim 20.28. 203 Nolu Oda İçi Sekisi

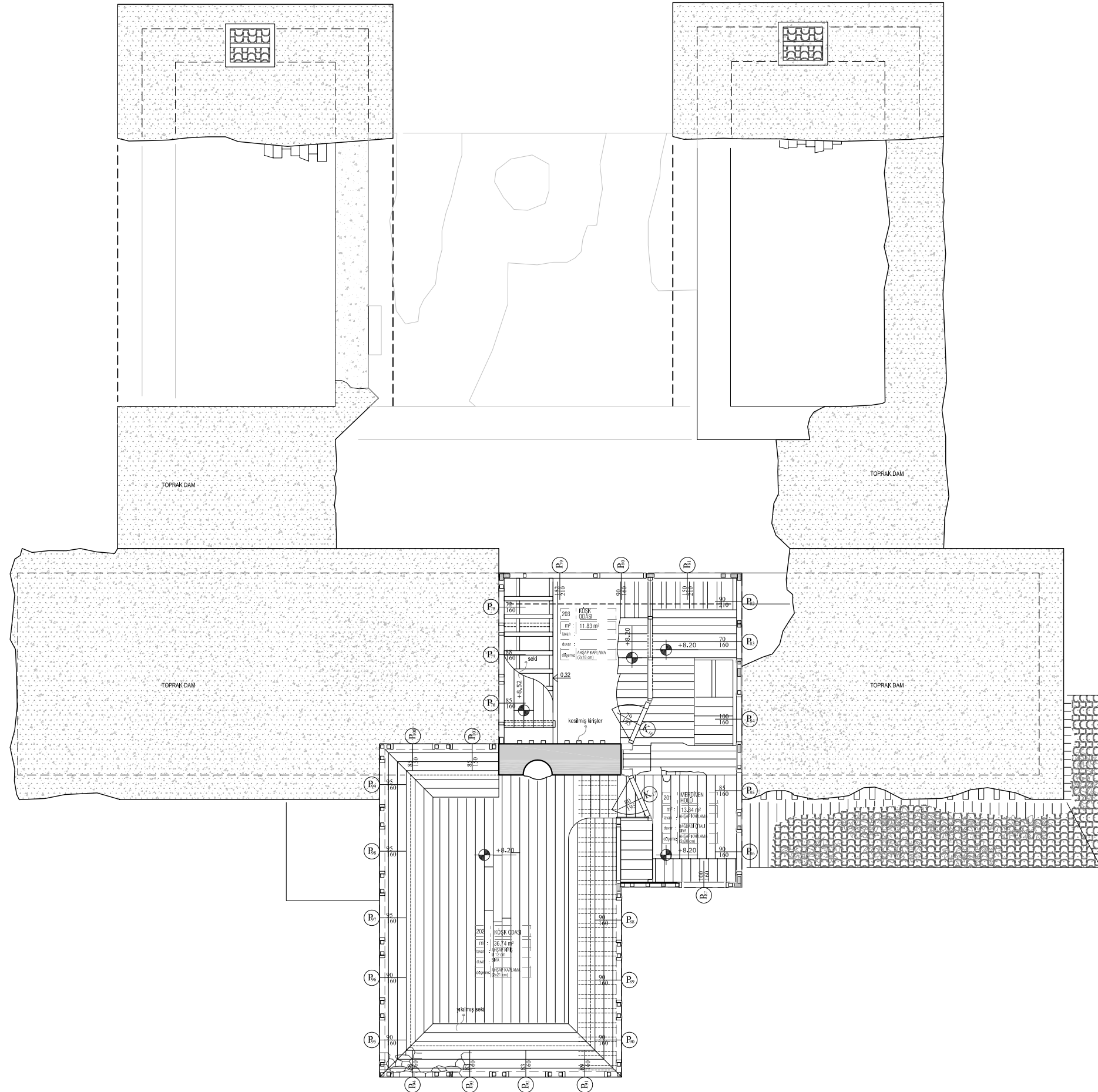

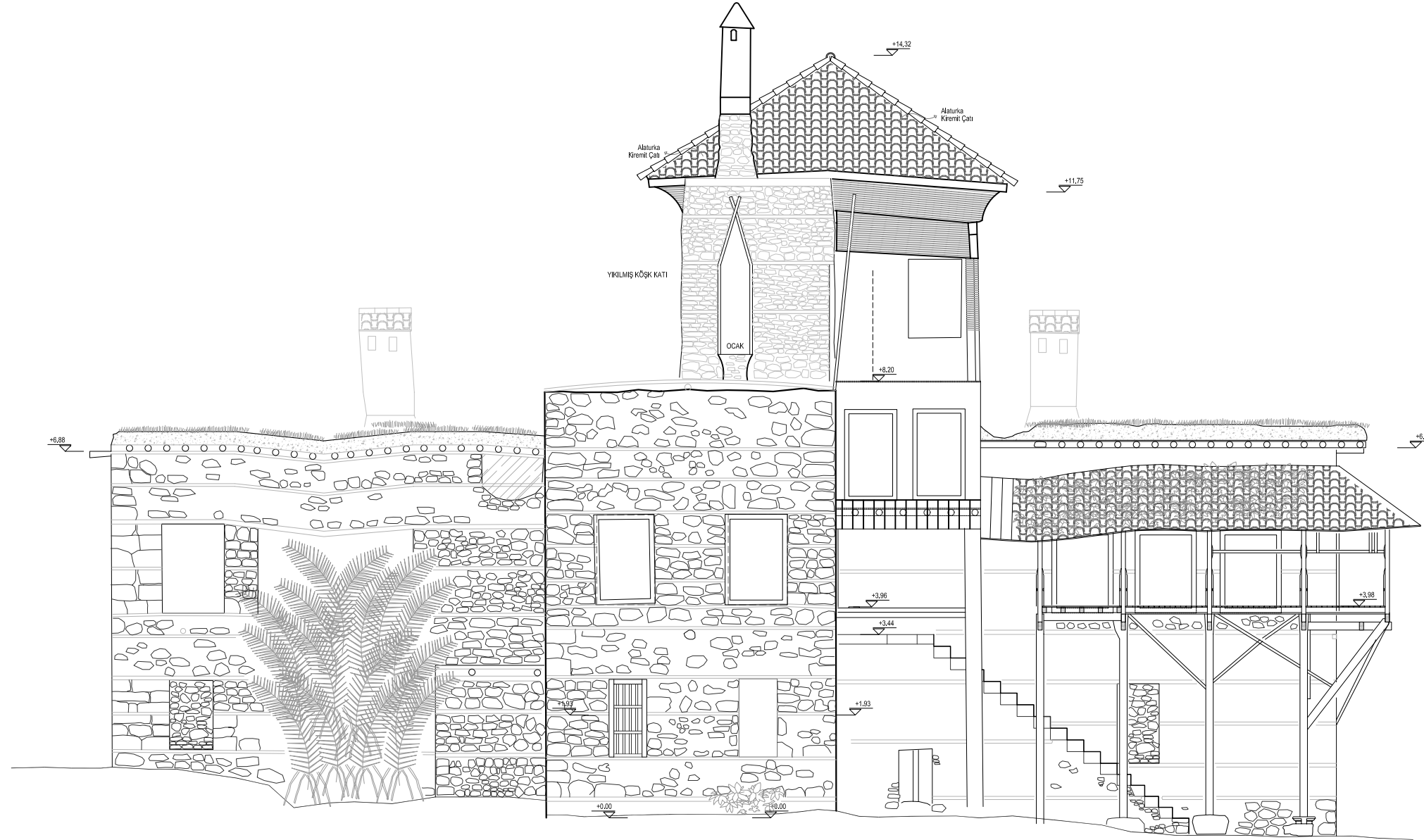

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

- Yığılma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Toprak Dam Örtü
- Dolap
- Ocak
- Hamamlık
- Otlama
- Moloz Yığılması (Göçük Sonucu)
- Yıkılmış Duvar

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

	Yığma Taş Duvar
	Ahşap Karkas Duvar
	Toprak Dam Örtü
	Dolap
	Ocak
	Hamamlık
	Otlama
	Moloz Yığılması (Göçük Sonucu)
	Yıkılmış Duvar

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

	Yığma Taş Duvar
	Ahşap Karkas Duvar
	Toprak Dam Örtü
	Dolap
	Ocak
	Hamamlık
	Otlama
	Moloz Yığılması (Göçük Sonucu)
	Yıkılmış Duvar

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

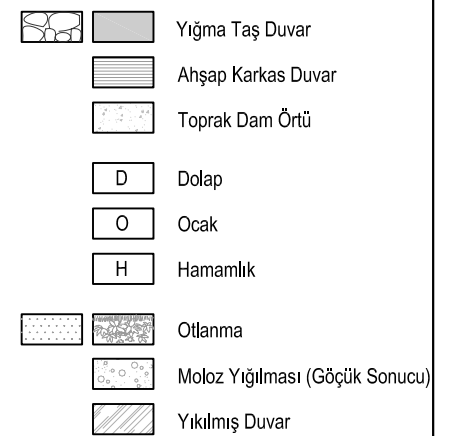

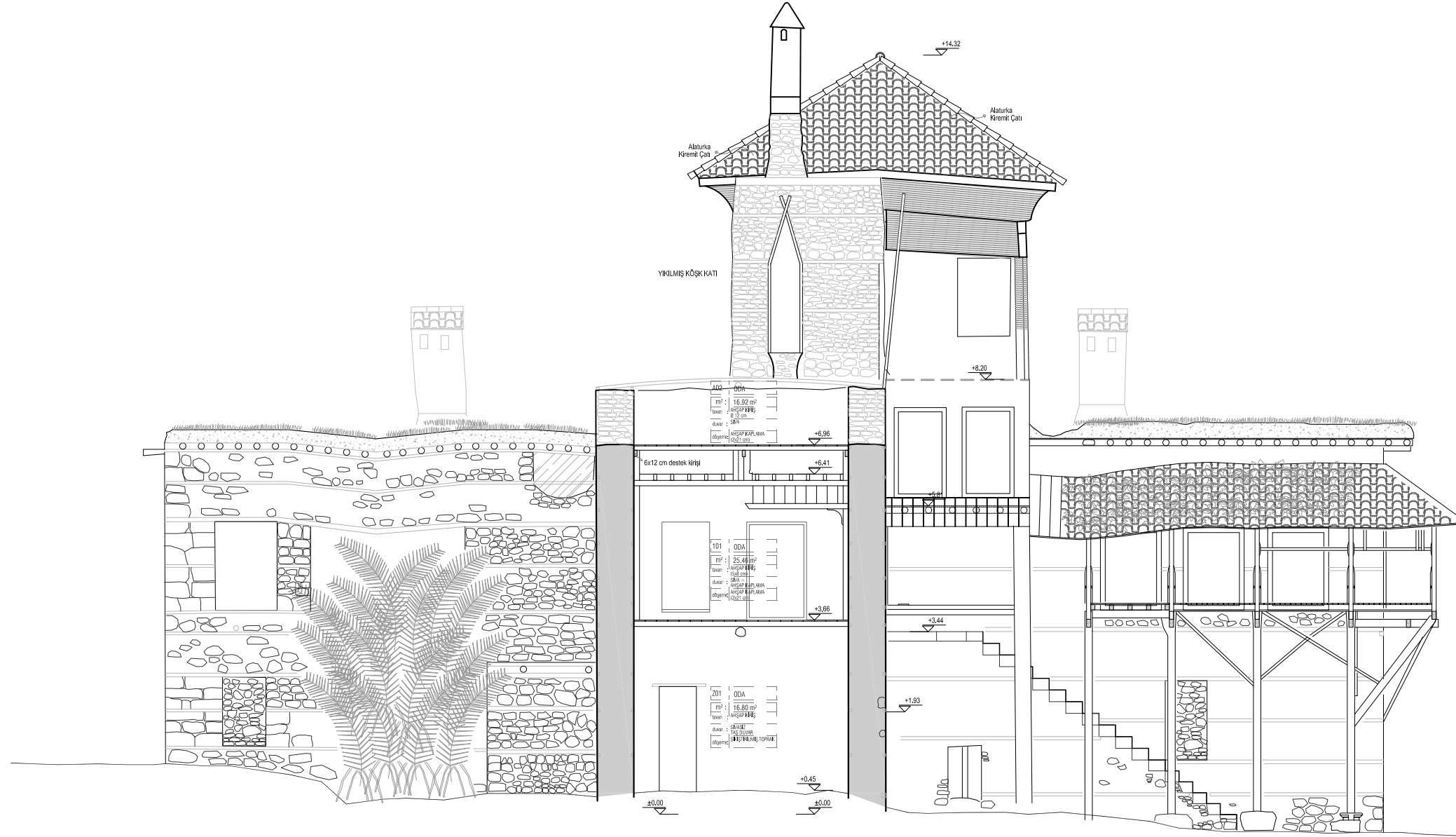
	Yığma Taş Duvar
	Ahşap Karkas Duvar
	Toprak Dam Örtü
	Dolap
	Ocak
	Hamamlık
	Otlanma
	Moloz Yığılması (Göçük Sonucu)
	Yıkılmış Duvar

		Yığma Taş Duvar
		Ahşap Karkas Duvar
		Toprak Dam Örtü
		Dolap
		Ocak
		Hamamlık
		Otlama
		Moloz Yığılması (Göçük Sonucu)
		Yıkılmış Duvar

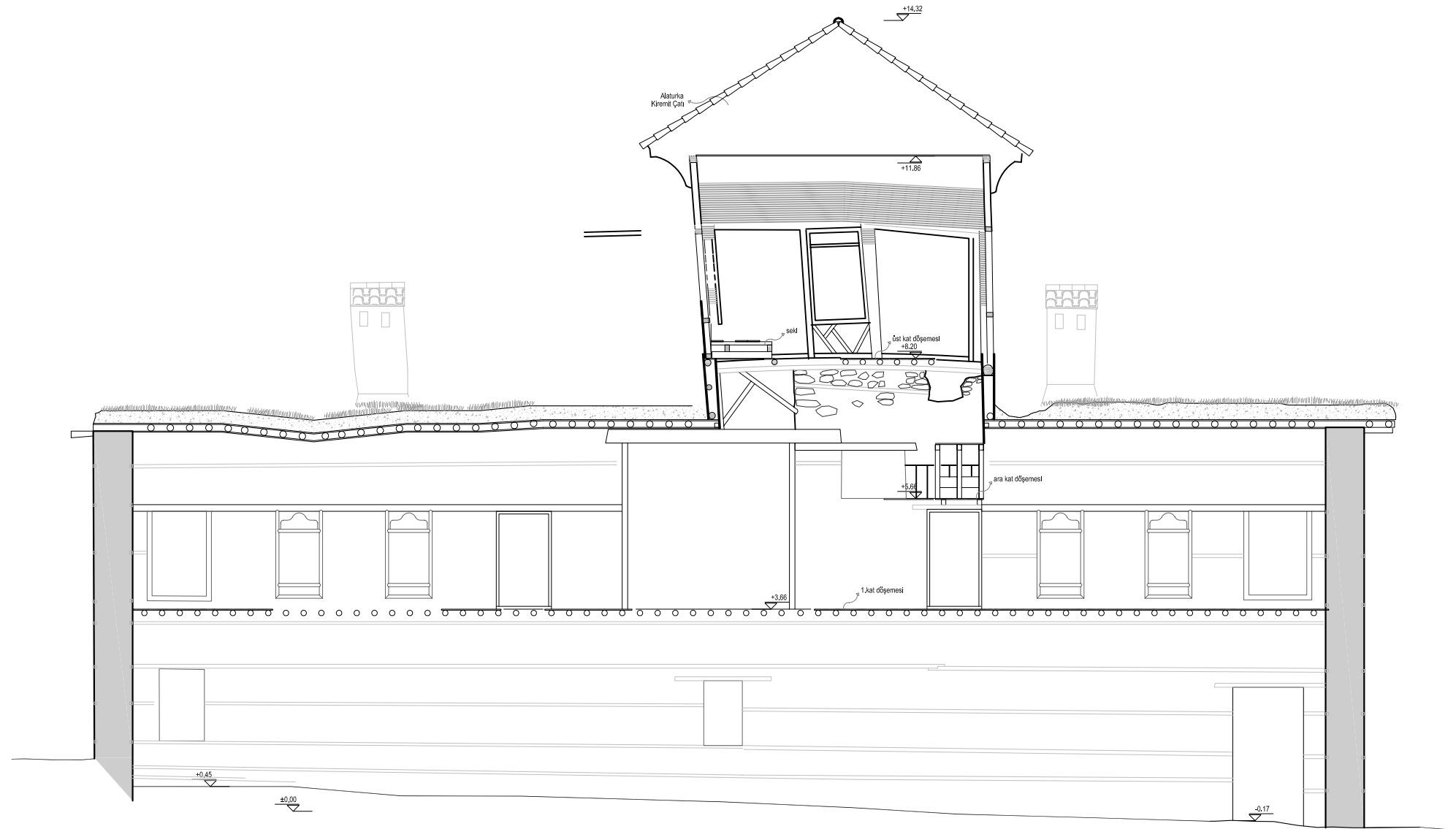
0 100 200 300 400 (cm) 1/100

- Yığma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Toprak Dam Örtü
- Dolap
- Ocak
- Hamamlık
- Otlama
- Moloz Yığılması (Göçük Sonucu)
- Yıkılmış Duvar

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

	Yığma Taş Duvar
	Ahşap Karkas Duvar
	Toprak Dam Örtü
	Dolap
	Ocak
	Hamamlık
	Otlanma
	Moloz Yığılması (Göçük Sonucu)
	Yıkılmış Duvar

EK 22. Hacı Ali Bey Konağı, Restitüsyon Önerisi (11 Pafta)

Resim 22.1. Konağın Batıdan Görünüşü (Çakmaklı, 1983)

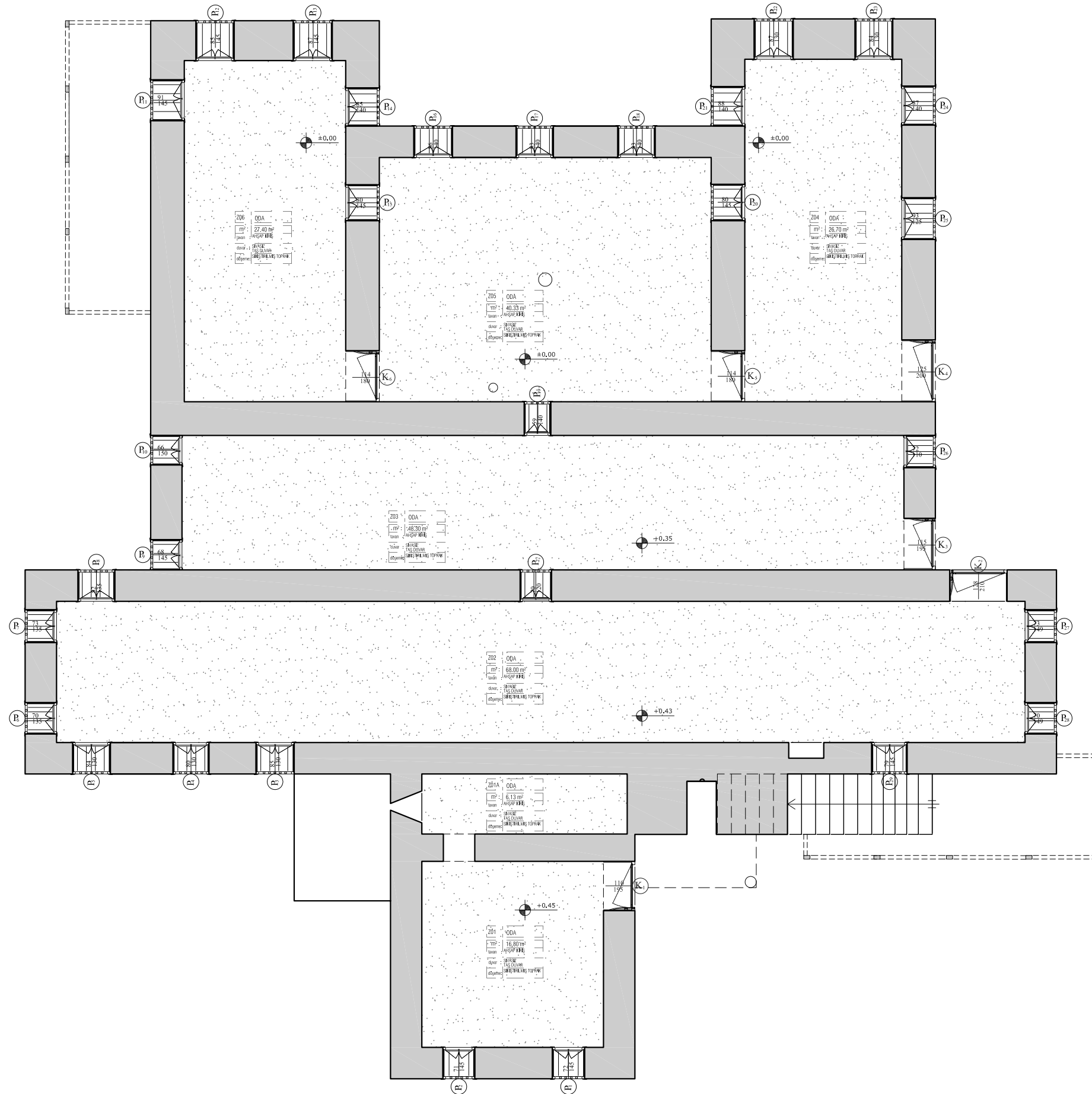
Resim 22.2. 106 nolu Odanın Batı Duvarı ve Girişi

Hacı Ali Bey Konağı, Restitüsyon Önerisi

Resim 22.3. 102 nolu odanın yıkılmış toprak damı ve K14 nolu kapı

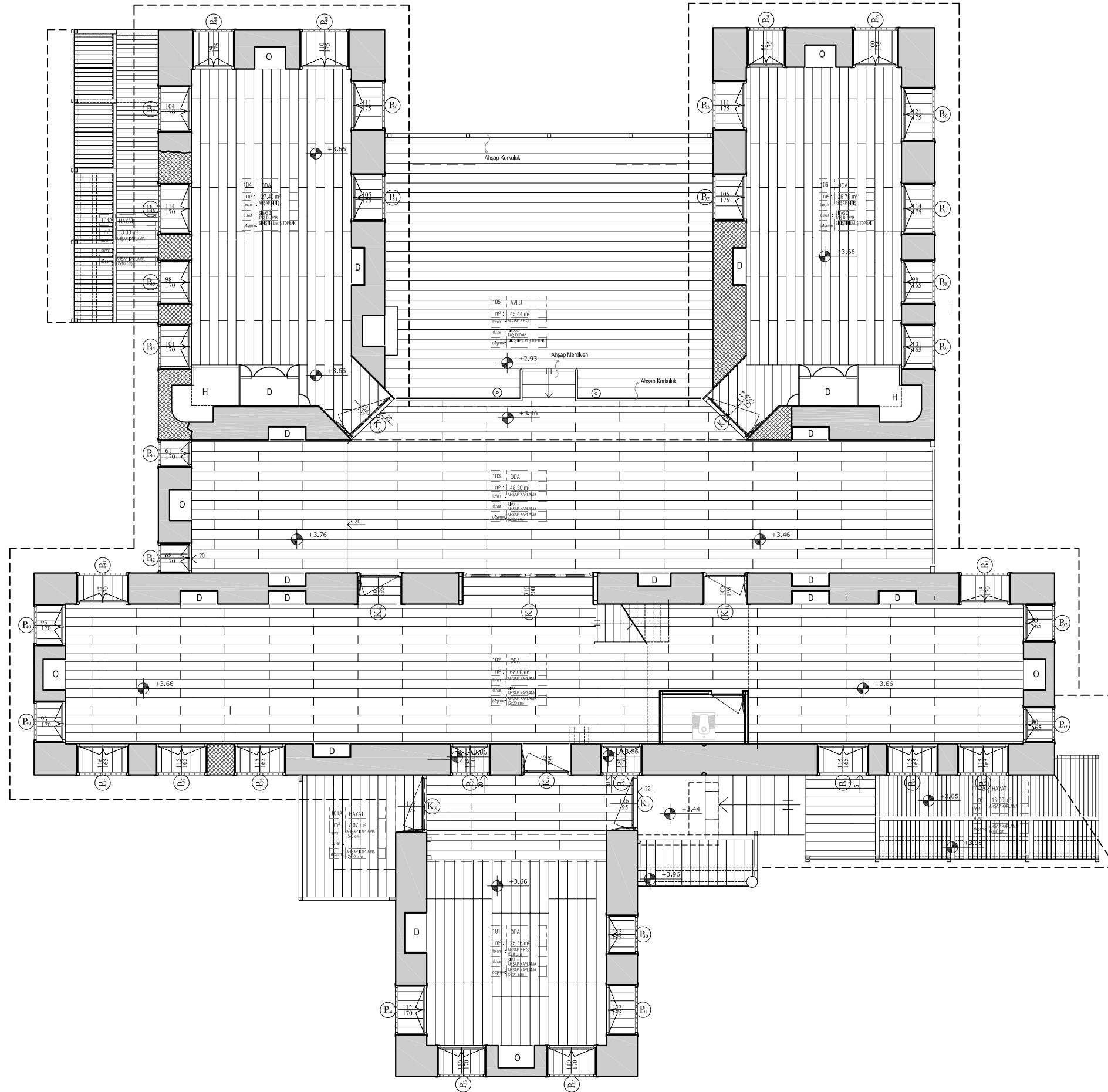

Resim 22.4. Ara Katta Yer Alan Merdiven Görünüşü

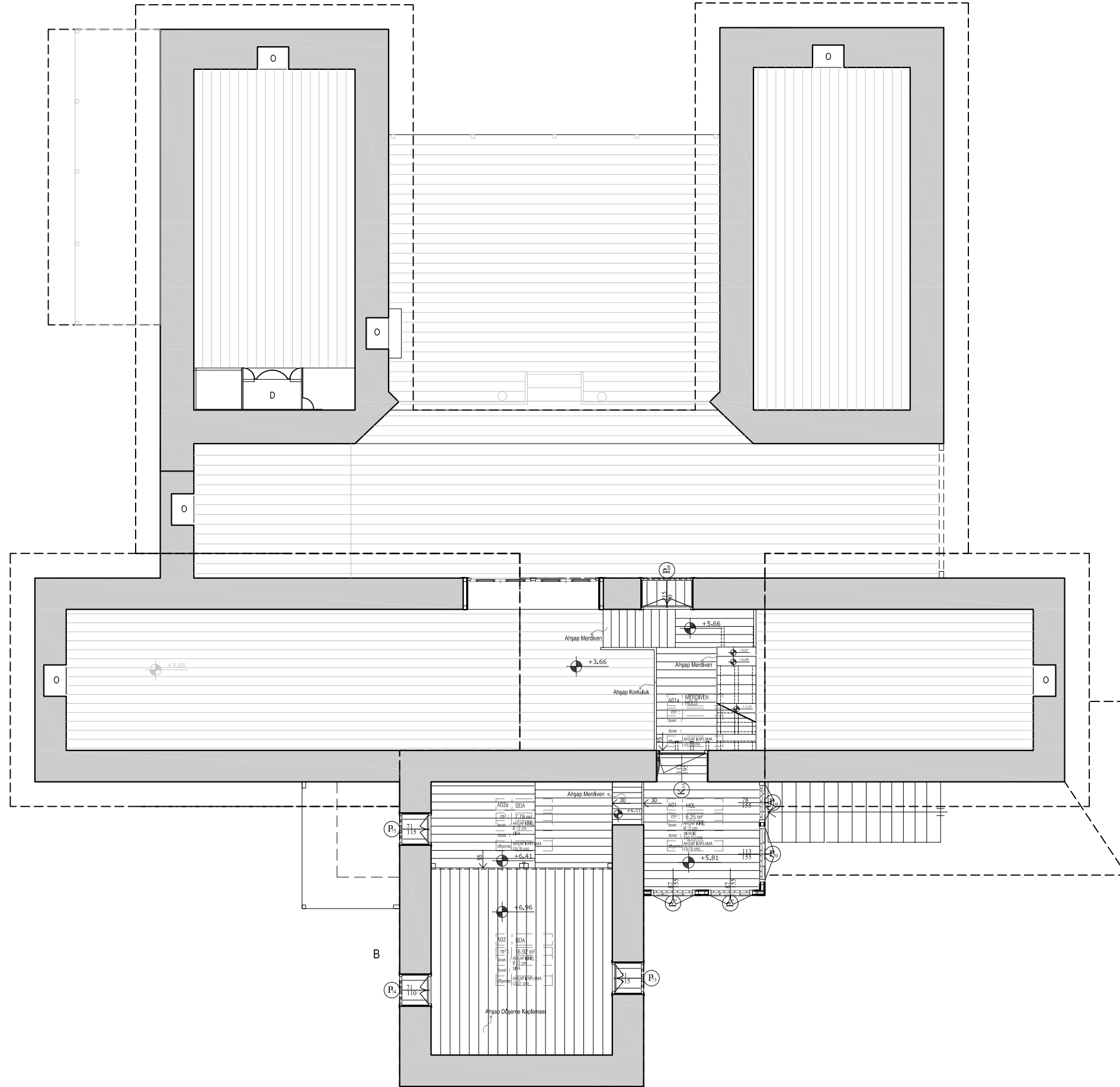

- Yığma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Toprak Dam Örtü
- Tamamlanan Duvarlar
- Sıkıştırılmış Toprak
- Alaturka Kiremit Kaplama
- Dolap
- Ocak
- Hamamlık

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

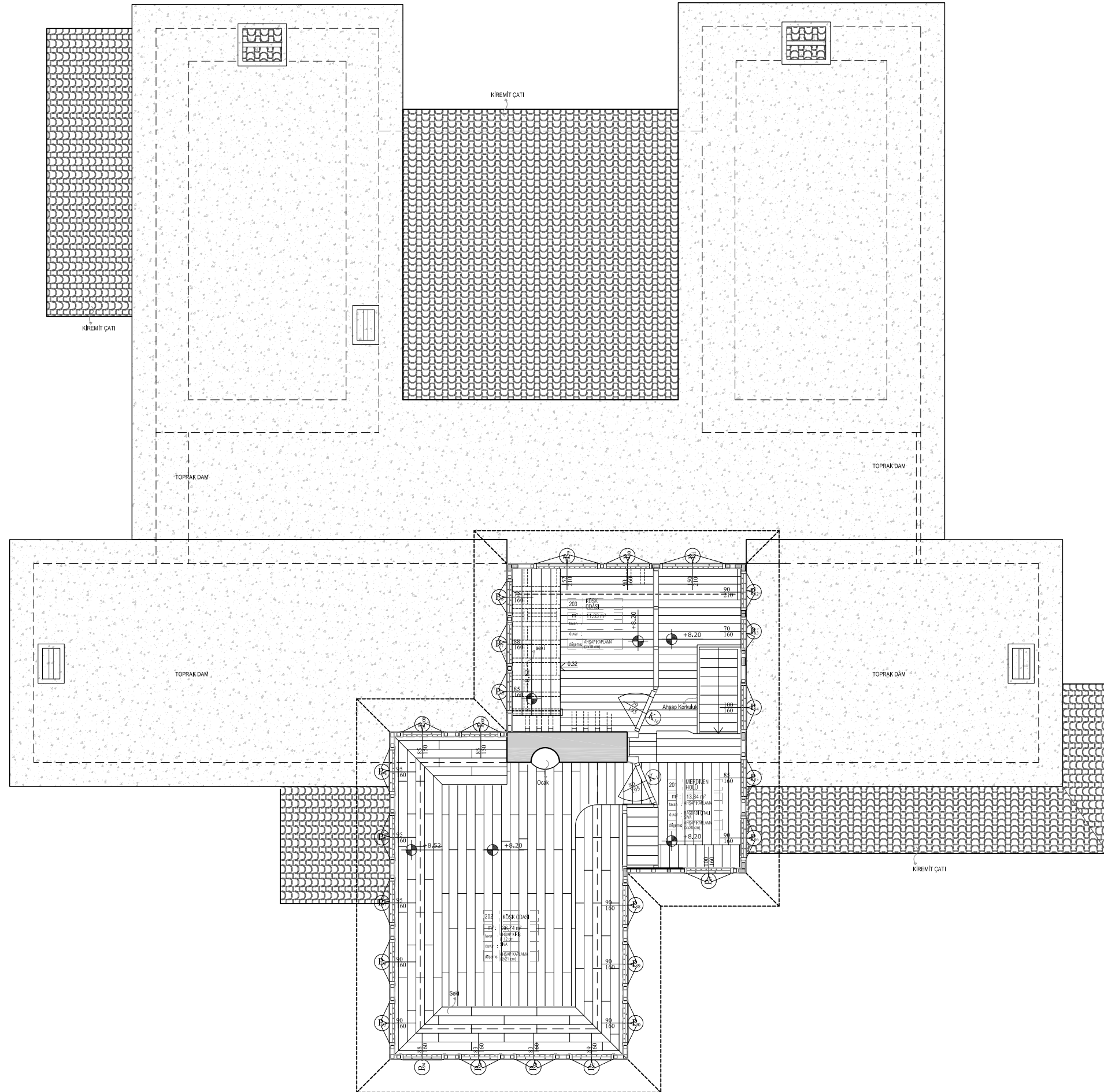

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

- Yığma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Toprak Dam Örtü
- Tamamlanan Duvarlar
- Sıkıştırılmış Toprak
- Alaturka Kiremit Kaplama
- Dolap
- Ocak
- Hamamlık

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

- Yığıma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Toprak Dam Örtü
- Tamamlanan Duvarlar
- Sıkıştırılmış Toprak
- Alaturka Kiremit Kaplama
- Dolap
- Ocak
- Hamamlık

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

	Yığma Taş Duvar
	Aşşap Karkas Duvar
	Toprak Dam Örtü
	Tamamlanan Duvarlar
	Sıkıştırılmış Toprak
	Alaturka Kiremit Kaplama
	Dolap
	Ocak
	Hamamlık

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

	Yığma Taş Duvar
	Ağaç Karkas Duvar
	Toprak Dam Örtü
	Tamamlanan Duvarlar
	Sıkıştırılmış Toprak
	Alaturka Kiremit Kaplama
	Dolap
	Ocak
	Hamamlık

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

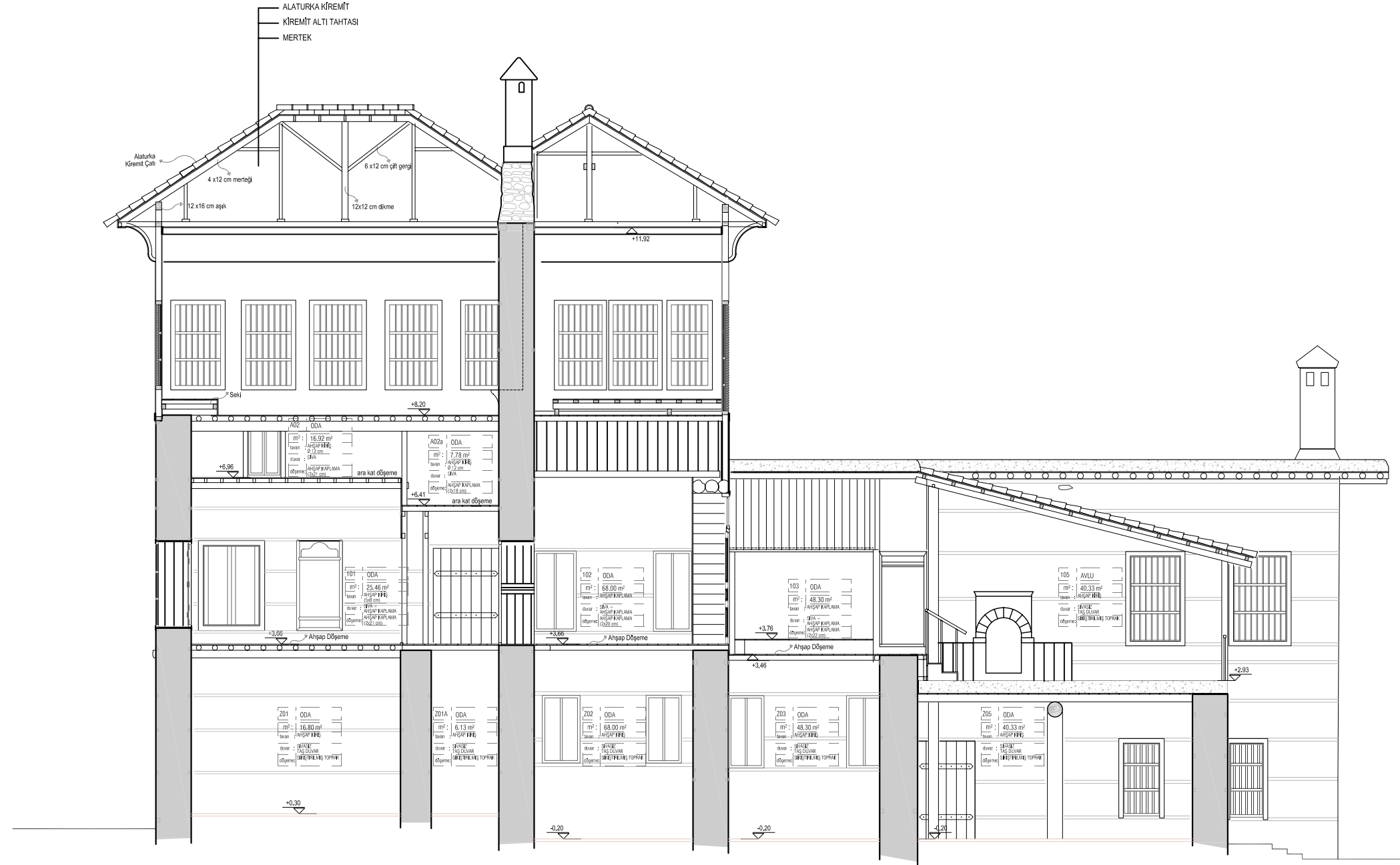

	Yığma Taş Duvar
	Ahşap Karkas Duvar
	Toprak Dam Örtü
	Tamamlanan Duvarlar
	Sıkıştırılmış Toprak
	Alaturka Kiremit Kaplama
	Dolap
	Ocak
	Hamamlık

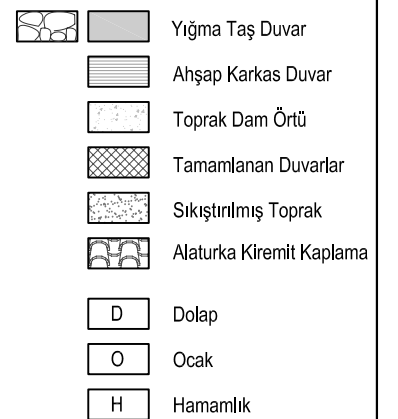
- Yığma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Toprak Dam Örtü
- Tamamlanan Duvarlar
- Sıkıştırılmış Toprak
- Alaturka Kiremit Kaplama
- Dolap
- Ocak
- Hamamlık

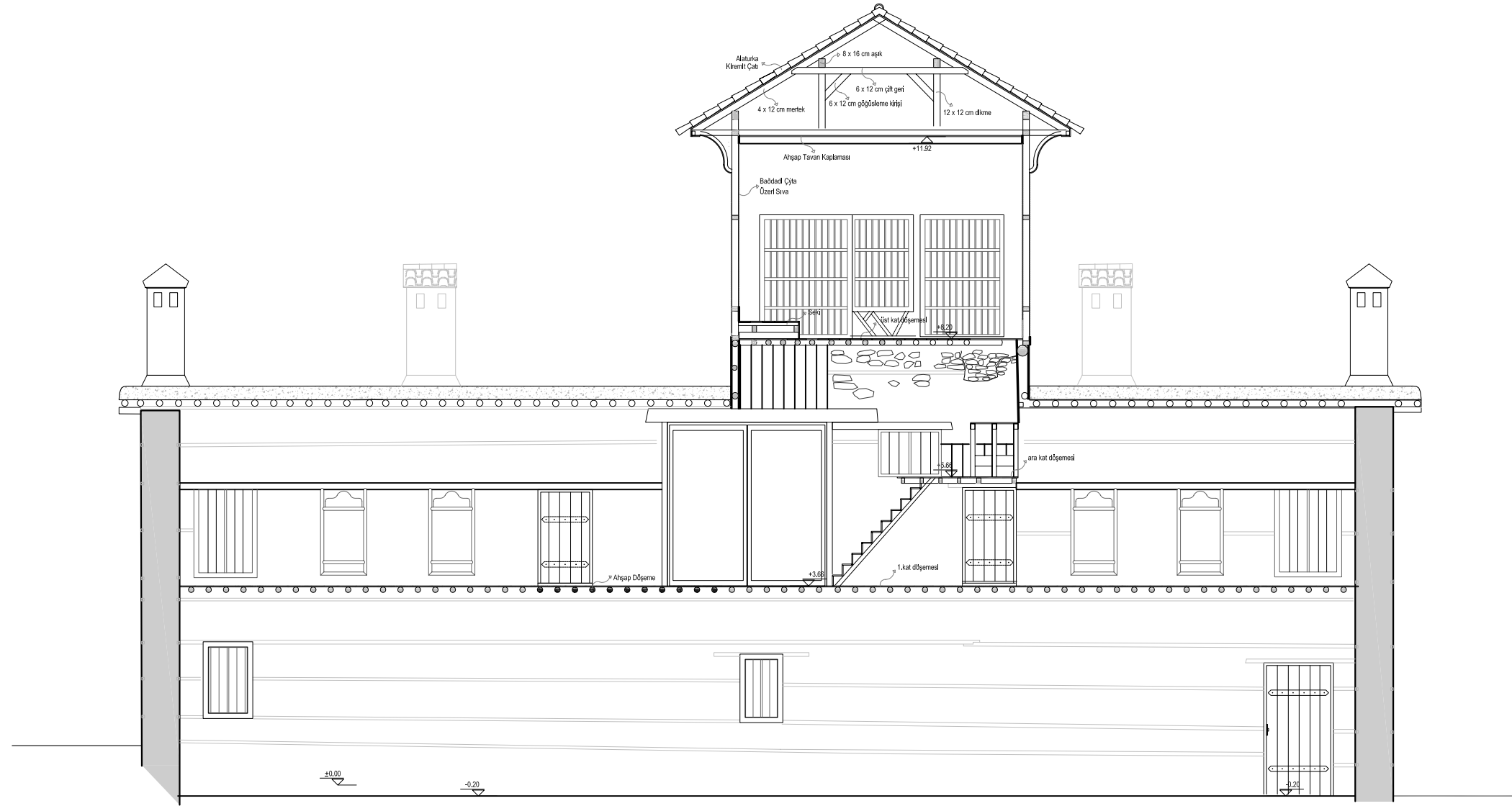
0 100 200 300 400 (cm) 1/100

- Yığılma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Toprak Dam Örtü
- Tamamlanan Duvarlar
- Sıkıştırılmış Toprak
- Alaturka Kiremit Kaplama
- Dolap
- Ocak
- Hamamlık

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

- Yığma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Toprak Dam Örtü
- Tamamlanan Duvarlar
- Sıkıştırılmış Toprak
- Alaturka Kiremit Kaplama
- D Dolap
- O Ocak
- H Hamamlık

EK 23. Hacı Ali Bey Konağı, Restorasyon Önerisi (11 Pafta)

Resim 23.1. Z06 nolu Odanın Batı Duvarı

Resim 23.2. 102a Hayat Bölümünü Taşıyan Taş Bloklar

Hacı Ali Bey Konağı, Restorasyon Önerisi

Resim 23.3. Köşk Katı Kuzey Bölümü, Ahşap-Taş Birleşimi

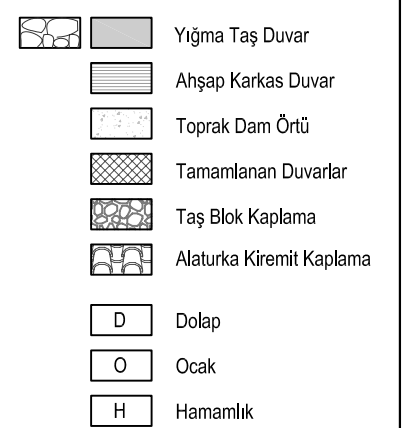
Resim 23.4. 102a Hayat Bölümünü Taşıyan Taş Bloklar

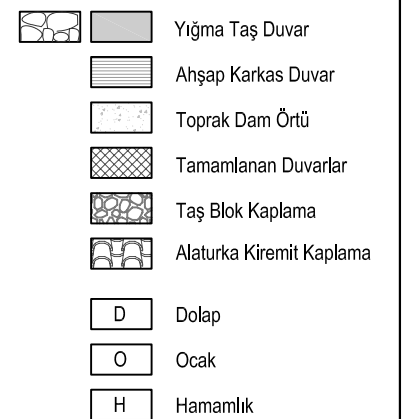
Hacı Ali Bey Konağı, Restorasyon Önerisi

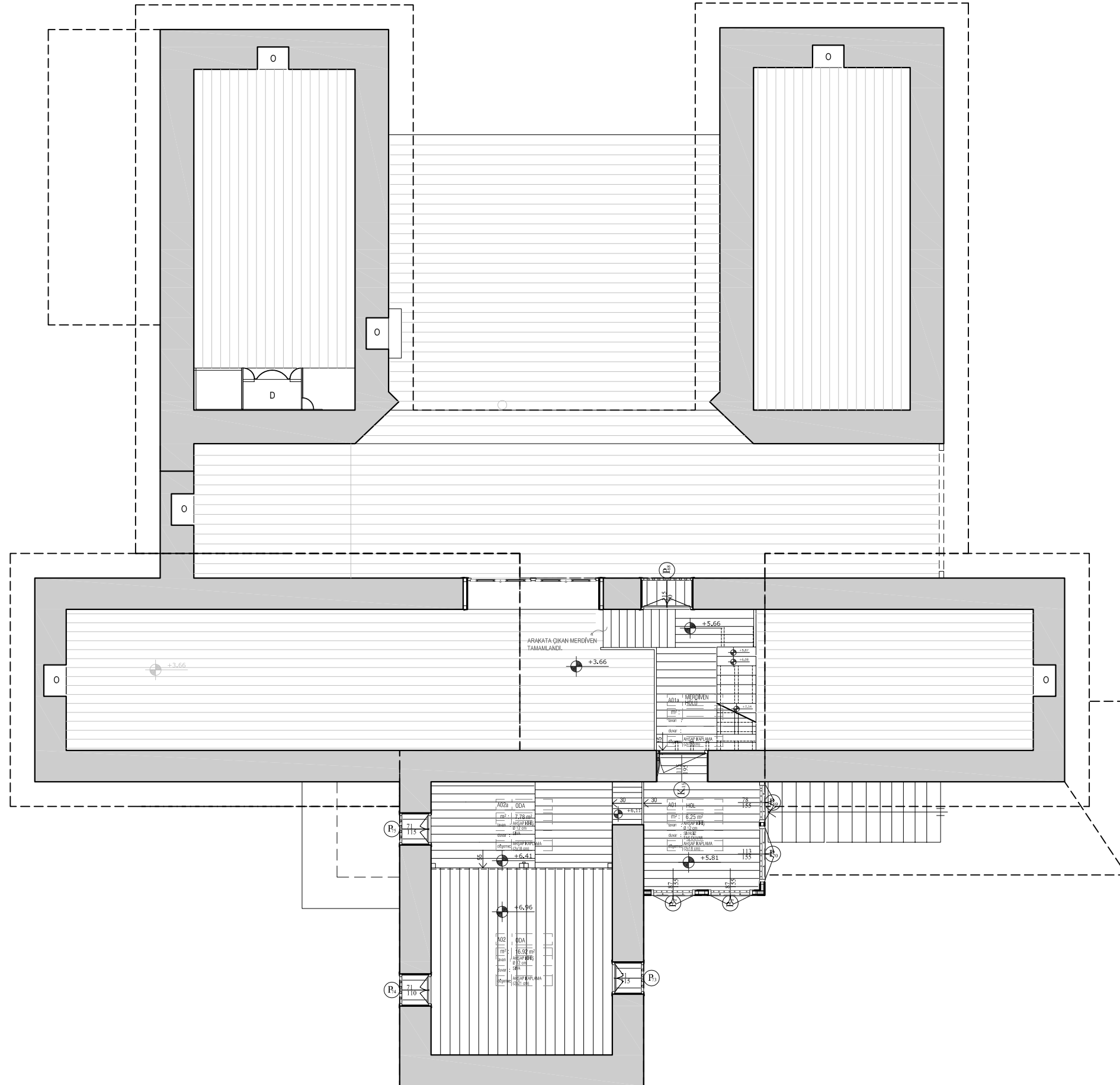
Resim 23.5. Tokmaklı (Kösüklü) Kapı Sistemi

Resim 23.6. Yıkılmış Taş Duvar İçindeki Dolap Detayı

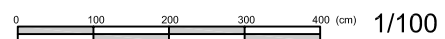
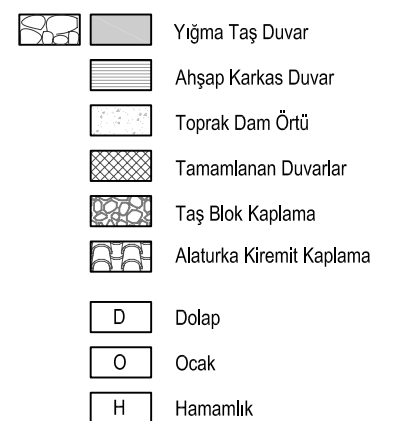
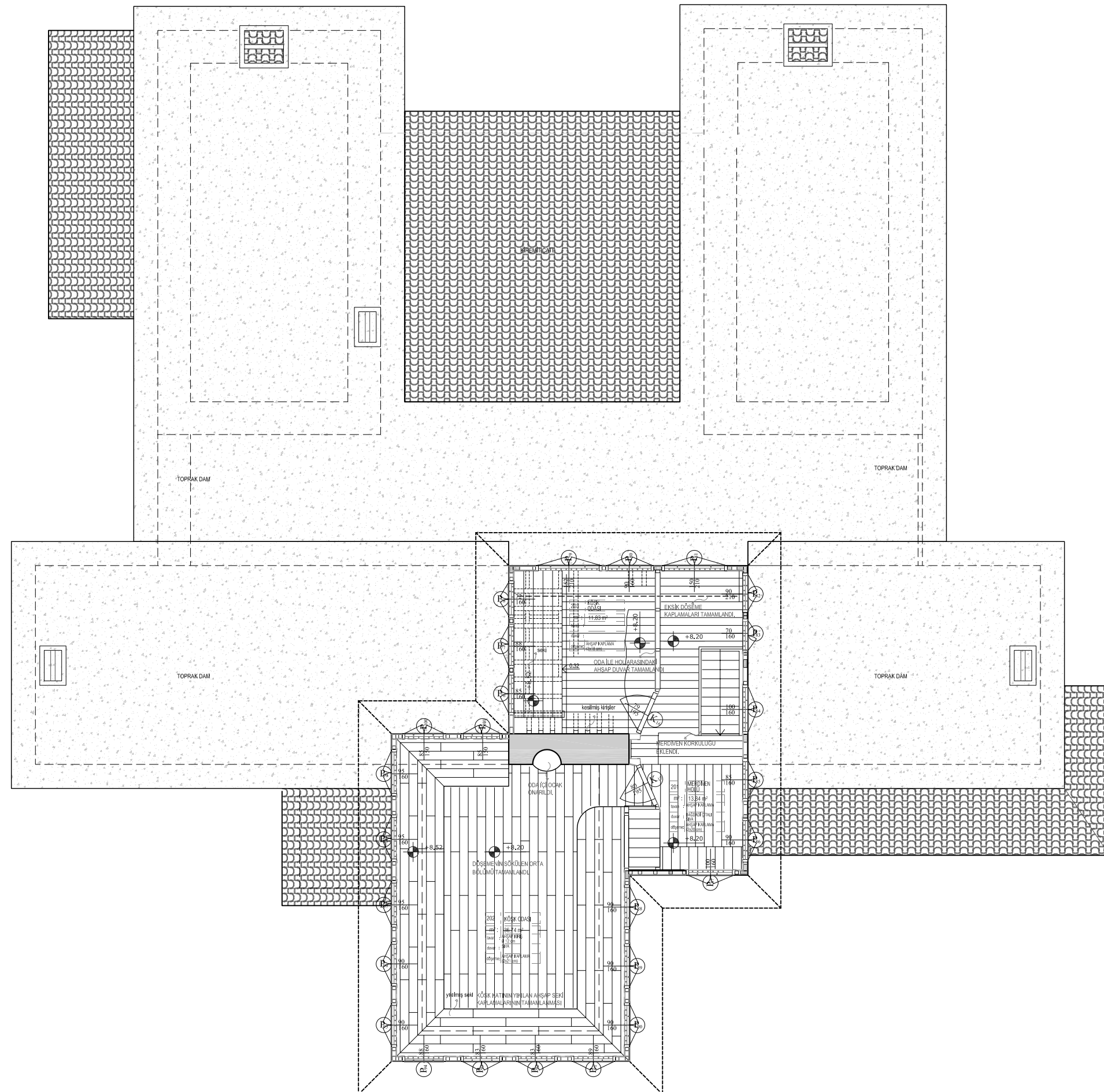

- Yığma Taş Duvar
- Ahşap Karkas Duvar
- Toprak Dam Örtü
- Tamamlanan Duvarlar
- Taş Blok Kaplama
- Alaturka Kiremit Kaplama
- Dolap
- Ocak
- Hamamlık

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

	Yığma Taş Duvar
	Ahşap Karkas Duvar
	Toprak Dam Örtü
	Tamamlanan Duvarlar
	Taş Blok Kaplama
	Alaturka Kiremit Kaplama
	Dolap
	Ocak
	Hamamlık

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

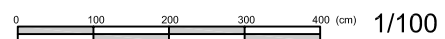
	Yığma Taş Duvar
	Ahşap Karkas Duvar
	Toprak Dam Örtü
	Tamamlanan Duvarlar
	Taş Blok Kaplama
	Alaturka Kiremit Kaplama
	Dolap
	Ocak
	Hamamlık

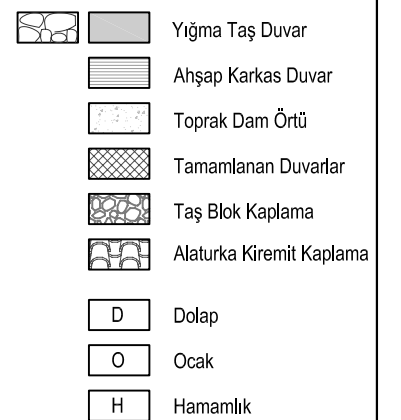
0 100 200 300 400 (cm) 1/100

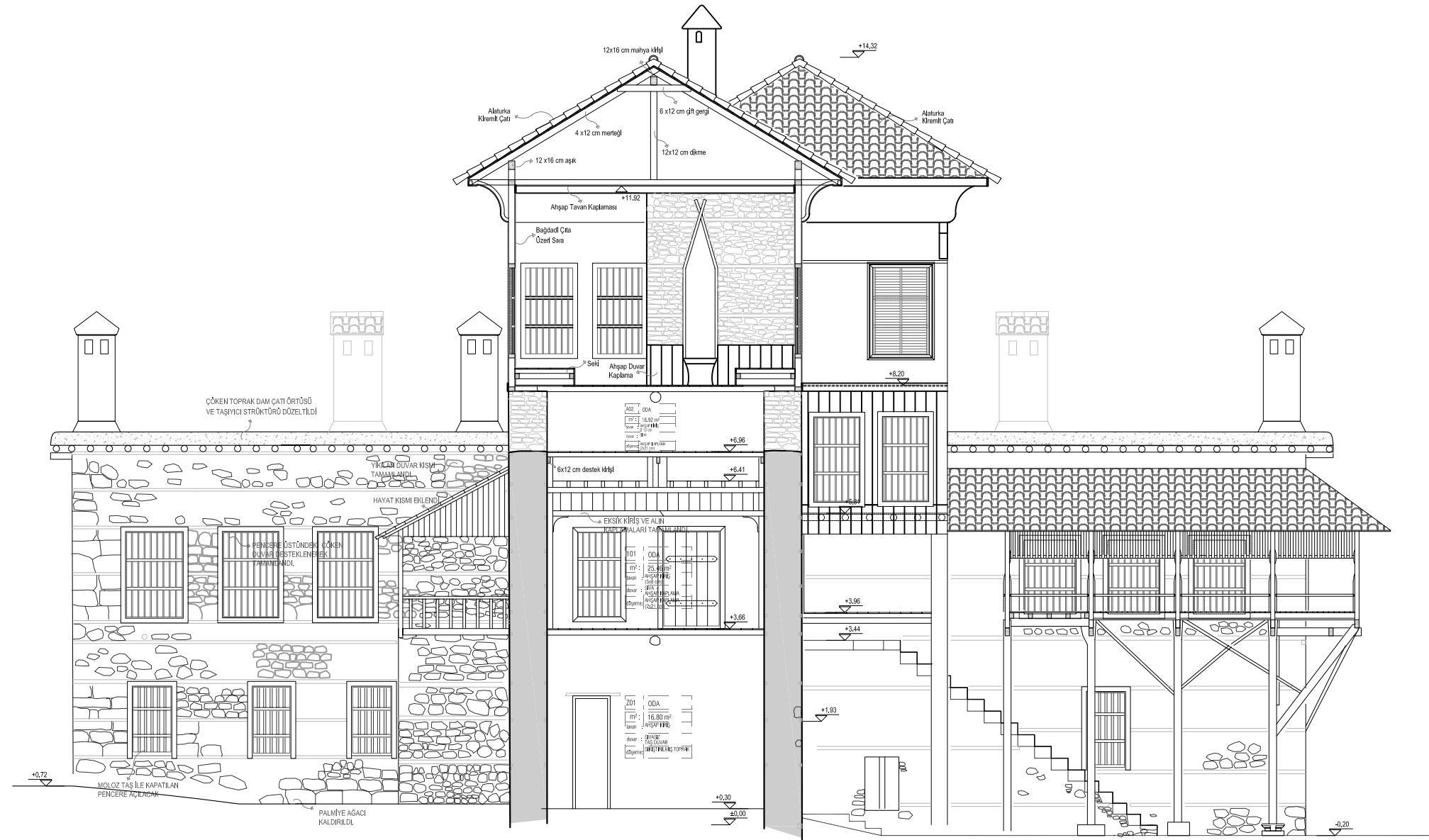

		Yığılma Taş Duvar
		Ahşap Karkas Duvar
		Toprak Dam Örtü
		Tamamlanan Duvarlar
		Taş Blok Kaplama
		Alaturka Kiremit Kaplama
		Dolap
		Ocak
		Hamamlık

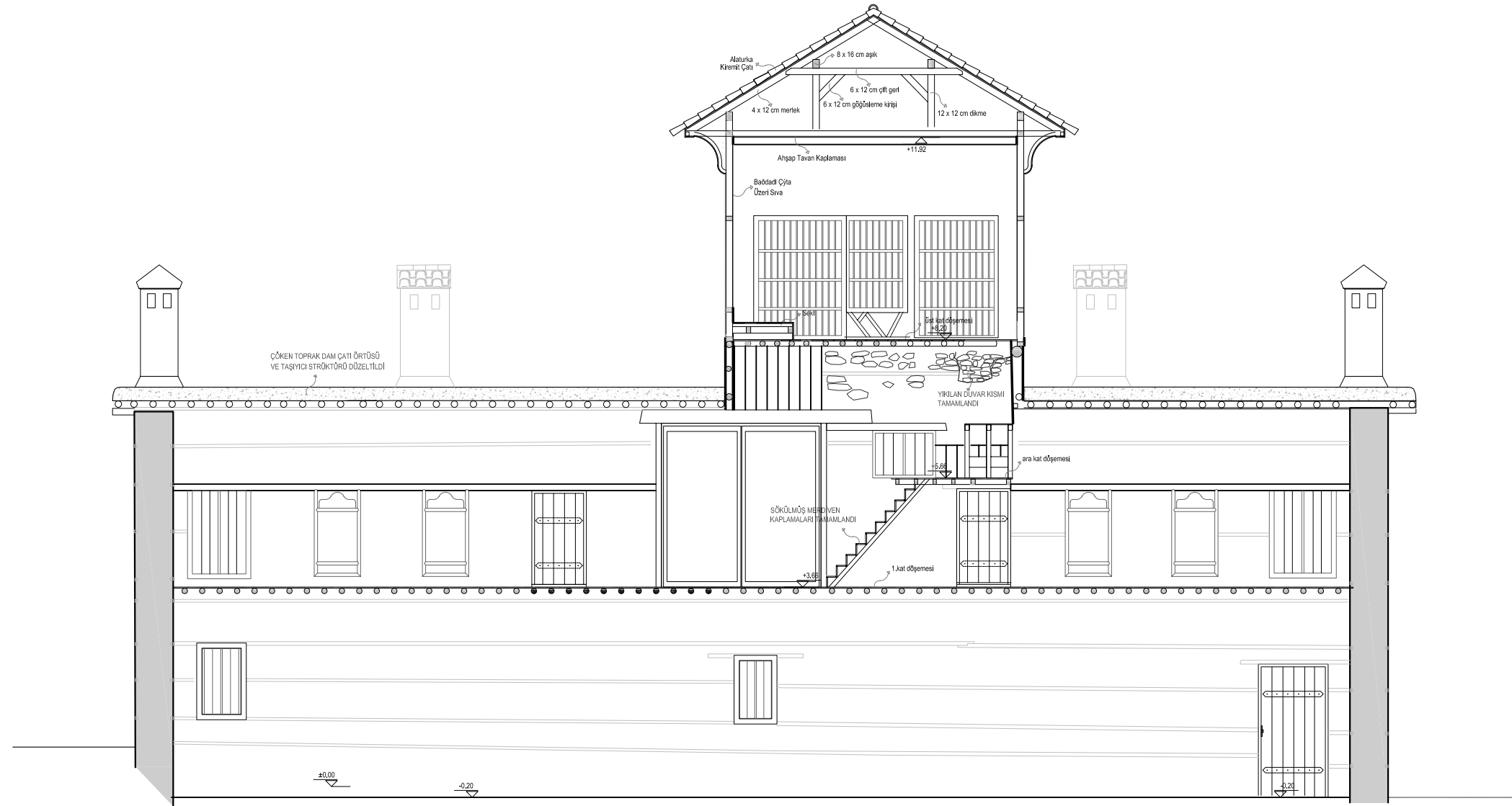

- Yığma Taş Duvar
- Ağaç Karkas Duvar
- Toprak Dam Örtü
- Tamamlanan Duvarlar
- Taş Blok Kaplama
- Alaturka Kiremit Kaplama
- Dolap
- Ocak
- Hamamlık

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

	Yığma Taş Duvar
	Ahşap Karkas Duvar
	Toprak Dam Örtü
	Tamamlanan Duvarlar
	Taş Blok Kaplama
	Alaturka Kiremit Kaplama
	Dolap
	Ocak
	Hamamlık

0 100 200 300 400 (cm) 1/100

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi 06.09.1980

Doğum yeri Anamur

Lise 1995-1998 Anadolu Tapu ve Kadastro Meslek Lisesi

Lisans 1998-2003 Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fak.
Mimarlık Bölümü

Yüksek Lisans 2003- Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Restorasyon Anabilim Dalı

Çalıştığı kurum(lar)

2005-2007 Kayalar İnş.Tic. ve San. A.Ş.
Sütlüce Kültür Merkezi İnşaat Alanı

2007-Devam Ediyor MM Proje Yönetimi ve Danışmanlık Hizmetleri
Ltd. Şti. Tophanelioğlu Cad. No:4 Üsküdar/İST